
3 1761 07459344 3

Digte

og

Fortællinger,

ældre og nyere,

af

A. Munch.

Christiania.
Chr. Tønsbergs Forlag.
Trykt af H. J. Sorum.
1855.

LIBRARY
APR 12 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

Forord.

Opfordret af Hr. Tønsberg til paa hans Forlag at foranstalte en ny Udgave af min første, i 1836 udgive Digtsamling „Ephemerer", (som allerede forlængst ikke mere findes i Boghandelen) gik jeg saa meget hellere ind paa dette Forslag, som jeg, efter hans yderligere Tilbud, derved tillige vilde faae en Anledning til at samle adskillige af mine senere Frembringelser paa Vers og Prosa, der ikke havde været optagne i mine foregaaende Samlinger, men som jeg dog gjerne vilde see reddet fra Forglemmelsen. Saaledes istandbragtes nærværende Bog, der omslutter et Tidsrum af 20 Aar af min Forfatterbane, og hvis Indhold naturligviis derfor maatte blive meget forskjelligartet baade med Hensyn til Form og indre Værdi. Dens første Afdeling, „Ungdomsdigte„ er fordetmeste et Optryk af „Ephemererne"; — nogle Stykker af disse, og det de længste, ere dog udeladte, og Læseren vil formodentlig finde at Saadant uden Tab kunde være skeet med endnu flere af disse umodne Produkter. Deri kan jeg tildels være enig med ham; jeg har selv, ved Gjennemgaaelsen af disse gamle, halvforglemte Sager, følt mig ubehagelig stemt ved nu, med et modnere Skjøn, atter at skulle fremlægge dem for Publicum. Men det er jo „Ungdomsdigte"; skulde altsaa ikke det hele Foretagende opgives, saa maatte disse første naive Forsøg frem igjen, med alle deres Tidsmærker; ja, just for disse Mærkers Skyld, have de et særeget Værd for mig, som Ungdomserindringer, og som betegnende Grundvolden for senere kunstnerisk Udvikling. Derfor fremkomme de ogsaa nu i det Væsentlige aldeles uforandrede. Dette er derimod ikke Tilfældet med det følgende Stykke „Donna Clara", der dog ogsaa nærmest slutter sig til Ungdomsdigtene. Her har jeg tilladt mig at afrunde Stykket ved en forandret Slutning, da den oprindelige var altfor sønderrivende afbrudt, til at Læseren kunde faae et roligt Indtryk

Pag.

II. Efteraars-Digte:

I.

Ungdomsdigte.

Adam Oehlenschlæger i Norge.

(1833.)

Hvor Nattergale slaae i Bøgelunde,
Hvor Kornet bølger om de blanke Sunde
Og Hytter smile paa den grønne Vang:
I Danmarks yndigtfriske Blomsterhave,
En herlig Skjald, med Musens største Gave,
Begeistret kvæder til sin Harpes Klang.

I hellig Harmoni hans Toner bæve
Og Aandens skjulte Vinger mægtigt hæve
Mod Phantasiens fjerne Taagekyst —
Da strømme de om ham fra Borg og Hytte,
Og barnligglade til hans Sang de lytte:
Den finder Gjenklang i hver Enkelts Bryst.

Thi underfuldt den rører Hjertets Strenge
Og tryller frem til saligt Lys, hvad længe
Halvt anet blot, i Sjælens Dybde laae;
Og med hans Sang det Bedste, os blev givet,
Det Høieste, det Skjønneste i Livet
Opstiger luttret imod Himlens Blaa.

Og gamle Minder ved hans Toner reise
Af Høien sig, hvor Bautastene kneise

Og tale til en sjunken Efterslægt —
Men Dannerfolket skuer stolt tilbage
Mod hine Fortids store, lyse Dage
Dem Skjalden stiller for dets Blik saa kjækt.

Dog, ikke blot om Danmarks blide Strande,
Dets Foraars-Enge og dets solvblaae Vande
Gaaer Skjaldens alvorsfulde Seerblik:
Det lyner ogsaa over Nordhavs Bølge
Mod fjerne Kyst, hvor golde Klipper dølge
Den gamle Vugge for hver Helteskik.

De stolte Fjelde med sorte Skove —
Mens Maanen bæver over Nordhavs Vove —
Han skuer fra sin yndigtstille Dal;
Og Norges Oldtid og dens høie Skygger
Med reen Begeistring han en Bauta bygger
I Kunstens eviglyse Tempelhal.

Men hidtil kun paa Digterørnens Vinger,
Naar høit den over Dovres Tind sig svinger,
Han drømte gamle Norges Herlighed.
Da greb ham vel en stærk, en hellig Længsel —
Da brød han huslig Arnes kjære Fængsel
Og styrede mod Norges steile Bred.

Nu staaer han her blandt os i Klippedalen
Og selv han skrider nu henover Valen
Hvor Axel Thordsson og Jarl Hakon faldt;
Hver Nordmand rækker ham de djærve Hænder
Til Velkomst, og han seer, hvor han sig vender,
Hvad han for Norge som dets Digter gjaldt.

Vel Nor og Dana Baandet sønderbrøde,
Men Norges unge Friheds Morgenrøde
Bestraaler mere kun hans Digterværk:
De rene Toner fra hans Harpes Strenge
Vil klinge over Norges Fjeld, saalænge
End Dovre trodser Tidens Vælde stærk.

Du store Skjald! hvem Tidens Mestre loved' —
Tilgiv en ukjendt Yngling, at han voved'
At byde Dig velkommen i vort Nord!
Han kan ei gjennem Sværmen til Dig ile,
Paa Dig alene dog hans Blik maa hvile —
Da voved' han, og Hjertets Trang fik Ord.

Mit Fødeland.

(1834.)

Hvor i Verden jeg gaaer, om i Syd, om i Vest,
Det er dog ei min hjemlige Strand —
Thi det Fjeld, som jeg saae i min Barndom, er bedst:
Jeg er stolt af mit Fædreneland.

Ei fordi der er Pragt i den vilde Natur,
Ei for Klippens den eensomme Gru;
Ei fordi der er Gjenklang af Oldtidens Lur
Mellem Fjeldenes Vægge endnu.

Thi det lader vel skjønt, naar den skinnende Bræ
Staaer mod Himlen i Aftenens Glød —
Der er deiligt i Birkenes lysgrønne Læ,
Ak! men al denne Skjønhed er død.

Og jeg elsker vel høit vore Fædres Bedrift,
Og hvert Sagn driver Blod i min Kind; —
Dog, jeg seer kun dets Kraft end i Steen og i Skrift —
Den er stor, men den er ikke min.

O! men Folket, som lever med mig paa een Dag,
Det er mit, er mit Fødelands Lyst —
Og Naturen er skjøn kun ved Hjerternes Slag,
Som en Blomst paa den Elskedes Bryst.

Høit paa Himlen i Nord har der tændt sig en Sol,
Frihed luer i Mændenes Barm:
Lad det storme da kun om vor iislagte Pol —
Her vi eier en Kraft, som er varm.

Der er Haab i det fri, i det dristige Blik,
Der er Magt i det levende Ord;
I vort Modersmaal er der en kvægende Drik —
Og i Hjemmet alene den groer.

Ofte synger en Fugl om den deilige Frugt
Fjernt i Syd over Bølgernes Vei,
Ak! hans Stemme er sød, og han lover saa smukt —
O! men tro ham, o tro ham dog ei!

Thi jeg kjender ham godt, jeg har sværmet og drømt,
Jeg har flygtet med ham mangen Nat:

Men der kaldte dog altid en Stemme saa ømt
Fra det Hjem, som jeg havde forladt.

Har du Hjerte dertil, prøv at gaae, prøv at gaae
For dig selv i det fremmede Land!
O! hvor snart vil da Taaren i Øiet dig staae
For det Hjem, som ei glemme du kan.

Du vil savne den Jord, hvor din Moder har grædt,
Hvor som Barn du i Skovene sang.
I det Land, hvor din Fader til Jorden er stædt,
Vil du længes at hvile engang.

Hvor i Verden du gaaer, om i Syd, om i Vest,
Det er dog ei den hjemlige Strand.
Thi det Fjeld, som du saae i din Barndom, er bedst,
Og dit Liv er dit Fædreneland.

Det nye Norge.

(1835.)

Man hører kun om „gamle Norge",
Om gammel Kraft i Hedenold,
Om gammel Iis paa Fjeldets Borge,
Om Kjæmpens tunge, rustne Skjold —
Er da vor egen Tid saa vandet,
Kan Ingen dvæle ved det Nye?
Maa alt vort Haab, vort Liv i Landet
Til Mindets blege Taager flye?

O! der er Poesi i Nuet,
Grib det kun i dets lette Flugt!
Fang Geisten, før den har afluet,
Og lad den formes rent og smukt!
Kun i det Levende, Moderne,
Kan Døgnets Søn opslaae sit Blik —
Dog taber Tanken sig saa gjerne
I Sagnets dunkle Romantik.

Men den maa flyve langt tilbage,
Tilbage gjennem Ørkners Nat,
Hvor Trældom hyler i sin Klage
Og Skjændselen sit Præg har sat —
Træt kan den da tilsidst opdage
Den stolte Bygning, Nord var før,
I ubestemte Omrids rage
Gigantisk frem af Nattens Slør.

Den gjæve Oldtids vilde Brimmel,
Dens Sværdeglands, dens Skjaldes Kvad,
Staaer som en Drøm paa Tidens Himmel
Og vinker med sin Stjernerad.
Lad kun de kjære Straaler strømme
Om Hjertet med en magisk Kraft!
Lad Skjalden kun i Digtet drømme
Om Guderne, som Nord har havt!

Men glemmer ei, at Tiden lagde
En Kløft imellem os og dem,
At Spaadomsordet, Vola sagde,
Forlængst er traadt i Livet frem!
Det gamle Nord er gaaet under,
Men Idesletten hæver sig —

Den nye Slægt sin Verden grunder
Ved egen Daad og egen Krig.

Lad flamme Ild paa Sagas Alter
Og klarne op vor Kjæmpetid!
Jeg elsker disse Jerngestalter,
De æske os til Væddestrid —
Men deres Banner vi ei folde
Udover, hvad vi selv bedrev,
Selv maae vi smedde vore Skjolde,
Her gjælder intet Adelsbrev.

Nu er det ikke Tid at sove
I Skyggen af en Bautasteen,
At sidde skjult i gamle Skove
Og lege med de muldne Been —
Nu nytter det ei meer at trænge
Ind i de sjunkne Graves Muld,
Og om de svage Skuldre hænge
En Ring af dødt og arvet Guld.

Den nye Tidsaands Frihedsrøster
Har Jorden af sin Dvale vakt —
Den gamle Skik, de gamle Brøster
Afkastes som en udslidt Dragt.
Det Sædekorn, som nu man høster,
Har længe skjult i Barmen lagt —
Fuldvoxet er det nu. Hvo trøster
Sig til at kjæmpe mod dets Magt?

Og her i Nord den friske Gjæring
Har skabt en ny, en bedre Tid;
Den fordrer Daad, den fordrer Næring

Og Sammenklang af Kraft og Vid:
Hvert Hjul maa gaae, hvert Liv maa ægges
Til munter Virken for det Nye —
Hvor deiligt da, om Alt nedlægges
Mod Stirren i en Fortids Sky?

End flyver Oldtids Storm om Fjeldet
Og Havet gaaer endnu paa Vagt,
Og Skovens Susen, Fossevældet
Har ingen Tid til Taushed bragt —
Naturen er endnu den samme,
Den svulmer altid lige grøn:
Hver Vaar den stiger af sin Flamme
En Phønix glindsende og skjøn.

Vort Land er skjønt blandt Jordens Steder,
Halvt delt af Alvor og af Lyst,
Og Rosen sine Farver breder
Om Klippens nøgne, haarde Bryst —
Vort Land skal ikke skummelt hvile,
Et Gravsted for en svunden Slægt —
Dets Liv skal slaae, dets Pragt skal smile,
Dets Folk staae seirende og kjækt.

Udtraadt af Trældoms lange Skygge
Er dette Folk en Morgenstund —
Nu maa det selv sin Hæder bygge
Og lægge Frihedstemplets Grund.
Oldmørket ei tilbagevender
Med blodig Kraft, med vilde Raab:
Vi leve for den Dag, som brænder,
Og for vor Fremtids gyldne Haab!

Lad Hjertets Kilder, Sindets Kræfter
Omfatte Dagens klare Værk!
Stryg Skimlen, som paa Sværdet hefter,
Iför dig Aandens Pandserſærk! —
Kjæmp for dit Land med Tidens Vaaben,
Man ei de gamle Skygger frem —
En herlig Bane staaer dig aaben:
Det nye Norge er dit Hjem!

Det norske Flag.

(1835.)

Hvad er det, man kalder det norske Flag?
Dog vel ei den Klud, som blaffer svag
Og ræd paa de hjemlige Stavne?
Den skammer sig jo for den lyse Dag,
Og stryges fra Stangen med raske Tag,
I Sigte af fremmede Havne.

Lad fare Jer Sang om dets Farver tre —
En Spotsang er det. — Udlændinge lee,
Naar slig Begeistring I lave:
I seile jo under et fremmed Flag,
Den norske Frihed og Eidsvolds Lag
Er Løgn paa de fremmede Have.

Tungt maa den norske Snekke vel gaae,
Naar fremmede Farver over den slaae
Med mørke, knugende Folder —

Matrosens Hjerte blier sygt og træt —
Han kan ei entre i Vantet let,
Naar Skjændsel i Touget holder.

Vi nøies ei blot med Frihedѕ Aand —
Øiet vil følge dens røde Baand,
Og Hjertet dens Farver vil kjende.
Der er en Magt i det døde Symbol,
Og Frihedens indre, varmende Sol
I synlige Straaler maa brænde.

Alt længe sukked' den norske Mast
Under den fremmede dunkle Last —
Da mødtes de Nordmænd paa Thinge:
Der vilde de bygge et Minde op,
Og stolt og frit paa dets høie Top
Det norske Flag skulde svinge.

Vel maatte der standses halvfuldendt,
Det blev et sørgeligt Monument:
Flagtougene maatte briste.
Men Folkets Tanke kan ikke døe,
Der er for dybt i dens friske Søe —
Det kan ei sin Kjærlighed miste.

I Øiet gjemme vi Flagets Blaa,
Kindens Rødme husker derpaa,
Det boer i den hvide Pande.
Engang skal det heises i Masten dog,
Og følge den norske Snekke paa Tog
Kjækt til de fjerneste Lande!

———

Keiserens Moder.

(1835.)

Den eensomme Lampe glimter
I Salen, hvor Natten tier;
Bag flagrende Skygger skimter
Man Speiler og Malerier.

Der staaer i det ene Hjørne
En Seng, med lange Gardiner;
Fra Toppen to gyldne Ørne
Stirre med døde Miner.

Efter Italiens Skikke
Er Leiet strøet med Blade —
Liget af Keiserens Moder
Ligger her paa Parade.

De gamle, stivnede Lemmer
Hvile sig nu saa gjerne,
Øiet ei mere gjemmer
Sin napoleonske Stjerne.

Tusinde dybe Rynker
Fure de gule Kinder;
Men stolt over Panden synker
Fortidens høie Minder.

Hun kunde engang tage
Af Sønnen en Verdens Throne —
Hun var i de sidste Dage
En ringe og barnløs Kone.

Hjertet i Brystet blødte,
Men stærk var Sjælens Villie:
Hun stod som en Mindestøtte
Over sin sjunkne Familie.

Død er hun nu, og sover
Som Napoleons Hære,
Og ingen Hæderskartover
Tordne for madame la mère.

Rustent er Keisersværdet,
Falmet er Kronens Glorie —
Men ved Hovedgjærdet
Sørger en Verdens Historie.

Langsomt blier Døren oplukket:
Broderen, Kardinalen,
Vakler gjennem Salen
Rystende, aldersbukket.

Ad Marmorfliserne slæbe
Hans tunge Purpurkaaber —
Og paa hans dirrende Læbe
Sidder Døden og haaber.

Ned ved sin Søsters Baare
Knæler den gamle Herre —
Ak, ingen bedre Taare
Falder paa hende, desværre!

Men fra det aabne Vindve
Dæmre Romas Ruiner,

See paa den døde Kvinde
Med beslægtede Miner.

Roma er selv en Enke,
Keiseres Moder tillige —
Derfor maa hun vel tænke
Paa sin nymodens Lige.

Napoleons Grav.

(1835.)

Imellem Sankt Helenas Klipperygge,
Som stige nøgne mod den røde Luft,
Der groer en saftgrøn Dal med Sommerskygge,
Med høie, svale Træer, hvor Fugle bygge,
Og kvidre i den friske Aftenduft.

Mod Stranden hist i grønne klare Bølger
Blidt vugger sig det afrikanske Hav —
Den lette Sky med Aftensolen følger,
Og dybt i Dalens dunkle Baggrund dølger
Imellem Løvet sig en eensom Grav.

Det lave Gitter har kun indelukket
En glat, fiirkantet, simpel Marmorsteen
Af frodigt Græs og Blomsterpragt omvugget;
Paa Pladen er et enkelt N udhugget —
Ha! dette N kan her kun være Een!

Men ingen ægte Ild om Graven brænder
For Ham, som engang løfted' Tidens Ring.
Den dorske Neger eget Navn knapt kjender,
Den røde Skildvagt hid og did sig vender
Og nynner Stumper af „God save the King".

Hist ligger dog en Engelskmand paa Knæerne
Og søger om i Græsset med sin Stav:
De Kiselsteen han sanker mellem Træerne,
Skal i Europa glimre i Musæerne —
Han bragte dem fra Buonapartes Grav.

Kun Een i Tanker læner sig til Gittret,
Det er en Fransk, en skrammet Grenadeer.
Hans stærke Legem har i Krampe zittret,
Fast klemmer han om Sprinklet, vildt, forbittret
Han over Graven hen mod Norden seer.

Napoleon! min Herre og min Keiser!
Er Du henslængt i denne usle Krog?
En Verden for dit Navn et Minde reiser —
Men ingen Støtte paa din Gravhøi kneiser;
Hver Tigger har et Kors, en Indskrift dog.

Kun enkelt Eventyrer Vei sig baner
Til Sankt Helena, til din Grav, til Dig —
Hvi komme ikke Frankrigs stolte Svaner
Med dine Kroner, dine røde Faner
Og hente hjem det keiserlige Liig?

Du har ei Ret, Søn af den gamle Garde!
Lad kun din Keiser hvile her i Fred.
Thi Sankt Helena er hans høie Varde,

Der synger Oceanet som hans Barde,
Naar stærkt det bruser mod hans Klippebred.

Hvad skal han med et Mausolæums Flitter,
Halvt skjult af Myresværmen i Paris —
Hvor den Nysgjerrige paa Pragten titter,
Beundrer koldt det rigtforgyldte Gitter
Og glemmer Helten for en Marmorflis?

Paa Sankt Helena var han Fange vorden —
Paa Sankt Helena gik hans Sol i Hav; —
Der skal han ogsaa hvile trygt i Jorden,
Mens gjennem Seklers Rum en vældig Torden
Udstrømmer fra hans stille, simple Grav.

Juleaften 1835.

Hører du den gamle Røst
Klinge gjennem Tidens Bryst?
Det er Julen, det er Aaret,
Som paa Hoitidsvinger baaret
Tager Afsked med din Lyst.
Kan vel Juleaftens Klokke
Fred endnu om Hjertet brede?
Kan dens Toner endnu lokke
Dig til barnlig Juleglæde?

Ak, nu er du voxen vel,
Slog forlængst din Tro ihjel! —

Husker du saa langt tilbage,
Husker du din Barndoms Dage
Og en tidlig Julekveld?
Fromt du stod ved Nadverbordet,
Folded' dine spæde Hænder,
Sang i Bønnen, hørte Ordet
Om det Liv, som Julen tænder.

Barnets Tro og Barnets Jul
Er en egensindig Fugl, —
Flyver sjældent med dig over
Livets Bjerge, Livets Vover
Til din Banes sidste Skjul.
Kun i Templets lyse Indre
Vil den om dit Hoved svæve,
Kun hvor Uskylds Stjerner tindre
Vil den sine Vinger hæve.

Vi, som er i Lænker lagt
Af den tunge Jordens Magt,
Vi, som staae i Verden ude
Hvor de kolde Storme tude —
See kun gjennem Kirkens Rude
Julelyset mat og svagt.
Høre fjernt kun Orglets Toner
Bruse i de hvalte Gange,
Fremmed' for de tændte Kroner,
Fremmed' for de glade Sange!

Dog, i Sjælens sidste Bugt
Slumrer Haabet indelukt,
Venter kun et andet Rige
Forat juble, forat stige

I sin friske Barndomsflugt.
Aldrig kan vi, aldrig vil vi
Denne dyre Perle glemme —
Gjemme den ved Hjertet til vi
Vaagne der, hvor Han har hjemme.

Christi Blodsdraabe.

(1835.)

Under Korser træt og bøiet
Gik vor Frelser til sin Død,
Taarer stod i Guddomsøiet
Over Verdens bittre Nød —
Lindring maatte han ei finde,
Og til al hans Kval den blinde
Mængdes Spottesange lød.

Om hans høie, blege Pande
Tornekronen endnu laae,
Gjennem alle Verdens Lande
Maatte vel den Smerte gaae:
Ak, thi see hans Tinding bløde!
See hans Kinder! klare, røde
Draaber falde tungt derpaa.

Ingen kunde, Ingen vilde
Fange op den Draabe rød,
Og den dyre Livets Kilde
Uden Agt paa Veien flød.

Da Naturen sagte sukked',
Og den milde Jordbund lukked'
Op sit moderlige Skjød.

Der Blodsdraaben stille hvilte
Under Markens grønne Lag,
Og til den fra Himlen smilte
Veemodsfuld Guds varme Dag.
Da opsteg en Urt ad Aare,
Sommergrøn med blodrød Taare,
Som et levende Symbol.

Christi Navn gik over Jorden,
Troen havde og sin Stund —
Christi Navn er atter vorden
Til en Spot paa Manges Mund.
Men endnu fra Blomstens Kilde
Samme røde Draaber trille —
Trofast blev Naturen kun.

Har du Sorg og har du Jammer,
Flygter du fra Livets Lyst —
Sæt da Urten i dit Kammer!
Lad den voxe blid og tyst.
Lær af den at troe og haabe!
Lad dens milde, klare Draabe
Dryppe i dit syge Bryst.

Skuespiller Carl Winsløv.

(1834.)

Øde staae Thalias lyse Haller,
Templets høie Port sig lukker til —
Sorgens tunge Alvorsdække falder
Over Scenen og dens Farvespil:
Kunstens bedste Søn har lagt sin Maske,
Slukket Lampen og paa Vinger raske
Flygtet mod en evig Kunstnerild.

Høit begeistret paa sin Kunstnerbane
Skred han frem, med ægte Mesterkrav,
Og hvad Tanken voved' knapt at ane
I en herlig Form han Livet gav.
Dette skjønne Værk, hans Jordlivs Stræben,
Skal det svinde, som hans Ord fra Læben,
Synke ned med ham i Glemsels Grav?

Skjalden sine gyldne Ungdomsdrømme
Fængsle kan i Tidens snelle Flugt,
Og de fulde Harpetoner strømme
End fra Strengen, naar hans Grav er lukt —
Kunstens Aand fra Marmorstøtten skuer
Over Liv og Død, og Farvens Luer
Lyse varigt som et Kunstlivs Frugt.

Mimen synes kun sit Værk at binde
Løst i Øieblikkets Glædeskrands:
Høit den flammer, men maa hurtigt svinde
Som en skuffende Morganaglands —
Dog, kun for et sløvt og dunkelt Øie

Flygter Kunstens Værk: det sande Høie
Griber mægtigt i vor indre Sands.

Hvad han kraftigt i sit Liv fremstilled'
Var ei Blændværk, var ei Gjøglertant:
I et kunstrigt og et sanddru Billed
Gav han, hvad han dybt i Livet fandt;
Derfor, som et varigt Eftermæle,
Vil hans Virken over Scenen dvæle —
Thi kun Formen, ikke Aanden svandt.

Sangerprotest.

(1835.)

De Kunstlærde tale og skrige i Rad
Paa høie poetiske Klasser,
Og rynke paa Næsen og spotte Alt, hvad
I Sukkerbrødsformen ei passer.
Om Digterbegeistring docere de tørt,
Og Musen de tvinge i Fiskebeensskjørt.

Snart slibe og forme de klassisk og glat,
Snart sværme de høit og romantisk;
Men alting i snorlige Gader blier sat
Og stivner til Slutning pedantisk.
Geniet regne de ud med Tal
Og holde sig kun til den tomme Skal.

Maa Phantasiens dristige Ørn
Indrette sin Flugt efter Bjælder?

Skal Aandens frieste, skjønneste Born
Sorteres og gjemmes i Kjelder?
Skal Sjælens søde, drømmende Sang
Afhaspes mekanisk som Lireklang?

Vor Tid har et mægtigt, et eget Ord:
Dens Frihed brød Seklernes Lænke.
Frit Bonden vil pløie sin Faders Jord —
Frit Manden vil handle og tænke.
Skal Sangeren, Stjernen i Friheds Rum,
Da ene til Blokken staae smeddet krum?

Nei Brødre! I Alle med Sangens Mod!
Det kan vi, det vil vi ei taale.
Vi slutte et Forbund, vi staae imod,
Lad Sværmen kun spotte og skraale!
Hvad gjælder? Man døver, man kuer os ei:
Det Ægte bryder sig selv en Vei.

Hvem Guderne engang sit Bedste gav:
Den klingende, hellige Lyre —
Ham skjænkte de ogsaa ved Siden af
Et Plekter til Sangen at styre.
Har Nogen nødig en tillært Kunst,
Da fandt han aldrig Apollos Gunst.

Goethes Portrait.

(1835.)

Du kjender vist det gamle, stærke Hoved,
Som hilser dig saa kraftigt hist fra Rammen?
Her holder Kjernen hvad det Ydre loved',
Og Aand og Legem smelte skjønt tilsammen.

Høist rar er denne heldige Forening:
Thi Aanden pleier ei at være kræsen,
Men skjuler ofte under Negernæsen
Sin fine Skjønhed og sin sande Mening.

Men her var Geisten alt for overlegen,
Her maatte den dog vælge selv sin Bolig —
Her boede den midt under Skjønhedsstregen,
Og Aanden var, som Formen, kraftig, rolig.

See dette Ansigt, denne klare Pande!
En Tempelhvælving over Sjælens Guder;
Og disse Marmortræk! saa faste, sande,
Hvor dog det indre Liv sig friskt bebuder.

De lange Tider har ei Nakken bøiet,
Og Kraftens Roser end paa Kinden gløde;
Men fra den dunkelklare Ild i Øiet
En egen Verden straaler dig imøde.

Det er saa herligt, Liv og Mod at suge
I fulde Drag af sligt et Kjæmpebilled',
Som et Aarhundrede i Verden stilled'
Til Trøst for dem, som ville Gaven bruge.

Vel smuldrer alt en Stund Originalen
I Gravkapellet ved sin Fyrstes Side —
Portraitet hænger dog i Mindesalen
For høit, til Tidens Tand paa det kan bide.

Hans eget Ansigt vil vel stedse blive
Den bedste Commentair til Faust og Meister:
Geniets Magt vil det engang oplive,
Om Poesien fast af Verden reist er.

Grækenland.

(1835.)

Kom Alle hid og hører mig, I Mænd af vort Athenen!
Da skal jeg sige Eder, hvad der hændte mig i Aftes;
Thi, da den dunkle Nat faldt paa, og Husets Dør var lukket,
Gik jeg op til Akropolis at see til mine Stalde.
I veed, at jeg har bygget dem blandt disse graae Ruiner,
Som staae der kun og falde ned til ingen anden Nytte.
I Krybber mellem Marmorsteen og fornemme Pillarer
Har jeg en dobbelt Række nu af skjønne, blanke Heste;
Dem sælger jeg med god Gevinst til Tydskerne og Kongen.
Som jeg nu opad Bjerget gik i mine egne Tanker,
Og Byen slumred' nedenfor, som Barnet paa en Gravhøi,
Og paa det sorte Himmeltelt hang Maanens blanke Øie —
Da sukked' det saa dybt og langt, jeg vendte mig forskrækket:
Paa Trinene af Parthenon der sad en gammel Kriger.
Han læned' sig tilbage mod de brede hvide Søiler,
I Armen laae et blankt Gevær, klart Maanen saae paa Løbet,

Pistoler og en sleben Dolk jeg skimted' i hans Belte;
Hans grumme, sorte Blik stak frem under den røde Hue,
Og med den stærke høire Haand greb han om Sabelheftet. —
Han vinked', og en Røst af Malm traf nu mit bange Øre:

Staa Fremmede! og siig mig, om du kjender disse Hytter,
Som krybe lavt i Dalen hist; siig mig, hvad hedder Byen? —
Jeg stod som jeg var groet fast til Jorden af Forundring;
Hjelp Jesus! hjelp Maria nu! I Helg'ne hvad er dette?
Du sidder paa Akropolis og kjender ei Athenen,
Athenen ei, den Verdens Stad, den gamle, vidtberømte? —

Jeg kjendte Navnet vel engang, nu er jeg bleven gammel,
Har vandret længe om i Nord blandt Iis og Snee og Graner,
Langt fra mit græske Fødeland og mine Laurbærskove.
Glemt har jeg fast Athenen nu, og Argos og Olympos,
Og mine Landsmænds røde Blod, og Moslemims Turbaner.
Siig mig da nu du fine Mand, vor Tids Athenienser,
Hvis Fødder kysse I vel nu, og hvem er Eders Pascha?

Forbauset blev jeg meer og meer, men skyndte mig og sagde:
Vi kysse Ingens Fødder nu, og vi har ingen Pascha;
Frit er vort kjære Grækenland, et deiligt Kongerige!
Og mit Athenen kalder man med Rette Hovedstaden.
De dumme Tyrker drev vi ud, og jog dem over Grændsen,
De fløi i store Sværme bort, og komme ei tilbage.
Og kjærligt tænkte man paa os i Tydskland eller England,
Og sendte os, Gud veed hvorfra, en fiin og smekker Konge —
Han kom her med et prægtigt Hof, Ministre og Baroner,
Soldater bragte han og med i skjønne Uniformer,
Dem see vi nu med Jubel paa og glædes ved det Hele,
Og er et frit selvstændigt Folk med egen Kongekrone.
Nu da jeg haver sagt dig Alt, fortæl du nu mig ogsaa:

Hvo er du? og i hvilken Krog af Verden har du skjult dig,
Begravet i Kimmerien, blandt evig Iis og Taage,
At du ei hørte Rygtet gaae med Bulder over Jorden,
Om denne græske Ild og om de græske Frihedskrige?

Da rørte sig den Gamle stærkt, og heftigt op nu sprang han,
Mod Nattens Himmel slog han kjekt den stolte, aabne Pande,
Og i den gamle Portikus som en Athlet han stod der.
Den lange Kappe voldsomt faldt tilbage over Skuldren,
Sin Arm han strakte kraftigt frem, med heftige Gebærder,
Og af hans Oine synligt gik af Ild to lyse Strømme,
Mens disse korte Vredesord han slynged' ud i Natten:

Ha! spørger du om jeg har hørt de græske Frihedskrige?
Elendige! see denne Haand, see disse blanke Vaaben,
Dem har jeg brugt paa Scios vel, ved Hydra, Missolunghi!
Mens du og dine Lige laae og skjalv for Tyrkens Svøbe,
Jeg stod i Spidsen for mit Folk, man kaldte mig en Klephter.
Jeg var blandt dem, der vaagned' først, da Friheds Morgenskuddring
Gik kraftig fra Peloponnes henover Hellas's Dale.
Og da vi havde kjæmpet Een mod Tusinde for Frihed,
Og da vi havde givet Huus og Barn og Viv for Frihed,
Og da vi havde offret Blod, vort Hjerteblod, for Frihed —
Og alt Halvmaanen blodigrød sank under Horizonten —
Da maatte vi ei binde selv de blodigtvundne Krandse,
Da maatte vi ei raade selv paa vore Heltes Grave;
Men Nordens giftigkolde Magt da tog sig naadigst af os,
Og satte høit en fremmed Dreng paa vore Krigstrophæer,
At spise af vor dyre Frugt og lege med vor Hæder,
Og brede fremmed Sprog og Skik som Riimfrost over Landet —
Det kaldte man at hjælpe os, at sørge for vor Frihed.
Sligt kunde jeg ei holde ud, en ægte Pallikaros;
Jeg flygted' fra min egen Jord, den Jord jeg selv befried',

Og gik landsflygtig længe om i fjerne, kolde Egne.
Tilsidst jeg drog tilbage hid, tilbage til mit Hellas,
Jeg maatte see dets grønne Skov end engang før jeg døde.
Men fast jeg kjender det ei meer, ei mine Barndomsegne —
En fremmed Guddom dyrkes nu i mine Frihedstempler.
Gaa hen da, usle Slave! gaa, og bøi dig for din Afgud;
Men siig til dine Landsmænd først: end lever der en Klephter,
Han gaaer til Spartas Bjerge nu, til sine troe Mainotter,
Og derfra sender han engang en Ørn udover Landet,
Som med sin stærke Frihedsrøst skal vække det til Kampen.

Han taug, og gik nu langsomt ind i Parthenons Ruiner,
Og endelig forsvandt han bag de lange Søileskygger.
Med Angest skyndte jeg mig hjem og korsed' mig paa Veien,
Og turde neppe tænke paa en saa forvoven Tale. —
Nu veed I, hvad der hændte mig paa Parthenon i Aftes;
Men vil I følge med mig nu, saa gaae vi hen og raabe
Et Hurra for Grev Armannsberg, et Hurra for Kong Otto.

Postroveren.

(1835.)

I Præstegaarden, ved Vindvet, staaer
Den smukke Jette og venter,
Om Postbudet ikke hjemad gaaer,
Som Breve fra Byen henter.

Hun har en Kjæreſt' i fremmed Land,
Hans Hilsen til Norge seiler:

I Aften, i Aften hun vente kan
Brev fra den ømme Beiler.

Med hvide Fingre stryger hun bort
Det bølgende Haar fra Øiet;
Brystet hæver sig angst og kort,
Staaer over Karmen bøiet.

Aft'nen dæmrer, og Skov og Mark
Svømme for hendes Blikke;
Men Duen flyver ei til sin Ark:
Postbudet kommer ikke.

Til sildige Nat hun staaer der dog —
Meer vil ei Fader tilstede;
Da sætter hun sig i eensomme Krog,
Og giver sig til at græde.

Vidste hun sikkert kun at han skrev,
Da var hun ei saa bedrøvet. —
Og der var rigtignok ogsaa Brev,
Men Posten er bleven røvet.

Oppe i Aasens skovdunkle Nat
Ligger en Dal i Glemsel,
Did har Røveren bragt sin Skat
Til det sikkreste Gjemsel.

Her han sidder i eensom Gru,
Rugende paa det Onde,
Af Klæder og Hænder drypper endnu
Blod af den dræbte Bonde.

Over ham luder en Klippevæg
Truende og alene;
Stride Bregner hænge som Skjæg
Fra de fugtige Stene.

Maaneskiven staaer blodigrød
Over de sorte Graner,
Grenene lugte som til Død,
Vaie lig Sørgefaner.

Trykkende Stilhed tynger paa,
Alle Fuglene tie;
Ekornet selv i Træet maa
Med sine Luftspring bie.

Røveren aabner den tunge Sæk
Med sine skjælvende Hænder,
De lette Breve slænger han væk —
De fyldte bedre han kjender.

Et er der med fremmede Stempler paa
Og nydeligt lagt i Folder —
Der tænker han ret en Fangst at naae:
En Vexel det indeholder?

Han river det op og læser fort,
Bander — og læser atter;
Kaster det saa foragteligt bort,
Under en djævelsk Latter.

Brevet, som Pigen ventéd' saa fro —
Ak, det var netop dette!

Kjæresten havde dog været tro:
Skrevet til stakkels Jette.

Kjærlighed eier et eget Sprog,
Som den kun selv kan fatte:
Brevet var tomt — men gjemte dog
Tusinde rige Skatte.

Røveren tæller sin lange Rad
Af Sedler, røde og gule,
Mens til hver Lyd, hvert raslende Blad
Hans Oine ængsteligt skule.

Frygten driver ham endelig hen
Til fjernere, dybere Kløfter.
Dalen aander da let igjen,
Vægten af Brystet løfter.

Luften blier frisk, og sødt og klart
Synge uskyldige Fugle;
Ekornet springer igjen i Fart,
Frygter ei meer nogen Ugle.

Venlige Aftenvinde gaae,
Lege med Kjærlighedsbrevet —
Maanen smilende prøver paa,
At læse hvad deri er skrevet.

Bornene.

(1835.)

En sørgelig Sang jeg synge vil,
Lytter, o! lytter I Mødre dertil!
Tryk Eders Børn i ømme Arme —
Herren sig over de Smaae forbarme!

I Bergen jeg engang en Rigmand saae,
Han havde en Hustru og tvende Smaae.
Hans Rigdom priste tusinde Tunger,
Selv priste han kun sine søde Unger.

Den Ældste var en dygtig Gut,
Med røde Kinder og rank opskudt;
Hans barnlige Lader var lidt forsløine,
Skjelmsk saae han ud af de kloge Øine.

Moder sin Arm om den Anden slaaer —
Det er en Pige med Silkehaar,
Fine Kinder og Bryn, som drømmer
Over et Øie, hvor Uskyld svømmer.

Det er en Aften ved Sommertid,
Luften vifter saa sval og blid;
I sin skjønne forgyldte Stue
Sidder den hele Familie til Skue.

Gjennem det klare Vindvesglas
Skinner Aftensolen tilpas;
Faderen fanger den op i Speile,
Lader dens Billed i Stuen seile.

Børnene juble og see dertil,
Ville gribe den hoppende Ild;
Moder sidder og strikker og smiler,
Kjærlighed paa hendes Læber hviler.

Nu kom der Besøg af stive Mænd
Og pyntede Damer — see nu igjen!
Børnene blev da skuffet tilside:
Fremmede kan ikke Smaabørn lide.

Man talte først om det skjønne Veir,
At Solen nu havde vundet Seir;
En Dame raabte: Vi vil paa Landet!
De har jo en Villa tvers over Vandet.

En Tour! En Seilads! skreg man og bad —
Værten lod som om han var glad:
Baaden blev klaret og ladet med Kager,
Duftende Vine og skjønne Sager.

Man var for mange, men vidste Raad:
Børnene skal i en mindre Baad,
Der kan de sidde med Tjener og Pige:
Børn skal lære tidligt at vige.

Den lille Pige var bange og græd,
Vilde sidde, hvor Moder var med —
Drengen saae bønlig paa sin Fader:
Det hjælper ikke — man dem forlader.

Prægtig og let gaaer den glade Seilads
Med Fløite og Sang og alslags Stads,

Voven bærer dem, sagte kruset,
Henimod Stranden — alt hvidner Huset.

Ha! da stormer med Et fra Nord
En Kastevind gjennem den trange Fjord —
Raser ud af de dybe Kløfter,
Dødens Strube i Stormen snøfter.

Bølgerne reise sig vældigt og gaae,
Skummende ind over Fartøiet slaae.
I den store Baad man skriger og klynker,
Den mindre kantrer netop — og synker.

Børnene sluges af Storm og Sø —
Fader og Moder see at de døe.
Endnu engang man seer deres Arme —
Herren sig over de Smaa forbarme!

Længere ud paa samme Nat
Lyset brænder døsigt og mat:
I den skjønne forgyldte Stue
Ligge nu to smaa Liig til Skue.

Vandet, som flyder af Klæder og Haar,
I Strømme henad Gulvteppet gaaer.
Lukket er Øiet og hvid er Panden,
Armene slyngede i hinanden.

Gud trøste de stakkels Forældre kun! —
Have ei Roe fra den samme Stund;
Kunne ei sine Smaabørn glemme,
Høre altid den samme Stemme.

I Mødre, tænker paa denne Gru!
Kys Eders Smaae, I har dem endnu!
Føi kun deres uskyldige Tanker —
Føl, hvor det lille Hjerte banker!

Vilde I, at det stille laae
Dybt, hvor de kolde Bølger gaae?
Børn maa hænge sig fast ved Livet,
Skulle ei miste, hvad nys er givet.

Spadseergang paa Fæstningsvolden.

(1835.)

Nu er det Søndagsaften. Solen
Skinner saa rød gjennem dunkle Rude
Paa Læsepulten, paa Bogreolen,
Hvor Schous Forordninger, gamle Love
Med Støv paa Snittet i Rader sove,
Og Heine, Bulwer og Hakon Jarl
Stikke frem bag Ørsted og Hurtigkarl.
Ak hør! hvor Somren lufter hist ude!
Og vifter med varme Vinger over
Den grønne Mark og de friske Vover!
I Kamret her maa jeg sidde og ruge
Over Støv og Skimmel den hele Uge,
Mens Solen smelter hver Steen paa Taget
Og Fisk man bløder i Nabolaget.

Nu lukker jeg Loven og Processen
Og iler saa op paa Fæstningsvolden,

Hvor Damestadsen og Bynoblessen
Glimrer i Solen heel og holden;
Spadserer rundt om den gamle Muur.
Seer fornemt ud i den lyse Natur,
Og sporger Uhret naar Tiden er omme,
Om ikke Dampskibet snart vil komme.

Det lufter svalt gjennem Lindekroner,
Og Sang og Fløite fra Søen toner —
Den blanke Fjord sine Arme slaaer
Om Fæstningspynten, hvor Slottet staaer.
De hvide Mure og Taarn og Lund
See omvendt ned i den klare Bund.
Baaden svæver paa Bølgespeilet,
En enkelt Luftning blaffer i Seilet —
En eensom Sky staar paa Himlen sort
Og skygger langt over Vandet bort.
Her vrimler det paa brede Gange
Af Herrer og Damer, i Rækker lange:
Det er en broget, en lystig Flok,
Man fægter med Parasol og Stok.
See hisset de evigt nikkende Fjer,
Nu hilser man hist, nu hilser man her —
Det hele er Mangen kun til Besvær.

I Vinklen derhenne, høit paa Terrassen,
Sidder en norsk Janitschar-Musik
Og blæser ret djærvt efter Søndagsskik;
Og pyntede Folk af Middelclassen
Om Musikanterne roligt staae
I tætte Klynger og see derpaa.
Musikken er vel kun saa som saa —
Hvad den mangler i Kunsten, den har i Kraften,

Men klinger dog smukt i den stille Aften
Og taber sig fjernt i det rene Blaa.

Tvert over Sundet staaer Hovedøen
Og speiler sig bar og skaldet i Søen.
Sørgmodig den over paa Brimlen seer:
Den har jo ikke sin Krone meer.

Der stod i gamle Tider
De høie Klostertaarne,
Med mosbegroede Sider
Og spidse Buer, baarne
Af ranke Graasteenspiller.

Der steeg fra Klostermuren
De dybe Aftensange,
Og svaredes af Luren
Fra Kongeborgens Gange,
Og fjernt af Droslens Triller.

Der gik de stille Munke
Med Rosenkrands og Bjælder,
Der laae de fyldte Dunke
Kjølt i den dybe Kjælder.

Nu stirre kun de golde
Og brune Bakker over
Paa demolerte Volde,
Hvor Heltekraften sover.

Hvor Mindet ned man skjærer
Og gammel Form forvandsker,

Mens Folket der spadserer
I Baand og Flor og Handsker.

Hør! hvor det bruser med dumpe Slag:
Nu kommer endelig Constitutionen;
Hjulene gribe med Kjæmpetag
I den blanke Flade og knuse Speilet.
Den hvide Fos som en Slange glider
Langs henad Dampskibets sorte Sider.
See den lange Fure, hvor det har seilet!
Røgsøilen bugter i Luften svag,
I Vandet slæber det røde Flag.

Al Sværmen strømmer nu efter Tonen
Til Havnen, at see, Enhver som kan,
Naar Passagererne stige iland.
Lad dem staae og trænges paa Havnens Brygge
Og gabe paa den fremmede Mand!
Her er jeg Herre paa Volden ene,
Inddrikker den liflige Aftenscene,
Sidder saa kjølt i den grønne Skygge,
Og skriver netop paa dette Stykke.

En Digters Sorg.

(Til Oehlenschlæger ved hans Datters Død.)

(1835.)

En Digter skaber sig selv et Land:
En egen underfuld Verden,
Hvorhen han flygter fra skyfuld Strand,
Fra Kvalmen, fra Hverdagsfærden.
Der sidder han paa sin Kongestol
Og Livet med Kunsten maaler,
Og samler i een klartskinnende Sol
De spredte, dæmrende Straaler.

Men endnu er han ikke tilfreds
Med alle de luftige Skatte,
Og i sin evige Tryllekreds
Sit Jordliv vil han indfatte;
De Kjære vil han end fængsle til
Sit Liv med en varig Flamme,
Og Maleriet han løsne vil
Udaf den knugende Ramme.

Men, tvinge Skjæbnens stærke Vold —
Det Ingen paa Jorden kunde!
Snart gaaer en Gravluft, skjærende kold,
Igjennem Digterens Lunde.
Hans Elskte synker paa Baaren lam,
Hans Sange hjelpe ham ikke,
Og Liget og Livet stirre paa ham
Med brustne og stive Blikke.

Det Liv, han næred' med eget Blod
Og vugged' i Faderarme,

Udrives nu fra hans Hjerterod
I Ungdommens første Varme.
Da synker han kraftløs ned en Stund
Og Smerten gaaer i hans Indre,
Han stirrer kun ud i den dunkle Grund
Og seer ei, hvor Stjerner tindre.

Et Gravkapel er den lyse Sal
Og blegned' er Digtets Farver;
Hvert Skjønhedsbilled, hvert stort Ideal
Nu grine som tomme Larver.
Men aldrig døer dog Digterens Ild!
Han kan ei slippe Naturen:
Snart vaagner han atter, og strække vil
Sin Vinge udover Muren.

Mod Kvalerne i sit eget Bryst
Han kjæmper med al Formue,
Og seirende stiger i vante Lyst
Den hellige Digterlue.
I denne lyse, strømmende Glands
Han skuer sin Elskte forklaret,
Og spørgende seer han mod Stjerners Krands —
Hans Genius sender ham Svaret.

Saa staaer han ved Liget med mandig Barm,
Og blikker djærvt gjennem Taaren:
Ham Trøsten tilvifter sin Aande varm,
Han dvæler ei ene ved Baaren:
Thi Kjærlighed trøster ham tro i Skjul,
Erindring med ham har vaaget,
Og Haabet sidder som liden Fugl
Og kviddrer paa Kistelaaget.

Den blinde Pige.

(1835.)

Hvem er den deilige Pige hist,
Med de brune Haar?
Forladt, som en eensom Fugl paa Kvist,
Hun ved Træet staaer.
Tunge Taarer sig liste
Nedad blege Kind,
I Kredsen er hun den sidste —
Har hun Sorg paa Sind?
Hvi stirrer hun frem saa stivt og vist?
Ak! hun er blind.

Paa Pladsen under de grønne Træer
Klinger fuld Musik:
I lange Rækker dandse de her
Efter Søndagsskik,
De klare, svævende Sange
Stige høit mod Sky —
Ak! alle, bævende, bange
For den Blinde flye:
Lad hende kun ene under sin Lind —
Hun er jo blind.

Engang var hun med i den raske Dands
Med Liv og Blod.
Engang havde Øiet sin fulde Glands
Og Hjertet sit Mod.
Engang var hun ikke alene,
Men en kjærlig Arm
Slog sine kraftfulde Grene

Om hendes Barm.
Engang var der Morgen i hendes Sind —
Nu er hun blind.

Nu hører hun fjernt det friske Liv,
Som Liigklokkeklang,
Den Vei hun endnu gaaer bleg og stiv,
Er en natlig Gang.
Hvor er du, trofaste Beiler?
Hjelp din Pige ud! —
Paa fremmede Hav han seiler,
Han forlod sin Brud.
Han trykked just Tornen i Øiet ind —
Hun græd sig blind.

Der sidder hun ved sin Moders Dør
Mangen Aftenstund,
Naar Solen kaster sit røde Slør
Over Sø og Lund.
Aftenskyerne drage
Gyldne i det Blaa —
Fjernt over Byens Tage
Skovene staae —
Men i Sjælens Nat seer hun kun ind:
Ak! hun er blind!

Vandlilien.

(1835.)

Paa Søens Bund,
I den kjølige Grund,
Grønnes den ene
Mellem Sneglehuse og Stene.
Hvor de hulkende Vover
Glide tunge henover
Den spæde Rod
Og kvæle dens spirende Mod.

Hvor Fiske roe,
Som døsige gloe —
Hvor Bløddyr klamme
Hænge sig fast paa den unge Stamme,
Hvor Snegle i Tanker
Gabe paa slimede Banker —
Det grønne Siv
Føler sit høiere Liv.

Om Vaaren, naar
Soløiet staaer
Varmt over Voven
I de luftige Sale foroven,
Naar Vaaren svinger
De store, de duftende Vinger
Og Morgenklokken ringer:
Da bæver dens Klang
Gjennem Dybets Hvælvinger lang.

Og vækker med Kraft
Den ædlere Saft

I den slumrende Lilie
Til en kjæk og stormende Villie.
Sine grønne Stænger
Skyder den længer og længer,
Til de eengang naae
Det friske, det himmelske Blaa.

Da folder den ud
Sit Hjertes Brud:
Paa den blanke Flade
Vugges de glindsende Blade,
Og Liliens Bæger
Lukker sig op, og kvæger
Den hungrige Luft
Med sin søde, drømmende Duft.

Den visner i Hast —
Thi den hænger fast
Med sin Rod i Dybet,
Mellem Fiskestimen og Krybet.
Ere Bladene sjunkne
Og Stænglerne slappe og runkne —
Falder Blomsten af
I den vaade, den slugende Grav.

Hvad er det saa meer?
Engang den seer
Dog en venlig Strimmel
Af Hjemmets lysende Himmel!
Engang den lueer
Under Templets tonende Buer —
En slig Sekund
Veier vel op imod Dødens Blund.

Ghaseler.

(1835.)

I.

Mangen dunkel, stille Aften paa min Fremtid tænkte jeg,
Mangen frisk og deilig Morgen al min Fremtid skjænkte jeg.
Naar jeg gik tilsengs om Natten, faldt en Verden over mig,
Naar mig Solen tidlig vakte, alle Lænker sprængte jeg.
Ofte gik jeg paa Contoret, flittig som et Pendeluhr,
Og fuldproppet af Artikler over Loven hængte jeg —
Men, naar Fuglen ind ad Vindvet sang sin glade Frihedssang,
Sprang jeg op, og Bog og Akter hen i Krogen slængte jeg.
Naar jeg vilde Indlæg skrive som en Prokurator klog,
Uvilkaarlig alle Linier ind i Versform trængte jeg.
To Extremer ei forliges, hvo skal vige Pladsen her?
Saa jeg spurgte, og min Tanke dybt i Grublen sænkte jeg —
Kunde dog ei Dybet lodde, var og blev en Mellemting:
Til det Ene, til det andet hver en Udvei stængte jeg.

II.

Hvor Lauren duster, kan man digte, male;
Hid trænger kun en fjern og døsig Tale
Om Kunstens skjønne Blomst paa Livets Urt,
Her holde Folk sig til Naturen, prale
Med Fjeldets Bryst, som stirrer bart og purt,
Her laer man Mosset groe i stive Dale
Og sidder selv i Stuen og seer surt.
Jeg veed det vel, der er et Land, hvor svale
Og milde Dufte gjennem Skoven gaae,
Hvor Kunstnerlivet ligger ei i Dvale,
Men blusser herligt under Sydens Blaa.

I luftige, I skjønne Søilesale!
Hvor Billedverdnen hænger i sin Krands —
Skal Eders Pragt i skuffende og gale
Morganasyn kun dæmre for min Sands?
Hvi er jeg mat, hvi kan jeg ei befale
Hid til mit Land en Gnist af Eders Glands?
Ak! jeg er udenfor den hele Dands
Og bider mig knapt fast i Livets Hale.

III.

Ofte skjænder jeg paa Skjæbnen, at jeg maa i Landet være
Og fastfrossen som en Iistap til et Fjeld forbandet være.
Ofte sender jeg min Tanke om den krumme Horizont,
For at speide ud, hvor deiligt det maa hist bag Vandet være.
For de hvide Silkeseil gaaer Tankeskibet høit og let,
Og med Ønsker og med Drømme maa det fuldt bemandet være.
Ak! det kommer ei tilbage med et Svar fra Palmens Kyst,
Paa Koralrev dybt mod Syden maa det vistnok strandet være.
Gid jeg sank tilbunds med Vraget i det varme, bløde Hav! —
Gid jeg kunde som et Fnug i Sydens Dufte blandet være!
Dog, med stive Fingre maa jeg sidde her og skrive sligt —
Resignere hedder Løsnet, naar det ei kan andet være.

IV.

Gav Skjæbnen dig en Lyra i Forlening,
Da hæng den bort, søg en reel Betjening.
Hvad nytter det at synge og at spille,
Hvor Alt chrystalliseres i Forstening?
Hvem agter vel paa dine lette Sange,
Hvor det Solide spreder sin Forgrening

I tykke Bugter over Landets Kroge?
Tag Deel i denne spisende Forening,
Fortjen dit Brød, skriv Akter rent, hug Brænde —
Men dræb for Alting Sjælens indre Mening.

V.

Inderst i den klare Bugt,
Smiler Huset hvidt og smukt,
Kysses halvt af Boven sødt,
Halvt af Popler indelukt.
Over Husets blanke Tag
Følger Maanen Skyens Flugt.
I det nordre Vindve hist
Er ei endnu Lyset slukt:
Bag det hvide, tynde Flor
Svæver let en Skygges Flugt.
Kunde jeg min Tankes Magt
Som en kraftig Vinge brugt —
Sad jeg bag Gardinet nu,
Tolked' hende Hjertets Flugt.

VI.

Baaden rugges paa den maaneblanke Flade,
Langs de brune Sider glider Boven hen,
Ned i Bunden, paa de tørre Blade,
Halvt den skjønne Glut er soven hen.
Mod den hvide Pande, mod de bløde Lokker
Bøier jeg mig dybt, forvoven hen —
Alt er stille, kun de fjerne Klokker
Klinge sagte over Skoven hen.

Turde jeg i denne tause Aftenscene
Aande let et Kys her oven hen!
Modig kun! jeg er jo ganske ene
Medens Baaden driver doven hen.

VII.

Hver Aftenstund min Elskte sang
Fra Hjørnevindvet ud mod Havet,
Min Sjæl ved disse Toner hang,
I dem laae alt mit Liv begravet.
Den klare, drømmerige Klang
Flød sagte over Lund og Bølger,
Et Udtryk af den dunkle Trang
Som Ungdomshjertet stille dølger.
Hvor stormed jeg, naar Stemmen svang
Sig kjækt paa Flugt i Aftenduften!
Hvor smelted jeg, naar i en lang
Akkord den døde hen i Luften!
Min indre Frister jeg betvang,
Jeg nøied mig med hendes Sange,
Jeg aldrig ind ad Vindvet sprang:
For Svarets Alvor var jeg bange.
I Lunden ved min Elsktes Bolig
Jeg lytted' kun til hendes Sang:
Det er saa sødt, at vugges rolig
Paa Haabets bløde Bølgegang.

VIII.

Ak, den bedste Halvdeel af mit Liv er skaaren bort —
Tomt og øde gaber kun det sorte Dyb.

Med de sidste Timer svinder Vaaren bort,
Aldrig smagte jeg dens søde Blomsterduft.
Hvad jeg elskte, er med Haabet baaren bort. —
Vil jeg med min Klage gaae fra Dør til Dør,
Vise de med blodig Spot kun Daaren bort.
Ingen Ven jeg eier, ingen Læbe meer
Af de blege Kinder kysser Taaren bort.

Bellini.

(1836.)

Fjernt i de dunkle, i de varme Lunde
Hvor trygt Catania paa Vulkanen sover —
Der blev han født; og Harmoniens Vover
Frit om den unge Sjæl alt bæve kunde.
  Thi Livet strømmer der med Friskhed over
De grønne Bjerge i Akkorder runde, —
Og Sproget fløiter sødt fra Folkets Munde
I Viindrurankens dæmrende Alkover.
  Han løste disse Hjemmets Melodier
Og skabte sig af dem et Sprog, som trænger
Til Hjertets sidste Dyb, skjøndt Ordet tier.
  I Stilhed kan han nu ei dvæle længer:
Sit varme Liv til Kunsten han indvier
  Og Æreskrandsen blank i Norden hænger.

Hvi blev han ei i sine gyldne Dale?
Han kunde sendt som Budskab sine Toner
Let over Alperne til Kuldens Zoner

Og smeltet Isen med sin bløde Tale.
Men han kom selv, for i de kolde Sale
At hente Smigers tomme Flitterkroner —
Da knuged ham de haarde Regioner
Og Sydens unge Blomst vel maatte dale.
I fremmed Jord nedsænkte de hans Kiste,
Og i Paris man klager høit og lider
Fordi sit Legeværk man skulde miste.
Men i hans Fødeland, ved Nattetider,
Af al hans Sang en Efterklang, den sidste,
Igjennem Myrtheskoven sagte glider.

Min første Reise.

(1836.)

Hjemmets Kyst.

Aftnen holder
Sine Taagefolder
Over Norges sønderrevne Kyst,
Skibet haster
Ud fra Land og kaster
Mod det hvide Skum sit sorte Bryst.

Maanen dukker
Af sit Hav og lukker
Op sit vaade, sværmeriske Blik,
Seer paa Vove,
Seer paa Kystens Skove,
Sender dem en natlig Kvægedrik.

Høit i Stavnen,
Hilst af Bølgefavnen,
Staaer veemodigstemt en Ungersvend:
Med de sidste

Klipper skal han miste
Landet, hvor hans Liv svandt hidtil hen.

Havet sover,
Taushed svæver over
Skibet paa den sagte Nattevind.
Maaneglandsen
Ligger blank paa Skandsen,
Hvorfra lyder Nattevagtens Trin.

Friskt det lufter,
Graneskoven dufter
Skarpt og hjemligt fra den kjendte Bred,
Hjemmet vinker —
Men en Stjerne blinker
Ned mod Syden, længer, længer ned.

Barndomsminder
Over Fjeldets Tinder
Som en venlig Aftenrøde gaae —
Men det Fjerne
Lokker dog saa gjerne
Med sit dybe, underlige Blaa.

Ak, hans Tanker
Finde intet Anker,
Gynge sagte mellem begge hen:
Hjemmets Strande,
Fjerne, skjønne Lande
Drage begge til sin Pol igjen.

Saa er Livet:
Guderne har givet

Os til Selskab her et Søskendpar:
Savn og Længsel,
Frihedsluft og Fængsel —
Give vexelviis vor Tanke Svar.

Land!

Mandskabet larmer og skurer paa Dækket,
Morgenen lyser paa bundløse Sti —
Soveren dybt i Kahytten blier vækket —
Der er for kvalmt, han maa op i det Fri.

Ak! hvor det slingrer! — saa hold dig i Rebet,
Klem dig med Knæet i Lugen her fast!
See kun, hvor Stormen i Seilet har grebet!
Kjøl dig i Bølgernes sprøitende Kast!

Vældige Stemmer til Ottesang klinge
Rundt om det stolte, det aandende Hav —
Tusinde, tusinde glimtende Ringe
Rulle, som Mennesket, bort i sin Grav.

Øiet blier træt af den evige Flade,
Søger et Punkt for at hvile derpaa,
Søger en Skov med dens livsgrønne Blade,
Kan ei udholde det skinnende Blaa.

Land! Land! man raaber nu; seer du det ikke?
Land for dit Øie og Land for din Fod! —

Ak, men hvor er det da? hjælp mine Blikke,
Intet jeg seer, uden Bølger og Flod.

Hjemfødning! mærk dog den blaalige Stribe
Flad om den luftige, fri Horizont —
Dette er Landet; der, maa du begribe,
Viser ei Klippen sin truende Front.

Nu, saa lad gaae til de smilende Dage
Hist i det flade, det fremmede Land!
Men, naar jeg styrer til Norge tilbage,
Kjender jeg bedre dog: Land! der er Land!

Kronborg.

Kysten sagte sig høiner,
Havet er blaat —
Mørkt over Bølgen jeg øiner
Det første Slot.

Thi mit Fædreland kjender
Ei Taarn og Muur,
Der begynder og ender
Kun den høie Natur.

De stolte Klippernes Borge
For Intet man har —
Man behøver ei Kunst i Norge,
Den Ting er klar.

Her bødes paa lave Grunde
Med kunstig Ziir:
Man reiste et Slot ved Sunde
Med Taarn og Spiir.

End truer det stolt udover
Hav og Bred,
Og indenfor Muren sover
Aarhundreders Fred.

En enkelt Erindring bryder
Glemselens Skal —
Et sagte Kvindetrin lyder
I den hvælvede Hal.

Bølgerne synge vilde
Til den gamle Borg
Om Caroline Mathilde,
Og hendes Sorg.

Kjøbenhavns Rhed.

En Nordmand seiler til Kjøbenhavn
At gjæste den gamle Glands.
Han vil dog sige, om kun af Navn,
„Jeg har været udenlands".

Men, da han var der og Ankeret faldt,
Da kjendte han Hjemmets Sang:
Det var, som havde han seet det Alt
I sin Barndom engang.

Hans Fader havde ofte fortalt
Om den gode, gamle Tid,
Da Kjøbenhavn var Ordet, som gjaldt,
Og Norge skattede did.

Nu staaer han, det unge Norges Søn,
Her paa en fremmed Bund,
Han eier nu selv en Hjemstavn skjøn,
Og fri er hans Odelsgrund.

Sin fordums Herre han ynker nu fast,
Som gaaer i det gamle Aag —
Men glemmer i patriotisk Hast,
Hin hersker endnu ved sit Sprog.

Det hjælper ikke at nægte med Gru,
Der er dog Noget deri:
Kjøbenhavn vel hævder endnu
Et aandeligt Supremati.

Jøderne.

Jeg havde ofte Lyst at see
De stakkels Jøders Spot og Spee —
Man havde mig saameget fortalt
Om denne gamle Folkespjalt.

Men, takket være vort frie Land!
Til Norge de ei komme kan! —
Vil altsaa Nogen kjende dem,
Maa han, som jeg, her længer frem.

Aldrig saasnart stod Skibets Stavn
I Rheden her ved Kjøbenhavn,
Før Jøder mylrede ombord
Og skreg i deres eget Chor.

Der gik en Gysen over mig
Da jeg saae dette Folkeliig,
De skarpe, østerlandske Træk.
Som ingen Tid kan viske væk,

Der var en sær, uhyggelig Ild
I deres heftige Minespil,
Forbandelsen paa Panden sad
Og trykte Sjæl og Villie slad.

Men, duer Jøden ikke stort,
Hvo har ham til en Usling gjort?
Hvo hang en Bolt ved hvert hans Fjed
Af christelig Barmhjertighed?

Forstødt, foragtet og forfulgt,
Har Jøden sine Kvaler dulgt.
Han kryber for sin Bøddels Fod,
Men lurer paa hans Hjerteblod.

Skam dig, du stolte christne Mand!
Thi Jøden dig anklage kan —
Han dele skal din Frihedskrands,
Han er din Broder, og du hans.

Og du mit Norge! Friheds Søn!
Du Fremtids Pant, saa ung, saa skjøn,

Som sætter al din Stolthed i
At være lys, at være fri —

Du lukker dine Havne til
Naar Joden Fristed søge vil,
Du støder fornem bort et Folk —
Er det at være Friheds Tolk?

Nei! Frihed bruger ei til Skjold
En gammel Fordoms Muur og Vold:
Hans Hjelm er aaben, Øiet lyst
Og Kjærlighed boer i hans Bryst!

Holberg.

Man averterte et af Holbergs Stykker
Her paa hans Scene, her i Kjøbenhavn —
Det var som før — thi Alt i Verden rykker
Til Glemsel frem, kun ikke Holbergs Navn.

Jeg gik derhen. Jeg vilde see den Skygge
Fra fordums Tid, klædt ud i Livets Dragt,
Som hersker nu, da Dagens Slægter bygge,
Som Oldefædre har til Latter bragt.

De traadte frem, de sælsomme Figurer,
Med sine stive, latterlige Trin —
Jeg kjender dem. Men bag dem Døden lurer
Og stirrer iisnende paa Scenen ind.

Man applauderte, loe som var man gale,
Og overalt lød Jubelraab og Støi —
Det var, som om jeg hørte Aander tale,
Som Stormens Brusen om en Kjæmpehøi.

Man loe endnu og kaldte ham den Største,
Da Alt blev endt, og Huset lukket i. —
Veemodig gik jeg hjem — maaskee den Første,
Som Holberg stemte til Melankoli.

Byrons Statue.

Til Slottets stolte Sale
En fremmed Yngling gik,
At lade Kunsten svale
Hans længselshede Blik.

En Fugl i Laurbærlunden
Han vugged sig paa Kvist,
Hans Vinge end var bunden,
Hans Kraft sig ei bevidst.

Hvorfor hans Hjerte brændte
Ham Ingen havde sagt,
Endnu han aldrig kjendte
Ret Kunstens høie Magt.

Man aabned' Slottets Porte
Til Kunstens Helligdom —

Hans Aandedrag blev korte,
En Angst ham overkom.

Fra Salens Hvælving visted'
En Søndagsluft til ham —
Hans Liv sin Scene skifted',
Han glemte Verdens Bram.

Her stod de hvide Guder
I Marmorkraft og Fred —
For dem hans Øie luder
Til Jorden blændet ned.

Han syntes, at der bruste
En Storm i Salens Dom,
Hans Vinger bleve knuste,
Hans Afmagt mere tom.

Da saae han i det Fjerne
Ved Salens sidste Muur,
En jordisk Ledestjerne,
En herlig, let Figur.

Det var et jordiskt Øie,
Det var en Dødelig:
Her kan hans Sjæl sig bøie
Og dog ei glemme sig.

Ja! det er Byrons Støtte,
Den herlige, den fri!
Thorvaldsens Kunst her mødte
En Byrons Phantasi.

Hvor dristig, stolt den smiler
Som Aanden paa sin Flugt!
Hvor synlig Tanken hviler
Om Panden, let og smukt.

Hvad Poesien tænker,
Plastikken tryller fast:
Dog er det ingen Lænker —
En evig Flugt og Hast.

Min Mester! lad mig knæle
Her ved din Støttes Fod!
De strenge Guder kvæle
Mit Hjerte og mit Mod.

Den Unges Haab du kjender,
Du vandred' Jordens Vei —
Du veed, hvor Drømmen ender,
Og du har grædt som jeg!

Moder og Datter.

(Et Basrelief af Thorvaldsen.)

„Mit Barn, o! ſtv min Aandes Peſt,
Lad gamle Moder døe:
For hende passer Graven bedst,
Men du er Livets Møe.

Vaag ei for mig, vaag ei for mig
Den lange Nat saa tro!

Kys ei min Haand, den smitter dig —
Gaa hen og sov i Ro!"

Men Pigen svarer ei dertil,
Hun knæler sagte ned —
Og nærer med sin Ungdoms Ild
Den syge Moders Fred.

Hun pleier hende Nat og Dag
Med aldrig trættet Mod —
Og hvert det gamle Hjertes Slag
Hun kjøber med sit Blod.

Og som den Gamle langsomt steg,
Den Unge segned mat:
Kold blev den unge Kind og bleg,
Slukt Øiets blanke Nat.

Hun tænkte paa sin Barndoms Sang,
Saae Moder frisk igjen,
Tog hendes Haand endnu engang —
Og slumred' roligt hen.

Den høie Kunstner stod og saae
Paa Baaren veemodsfuld,
En Taare i hans Øie laae —
Den Taare blev til Guld.

Den glindser endnu tung og hed
Paa Marmorstenen, hvor
Han hugged ud, at Kjærlighed
Endnu i Verden boer.

Rosenborg Slot.

Midt i Byen, den lyse, moderne,
Hæver sig sælsomt det gothiske Slot,
Sørger, som en Choral fra det Fjerne.
Dybt over Tidens Latter og Spot,
Tænker saa gjerne, dvæler saa gjerne
Over den Tid, da man havde det godt.

Ak! da høisalig Kong Christian den Fjerde,
Han, som man ene kan prale lidt med,
Legede her mellem Kvinder og Sværde —
Havde man Kraft, til at glæde sig ved!
Intet man kjendte til Tvivl og til Lærde,
Den, som slog til, havde Resten i Fred.

Nu er hans Slot til en Kramkiste blevet,
Hvor den Nysgjerrige maaber sig mæt,
Hvor man af Konger, som engang har levet,
Viser frem Klæder og Guld og Skelet —
Hvor man har Thronen, forglemt og forrevet,
Talerør, Dukker og Speilkabinet.

Men, naar Natten synker paa Haven,
Mørk som en Fortids drømmende Sky —
Stige de gamle Gespenster af Graven,
Herske alene i Slottet paany —
Kirstine Munk i Kniplingskraven
Stirrer udover den slumrende By.

Billedgalleriet.

De brogede Tavler om Væggene hænge,
Figurer og Rammer sig trykke og trænge
Og blænde den Fremmedes Blik.
Er dette da Kunsten? er dette hans Drømme,
Den Kilde, hvoraf han tænkte at tømme
En Lægedomsdrik?

Et Chaos af brogede Syner ham skrækker,
Uendeligt hen for hans Øie sig strækker
En glimtende, bølgende Søe —
Men hvis han ei svimler, o! hvis han blot kunde —
Da hæver sig op fra de dybeste Grunde
En smilende Øe.

Da løsner en kvægende Form sig af Brimlen,
Da løfter et bedende Blik sig mod Himlen
Med Taareglands i —
Da aander et Landskab i Aftenens Toner,
Da ordne sig Blomster og skaarne Citroner
I smuk Harmoni.

Hvad veed han, om Alt er den rigtige Skole,
Den franske, den hollandske? Han bør blot stole
Paa Hjertets naturlige Drift.
Lad Kunstneren koldt kun beregne og dømme —
En Lægmand kan føle, en Lægmand kan drømme
Om Præsternes Skrift. —

Ved et Maleri af Dahl.

Hilser mig et Pust fra Hjemmets Lande?
Skummer ei de grønne, stride Vande,
Sørger Granen ikke dunkelgrøn?
Blødt groer Mosset paa de vaade Stene,
Fjernt og luftigt staaer en Fjeldtind ene —
Saadant maler kun en Norges Søn.

Og i danske Sale skal jeg søge
Disse Farver? Mellem danske Bøge
Hængte man en Mindekrands for Ham,
Medens Norge paa hver Skilling veier,
Af sin egen Kunstner Intet eier,
Intet, uden Mindet om sin Skam!

Fædreland! øs nu af denne Kilde!
Snart maaskee, o! snart er det forsilde,
Snart hans Haand med Penslen synker mat —
Og naar da hans Øine ere lukte,
Naar hans Farver er' med Livet slukte —
Vil du sørge eensom i din Nat!

Frederiksborg.

I.

Gjennem tause, brede Bøgeskove
Drager Vognen langsomt frem.
Passagererne de sove,
Drømme sødt om deres nære Hjem,
Vaagne kun ved hvert et Knald af Pidsken
Naar vor Kudsk taer fat —
Bag mig lyder to Forelsktes Hvisken
I den romantiske Nat.

Dybt fra Skoven trækker Aftentaagen
Malerisk og let,
Stjernen blinker smilende og vaagen
Gjennem Løvets Net.
Hjemligt, dunkelt, bag de tætte Grene
Slumre Skovens Dyr —
Hist en hundredaárig Bøg staaer ene
Med sine Eventyr.

Taarn paa Taarn nu dukker op af Søen —
Det er Fredriksborg:
Mørk og kolossal den staaer paa Øen,
Tænker paa sin Sorg:
Ingen kraftig Ridderspore klinger
Meer i Kongens Sal,
Natteravnen flyer paa tause Vinger
I det graa Portal.

II.

Hvo huser nu i disse glemte Sale,
Hvor Gjæstens bange, halvt nedtrykte Tale
Gjenlyder huul og stærk?
Portraitet stivner i sin Sølvmoers Kjole;
Langs Væggen staae de høie, svære Stole
Med skaaret Billedværk.

Trofaste Vidner fra en kraftig Alder
Er disse stolte, disse brede Haller
I Ridderborgen end.
De svære Masser knuge Sind og Øie —
Men luftigt buer Loftet mod det Høie
Og hæver det igjen.

Halv angest Nutids Søn kun gjennemiler
Det vide Rum, hvor Tidens Sphinx nu hviler
Og stirrer paa ham med sit Gaadeblik.
Her er saa stort, saa luftigt dog i Salen,
Her banker Hjertet høit, som før paa Valen:
Hver Steen fortæller os en Kjæmpeskik.

III.

Oppe under Taget boer en Landskabsmaler,
Hænger, som en Svale, paa den røde Muur,
Stjæler Farverne, naar Solen daler
Over Sjællands deilige Natur.

Let forbi hans dybe Vindve svæver
Der paa Himlens Blaa en sølvhvid Sky —

Aftenklokken blidt og sagte bæver
Over Søen fra den stille By.

Taarnet kaster langs de døde Vover
Brede Skygger, vækker Egnens Frygt —
Paa den øde Hvælving sødt dog sover
Kunstens Genius, som Barnet trygt.

IV.

Farvel, farvel du gamle Slot,
Jeg seer dig aldrig meer!
Snart som en deilig Drøm jeg blot
Vil huske, jeg var her.

Naar jeg er fjernt i Livets Støi,
Da vil du rolig staae,
Og speile Muur og Kobberfløi
I Søens blanke Blaa.

Naar jeg er glemt forlængst og død,
Da vil du endnu staae,
Mens over dig i Aftnens Glød
De lette Skyer gaae.

Farvel, farvel endnu engang,
Du Mindets stolte Hal! —
Saalangt jeg øiner dig, min Sang
Som Ekko lyde skal.

———

Fredensborg Have.

En høstlig Aften gjennemsigtig hviler
Let over Parkens sidste Sommerliv.
Den hvide Marmorstøtte stille smiler
Fra Enden af Alleens Perspektiv,
Fra Esrom Sø de røde Straaler funkle,
Veemodig staaer den glemte Nordmandsdal —
De høie Bøgestammer ere dunkle
Og brede Piller i en Tempelhal.

Hvor her er dødt! det gule Blad kun falder
Med sagte Raslen fra sin Krone ned,
En eensom Fugl med bløde Toner kalder
Fra Skovens Indre, som Erindrings Fred.
Det øde Slot vidt over Haven skuer,
Dets hvide Mure er en Dødnings Kind —
Nu slukkes Aftensolens sidste Luer
Og Natten aander kold i Skoven ind.

Her var det godt at sove fra sin Kummer,
At hvile roligt efter Livets Kval!
Her kunde Sjælen dysses sødt i Slummer
Ved Aftenluftens Gang i Skovens Sal —
Her kunde Brystet sine Vunder lukke,
Og Smerten lindres til en venlig Sorg,
Naar Høstnaturens blide Aander sukke
I Haven ved det stille Fredensborg!

Maria Stuart.

(Efter Opførelsen af Schillers Tragoedie.)

Hvad Øieblik bedriver,
Hvad skjules af et Nu —
En anden Slægt opliver
Til Rædsel og til Gru.

Man priste hin blodige Gjerning
Begrov Marias Krop —
Nu vender Tidens Terning
En anden Side op.

Thi Efterslægten kommer
Og den skal skifte Ret —
Den er Marias Dommer,
Og din, Elisabeth!

Dog Mængden er for broget,
Dens Lys er vilde Blus —
Og derfor ledes Toget
Af Kunstens Genius.

Nu har han afsagt Dommen,
Nu har han skiftet Ret. —
Nu er din Time kommen,
Stolte Elisabeth!

Den sidste Aften.

Nu er min Tid udrunden
Og Dækket falder,
Afskedens Valdhorn gjalder
I Bøgelunden;
Mig Hjemmet kalder, —
Hvad har jeg vunden
I Grunden?

Paa denne lille Reise
Jeg tænkte længe:
Mit Flag jeg vilde heise
Paa fremmed Vænge.
Til slig en Friluftsvandring
Jeg kunde trænge:
At blæse en Forandring
I Livets Strenge.

Jeg veed ei hvad jeg vilde —
Her har jeg vanket,
Har seet Kirstens Kilde,
Paa Gaden spanket —
Kan Alt end ikke skjænke
Mig Vært til Kraften,
Vil jeg dog stedse tænke
Paa denne Aften.

Erindring.

Jeg sidder atter hjemme paa mit Kammer.
De gamle Meubler grine stygt til mig,
Den sultne Praas i Lyseplađen flammer,
Og Musene bag Væggen føre Krig —
Her er prosaiskt, saa det er en Jammer,
Mit friske Reiseliv er nu et Liig.
Forbi, forbi er Glædens korte Dage,
Hvor er' de nu? hvad har jeg nu tilbage?

Tys! — fra det Fjerne en Choral sig hæver,
Som Nattens Maane af den dunkle Sø,
Og nærmere, og nærmere den svæver
Som Serenaden til en elsket Mø, —
Den fulde Klang i Nattens Stilhed bæver
Og vækker Hjertets Minder, før de døe.
O! lad mig drømme, medens Tonen klinger!
O! lad mig vugges paa de bløde Vinger!

Jeg kjender dig, du Lysalf fra det Høie —
Erindring! det er dine Vingeslag!
Hvor sødt, hvor lifligt svømmer i dit Øie
Et bedre Billed af den svundne Dag!
Hvor dine Palmer kjølende sig bøie
Om Brystets korte, feberhede Slag! —
Et Dyr kan spænde Øieblikkets Sene,
Men eie dig — kan Mennesket alene.

Lad nu kun Hverdagslivets Pandserplader
Omspænde Hjertets sværmeriske Lyst! —

Lad Stammen stige end til flere Grader
Og Aktebjerge væltes paa mit Bryst —
Jeg kan dog sende over Byens Gader
Et Blik til Havet og til Drømmens Kyst,
Om Alting svigter, kan jeg søge Lindring
I dine Arme, kvægende Erindring!

Den første Sorg.

(1836.)

Den lille Lotte tænkte paa Alt og Ingenting,
En Sommerfugl hun svæved' i Solens Guld omkring,
I sine gule Lokker hun Vaarens Krone bar,
Som hendes Blik var Sjælen saa lyseblaa og klar.

Hun kjælte for sin Moder, hun var sin Dukke tro,
Hun saae paa sine Klæder og sine røde Skoe;
Men over Alle elskte hun dog en liden Fugl,
Som Fader havde fanget paa Sneen sidste Jul.

Den sad og frøs i Vindvet, i Vinterkuld og Vind,
Og saae saa bønligt just i den varme Stue ind:
Da strøede Fader Korn ud, og lokked' den dermed,
Og tog den ind i Huset til Pleie og til Fred.

Men Lotte var lyksalig, alene hun fik Lov
At pleie og at passe den lille Gjæst fra Skov:
Hun bragte den sin Føde, hun dyssed' den i Blund,
Snart lærte den at pikke af hendes røde Mund.

Den kjendte hendes Stemme og hendes lette Gang,
Og takked' sin Veninde i mangen lystig Sang;
Tilsidst dog sad den stille og traurig i sit Bur:
Den hørte Vaaren kalde fra grønne Skovnatur.

Da slog den ud med Vingen og vilde flye sin Vei,
Men lille Lotte smilte — ak! hun forstod det ei;
Hun lukked' Buret sikkert, hun gav den Vand og Frø —
Men Fuglen vil kun Frihed, hvis ikke maa den døe.

En Morgen fløi hun tidligt til Fuglen ud med Mad,
Og jubled' høit paa Veien, og var saa sjæleglad;
Men da hun kom til Buret, da glemte hun sin Sang:
Den kjære Fugl laae udstrakt paa Bunden stiv og lang.

Hun tog den ud forsigtigt og kyssed' den saa ømt;
Men den blev kold og livløs, det var ei blot paa Skrømt!
Dens Hoved sank tilbage, i Øiet Døden laae, —
Da slap hun den forskrækket, og stirred' taus derpaa.

Og som hun stod der stille, hun blev saa underlig,
For hendes klare Øie en Taage lagde sig,
Den søde Barndomsrødme fra hendes Kinder veeg,
Og langsomt op til Hjertet en dunkel Smerte steeg.

Hun kunde ikke vide, hvad denne Smerte var —
Men Sorg i hendes Hjerte sin første Rune skar!
Den præged' dybt sit Billed' i hendes bløde Træk,
Nu fløi den ikke meer med den sidste Taare væk!

Hun tænkte paa sin Moder, men ei saa let som før —
Og nye Verdner dæmred' bag Sorgens sorte Slør:
Thi, som et Blik paa Havet fra Kystens mørke Borg,
Saa Livets Udsigt aabnes ved Barnets første Sorg.

———

Syttende Mai.

(1836.)

I Norges gamle, i dets dunkle Skove
Der staaer en mægtighugget Bautasteen.
Dens Hoved speiler sig i Nordhavs Bove
Og om dens Grundvold blomstrer Egens Green —
Ei døde Minder under Stenen sove,
Den ruger ei paa mugne Kjæmpebeen.

Ei med en rusten Adelshjelm den praler —
For Folket reiste den sig stolt og kjækt!
For Livet, for det friske Liv den taler,
Dens Minder knytte sig til Dagens Slægt,
Og Norges unge Morgenrøde maler
Sit rige Guld paa Stenens haarde Vægt.

Der er en Rune hugget ud i Fjeldet:
Den Rune eier Norges Liv og Marv —
Paa Runens Dag sank under Enevældet
Og Norge tog sin gamle Frihedsarv,
Og paa den Jord, hvor Fængslets Mur var fældet,
Blev Bautastenen reist til Folkets Tarv.

Fra denne Dag nu Morgenklokken ringer,
Og Frihed er ei blot et Ideal —
Men, som den stærke Ørn paa brede Vinger,
Den svæver freidigt over Fjeld og Dal —
Mens til Erindring gjennem Landet klinger
Det fjerne Horn fra Oldtids Heltesal.

Men Dagen er et Maal for Sjælens Drømme,
Dens Minde er, hvad Norge elsker mest —

Og naar den kommer, alle Nordmænd strømme
Til Fædrelandets store Fødselsfest!
I barnlig Lyst de Glædens Skaaler tømme,
Og varm Begeistring er en Høitidsgjæst.

Dog, ingen kunstlet Pragt skal Festen binde.
Hvad trænger den til Glimmer og til Glands?
Dens stærke Aand i Folket lever inde,
Og flammer i den raske Ynglings Sands —
Og Maiens Alfer om Emblemet vinde
En duftende, en foraarsdeilig Krands.

Thi, hvergang Maien kommer hid med Vaaren
Og kvæger os med søde Aandedrag: —
Da bliver og paa milde Dufte baaren
Til Norges Folk dets lyse Høitidsdag!
Vaarsolen speiler sig i Glædestaaren
Og Sangen stiger under Lovets Tag.

Og dette Forbund i de lyse Dage
Af Nordens Genius og Vaarens Mø —
Det er et Pant, at Tiden ei kan drage
Den norske Folkefest i Glemsels Sø:
Som Maien kommer den hvert Aar tilbage,
Som Vaaren kan den aldrig, aldrig døe!

Jernmasken.

(1836.)

Ak! seer du ei hisset den eensomme Borg,
At skygge saa mørk som en Kjæmpes Sorg
Udover de glindsende Vande?
See! bange og let maa Fuglen flye
Det Sted, hvor Taarnet kaster mod Sky
Sin stolte, truende Pande.

Den sydlige Himmel staaer blank og let
Og smiler over den mørke Plet
I Havets rolige Midte.
De franske Lilier i Kongens Flag
For Vinden vaie med matte Slag
Fra Fængslet paa St. Marguerite.

Vel kan den fraadende Bølge gaae
Mod Fængslets Klipper, som vilde den slaae
Hver Lænke af Fangen, som græder —
Men nu er den taus, og blød og rund
Den hulker om Borgens murede Grund,
Og hvisker om Frihed og Hæder.

Der sidder en Fange i Taarnet hist!
Til Bovernes Mumlen lytter han vist,
De bringe ham skjønne Noveller; —
Selv er han begravet i Muren stiv,
Og om hans Skjæbne, og om hans Liv
Et dunkelt Sagn kun fortæller.

Hvem er han? hvo saae ham? hvad har han forbrudt?
Ak, Ingen svarer. Han er forskudt

Af Livet og Menneskers Blikke —
Thi Kongen vil det. Dog gaaer der et Ny,
En snigende Gysen fra By til By —
Jernmasken glemmer man ikke.

Hør! Klokken kalder til Herrens Bord, —
Igjennem en lang og mørk Korridor
Soldater til Kirken drage.
I Midten gaaer der en Fange med.
Hans Hoved er bøiet og tungt hans Fjed —
Jernmasken! tilbage, tilbage!

Et Blik paa Fangen de kaste dog:
Hvad ligner Rædselens stumme Sprog —
Han eier ei Menneskets Miner!
En Maske af skinnende, tungt Metal
Er smedet om Hovedets fine Oval,
Og fæl, og dødkold den griner.

Hans Træk ei nogen Dødelig saae,
Den friske Sol ei hvilte derpaa
Med al sin deilige Sødme.
Han eied' aldrig det ædle Spil
Af Mundens Smilen, af Øiets Ild,
Af Kindens yndige Rødme.

Fra Altret føres han atter bort
Til Cellen, dybt ind i Muren gjort —
Der er han atter begravet.
Og Ingen mærker den usle Krog —
Der pines han dog, der sidder han dog
Og stirrer udover Havet.

Om Aftnen stiger der mangengang
Fra Taarnet en dyb og bævende Klang,
Som sagte paa Bølgerne gynger —
Kun Fiskeren lytter dertil i sin Baad,
Hans barske Øie glindser af Graad:
Det er Jernmasken, som synger!

Den Fangnes Sang er Melankoli;
Der aander en Strøm af Længsel deri,
Af mørk, af brændende Længsel.
Den glider udover det stille Hav,
Den trygler om Hjelp, den har kun eet Krav:
O kommer! O sprænger mit Fængsel!

Men Ingen kommer: Thi Ludvigs Arm
Knuger hver Villie og lukker hver Barm,
Og tung over Landene hænger.
Kun Tanken er fri — og fri som en Fugl
Den flyver derop, og speider i Skjul
Bag Vindvets gittrede Stænger.

Kun snæver er Cellen, og mørk og krum;
Under Loftet ruger, dunkel og stum,
Et Fængsels kvælende Gysning.
Paa Væggen pikker et eensomt Uhr,
Fra Vindvet, gjennem den tykke Muur,
Falder en dæmrende Lysning.

Men Taflet er dækket med Sølv og Glands,
Med Retter, at kildre en Fyrstes Sands,
Med Vine, duftende, røde:
Den hele rige, bugnende Last

Er kun en skarp, en bitter Kontrast,
At spotte den Fangne, den Døde.

Hist sidder han selv. See, han har lagt
Sin Maske bort, dog holder den Vagt
Og griner fra Væggens Stene.
Thi, skal han ud blandt Mennesker gaae,
Da maa han atter smedde den paa —
Men nu, nu er han alene.

Dog ak, hans Træk er' skjulte som før:
Selv Tanken kan ei løfte det Slør
Hvorunder hans Aasyn sover, —
Thi see! hans lange, hans dunkle Haar
Sine bløde Lokker om Ansigtet slaaer
Og skygger ganske derover.

Kun Panden er bar. O! hvor den er stolt,
Som om en Verden den indeholdt,
Denne hvide, hvælvede Pande!
Ak! dens kjække Planer, de Sjælens Bud,
Kan ikke flyve i Livet ud
Og bygge sig Stæder og Lande.

Hvi sidder han bøiet, med ivrigt Sind?
Hvad er det, han ridser i Sølvfadet ind
Mens lavt med sig selv han taler?
Han venter ei Frihed, han ønsker kun
At Verden skal kjende, en liden Stund,
Hans Skjæbne, hans Navn, hans Kvaler.

Nu kaster han det. Med skjælvende Fryd
Han lytter til Sølvets klingende Lyd,

Som falder fra Klippe til Klippe.
Det pladsker i Søen. Ha! mon det sank?
Man bjerger det vist; thi Skiven er blank —
Selv han kan ei Haabet slippe!

En fattig Fisker trækker det op —
Ak, han er lydig, en ærlig Krop,
Han bringer det til Kommandanten.
Herren fixerer det arme Bæst
Og tordner til ham: Skurk, har du læst
Hvad her staaer ridset i Kanten?

Fiskeren skjælver og knuger sin Hat,
Sværger, at hvad der i Skrift er sat
At tyde han aldrig vidste.
„Gaa hjem da Slave, og tak din Gud,
Thi havde du fundet en Tøddel ud,
Var denne Time din sidste".

Men Fangen venter. Han drømmer saa lyst —
Han hører sit Navn gaae fra Kyst til Kyst
Og vække den Hevn, som har sovet.
Ak, Loddet han kasted' i Skjæbnens Hav
Fremkalder kun en mørkere Grav,
Som lukker sig over hans Hoved!

Nu er han forsvundet. Tomt Taarnet staaer,
Den smeltende Klage aldrig gaaer
Om Aftnen hen over Søen, —
Den skrækkende Maske ei meer man seer
I Messen — aldrig, ak aldrig meer
Man hører til Fangen paa Øen.

Man troede ham død. Han var det ei, —
Endnu maa han krybe en dunkel Vei
I Bastillens fugtige Huler.
Der har han mistet sin sidste Trøst:
Han seer ei Havets aandende Bryst,
Ei Stormen, som over det kuler.

Men, om hans Fangehuls snævre Mür,
Der mylrer Paris i et større Bur,
Dresseres og dandser i Blinde. —
Kong Ludvig giver Musikken dertil
Og skotter imellem til Fængslet vild:
Han veed, hvad der lurer derinde.

Her tabes Jernmaskens Spor i en Ørk.
Her døde han bort. Hans Død var mørk,
Var skjult som hans mystiske Skjæbne.
Men, er det muligt at Geisten kan
Forlade sin Grav — da maatte vel Han
Tilbage for Hevnen at væbne!

Ha! var det hans Aand, som rastløs gik,
Og tændte Mod dybt i Slavens Blik,
Og lærte Folket at tænke?
Kun han blandt Alle paa Jorden her
Net kunde forstaae, hvor sødt det er
At bryde den knugende Lænke.

See! ned i Glemsels glidende Strøm
Bastillen sank, som en kvælende Drøm,
Med sine Volde og Taarne:
Saa brast hvert Tryk paa vor skjønne Jord —

Af Frihedens Aande, af Frihedens Ord,
Som Avner ere de baarne.

Ja! Tiden har kastet sin Maske væk
Og viser de store, dristige Træk,
De aandfulde, spillende Miner.
Frihedens Banner hæver han kjækt
Og ruller det over en gjenfødt Slægt;
Han staaer paa Bastillens Ruiner.

Hvad skader det nu, at Ingen veed
Hvem Jernmasken var, og hvad han leed?
Har Tiden ei fuldendt hans Levnet?
Skafottet drak af en Ludvigs Blod!
Paa Magtens Nakke staaer Slavens Fod;
Jernmasken, Jernmasken er hevnet!

Donna Clara.

En Natscene.

(1840.)

Personer:

Grev del Fuente.

Clara, hans Hustru.

Don Fernando.

Maja, Claras Kammerpige.

En Mursvend.

En Tjener.

Donna Clara.

Et gothiske Værelse, med rig og tung Pragt. I Baggrunden to høie Buevinduer, og midt imellem disse en Dør ind til en Alkove, udhulet i den tykke Mur. Paa den høire Sidevæg en Dør. I Forgrunden et Bord, hvorpaa Lys i en Armstage. Det er sildig Aften. Man seer **Clara** i Alkoven, paa Knæ foran et Mariabillede, bedende. **Maja** sover i en Lænestol. Efter nogle Øieblikkes Forløb staaer Clara op, og gaaer langsomt frem i Værelset.

Clara.

Ak! tilgiv mig nu, Madonna!
Men jeg kan ei længer bede:
Frygt og Længsel, Sorg og Længsel
Sidde i mit Bryst og lure,
Og naar Andagt ud vil folde
Sine store, klare Vinger —
Griber det mig koldt om Hjertet,
Hvisker dunkelt i mit Øre —
Og jeg kan ei længer bede.

I min Barndom, i min Barndom
Lærte man mig smukt at bede!
Lagde mine Hænder sammen,
Lod mig hele Timer knæle
Paa de haarde, kolde Stene
I det dunkle Bedekammer.

Men jeg græd og græd, og længtes
Efter mine Legepladse.
O! thi Barnets Bøn er Fuglens:
Flugt og Leg og glade Sange,
Grønne Enge, friske Skove,
Himlen om det lyse Hoved.

Nu jeg eier ingen Sange,
Kan ei see de grønne Enge,
Aander ei de svale Skove,
Har ei Luft, ei Blomst, ei Frihed —
Nu jeg gaaer til Bedekamret,
Knæler paa de haarde Stene,
Sukker efter Trøst i Bønnen —
Men jeg kan ei længer bede.

Hvor her dog er trist og eensomt
Inden disse gamle Mure! —
Disse dunkle, svære Buer
Hvælve sig til Grav om Haabet
Og min Husbonds onde Øine
See paa mig fra alle Kroge. —
Det er ligesom der lurer
Noget Rædsomt her i Natten!
Denne Stilhed gjør mig bange —
Maja! Maja! —
Ak! hun sover!

Sove! sove! den som kunde,
Den som kunde sove, glemme!
Disse dorske Træk kan sove,
Denne tomme Sjel kan hvile
I en Drøm om nye Kjoler,

Røde Baand og Silkelidser!
Jeg misunder hende Søvnen — (hun ryster i hende.)
Maja! Maja — kan du vaagne!

Maja (farer op.)

Til Hjelp! hvad er det? — Ak, tilgiv mig Frue,
Jeg vidste ei, — jeg troer at jeg har sovet.

Clara.

Hvor tør du sove, naar din Frue vaager?
Nu, staa da ikke som en Marmorstøtte!
Begynd paa Noget.

Maja.

Ak! hvad skal jeg gjøre?

Clara.

Du er utaalelig. Kan du da ikke
Begribe, at jeg kjeder mig iaften?
Her er saa dødt, saa tomt. Jeg vil adspredes.
Hvad er du skabt til Andet end at more?
Find Noget paa! forstaaer du! — Nu, hvad blier det?

Maja.

Santa Maria! hjelp en stakkels Pige!
Jeg kan ei læse, heller ikke synge,
Har aldrig lært at gjøre smukke Kunster
Og dræbe Tiden for en fornem Dame.
Jeg kan kun sye, frisere Haar og koge.
Tilgiv mig Donna, men det er alt sildigt —
Hvad, om I prøved paa at gaae tilsengs?
Thi naar man sover, kjeder man sig ikke,

Clara.

Du med din Søvn! Nei, jeg vil ikke sove.

Maja.

Skal jeg da kruse Eders mørke Lokker,
Og pynte Eder smukt med Guld og Silke,
Til Greven kommer hjem inat fra Byen?

Clara.

Elendigt. Duer ikke. Noget bedre!

Maja.

Hvad skal jeg meer? Dog, lad mig see, jeg kan
Fortælle dog et deiligt Eventyr,
En gammel Maurer lærte mig, da endnu
Vi var hos Eders Fader i Sevilla.

Clara.

Sevilla! det er Ordet! ja, Sevilla!
O, hvor det hviler sødt og let paa Læben,
Naar Hjemmet nævnes i det fjerne Fængsel!
Tal til mig om Sevilla, gode Maja!
Det gjør saa godt, at høre disse Navne
Paa alle mine Venner, mine Lunde
Og mine Træer og min Faders Landsted!
Du er den Eneste, som kjender dem.
Tal om Sevilla — hører du? om Hjemmet!

Maja.

Om Eders Hjem? Har I da her ei hjemme
Paa dette skjønne Slot, hos Eders Husbond,
Den rige, mægtige, høibaarne Greve?
Hvor kan I endnu gidde tænke paa
Det lave Huus hist ved Guadalqvivir,
Her midt i Eders kongelige Pragt?

Clara.

O, Fred laae over dette lave Huus!
Fred, Barnets Fred! saa mild, saa lys, saa let
Som Morgenhimlen paa den blanke Sø.
Den glade Frihed har jeg hist forladt
Paa Flodens friske, blomsterrige Bred —
En fangen Fugl, paa Havets vilde Kyster,
Jeg drømmer nu kun om den tabte Fred.
Der er et Sted dybt i min Faders Have,
Hvor Palmer og Akazier sagte vifte
Og Floden glimter gjennem Løvets Net.
Der gjemmer jeg mit unge Livs Erindring
I Skyggen under Palmens brede Blade,
Og Bølgen hvisker der et eget Navn.
Udtal det Maja! lad mig høre Lyden,
At Sjælens hemmeligste, tause Tanke
Kan drikke Næring af det varme Ord!

Maja.

Det er vel Lysthuset, hvor Eders Fader,
Don Gusman altid sad den kjøle Aften,
Og hvor I bragte ham hans Viin og Frugter?

Clara.

Ak ja, den stakkels Gamle! Mon han sidder
Endnu og spiller Skak med Pater Anton
Og tænker ofte paa den fjerne Clara?
Men det er ikke ganske rigtigt endnu —
Der er et andet Sted i Haven, Maja!

Maja.

Nu har jeg det! I mener vist det Sted,
Ved Palmetræet, hvor den store Abe

Stod bunden, som I holdt saameget af
Og selv gav Føde med den hvide Haand?

Clara.

Nei, det er alt for galt! Du selv er Abe!
Jeg er en Nar, at jeg vil tale med dig.
Gaa fra mig Maja, du er meget dum.
Gaa hen og læg dig. Gaa dog!

Maja.

Tak, Madonna!

(hun gaaer.)

Clara (alene.)

Stig op af Tankens dybe, stille Sø,
Du smeltende, du natlige Erindring,
Du sidste Levning af min Kjærlighed!
Du laaner dig hans elskovsdunkle Øie
Hans dybe Stemmes søde Melodi,
Og hvisker til min Sjæl, i denne Nat,
En sagte Gjenklang af de svundne Glæder.

Ved Sevilla, ved Sevilla,
Under Palmer og Plataner
Stod min Faders hvide Villa
Blidt med Søiler og Altaner.

Andalusiens lette Himmel
Hvilte sig paa hvide Tage,
Og det hele smukke Billed
Speiled' sig i Vandets Flade.

Tit ved Husets Dør jeg hvilte
Mangen sydlig, deilig Aften, —
Tænkte ei paa Fuglens Triller,
Saae ei Blomstens gyldne Blade.

Lytted' stille, ganske stille
Til den fjerne Klang, som sagte
Bølged', lig en Elskovskilde,
Fra en dunkel Kant af Haven.

Det var Tegnet, at Han var der! —
Og, naar det var bleven silde,
Listed' jeg mig glad og bange
Til det Sted, som To kun vidste.

Donna Clara! Donna Clara!
Lød det fra de dunkle Hækker. —
Don Fernando! Don Fernando!
Husker du, at Clara lever?

Mens du var i fjerne Lande
Blev hun tvungen til at ægte
Denne stolte, mørke Grande,
Denne listige Gallego.

Til sin øde Borg ved Havet
Førte han sin unge Hustru,
Holder hende der begravet,
Skinsyg paa hver Steen i Muren.

Men hun tæres hen og længes,
Længes til sit Hjem tilbage

Til sin Haves dunkle Hækker,
Til Sevilla, til Fernando! — —

Her er saa trykkende, saa lummert inde.
Jeg aabner Vindvet, at den friske Søluft
Kan styrke Hjertet fra sit salte Bæger.
(hun aabner et Vindve og seer ud.)
Hvor stort, hvor luftigt! det gjør Fangen godt
At see den dunkle, vide Horizont,
Og Havet, som med dybe Aandedrag
Tungt vælter sig mod Strandens sorte Klipper.
Jeg skimter hist et Skib igjennem Mørket!
De hvide Seil alt svulme ud til Flugt,
Og Natsignalet glimter høit i Masten
Og kalder Passagererne ombord.

Ak, var det mig, som skulde seile med
Til Liv, til Frihed over klare Bølger!
Men jeg er bunden, bunden evig her
Og tør ei flygte, om jeg ogsaa kunde.
(Guitartoner udenfor.)
Tys! hvilke Toner! smigrende, bekjendte,
Som gamle Venner hviske de til mig —
De ligne Don Fernandos Aftentegn!

Fernando (dybt under Vindvet.)

Donna Clara! Donna Clara!

Clara.

Jesus! Frelser! hvilken Stemme!

Fernando.

Svar mig, svar mig, Donna Clara!

Clara.

Det er ham! o Gud! hvad gjør jeg?

Fernando.

Clara, har du lært at glemme?

Clara (med overstrømmende Følelse.)

Don Fernando! Don Fernando!

Fernando.

Nu vær lovet, Santa Clara!
Denne søde Røst jeg kjender —
Op til Muren, op at klavre! —

Clara.

Raser du? du vil dog ikke?
Hjelp! for Guds Skyld! o! han hænger
Som en Svale alt paa Muren,
Hvor den luder høiest over
Havet og de skarpe Klipper!
O, jeg svimler blot ved Synet —

Fernando (nærmere.)

Disse Stene, elskte Pige,
Disse Revner her i Muren,
Disse tørre Epheuranker
Blive mig en Himmelstige.

Clara.

Han er nær alt. O Fernando,
Jeg tør ikke tage mod dig.

Fernando.

Stød da selv mig ned i Dybet.

Clara.

Gud! der er han — jeg er dødsens! (flygter fra Vinduet.)

Fernando (springer ind.)

Clara, Clara, elskte Pige!

Clara.

Min Fernando! (standser pludseligt og holder ham fra sig.)

Ha! hvad gjør jeg?

Bort! for Guds Skyld, før han kommer,
Før min grumme Husbond kommer —
Flygt, o flygt, det gjælder Livet!

Fernando. (tager hendes Hænder.)

Ja, thi Livet skal jeg vinde!
Daare den, som ei tør handle
Selv med Kraft, naar Skjæbnens blinde
Masse ligger i hans Haand!
Lad ham forme den med Aand,
Fange Lykken og forvandle
Livet til en Elskerinde!
Troer du da, at hid jeg kom
Villieløs og planløs, som
Bølgen kastet op mod Stranden? —
Herfra gaaer jeg kun selvanden,
Clara, tvivler du derom?

Alt er afgjort, alt er rede,
Skibet venter kun histnede,
Har alt klaret, lettet Anker,
Flyver snart som vore Tanker
Til Amerika. Og naar
Morgentimen atter slaaer,
Og han kommer hjem fra Byen,
Denne Greve, denne Slange,
Finder han sin skjønne Fange
Fløiet bort med Morgenskyen!

Clara (river sig løs.)

Don Fernando, jeg er Hustru.

Fernando.

Ja, men tvunget, skamløst tvunget!
Dette Magtbud gjælder ikke:
Hvorfor bære, ængstligt bære
Aaget, som du selv ei valgte?
Clara, svulmer ei min Stemme,
Clara, lyser ei mit Øie
Af en ældre, bedre Ret?
Spørg din egen sidste Tanke,
Spørg dit Hjertes Slag, som banke —
Clara, kan du nægte det?

Clara.

Kirkens høie Sakramente
Binder mig til Grev dèl Fuente —
Gaa Fernando! frist mig ikke,
Døden er i dine Blikke.

Fernando.

Clara, Clara, har du ingen
Bedre Hilsen til din Elsker,
Naar han kommer øm og trofast
Atter til din Favn tilbage?

Clara.

Ak Fernando, om du vidste
Hvad det koster mig at svare:
Jeg har ingen bedre Hilsen!

Fernando.

Hvad det koster, siger du?

Hjernespind og Fagter bare,
Falske Pligter sat paa Skruer,
Dyder, saa det er en Gru.
Hule Grarchor op du bygger
Over Hjertets friske Længsler,
Piner dig til smukt at sidde
Som en Raritet i Buret,
Medens Dagen om dig strømmer
Med sit Liv, sin Kjærlighed!

Clara.

Alt, kun ikke Spot, Fernando!

Fernando.

Selv du driver mig dertil.
See! jeg kom saa glad, saa freidig
Hid til dette skjønne Møde,
Bævende af Mod og Lyst.
Tusind Himle, elskovsklare,
Tusind Længsler, milde, søde,
Vugged' sig dybt i mit Bryst —
Stolt jeg hilste Død og Fare:
Vidner til min Gang de vare,
Og jeg bragte dig til Gave
Alt hvad Livet skjønt kan have:-
Frihed, Haab og Kjærlighed!

Men, du traadte mig imøde
Væbnet mod en indbildt Brøde,
Stødte koldt mit Liv tilbage —
Traadte paa min Salighed.
Glemt har du vor Elskovs Dage,
Vore Nætters søde Klage
Hist ved Flodens grønne Bred!

Jeg har ikke glemt dem, Clara!
Husker godt end hvad du sagde
Til mig hiin den sidste Aften,
Før jeg skulde reise fra dig:
Sommernattens varme Himmel
Laae med sine dybe Skygger
Som et taareblændet Øie
Over Andalusiens Sletter,
Og de blege, kolde Stjerner
Speiled sig med Smil i Floden,
Som de spotted ad det Hele.

Da lød dine Ord i Natten:
See Fernando! disse Kloder
Bryste sig paa Himlens Hoisal
Over at de evigt tindre,
Evigt, uden Liv og Varme.
Hvad er vel den hele Glimmer
Mod et Suk fra Hjertets Indre,
Mod en varm Begeistrings Taare,
Mod en Kvindes stille Troskab?

Nu, læg Mærke til det, Clara!
Nu du vender Sproget om —
Nu du vælger Grev del Fuente,
Vælger Stjernens døde Glimmer,
Svøber dig i kolde Straaler
Og seer, smilende af Medynk,
Ned paa Kjærlighed og Troskab!

Clara.

Dette bærer jeg ei længer —

Vil du dræbe mig, Fernando?
Siger du, at jeg kan glemme!
Glemme jeg, som Intet har,
Intet her i Verden har
Uden denne Rest Erindring
Af min Ungdoms Kjærlighed!
Dette er mit Liv, Fernando:
Morgner uden Haab og Glæde,
Nætter uden Søvn og Hvile,
Dage, lange, evig lange
Som et Døgn i Sahras Ørken.
Ingen seer jeg uden dumme,
Følesløse, dorske Slaver,
Eier Ingen, af hvis Læbe
Jeg kan drikke Talens Lindring!

Ja, jeg drives kan saavidt
At jeg længes, selv kan længes
Efter min forhadte Husbond!
Men, naar han da ogsaa kommer
Med sit kolde Slangeblik,
Med sit Haansmil lagt om Læben,
Med sin Tunges sledske Tale —
O! da krympes Hjertet sammen,
Blodet iisner i hver Aare
Og jeg flyer til Dødens Taushed
For at gjemmes for hans Blik.
Kan du nu forstaae, Fernando,
At jeg tærer paa Erindring,
Som paa Livets sidste Kilde?

Fernando.

Hvis du elsker din Erindring

Naar den bleg og stille sover
Paa dit Øielaag om Natten,
Som en Alf med lukte Vinger —
Kan du mindre elske den,
Naar den tager Livets Former,
Har en Kind, hvor Blodet rødmer,
Øie, hvoraf Sjælen taler,
Bryst, som mod dit eget banker
Her i dette varme Nu?
Kysser du da ikkun Blomsten
Naar den lukker til sit Bæger
For den kolde Natteluft?
Ikke, naar den friskt udfolder
Sine rige, lyse Farver
I den blanke Morgensol?

Clara.

Aldrig! thi Erindringsblomsten
Er en Natviol, Fernando.
Ingensinde kan den aande
Ud sin Duft i Dagens Straaler,
Thi den trives kun og lever
I det Dunkle, Forbigangne.

Denne Blomst er Alt vi eie
Af vort fordums Liv, Fernando!
Denne kan vi passe, pleie
Ømt og trofast, hver for sig..
Adskilt gaae vor Fremtids Veie!
Du er fri, har Kamp og Seire
Til at døve dine Sorger —
Jeg har kun en Kvindes Ære,
Har en Spanierindes Ære —

Den, hvorfor jeg offrer Alt.
Og, naar jeg har udstridt engang,
Skal man brede over Kisten
Kvindens hvide Hædersbanner,
Det, hvorfor jeg offrer Alt.

Fernando.

Nei! jeg kan ei endnu slippe
Denne skjønne Drøm om Livet,
Kan ei saa paa eengang rive
Alt mit Haab og al min Fremtid
Blodigt ud af Sjælens Grund, —
Jeg vil stride til det sidste.
(han griber Claras Haand og fører hende til Vindvet.)
Seer du Clara, seer du Skibet,
Ryster sine stærke Vinger
Utaalmodig for at flyve
Med sin skjønne, lette Byrde
Over Havets varme Vover,
Til den nye Verdens Strand,
Til Brasiliens Underland!

Did, hvor Himlen dufter over
Saftiggrønne, ranke Palmer,
Hvor Skoveensomheden lover
Gud i sine dybe Psalmer,
Hvor Naturen endnu sover,
Deilig som et Barn i Buggen —
Kvæger, frisk som Aftenduggen,
Evig ung den gamle Tid. (paa Knæ.)

Følg mig Clara, følg mig did!
Der vi finde vel et Sted,
Hvor der aander evig Fred,

Søger os en smuk Alkove
I de dybe, dunkle Skove,
Hvorhen intet Fodtrin gaaer,
Hvorhen intet Rygte naaer!

Clara.

Ak, jeg kjender dog et Rygte
Hvorfra Ingen end kan flygte:
Thi det boer i eget Sind,
Gnaver sig paa Hjertet ind —
Ingen Trøst mod det jeg veed,
Selv ei, selv ei Kjærlighed!

Ikke denne vilde Glød
I dit Øie nu, Fernando!
Det er sidste Gang, jeg taler,
Snart er jeg for dig som død.

Vi maa skilles ad, min Elskte!
Men vor Afsked vorde sød —
Ligne Solen, naar den daler
Blidt og stille under Bove,
Sender til de sidste Skove
End sin Afsked, gyldenrød!

Lad mig tænke, jeg har sovet,
Drømt min Ungdoms Elskovssang —
Lad mig hvile træt mit Hoved
Ved dit Bryst endnu engang,
Min Fernando!

Fernando.

Clara! Clara! —

Clara (farer op.)

Tys! hvad er det? Sporer klirre —
Hører du? — i Korridoren!
Himmel, hjælp! det er min Husbond —
Store Gud! du er forloren!

Fernando (trækker sin Kaarde.)

Ei saa længe jeg har denne.

Clara.

O, men jeg da, Don Fernando!

Fernando.

(lader sin Kaarde falde, bedækker sit Ansigt med sine Hænder og styrter til Vinduet for at springe ud.)

Clara.

Ikke der! vil du da knuses? —
Hurtig, i mit Bedekammer!
Did min Husbond aldrig kommer,
Hurtig, skynd dig!

Fernando.

Ja, for din Skyld.

(Med det samme Døren til Alkoven lukkes efter Fernando, kommer **Grev del Fuente** ind ad Hoveddøren, mærker det, og bliver staaende paa Dørtærskelen. Imidlertid har Clara taget Fernandos Kaarde op, skjult den under Bordet og kastet sig selv i Lænestolen foran samme. Alt dette skeer i et Øieblik.)

Greven (gaaer langsomt hen til Clara.)

God Aften, Clara!

Clara.

Alt tilbage, Herre?

Greven.

Kom jeg for tidligt? hvad? — Hvor du er bleg,
Og hvor du skjælver, Clara. Er du bange?

Clara.

Jeg frygter Intet.

Greven.

Saa? — Nu, vi vil see. —
(griber haardt hendes Haand.)
Var du alene da jeg kom her, Clara?

Clara.

Ha, hvilket Spørgsmaal! skal det være Spøg?

Greven.

Den bitre Alvor. Hvorfor gaaer dit Blik
Paa Lur om Døren til Alkoven hist? —
Hvo holder Andagt i dit Bedekammer?

Clara (tier.)

Greven.

Nu! slaaer Samvittigheden dig med Stumhed?

Clara.

Denne Beskyldning er ei værd et Svar.

Greven.

Ha! ha! det klæder dig ret godt, ret smukt
At spille den Fornærmede, den Rene!
Trøst dig min Due! Fuglen er i Bur,
Han skal ei løbe fra dig; thi du veed,
Alkoven hist er hugget ud i Muren
Og har ei anden Udgang. O! vi har ham!
Nu vil jeg gotte mig i lange Drag

Med denne Fangst. (han trækker sin Kaarde.)

See her den blanke Klinge,
Hvor heed den blusser efter Hevn og Blod!
Den hjælper mig at lede i Alkoven.

Clara (paa Knæ.)

O staae mig bi, du kjærlige Guds Moder!

Greven.

Det kan behoves vel. Nu brist mit Taalmod —
Du vilde, søde Hevn, jeg hilser dig!
(han farer med opløftet Sværd mod Alkoven.)

Clara (springer op og kaster sig i Veien for ham.)

Stands! jeg befaler det — du gaaer der ikke!

Greven.

Afveien! Touren kommer nok til dig.

Clara (holder ham tilbage med al sin Magt.)

Nu skal du høre mig. — saasandt der lever
En Gnist af Tanke i din mørke Sjæl!
Fra Liv, fra Kjærlighed du tog mig bort,
Min Ungdom har du dræbt, mit Haab tillukket,
Hængt Bly ved hver en Time af min Dag.
Træsk som en Slange ligger du paa Lur,
Gift er dit Smil, Død er dit Favnetag —
Og dog, del Fuente, dog er jeg dig tro!
Ved Solens Lys, som du har skjult for mig,
Ved Jordens Gud, jeg er dig tro til Døden!

Kun Eet jeg fordrer til en ringe Gjengjæld
For al min Troskab, for mit hele Liv;
Kun Eet, min Husbond: Du skal ikke søge
Hist i Alkoven denne Nat. Thi Alt

Kan Kvinden taale, kun ei slig en Skjændsel.
Du har mit Ord, jeg er dig evig tro!

Greven.

Et herligt Pant! kun tilgiv, skjønne Donna,
Jeg holder af et levende Beviis. (vil aabne Døren.)

Clara.

Nu vel, saa gaa. Men mærk, fra Døren aabnes,
Hvad end du finder, Noget eller Intet —
Fra da er Alt forbi imellem os.

Greven (tager hende under Hagen.)

Du lille Skjælm, hvor Vreden gjør dig skjøn! —
Det var jo Skade, om vi maatte skilles!
Jeg faaer vel føie dig, skal Alt gaae godt. (betænker sig.)
(afsides)
Den Hevn er god — Saa være det. — Nu Clara, —
Jeg giver efter, jeg vil troe dit Ord,
Men mærk, nu kommer min Betingelse.
(tager et Crucifix som staaer paa Bordet, og viser hende det.)
Troer du paa Ham, som hænger her paa Korset?

Clara.

Spot ikke med det Hellige.

Greven.

Hvad Tro? —
Inqvisitionen troer, og finder Den,
Som sværger Meeneed paa et saadant Billed.

Clara.

Hvad er din Hensigt?

Greven.

Du skal sværge, Clara,

Paa Crucifixet skal du sværge, at
Hist findes intet Vidne mod din Troskab.

Clara.

Hvortil en Eed, en tung, en kostbar Eed,
Hvor Sandhed taler af det blotte Ord?

Greven.

Sværg Kvinde! sværg paa Øieblikket! eller,
Ved Helveds Ild, jeg lukker op Alkoven!

Clara.

Jeg er bered.

Greven.

Saa læg din Haand herpaa.
Tør du gjentage paa din Frelsers Legem,
At du er tro mod mig?

Clara (tillidsfuld.)

Jeg er dig tro! (afsides.)
Det tør jeg sige for dit Aasyn, Fader!
Et Ord er tomt, men redder Liv og Ære.

Greven.

Hvad mumler du? — Nu vel, jeg er tilfreds;
En dunkel Glemsel dække denne Scene.
Men dog et Varselstegn, et synligt Segl
Jeg sætte vil paa denne vor Forsoning.
(han ringer.)
Du seer paa mig? Der boer et Spørgsmaal dybt
I dette dunkle, sværmeriske Øie.
Hvad vædde vi? du kan ei gjette det? —
Bi kun! du skal nok blive overrasket.

(En Tjener, de Forrige.)

Greven.

Er ei den Mursvend endnu her paa Slottet,
Som jeg bestilte for at restaurere
De gamle Piller nede i Portalet?

Tjeneren.

Jo, høie Herre.

Greven.

Lad ham komme op,
Og bringe med sig Steen og Kalk og Værktøi,
Jeg har et Arbeid for ham her i Salen.

Tjeneren.

I Salen! denne Nat!

Greven.

Hvad staaer du efter?
(Tjeneren gaaer.)

Clara.

Gud! hvilken Anelse! du vil dog ikke —

Greven.

Tilmure Døren til Alkoven? Netop.
Jeg hader dette Vidne til min Svaghed
Og ingen Fod skal meer betræde den.
Glæd dig nu Clara! kunde jeg vel give
Et stærkere Beviis paa at jeg troer Dig?

Clara (tvinger sig til at smile.)

Hvad er det dog for en barnagtig Grille?
Hvad har mit stakkels Bedekammer gjort dig?
Kanskee at du er skinsyg paa det gamle,
Ormstukne Helgenbillede derinde?
Lad det i Ro, jeg elsker denne Plads.
Husk hvad du loved' — rør ei ved Alkoven.

Greven.

Husk hvad du svoer, det har du meer behov.
Alt Ansvar falder ganske kun paa dig.
Hvad mig angaaer, da holder jeg mit Løfte,
Jeg aabner ei alene ikke Døren.
Tilmurer den endog til Overflod.

Clara.

Jeg kan ei troe det. Siig dog, at du spøger?

Greven.

Kald det en Spøg, en Grille, hvad du vil —
Jeg har nu eengang faaet den. Men tænk,
At denne Spøg dog har en dyb Betydning:
Der ligger noget Ægte bag dens Smil
Og noget Hemmeligt i disse Stene,
Som kildrer Sindet lig et gammelt Sagn.
Du klager altid over Kjedsomhed —
Nu vel, — her komme Nattens tause Aander
Og føre op en liden Scene for dig.

Clara (afsides i det Greven seer efter de Indtrædende.)

Hvor faaer jeg Kraft i denne Rædselsstund,
At ei min Dødsskræk røber mig og ham!
Er Greven borte, redder jeg ham endnu!

En **Mursvend** kommer ind med sit Værktoi. Nogle Tienere folge ham med en Baare, hvorpaa Steen, Kalk 2c., som de paa Grevens Vink sætte ned ved Alkovdoren, og bortfjerne sig derpaa.

Greven (til Mursvenden.)

Hor Mand! det er min Villie og Befaling
At strax du nu tilmurer denne Dor —
Du seer, at den er sænket ind i Muren,
Saa der er netop Plads til tvende Steen.
Hurtig, tag fat — din Lon skal ikke mangle.

(Mursvenden begynder sit Arbeide med folgende Sang. Imidlertid staaer Greven ved hans Side med foreslagte Arme, og seer stivt paa Clara, som i Forgrunden læner sig til Bordet, med voldsom Anstrængelse for at beholde sin Fatning.)

Mursvenden (synger):

En Murer lægger Steen paa Steen
Og Intet derved tænker,
Og rolig over Kongers Been
Han Marmorpladen sænker.
Han leer, naar paa hans Muur i Hast
Der drypper salten Taare —
Da binder Kalken dobbelt fast
Og brister ei ad Aare.

Han bygger paa et mægtigt Værk
Med sine simple Hænder,
Og naar da Borgen kneiser stærk —
Den Murer Ingen kjender:
Saa tager han sin Vandrestav
Og andet Arbeid grunder —
Tilsidst han murer sig en Grav
Og synker træt derunder.

(han er færdig.)

Greven.

Tag dette Guld — forlad paa Stedet Slottet,

Her er dit Arbeid ikke mere nødigt.
Siig aldrig, hvad du gjorde denne Nat,
Hvis du har kjært dit Liv — du kjender mig.
(Mursvenden bøier sig dybt, lægger Fingren paa Munden og gaaer. Tjenerne komme og bære ud hans Værktøi.)

Greven.

Nu er vi ene, Clara. Muren staaer
Og skiller kraftigt mellem Før og Nu.
Derinde, i det tomme, mørke Rum,
Som intet Øie meer kan gjennemtrænge,
Har jeg nedlagt min Frygt, min Jalousi, —
Der sover den, forglemt og evig stum.
Her, paa den anden Side Skillevæggen,
Staae vi min Hustru, luttrede for Alt
Hvad Tvang og Vrede lagde mellem os.
Sæt dig her hos mig, Clara! — jeg vil lægge
Min Strenghed bort med Sværdet, og neddukke
Mig i den stille, klare Huslighed.
(Han tager sit Sværd og sin Hat af, sætter sig i en Lænestol og nøder Clara til at tage Plads i en ved Siden af. Han griber hendes Haand.)

Den dunkle Nat, den hyggelige Nat
Nu breder over os sin bløde Kaabe,
Og vugger Sjælen, elskovsfuld og mat,
Mellem de To: at frygte og at haabe.
Føler du ei dens varme, lette Drøm
At svæve om din Pande, elskte Clara?
Gaaer ikke Nattens hemmelige Strøm
Som Ild og Olie gjennem dine Aarer?
Selv paa min haarde staalbesatte Sjæl

Den synker smeltende, som Floitetoner
Paa Bjergets dunkle Skov en Sommerkveld.
Hvorfor saa stum? hvi skjuler du dit Blik?
Her er din Haand — mærk — den er ogsaa min,
Den ligger iiskold. Har den intet Tryk,
Ei noget Livstegn for sin rette Eier?

Du svarer ikke. Er da det din Tro —
Den Tro, du svor mig nys paa Crucifixet?
Paa saadan Viis er og Statuen tro,
Som bliver klodset paa sin Pjedestal
Og gaber i uendelige Tider.
Nei, Kvindens Tro er ikke kold og stiv:
Den flyder over af det friske Liv,
Og hænger smukt i Mandens stærke Arme,
Og skjælver yndigt som det grønne Siv —
Men bøies ei, som det, for Stormens Harme.
Forstaaer du, Clara? skal jeg trygle om
Den Gunst, som er min Ret, min Eiendom?

Clara.

Gaa fra mig. Jeg er træt, træt indtil Døden.

Greven.

Selv denne Træthed gjør dig mere smuk!
Som et ætherisk Slør den hviler over
De blege Træk, hvor Læben halvlukt sover
Og Øiet drømmer som et Længselssuk. —
Troer du da, at jeg nu kan skilles fra dig?
Nei! denne Time har jeg længtes efter,
Som Beduinen efter Vandcisternen. —
Nu er den min, jeg har betalt den dyrt!
Hvil kun i Ro, tal ikke, jeg skal tale

Og jeg skal mætte mine Oine paa dig,
Og drikke af den kvægende Forsoning. —

Nu er det længesiden, kjære Hustru,
Vi sad saa hyggeligt som Ægtefolk
Her ved vor egen Arne. Denne Stue
Nu smiler saa bekjendt til sine Herrer,
Og hvælver Loftet trofast over os.

(han seer sig om.)

Hvad falder der mig ind? — ja, ved vor Frue!
Hvor sælsomt dog, hvor høist besynderligt!
Paa denne samme Borg, i disse Mure,
Har man, for nogle hundred Aar tilbage,
Opført den samme Scene, som inat!
Og Tiden vandrer, som sit eget Gjenfærd,
Igjennem disse adelige Haller
Og spiller om igjen sit gamle Spil,
Kun læmpet noget efter den Forandring,
Som skiller vor Tids Dunst fra Kraftens Old.
Dengang var Sagen raat og dygtigt Alvor,
Dengang man mured' inde Kjød og Blod —
Nu leger man sig kun med Kalk og Stene,
Tilmurer Døre for den tomme Luft. —
Du kjender ei Historien? vel gjør du?
Nu vel, det er just Tid til Eventyr,
Naar Natten lytter med sin bange Taushed,
Og Stemmen skjælver for sin egen Lyd. —
Jeg forelæser dig det gamle Sagn.
See, Pergamentet ligger hist paa Hylden —
Borgkapellanen har optegnet det.

(han tager Pergamentet og sætter sig til at læse.)

Clara.

O! Gud, o Gud!

Greven.

Tys! hør nu roligt efter.
Først vil jeg pudse Lyset, at dets Skin
Kan kyse bort de fæle Skygger, thi
Historien er noget rædsom, Clara.

(han læser.)

„Lad Porten flyve op! blæs høit i Hornet!
Grev Alarik vil ride ud paa Jagt.
Alt sprænger han hiſtnede gjennem Kornet —
See Heirefjedrens, Purpurkaabens Pragt!
Tæt følge ham hans ridderlige Skarer,
De lange Landser blinke efter Rov,
Og over Bondens Marker Toget farer
Mod Randen af den fjerne, dunkle Skov.

Der hvælver Egetræet sine Haller,
Og Hjorten flyver paa det grønne Mos —
Et fjernt Halloh! igjennem Skoven kalder,
Den gode Hund nu løber sig tilblods.
Grev Alarik forfølger hidsigt Sporet
Og glemmer Alt for Jagtens vilde Lyst —
Til Dagen hælder, stumt blier Fuglechoret,
Og Natten aander over Skovens Bryst.

Paa Borgen sidder hjemme nu hans Frue
Den skjønne Ines, samme Aftenstund,
I Kamret, hvor den sidste røde Lue
Seer mystisk gjennem Vindvets malte Grund.
Hun hviler halvt paa rigtbroderte Puder
Og leger sagte med sit tunge Haar —
Det ædle Hoved tankefuld hun luder,
En glandsfuld Taare over Øiet staaer.

Nu løfter hun sin Arm — den synker atter,
Og Angstens Bølge over Brystet slaaer —
Men nu igjen hun Klokkestrængen fatter —
Den klinger — Nogen ud paa Gangen gaaer:
En sagte Finger let paa Døren banker —
Den aabnes halvt — en Page svæver ind,
En Page, skjøn og spæd som Barnets Tanker,
Med gyldne Lokker og med Rosenkind.

Frisk Ungdom svømmer i hans søblaa Øie,
Hans Vært er rank, hans Hage endnu glat,
Omkring hans fine Lemmer slutter nøie
Den hvide Silkedragt, med Sølv besat.
I Haanden bærer han en gylden Brikke
Hvorpaa der staaer en funklende Pokal,
Han knæler ned, og byder hende drikke
Den ædle Viin, saa duftende, saa sval.

Hun bøier sig med Gratie derover —
Blye hendes Øine ned paa Bunden see,
Og Guldets Glands, og Vinens dunkle Vover
Afspeile sig paa hendes Pandes Snee.
Den smukke Page kysser hendes Hænder —
Hun taaler det — hun taaler endnu meer —
Snart Ingen af dem meer til Verden kjender:
Kun Læben Læben, Øiet Øiet seer. — —

Da dundrer det med Eet paa Vindebroen. —
De høre det — de flygte bort? — O! nei! —
Borggaarden skralder høit af Hesteskoen —
De mærke Intet, vaagne endnu ei.
Det stormer opad Trappen — kan de sove? —
— Nu farer Ines op med Rædselshvin,

Og Pagen skjuler sig i en Alkove
Bedækket af et purpurrødt Gardin.

Men endnu før den sidste Fold ham skjuler,
Staaer Alarik paa Tærsklen, klædt i Staal.
Hans Øine brænde vildt i deres Huler;
Han smiler bittert, mærker sig sit Maal. —
De Svende bringe Kalk og tunge Kvader,
Snart er en Mur om Pagens Lemmer lagt!
Afmægtig ligger Ines. Greven bader
Sig i sin Hevn, og sidder selv paa Vagt.

Og Ines vaagner. Sine hvide Fingre
Tilblods hun kradser paa den haarde Mur,
Og Raseriets vilde Nødraab skingre
Langt over Borgen og den fri Natur.
Men Alt er dødt — kun Alarik hun seer,
Hans Marmoraasyn spotter, naar hun pines —
Han spørger langsomt kun, idet han leer:
Vil du nedrive Muren, Donna Ines?

Og Dage komme, tunge Nætter gaae
Henover denne samme Rædselsscene.
I Timer blive Ines's Lokker graae —
Men Alarik er haard, som Murens Stene.
Og Ines's Øine holde op at tindre,
Indskrumpet blier den før saa runde Arm;
Thi hør! thi hør, dybt, dybt fra Murens Indre
Der lyder Suk, og hul, og dæmpet Larm" —

(Man hører virkelig dump Larm i Alkoven. Greven springer op.)

Ha! hvad var det? — Gaaer Pagens dunkle Aand
Omkring endnu paa Borgen?

Clara (glider ned fra sit Sæde.)

Naade! Naade!

Greven.

Hvad vil du? Aander kjende ei til Naade.

Clara (omfavner hans Knæ.)

Dog Mennesker har Naade!

Greven.

Husk din Eed!

Nu ere alle Naadens Døre lukte!

(Han slynger hende fra sig og skjer affides, idet han gaaer ud):

Du modnes nu, du modnes, søde Hevn!

Clara.

(bliver et Dieblik liggende med Ansigtet mod Gulvet, derpaa løfter hun sit Hoved, seer sig forvildet om, og springer heftigt op.)

Han er borte — han er borte —
Ha! til Værket! disse korte
Dieblikke ere mine —
Dræb mig ikke, vilde Pine,
Førend Værket er fuldendt!

(hun tager Fernandos Kaarde.)

Dette Staal har Gud mig sendt! —
Kalken end er vaad og blød,
Stenen viger for mit Stød. —
Mandens Kraft, en Verdens Varme
Føler jeg i disse Arme! —
Hjelp! jeg kommer, min Fernando!

(Hun iler hen til Muren og begynder at arbeide med Kaarden for at bryde den ned. Strax efter træder **Greven** ind paa Tærskelen af den anden Dør, og betragter hende nogle Dieblikke taus. Endelig siger han langsomt):

Greven.

Vil du nedrive Muren, Donna Clara?

Clara.

(synker med et Skrig halvt om; men farer pludselig atter op, og iler hen mod Greven.)

Ja, del Fuente! disse Stene
Maae nedbrydes nu paa Stedet —
Hjelp mig! — See! det gjælder Livet!

Greven.

Hvilket Liv? — Bag denne Mur
Er jo kun den tomme Luft —
Du har selv det svoret, Clara.

Clara.

Jeg dig svoer, at jeg var tro,
Og for denne Troskab har jeg
Offret dig min Kjærlighed.
Ja, der er et Liv bag Muren —
O, et kostbart Liv, del Fuente!
Bort nu, bort du falske Skam
Hvorved jeg blev Tigerinde! —
Kom, o kom! du søde Skjændsel,
Gjør mig atter nu til Kvinde!
Ja del Fuente! — han, jeg elsker —
Han, jeg ene elsket har,
Don Fernando er derinde!
Han er skyldfri! O han kom
Hid at føre mig til Frihed,
Og jeg drev ham ind i Døden,
Den han taus har villet lide
Forat frelse, hvad jeg kaldte
Stolt og taabelig min Ære!
Dræb mig, dræb nu mig, del Fuente —
O, men frels ham, red Fernando!

Greven.

Vildt du taler. Husk dig om —
Der er Ingen hist bag Muren,
Alt var kun et gammelt Sagn.
Jeg vil her ei dræbe Nogen,
Mindst vel dig. Nu skal du leve!

Clara.

Hvert et Øieblik kan dræbe!
Red ham, red ham, del Fuente!
Nedbryd Muren strax, hvis ikke
Du vil see mig fylde Spanien
Vildt med Hevnskrig om din Udaad!

Greven.

Din er Daaden, Donna Clara!
Jeg er reen, jeg veed af Intet —
Muren skal ei Nogen rokke.

Clara (farer fortvivlet mod Døren, raabende:)

Hjelp! mod Morderen! til Hjelp!

Greven (holder hende tilbage.)

Her du bliver. Raab du kun!
Disse Mure ere tykke,
Ingen hører, Ingen svarer,
Aldrig kommer du fra Borgen.

Clara (paa Knæ.)

Kan ei Mennesker mig hjelpe,
O, saa hør mig du, Madonna!
Himlens Frue! Straf mig kun!
O, men frels ham, red Fernando!

(En Tjener kommer med et Brev.)

Greven.

Hvad vil du? hvor tør du vove?

Tjeneren.

Kun et Brev til Fru Grevinden —
Hid en Fisker nu det bragte,
Bad, at strax det maatte aabnes.

Clara.

Brev til mig? (iler mod Tjeneren.)

Greven (tager Brevet.)

Giv hid! Saa gaa
Ingen maa os her forstyrre,
Ingen, som sit Liv har kjært.

Clara (til Tjeneren, idet denne gaaer:)

Hidkald Hjelp! for Guds Skyld, hør!

Greven (efterat have lukket Døren efter Tjeneren.)

Stille, Clara! Ei det nytter,
Borgens Folk er mine Slaver.
Lad os nu kun see, fra hvem
Du kan end faae Breve, Clara!

(aabner Brevet.)

Ha, hvad seer jeg? — Død og Helved'! —
Hvad er dette? — Don Fernando?
Ja, her staaer det — selv han skriver —
Kan det være muligt? — Ha! —
Denne Løngang — Nu jeg husker,
Der har været gammel Tale
Om en saadan her i Taarnet —
Men man kunde aldrig finde

Den igjen — Og nu maa Han,
Han just finde den, da netop
Fast jeg havde ham i Fælden!
Helveds Magter, I har frelst ham!
O jeg Daare! tifold Daare,
Som ei tænkte for paa dette,
Som ei greb min Fangst i Live!

Clara.

Gud, hvad er det?

Greven.

Ha, men endnu
Ei opgiver jeg min Hevn!
Langt kan han ei være borte! —
Efter ham, paa Øieblikket! —
Efter ham, med Heste, Hunde,
Efter ham, med Blus og Fakler!
Hornet gjalde! Blodhund glamme!
Bøsser knalde! Kugler ramme! —
Ha, det blier en lystig Jagt!

(til Clara.)

Vent mig her, min Due, til jeg
Kommer snart igjen tilbage
Med din Elskte, til en lystig
Til en blodig Nattefest!

(han styrter ud.)

Clara (alene.)

O, hvad Ord var det jeg hørte? — —
Tør jeg haabe? — Nei, o nei! —

Slig en Tanke var jo Vanvid! —
Dog, hans Rasen —

(faaer Øie paa Brevet, som Greven i sit Raseri uvilkaarlig har kastet fra sig.)

Ha! see der —
Et Papir, tæt sammenknuget, —
Det er Brevet! — han har glemt det —
Kastet det i Vreden fra sig —
Det er mit!

(efter at have udfoldet det.)

Jesus! Maria!
Er det ei Fernandos Haandskrift?
Han er reddet! — Dog, det kan
Være skrevet før han hidkom —
Himmel! giv mig Kraft at læse!

(hun læser.)

„Donna Clara! Gud har taget
Bort en Blodskyld fra dit Hoved!
Din Fernando er befriet,
Skjøndt han var beredt, at lide
Taus for dig den værste Dødskval.
Muren var alt lukket om mig,
Luften alt blev dump, og Mørket
Tykt som inden i en Kiste —
Jeg var levende begravet!
Da, mens jeg i Bøn og Kvide
Trykked' mig imod Madonnas
Billedstøtte — see! da gled den
Let tilside, og jeg følte
Nattens friske Luft at aande
Mig imøde fra en Aabning
Til en Vindeltrappe, som
Jeg fandt anbragt skjult i Muren.
Hurtig, uvilkaarlig steg jeg
Nedad de forfaldne Murtrin,

Indtil jeg ved Taarnets Fod
Imod Haven fandt en Udgang,
Skjult imellem Krat og Stene!
Jeg var fri! Som Fuglen let
Foer jeg over Grav og Ringmur,
Nedad Klipper, over Kloster,
Ned til Strandens Fiskerleie,
Hvor jeg nu i Hast nedskriver
Disse Afskedslinier til dig.
Naar du læser dem, er jeg
Alt paa Skibet hisset ude,
Som kun venter mig, for strax
At udspænde sine Vinger
Mod det fjerne Vest, hvorhen
Jeg har drømt du skulde følge!
Ei du vilde det saaledes.
Jeg gaaer ene. Aldrig meer
Skuer du Fernando, Clara!
Men han vilde dog, du skulde
Vide, at han endnu lever,
Lever, og kan ei dig glemme,
Lever, og tilgiver dig!" —

(gjentager langsomt de sidste Ord.)

Lever, og tilgiver dig!
Tak, Fernando! Disse Ord
Vil jeg tage med i Graven,
Hvorhen nu min Vei kun gaaer.
Ak Fernando! Du er hevnet!
Ingen i den hele Verden
Er saa ene, saa elendig,
Som din arme, arme Clara!

(synker paa Knæ.)

Dog tilgiv mig, o Madonna!

Evig er jeg dig taknemlig!
Du har hørt min Bøn, har frelst ham,
Reddet ham, som ved et Under!
Ham, jeg førte grum i Døden
Og dog ene, altid elsker.
Han er frelst! Saa lad kun skee
Nu med mig, hvad Himlens Villie,
Den retfærdige, bestemmer!
Skal jeg her end martres mere
Af min skrækkelige Husbond,
Eller skal det huldt forundes
Mig at skjule dette hede
Syndetunge, arme Hoved
Under Nonnesløret Fred,
I et Kloster, dig til Ære —
O, Madonna! — hvad du vil!
Alt jeg bærer, ydmyg, stille,
Thi jeg veed jo, at Han lever,
Lever, og kan ei mig glemme,
Lever, og tilgiver mig!

Borgruinen.

Et Reiseeventyr.

(1844.)

Borgruinen.

Den Reisende, der har besøgt det yndige Badested Toplitz i Bøhmen, vil ufeilbarlig erindre sig den maleriske Ruin, der kroner Slotsbjerget tæt udenfor Byen, ja han vil vel endog mangengang have gjort en Valfart derop, og fra en af de gamle Murtinder betragtet det herlige Panorama, der udfolder sig i den vide, frugtbare Dal, omgivet i det Fjerne af de besynderligt formede Høider i det sachsiske Schweitz og af nærmere bøhmiske Bjerge. Maaskee er det aldrig faldet ham ind at granske efter denne Ruins rette Navn og Betydning; i Tydskland ere disse Slags Middelalderslevninger saa almindelige, at en saadan Forglemmelse let kan tænkes, især her i Toplitz, hvor „Slotsbjerget" vel er en yndet Promenade for Badegjæsterne, men just derfor bliver anseet for noget saa Hverdagsligt, at man kun bestiger Bjerget, for at nyde Udsigten, og ikke bekymrer sig stort om det forvittrede Murværk deroppe. Saaledes var det dog ikke Tilfældet med mig. Jeg er nu engang endnu saa gammeldags sentimental, at Tidsøieblikkets kritiske, al naiv Ridderpoesi destruerende Tendens ikke kan afholde mig fra at betragte en Borgruin med en Følelse af udentvivl barnagtig Ærefrygt, med en drømmende Hensunken i Fortiden. Og nu rigtigt at gjennemklavre en saadan Ruin, under sine egne Fødder at føle det hellige Grus, med sine egne Hænder at klamre sig fast i de smuldrende Stenrevner eller i Slyngplanterne, der hænge ned fra Spidsbuerne, hvilken Nydelse! Ja, min Ruinomani har endelig drevet mig saavidt, at jeg ordentlig har følt mig hoi-

tidelig stemt ved at stige ned af de Par Taarntrappetrin, som er Alt, hvad der staaer igjen af Klostret her hjemme paa Hovedøen. Man kan altsaa let begribe, at jeg i det borgrige Tydskland, i Harzen, ved Rhinen, ved Ovre-Elben faldt fra den ene Extase i den anden, og blot var ulykkelig over, at min hurtige Gjennemfart ikke tillod mig at trænge ind i mange af disse Steenhobe, men at jeg maatte lade mig nøie med at sluge de fleste af dem med Oinene. Det var derfor med særdeles Glæde jeg ved min Ankomst til Toplitz fik Oie paa Slotsbjergets vidtløftige Ruiner, thi her skulde Opholdet vare noget længere, og jeg kunde saaledes dog engang faae Anledning til ret i Mag at hengive mig til min Kjephests Ledelse. Det hele moderne Badevæsen i Toplitz, dets Række af Hoteller, dets Promenader, dets pyntede og coquetterende beau monde — Alt dette var mig en pirrende Kontrast mod den alvorlige, drømmende Høihed, hvormed Tempelherreborgen Dobrowskahoras afbrudte, men endnu mægtige Taarne skuede ned over Byen og de Syges og Sundes travle Fornøielsesfærd.

Toplitz er en Stad af lutter Hoteller, over hver Port et Værtshusskildt. Deutsches Haus, römischer Kaiser, König von Preussen, Zum weissen Ross, blauen Stern, goldenen Engel, saaledes gaaer det Hus efter Hus i det Uendelige — og ved alle Døre troer man at see de selvsamme vimse slikkede Kellnere, den selvsamme bukkende smilende Vært; hvert Dieblik ankomme og bortdrage hinanden aldeles lignende Reisevogne og Diligencer, og afsætte eller modtage deres Ladning i Hotellerne. Denne Trafik kan man snart blive hjertenskjed af — jeg var det allerede, da jeg som en høist ubetydelig Deel af en af disse Ladninger blev afsat i Hotellet Zum weissen Ross. Det var om Aftenen; en deilig, varm Maaneskinsaften i Juli Maaned. Paa Gaden udenfor vrimlede det af Reisende og Spadserende; Harpenister og Lirendreiere klimprede og psalmoderede, bøhmiske Hornblæsere tudede fra alle Hjørner, Vogne rumlede og Tyrolere sang. Hvor oplivende og morende end al denne Færdsel kunde været til en anden

Tid — nu ønskede jeg mig kuns bort fra den, og i Fred oppe paa Slotsbjergets stille, maanebelyste Høider. Jeg besluttede strax at begive mig paa Vandringen derop. Paa mit Spørgsmaal efter Veien satte Kellneren et forunderligt Ansigt op. „Herren vil dog vel ikke paa Slotsbjerget iaften", sagde han, „det er en lang Vei og Intet at see nu af Udsigten; men i den fyrstelige Have, ganske tæt herved, gives der netop nu Concert, hele Badeverdenen er der forsamlet". — Jeg forsikkrede ham, at jeg iaften Intet vilde have med Badeverdenen og den fyrstelige Have at bestille, men kun ønskede at faae en Veiviser til Ruinerne paa Slotsbjerget. Det blev ikke let, mente han — „intet fornuftigt Menneske vilde gjerne op paa Slotsbjerget efter Solens Nedgang, især nu, da det var Fuldmaane". Man kan begribe, at min Lyst til Valfarten efter dette ikke blev mindre; for gode Ord og Penge fik jeg endelig en halvvoxen Dreng til at følge mig ud gjennem Byen og Forstaden Schönau, til jeg var saavidt i Sigte af Ruinbjerget, at jeg ikke mere kunde tage Feil. Vi gik. Altsom vi kom længere ud mod det Fri, hævede sig Bjergets mørke Masse i conisk Form skarpt mod den maaneklare Luft, og de takkede Murlevninger paa dets Spidse, flankerede af to svære, runde Taarne, dæmrede mig lokkende imøde. Endelig standsede min Fører ved en isoleret staaende, halv forfalden Port af hugne Stene, der synligt engang havde dannet Indgangen gjennem Borgens yderste Ringmur, nedenom Bjerget. „Herfra behøver Herren kun at følge Fodstien op igjennem Skoven, saa kommer han frem lige under det vestlige Taarn". Dermed vendte han pludselig om og tog i fuldt Løb Veien til Byen, seende sig nu og da tilbage, som om han frygtede, der var Nogen i Hælene paa ham. Jeg var nu ganske alene, i en for mig vild fremmed Egn; ikke et Menneske var at see fjern eller nær; den maanebelyste Slette strakte sig vidt ud til begge Sider; bag mig skinnede Lysene i Byen og dæmpede Toner af fjern Musik lød derfra kaldende i mit Øre, smigrende og bekjendte, som Stemmer fra Menneskene; foran mig, nogle Skridt borte,

aabnede sig de dunkle Buer af Løvskoven, som bedækker Slotsbjergets Skraaning fra denne Kant. Birketræernes høie hvide Stammer lyste selsomt, hjemligt lokkende ud fra den dybe Skovnat; Bladkronerne bevægede sig sagte hid og did og glimtede i Maaneskinnet; en kold Luftning slog mig imøde fra det Indre af Skoven. Den trange, men tydeligt banede Vei slyngede sig fast og bekvemt opad den temmelig steile Bjergside, og gik ud og ind om Træer og Klippestykker. Ved at følge den befandt jeg mig snart midt inde i det Tykkeste af den lille Skov. Selv om Dagen, naar Solens kraftigste Straaler med varmt Lys gjennemtrænge og oplive de fjerneste Vraaer, saaat man intetsteds, hvor det kan trænge hen, skulde tro, at kunne føle sig eensom, er det dog Skoveensomheden givet at paavirke Menneskets Sjæl med en stille Ængstelse, en høitidelig Fornemmelse af den hemmelighedsfulde Naturaands umiddelbare Nærhed. Naar denne uforklarlige Stemning saaledes kan overkomme En midt i det glødende, gjærende Dagliv, saa maatte vel her Maaneskinsaftenens spøgelseagtige Stille og livstomme Glands endnu mere forene sig med Skovens oprindelige Eensomhed, og træde mig nær til Sjælen med overvældende Magt. Men denne Tilstand var ikke nedtrykkende eller ubehagelig; den var tvertimod opløftende. Medens jeg skred fremad under de sorte Løvhvælvinger, hvorigjennem nu og da en bred Stribe af hvidt Lys zittrende faldt ned paa en mosgroet Steen ved Veien, eller paa et mægtigt Egetræs brede Stamme; medens det dugvaade Græs og det bløde Mos bøiede sig elastiskt under mine lydløse Trin, og et kjøligt Pust fra den dunkle Nattelust viftede om min Pande, og satte alle Sivværterne og Bregnerne ved den halvudtørrede Bæk i en skarpt hvislende Bevægelse, — da bankede mit Hjerte med stærke Slag og mine Oine fyldtes med Taarer; det var ligesom min Sjæl aabnede sig for alle de beslægtede Naturvæsener, og inddrak deres Aande og nærede sig deraf. Jeg følte mig forunderligt bevæget, og mine inderste Nerver berørte, af den stærke Duft, som efter Dagens stærke Hede nu

i den kjølige Skumring udstrømmede fra Jordbunden og fra alle Planter. Den Afstand, hvori vort kunstige, civiliserede Liv holder Mennesket fra de skjulte Naturkræfter, formindskes i saadanne Øieblikke, og den telluriske Magt formaaer da, begunstiget af Eensomheden, af Stemningen, af sin egen friere Aabenbaring at gjenvinde noget af sit oprindelige Herredømme over det ellers emanciperede Menneske. Med hvert Skridt opad Bjerget blev denne Stemning mægtigere i mig; det syntes mig, som maatte jeg drages til Jordens Bryst og inderlig forenes dermed; fra det Indre af de dunkle Trægrupper, fra Hulingerne mellem de mosgroede Klippeblokke, der laa sammenstyrtede ved Veien, troede jeg at see lokkende Øine stirre, og bekjendte Stemmer hviske: Spørg os, og vi ville svare. Efter nogen Tid blev Skoven tyndere og tyndere, Træerne vege mere fra hinanden, og endelig stod jeg paa en fri, grøn Plads foran den gamle, mørke Borg, der med sine to svære Taarne, og langstrakte, halv nedbrudte Mure nu laae for mig ganske i Nærheden, og føiede sit erindringsdybe Indtryk til Naturens umiddelbare. Thi de menneskelige Gjerningers Levninger, naar de ere overgroede og blidnede af Forgangenhedens Epheu, kunne men ogsaa blot da, smelte sammen med Naturens egne Billeder, og forøge disses Virkning, istedetfor at forstyrre dem. Den uformelige, alderdomsgraa Masse foran mig var mig derfor som en nødvendig Slutningsformation af det natlige Bjergs Gestalter, og med denne Forestilling besteg jeg, uden at vide det, Borgens Mure. Veien førte nemlig uden Afbrydelse fra Klippegrunden op over Grusdynger af en nedramlet Mur til den udvendige Borggaard. Her blev jeg pludselig udrevet af mine Drømmerier ved at bemærke et stærkt, rødt Skin, der lyste ud af en trang Vindvesaabning eller et Skydeskaar i en lav Mur, tæt ved det store Taarn. Hvad kunde dette være for en Lysning? Boede Mennesker heroppe? Kunde man ikke engang ved Nattetid finde Eensomhed her blandt Ruinerne? Idet jeg ganske ærgerlig opkastede disse Spørgs-

maal for mig selv, traadte jeg nær ind til Muren og saae indad den lysende Aabning.

Nu havde jeg maaskee ventet, at noget Overordentligt eller Phantastiskt skulde vist sig bag den oplyste Vindvesaabning i den fordums Tempelherreborg Dobrowskahora. Tiden, Stedet og min Stemning kunde vistnok være skikkede til saadanne Eventyr, og det vilde ikke være forekommet mig saa ganske utroligt, eller paafaldende, om jeg i det oplyste Rum indenfor de forfaldne Mure havde faaet Øie paa en spøgelseagtig Kreds af hvidkappede Tempelherrer, forrettende deres mystiske Ceremonier om det fæle Hoved Bahomet. Dog, her var det ingen skummel Hvælving, der aabnede sig for mine Blikke, ingen sorte Mure bedækkede med gaadefulde Symboler eller med bortdøde Aarhundreders Rædsler — hvad jeg saae, var kun en sædvanlig hvidkalket, ganske hyggelig tydsk Folkestue, med lange Borde og Bænke, og i det ene Hjørne en vældig Skorsteen, hvorpaa der blussede en lystig Ild. I dennes flagrende Glands skinnede og glimrede en Række blankskurede Tinbægre paa en Hylde, og paa Bordet stod flere af de høie cylindriske Ølglas med en Træpinde i, som ere saameget brugelige i disse Egne. En gammel Kone stod bøiet ved Arnestedet, beskjæftiget med at røre i en Gryde, og henne i en dunkel Krog skjelnede jeg Omridsene af nok en menneskelig Figur, der af og til bevægede sig. Af alle Kjendemærker var det kun altfor tydeligt, at jeg befandt mig foran en af disse Skjænkestuer eller smaae Værtshuse, hvilke man i de mere besøgte tydske Ruiner eller Udsigtssteder kan være ligesaa vis paa at finde indrededе, som Svalen under Murkanten eller Vedbenden i Steenspalterne. Det nægtes ikke, at disse materielle Snyltegjæster paa Forgangenhedens Mindesmærker, eller paa Naturens Hoitidsaltre, kunne ofte være til ret megen Vederkvægelse for den trætte Vandrer, naar han i Middagens Hede og ad steile Veie har arbeidet sig op til Maalet for sin Valfart. Men for den, der paa saadanne Vandringer og Steder søger Eensomhedens vilde, sjælstyrkende Indflydelse, kan det

være pinligt nok i sin bedste Fred at blive uleiliget med Kellnerens „Befaler Herren Noget", eller med lystige Drikkebrødres uharmoniske Sang og Spektakel. Skjønt nu Uleiligheden heroppe ikke gik saavidt, og den gamle Kone derinde ved Ilden ikke engang anede min Tilstedeværelse, og altsaa heller ikke kunde forfølge mig med noget Tilbud, var det forstyrrende Indtryk dog allerede givet ved det blotte Syn af hendes Bolig og dens Tilbehør. Forstemt vendte jeg mig derfor bort fra det oplyste Vindve, og søgte i fjernere Kroge af Ruinerne at gjenfinde Noget af den bævende, høitidsfulde Stemning, som havde grebet mig paa Natteyandringen gjennem Skoven.

Borgen Dobrowskahora maa engang have været af meget anseelig Størrelse og af mægtige Former, at dømme efter Omfanget af dens gjenstaaende vidtløftige Mure og Volde. Dens Levninger ere nu mere sammensjunkne, forvittrede og ukjendelige, end det ved de fleste andre tydske Ridderborge pleier at være Tilfældet, men ikke destomindre er der endda nok tilbage, forat afgive talende Vidner om fordums Glands og Storhed. Ud og ind, i bestandig Zikzak paa den ujevne Grund, strække sig disse smuldrende Mure, snart neppe kjendelige fra Klippegrunden, snart hævende sig brat og høit op i afrevne Kanter og Hjørner, der hver for sig danne smaa hemmelige Kroge og Borggaarde, hvor Græsset er blødt og hvor løvrige Træer lægge sine Grene ud over Murtinderne. Lange Stykker af Grunden ere saa igjen ganske bare, eller ialfald kun bestrøede med en Regn af nedfaldne Stene; men næsten overalt aabner sig under Ens Fødder dybe Huller og Nedgange til Kjælderhvælvinger, Den sydvestlige Kant af Borgen er bedst vedligeholdt; der staaer endnu et mægtigt Hjørnetaarn med tilstødende høie Sidemure, hvori uregelmæssigt over hinanden flere buede Vindvesaabninger. Forat komme fra den ydre Borggaard, hvor jeg ved Værtshuset befandt mig, op i denne indre Labyrinth af halvsjunkne Portaler, truende Vægge og afbrudte Taarne, maatte jeg klavre over en temmeiig steil Mur, hvor de løse Stene rullede

bort under mine Fodder, og Mørket gjorde det vanskeligt at finde det rigtige Haand- og Fodfæste. Endelig stod jeg da midt inde blandt disse underlige Gestalter fra Fortiden, efter hvilke jeg havde længtes saameget. De pludselige Overgange fra dybeste Mørke til hvidt, bævende Lys, som Maaneskinnet begunstiger, kunde her, mellem Ruinerne, just tilgavns spille med magiske Reflexer. De sorte Skygninger fra Mure og Hvælvinger, i hvis uudgrundelige Dyb tusinde Rædsler kunde lure, bleve skarpt begrændsede og afskaarne af lyse Partier; de gabende Vindvesbuer, hvorigjennem man saae ud i den fjerne blaa Natteluft, aftegnede sig med mathematisk Nøiagtighed igjen paa Grønsværet i Borggaarden. En stille Ro og Fasthed syntes bestandig at maatte hvile over disse Billeder og Gjenstande, de virkelige og de skyggetomme — men undertiden, naar en Sky trak forbi Maanen, forvirredes Linierne i et Øieblik, Lys og Skygge skiftede Plads eller gik over i hinanden, Stene og Træer ligesom skjelvede og bevægede sig, og phantastiske Figurer foer hurtige som Tanken hen langs Murenes Sider, indtil endelig Alt stivnede igjen i den forrige dødlignende Ubevægelighed. Jeg blev staaende nogen Tid med tilbageholdt Aandedræt, saaledes stemt, som man kunde troe at maatte føle sig, ved alene, om Natten, at træde ind i en gothisk Kathedral, lyttende og ventende hvert Øieblik, at der skal aabenbare sig noget for menneskelige Sandser Uudholdeligt. Derpaa, efterat have ladet disse fremmedartede Indtryk gjennemtrænge mig, saa at jeg begyndte at beherske dem, gik jeg varsomt fremad mellem Ruinerne, og styrede henimod den Kant, der tiltrak mig mest, nemlig Hjørnet ved det store Taarn og den derved sig støttende Fløi af hvad der forhen, efter de mange Vindver at dømme, maatte have været Vaaningsbygningen. Da jeg efter megen Snublen og Anstød endelig naaede derhen, var der naturligviis under den høie Mur næsten mørkt. Dog kunde jeg endnu skimte saavidt, at jeg mellem de tykke Buskvæxter og høie Græsarter, som yppigt bedækkede Taarnets Fundament, bemærkede en

lav Aabning, der syntes at føre ned til Taarnkjelderen, og hvorfra en klam, fugtig Luft slog mig imøde. Jeg følte en Slags ængstelig Lyst til at tømme Kalken af mine Ruinindtryk tilbunds, ved at stige ned i denne Hvælving, og undersøge dens Mærkværdigheder; men til dette Foretagende hørte nødvendigviis Fakler eller Lygter, maaskee ogsaa Stiger og Touge. Om jeg ogsaa kunde forskaffe mig nogle af disse Redskaber fra Værtshuset, var det dog saalangt ud paa Natten, at derpaa ikke nu var at tænke. Jeg maatte alsaa opsætte denne Nedfart til mit næste Besøg. I det Sted besluttede jeg at stige i Høiden, til Lysets Regioner. Mine ved et længere Ophold i Dunkelheden skjærpede Synsorganer satte mig nemlig nu istand til at slutte, at det ved Hjelp af nedfaldne Stene, Trærødder, Revner og Fremspring af Muren maatte være gjørligt at klattre op til et af de første store Vindver, hvorigjennem just nu det fulde Maanelys strømmede, og hvorfra man udentvivl maatte have den videste Udsigt over den underliggende, natlige Egn. Efter nogen Anstrængelse lykkedes det mig ogsaa at tage Plads paa den brede Kant af hugne Stene, der dannede et bredt og mageligt Sæde i Vindveskarmen. Som indfattet i en halvrund Ramme, laae nu udbredt for mig det herligste Maaneskinslandskab, fast altfor vidt til at Øiet kunde opfatte det Hele. Hvide Nattetaager steg op fra Marker, Enge og Søer, og bølgede hid og did som et aandende Hav over den dunkle Grund. Kirker, Slotte og Byer hvidnede langt borte i Maanelyset, og i det fjerneste Fjerne tegnede sig de mørke Konturer af Grændsebjergene mod Sachsen. Et saadant Landskab i Maaneskin er vel altid meget ubestemt og uden Farver, men netop derfor opvækker det, ved sit lette sølverne Skjær og svævende Tone, beslægtede Forestillinger i Menneskets Bryst om det Uendelige, der ikke trænger til dette Livs varme Lys. En fremmed Verden seer fra et saadant Natlandskab med dybe Blikke ind i Menneskets, af Dagslyset og det varme Øieblikkets Jordliv endnu brændende Sjæl, og aabner den for det Svundnes og det Kommendes alvorlige

Indtryk. — Som jeg saaledes sad ved Vinduet af en af den gamle Tempelherreborgs Pragtværelser, kunde jeg heller ikke afholde Forgangenhedens Billeder fra at træde frem for mig. Her har han ofte siddet, tænkte jeg mig, den stolte Komthur af Templet, og har seet ud over sit Ordenshus's vidtstrakte Besiddelser, og drømt stolte Tanker om sin Ordens Magt og dens Indflydelse paa Fremtidens Udvikling. Og hvor er Spor af denne Magt nu, hvor er den Fremtid han drømte om, hvor er han selv? — Just af disse Tanker blev jeg vækket ved en Raslen ved min Side; jeg saae mig om, og hvad skildrer min Forbauselse, min Rædsel, da jeg troede at skue Formen af Den, mine Tanker havde beskjæftiget sig med! En høi Mandsskikkelse, indhyllet i en hvid Kappe, stod opreist i Buevinduet tæt ved mit Sæde. Hans Kaabe, der bedækkede ham aldeles, flagrede i svære Folder for Nattevinden; hans Hoved var ubedækket, og et blegt Ansigt med mørke Øine saae frem under tykke, sorte Haar — „En herlig Nat, min Herre", sagde han med en dyb, velklingende Røst. Jeg blev ham Svaret skyldig.

Manden i den hvide Kappe blev staaende med korslagte Arme, og saae ud i Landskabet, uden, som det syntes, at lægge videre Mærke til mig, da han ikke strax fik noget Svar paa sin Tiltale. Imidlertid fik jeg samlet mig saavidt af min Overraskelse, at jeg med nogenlunde Rolighed kunde overbevise mig om at hans Tilsynekomst var reel, og ikke blot et luftigt Foster af min Indbildningskraft. Han forekom mig, som han stod der ubevægelig, omflydt af Maanelysets spillende Straaler, lig en middelaldersk Statue, hørende hjemme i den gamle Muraabning, og jeg kunde neppe troe, at jeg nylig havde hørt hans levende Stemme. Stilheden var igjen bleven saa dyb, saa midnatlig, at jeg næsten frygtede for, ved atter at bryde den, atter at vække det gaadefulde Væsen ved min Side af dets Steenskorpe. Endelig blev dog denne tause Forventning i en saadan Nærhed mig alt for beklemmende; jeg maatte have Luft, jeg maatte have Vished om hvad Slags

Aandens Barn han var. I en Spænding, som den, hvori jeg for Øieblikket befandt mig, tager man ofte, forat dølge Bevægelsen, sin Tilflugt til et Slags forceret Spøg; dette var ogsaa min Udvei, da jeg tiltalte Hvidkappen saaledes: „Har jeg den Ære i Dem at stifte Bekjendtskab med en ærværdig afdød Tempelherre, en af Borgens gamle Beboere, der i denne maaneklare Nat maaskee er stegen op af Gruset, forat see, hvorledes det nu staaer til med hans fortabte Herskersæde?“ — Intet Svar. Den Fremmede gjorde Gjengjæld; han vendte blot Hovedet om til den Kant, hvor jeg sad, og taug; men jeg følte, at hans mørke Blik hvilede fast paa mig. Min Forvirring tiltog, men ogsaa min Iver for at skjule den. „Eller skulde De“, vedblev jeg, for dog at sige noget, „hellere være en af Nutidens Tempelherrer, Medlem af et hemmeligt Selskab, der maaskee netop i Nat holder Samling i en eller anden forglemt Hvælving heroppe blandt Ruinerne?“ — Længere kom jeg ikke. Den Fremmede gjorde en hurtig Bevægelse, som om jeg, uden at vide det, havde truffet den Streng, der gav Gjenlyd i hans Indre. Det gjorde mig godt at bemærke denne Menneskelighed; den bragte mig ham nærmere, og lod mig endog føle en Slags Trøst og Tilfredsstillelse ved at stille mig i Berørelse med et Nutidens Barn, midt i denne Forgangenhedens og Nattens store, gravstille Eensomhed. Min Bemærkning om den moderne Tempelherre kom ellers ganske uvilkaarligt og halvt i Spøg; vel havde jeg hørt om, at der for nogle Aar siden i Frankrig viste sig Spor til Tempelherreordenens Fornyelse i socialistisk Tendens, men for Alvor at tænke sig noget Lignende her i Bøhmen, alene fordi man i en forfalden Tempelherreborg fik Øie paa en Mand i en hvid Kappe, det var dog altfor dristigt. Og dog kunde jeg ikke bare mig for at see efter, om der ikke paa hans Kappe fandtes det bekjendte røde Kors. Men en mørk Skygge fra Vindvesbuen faldt netop over Skulderstykket, og lod mig i Uvished om jeg der saae en korslignende Figur, eller blot et Spil af Folderne. Dog, hvad jeg ved denne gjentagne og roligere Undersøgelse af min Nabos

Person havde til Resultat, var Opdagelsen af et blankt Sværdhefte, der skinnede frem af Aabningen af hans Kappe. Var han maaskee en østerrigsk Militær? Jeg havde allerede, siden jeg kom over Grændsen, seet nok af disse Officeerer i deres hvide Kapper. Men noget vist middelaldersk, fremmedartet i hans hele Udseende modsagde ogsaa denne Hypothes, som jeg desuden var meget tilbøielig til at frafalde. — Medens jeg anstillede disse Betragtninger havde Tempelherren, (jeg vil dog idetmindste kalde ham saaledes), havt sine Øine uafladeligt fæstede paa mig, gjennemtrængende og prøvende. Endelig lod det til at han, lykkeligere end jeg med ham, var kommen paa det Rene, mig angaaende. Han opløftede nemlig atter sin dybe, sonore Røst, og sagde: „De er ingen Tydsker, min Herre".

„Den Hemmelighed er let at udfinde", svarede jeg. „Mit Sprog røber den vistnok ved det første Ord. Jeg er desværre ingen Tydsker".

„— Og det beklager De!" vedblev den Fremmede med et besynderligt vemodigt Udtryk. „Hvor De end er fra, i hvilken Krog af Verden end Skjæbnen har sat Deres Hjemstavn, saa tak dog denne Skjæbne, at den ikke hængte Deres Liv her ved Europas Hjerte, ikke gjorde Dem til Borger af dette skjønne, store, herlige Tydskland".

— „Og jeg min Herre, jeg skatter mig lykkelig alene ved at være beslægtet med den germaniske Sprogstamme, ved blot at føle det sidste Bølgeslag af tydsk Aandsliv og tydsk Kultur slaae op imod mit Fædrelands nøgne Klipper. Thi jeg er fra Norge, maa De vide, fra hin indelukte Fjeldkrog høit oppe mod Nordpolen, hvor man kun seer Verdensrørelsen paa Afstand, og dog føler at man burde være med deri, men ikke kan det; hvor man skriver et Sprog, der kun forstaaes af en liden Haandfuld Mennesker i den nærmeste Omkreds, hvor man indklemmes og fordummes af snevre Forhold, i alle Retninger. Kan De saa undres paa at jeg, om det var muligt, vilde bytte med Tydskerne, der staae midt paa

Gjennembrydningspunktet af vor Tidsalders stærkt pulserende Liv, og i hvis mægtige Sprog halvhundrede Millioner Mennesker daglig opstemme Lovsange til Natur, til Videnskab og Kunst?"

Hvidkappen rystede bittert smilende paa Hovedet ved disse mine Ord, og udbrød: „Sig heller, at daglig den mest skjærende Disharmoni, den mest fortvivlede Modbinanden-Skrigen udgaaer fra disse halvhundrede Millioner Tydskere, og De vil have bedre Ret. Hvorledes, De er fra Norge, fra dette Germanismens ægteste Kjerneland, hvor vore ældgamle Sæder og Skikke endnu skulle vedligeholde sig ublandede, hvor den frieste Forfatning omslutter et noisomt, ærligt og i dets Afsondring fuldt bestaaende Folk — og De kan, fra denne Deres sikre Klippepynt, ønske Dem ned i vore oprørte Egne, hvor Alt splittes og Intet samles?"

— „Jeg kan ønske det", svarede jeg, „uden dog derfor at kunne eller ville det. Paa den Plet, var den end nok saa gold, hvor Fødsel og Opdragelse har sat Mennesket, og i hvis Jordbund han ved Sprog og Tænkning og Levestik har sine dybeste Rødder, der maa han ogsaa vide at gjennemkæmpe sin Existens. Men derfor er det ham dog ikke forment, i enkelte Øieblikke at lade sine Tanker flyve mod lysere Egne, og aabne sit Bryst for Menneskehedens fuldere og friskere Strømninger. Jeg kan elske mit Fædreland, just fordi det er eensomt og armt og haardt at leve i, men jeg kan derfor ikke isolere mig saaledes med det, at jeg skulde frasige mig mit Stammeforvandtskab med sydligere og mægtigere Slægter, eller min Ret til at lide og glædes og dele Interesser med dem".

„Og veed De da", spurgte den Fremmede, „veed De hvad det for et Menneske, der bærer sin Tids Billede i sig, vil sige at være Tydsker i Ordets rette Forstand? Det vil sige, at være landflygtig i sit eget store Fædreland, at vandre fra By til By, fra Grændse til Grændse, og intetsteds finde Landsmænd og tydske Medborgere, men kun Østerrigere, Preussere, Lippe-Schaumburgere, Hohenzollern-Hechingere &c. &c. Det vil sige, at maatte see det her-

ligste Land, den intelligenteste, næsten største Folkesamling i Europa splittet ad i alle Retninger og parcelleret baade i det Indre og i det Ydre, holdt i sørnig Ave af hinanden modstridende Regjeringer; at maatte see det frie Ord underkuet eller mistænkt og forfulgt fast overalt; at maatte nære sit Haab af brudte Løfter og naadige Henkastninger; at maatte leve i skjændig og spottet Svaghed der, hvor kun Villien behøvedes forat frembringe den høieste Kraft; at see Tydskland gaae bagerst i Europas Folkerække istedetfor at dets Plads kunde og burde være forrest — at ikke finde Hvile eller Fred, eller Beroligelse uden i et Drømmebilled om Eenhed, der udsættes til den fjerneste Muligheds Grændse — see, dette er den nuværende Tydskers Skjæbne, saaledes som jeg forstaaer den. Er det denne Skjæbne, De forlanger at dele?"

„Ja, netop denne", var mit Svar, — „men ogsaa dens Fuldbyrdelse. For mig, der seer Eders Forholde og Bevægelser fra et længere bortfjernet Stade, smelter maaskee Meget sammen, som for Eder paa Stedet selv staaer i skarpe Modsætninger, og Tydsklands aandige Kraft og Eenhed danner sig allerede nu for mig i store Omrids, og til et saa imponerende Billede, at det synes mig snart at maatte kunne løfte den hele Nation op med sig til Handlingens og Statslivets Eenhed".

„Dette Syn er et skjønt Fata Morgana, der har dannet sig for Deres Blik i Taagerne om Norges Klipper", sagde Tempelherren, „men det formaaer ikke at skuffe os, der ere ude i Virkeligheden. Og dog have ogsaa vi vort Haab og vore Drømme; hvorledes vel leve og handle uden dem? Og handles maa der. Men for at en stor og mægtig Fremtids Billede kan forme sig for vore Tanker, maa vi stige tilbage i Forgangenheden, og af dens dybe Brønd hente Kraft og Trøst. Da disse smuldrende Mure, hvorpaa vi nu staae, engang reiste kjække og ranke med Taarne og Spiir, da var der Eenhed og Styrke i Tydskland. Det tydske Rige var udeleligt og stærkt under Hohenstaufernes Regimente, og den tydske Keiser var Christenhedens verdslige Overhoved. Denne

Eenhedsbygning var vel raat sammensat med Blod og Vold, og forsvaret med Landserader; — men der var dog Glands og Opløftelse i den; den tydske Nation var hædret, men frygtet, og dens Magt opildnede til store Foretagender. Saaledes ville vi vel nu ikke have det tydske Rige; — Aanden skal nu levendegjøre Massen, ikke omvendt; men dog see vi med bævende Længsel tilbage til hine Kraftens Tider, naar vi ækles formeget ved Dagens Slappelse. — See", vedblev han, og strakte sin Arm ud, „see, hvorledes mørke Skygger mere og mere trække sammen over Landskabet hist nede, og ligesom udfolde et dunkelt Teppe over de glimtende Fortidens Mærker i Kirker og Slotte. Det er Nutidens Sindbillede. Men dette Dække skal igjen drages tilside, og naar det er borte, da vil de underliggende Egne ikke mere blegne i Maanelyset, men rødme kraftigt i den varme Morgensol".

I det den Fremmede med Overbeviisningens og Haabets Magt og Varme udsagde disse Ord, stod hans hvide Skikkelse næsten luftig for mig i det aftagende Maanelys, og det syntes, som vilde han forsvinde med dette. Snart gik Maanen aldeles ned bag de fjerne Bjerge, og kun et svagt Skjær fra dens Nedgangssted, og Stjernernes tiltagende Blinken gjorde Mørket endnu synligt bag Ruinerne. De svære, sonderrevne Steenmasser hang nu dobbelt truende over mit Hoved; jeg vendte mig om forat stige ned. Da troede jeg nede i den mørke Borggaard at skimte en heel Række af hvide Skikkelser, lignende den, der havde staaet eller stod ved min Side, at bevæge sig langsomt frem mellem Murbrokkerne. Min Fod standsede uvilkaarligt, mit Hjerte bankede høit. Var jeg virkelig stødt paa et hemmeligt Selskab af Tydskhedsivrere? Hvidkappens Tale kunde godt bringes i Harmoni med denne Forestilling. Da steg, midt op af denne ængstelige Stilhed og Forventning, en Strøm af Toner fra det Mørkeste af Borggaarden. Det var et fuldt, men noget dæmpet Chor af Mandsstemmer, der med tydsk Reenhed, Kraft og Præcision sang en høi-

tidelig, udentvivl patriotisk Sang, af hvis Text jeg blot kunde skjelne dette Omkvæd:

Ich ruf nach dir, Germania!
Bist überall, und doch nicht da,
Germania!

Det sidste Ord blev især gjentaget af forskjellige Stemmer flere Gange efter hinanden, indtil det som et klagende Echo døde hen blandt Ruinerne. Glemmende Alt for disse vidunderlige Toner, der faldt med smeltende Magt i min Sjæl, og fyldte mine Øine med Taarer, blev jeg staaende paa Murkanten, der førte ned fra Vindvet. Pludselig følte jeg en varm Haand paa min Skulder; jeg vendte mig om, og skimtede min Tempelherres høie Figur og blege, venlige Ansigt. „Følg mig", hviskede han.

Villig, skjøndt forundret, fulgte jeg min venlige Fører. Jeg følte at min, om end ufrivillige Indtrængen i disse natlige Mysterier, gav ham en Slags Ret til at lede mine Skridt. Jeg skal desuden ikke nægte, at min Nysgjerrighed, eller bedre min Interesse for dette hemmelige Møde, var steget til en saa foruroligende Grad, at jeg vilde have vovet Meget for at trænge dybere ind i dets Væsen og Skjulesteder. Altsaa, jeg fulgte, med forventningsfuldt bankende Hjerte. Den Fremmede holdt min Haand i sin, og førte mig saaledes taus, men med sikkre Skridt gjennem det næsten fuldkomne Mørke over Stene og Grus, ud og ind af Krinkelkroge og Murkanter, til et andet Sted af Borgruinen, hvor en lille kratbegroet Plads var begrændset af en lang, lav Murs sorte Linier, der mod Hjørnet hævede sig til en høiere, uformelig Masse, formodentlig et sammenstyrtet Taarn. Her standsede min Fører, og brød Tausheden.

„De har allerede", begyndte han, „seet og hørt saameget af hvad der i denne Nat foregaaer, at en fuldkommen Tiltro fra vor Side vil være bedre end en halv Hemmelighed. Ikke at vi frygte Deres Angivelse, om De skulde være en Spion" —

„Min Herre", udbrød jeg med en Bevægelse af Uvillie —

„Om De skulde være en Spion", vedblev han ganske rolig. Thi inden De kunde sætte Deres Angivelse iværk, og bringe Politifolk herop fra Toplitz, vilde ethvert Spor af vort Møde være forsvundet; det vil sige, hvis vi lod Dem gaae, thi det stod jo ogsaa i vor Magt at holde Dem tilbage i et af de mange Huller heroppe, som kun ere os bekjendte". Her traadte han mig nær under Oine, og jeg troede at see ham lægge Haanden paa sit Sværdhefte.

„Jeg fortjener ikke disse Trudsler", svarede jeg. „Som enhver anden Reisende eller Badegjæst har jeg foretaget en Spadseretour her op til Dobrowskabora, kun med den Forskjel, at jeg har valgt den kjølige Nat til min Vandring, istedetfor at de Andre sædvanligviis stonne herop midt i den dræbende Julisol. Tilfældigviis har jeg truffet Dem blandt Ruinerne — Vi have talt sammen, De har selv bedet mig følge Dem. Jeg veed Intet om Deres Selskab".

„Tilgiv mig" — sagde Hvidkappen. — „Disse Trudsler vare en Form, en Forsigtighedsregel, som jeg skylder mine Brødres Sikkerhed, men som jeg føler i dette Tilfælde er unødvendig. Vor Samtale oppe i Taarnvindvet har overbeviist mig om, at vi forstaae hinanden, og have een stor Tanke tilfælles. De har desuden hjemme langt udenfor den preussiske og østerrigske Spionkreds; De kommer fra Norge, dette faste Frihedens Land, der skinner som en klart tindrende Polarstjerne paa vor politiske Nathimmel. Jeg veed, at Tydsklands hellige Sag hos Eder ikke er fremmed; jeg veed, at flere af denne Sags landflygtige Forkjæmpere, Tydsklands udstødte Børn, hos Eder have fundet et venligt Fristed, og at den tydske Frihedsfane, der hos os selv, saalangt det tydske Sprog rækker, ikke tør udfoldes i Dagens Straaler, ved Eders Nationalfest har vaiet frit og aabenlyst i Norges rene Bjergluft. Denne Kundskab har været os et godt og et frydefuldt Fremtidstegn, og derfor, da nu Tilfældet fører en af Norges Sønner i Nærheden af vor skjulte Forsamling, ønsker jeg, at han skal deeltage i den for at bringe

til sit fjerne Hjem Kundskab om tydske Brødres Eenhedsstræben og Forhaabning, og jeg har den Tillid til ham, at jeg, uden at spørge om hans Navn, drager tilside det Slør, der dækker vor Gjerning for Verdens Øine".

Efterat jeg paa det Hjerteligste havde takket Hvidkappen for denne hans Tillid, og erklæret mig bered til at underkaste mig de Betingelser, som Forholdene paabød, vedblev han:

„Uden maaskee at ane det, traf De ved deres første Ord til mig det Rette. Ja, jeg er virkelig en Tempelherre, — en Nutidens Tempelherre, forstaaer sig. Smil ikke, og tro ikke, at hele vort Ordensvæsen bestaaer i at lege Abespil paa de fordums Tempelherrers Grave, og at pynte os med deres Klædedragt. Disse Kapper have vi her kun anlagt for, til Fredelse af vort Forsamlingssted, at benytte en gjængse Folkeovertro om Spøgeri af Tempelherrer heroppe ved Fuldmaanetid. Men vor Ordens Betydning hænger ikke i Klæderne: den er udbredt blandt alle Stænder, Rige og Fattige, Verdslige og Geistlige, i alle tydske Lande, og den har et herligt Tempel at bygge og arbeide paa, det er Tydsklands Eenhedstempel. I dette Øieblik forsamle sig vore Brødre af Templet rundt om i hele Tydskland, i gamle Borge, paa afsides Steder, i underjordiske Hvælvinger, og i dette samme Minut gaaer denne Kjæde af fyrige Tanker og Beslutninger, af Haab for Nutiden og Handling for Fremtiden, som en Vagtild omkring det i Natten slumrende Fædreland, og varsler den kommende Slagdag. Vil De, langt oppe mod den yderste Grændse af germanisk Slægt, være et Forbindelsesled af denne Kjæde, et Vidne for tydsk Broderfind og Fremtidshaab, saa kom nu med mig og hjelp os at feire denne Sommernat".

Jeg trykkede hans Haand til Svar. Han gik nu hen til Hjørnet af Muren, og bøiede nogle tykke Buske tilbage, hvorved en Aabning, som efter nogle udfaldne Stene, kom tilsyne. Efterat have givet mig et Vink til at følge, krøb han ind ad denne mørke Aabning, og jeg bagefter. Vi befandt os nu i et ganske mørkt

og trangt Rum, en hvælvet Gang, saavidt jeg kunde føle. Min Fører ledte mig nogle Skridt fremad, og strax derpaa hørte jeg et rungende Slag, som af Metal paa en Jerndør. En Stemme raabte indenfra: „Hvem er der?“ „Broder Speratus af Templet“, svarede min Førers Stemme. „Endelig“, raabtes der indenfor; i det samme gik Døren op, og en Strøm af Lys og en Mumlen af Menneskestemmer slog mig saa blændende og forvirrende imøde, at jeg ikke ret kunde fatte mig, før jeg stod midt inde i Tempelherrernes Forsamlingssal.

Denne var en lav, men rummelig, langagtig Hvælving, formodentlig en forhenværende Casematte i Borgens Fæstningsværker. De nøgne, graae Mure vare ikke udsmykkede med nogensomhelst Forziring, undtagen i Baggrunden, hvor der over et ophøiet Sæde var fæstet i Kors to tydske Faner, Sort, Guld og Rødt. Rummet oplystes af simple Jernlamper, der vare befæstede i Muren. En Mængde Personer i hvide Kapper, som min Førers, sadde paa Bænke langs Væggene, eller stode samtalende i Grupper paa Grusgulvet. Foran det ophøiede Sæde i Baggrunden stod et rundt Bord bedækket med et sort Teppe, og derpaa befandt sig Bøger, Papir, Skrivertøi &c. I Nærheden af Hæderspladsen bemærkede man en anden, tillukket Dør, saa at Hulen nok i Nødsfald havde trende Udgange. Neppe fik jeg Tid til, ved min Indtrædelse at kaste et flygtigt Blik paa disse Omgivelser, før der opstod høie Skrig. En Fremmed iblandt os! en Uindviet! Forræderi! Slukker Lysene! lød det fra alle Kanter, medens Nogle skyndsomst trak deres Kappehætter over Ansigtet, Andre gav sig ifærd med Lamperne, og atter Andre, mere resolute, styrtede hen mod mig. Værgeløs som jeg var, trak jeg mig uvilkaarligt tilbage til Indgangen. Men Broder Speratus, min Fører, stillede sig ved min Side, greb min Haand, og raabte med en stærk Stemme, der overdøvede Tumulten: „Stille Brødre! Har I ikke seet, at det var mig, som indførte denne Fremmede? Jeg indestaaer for ham“. Nu blev Alt stille. Min Fører lod til at have

stor Indflydelse i Forsamlingen, thi man lod det berve ved hans Ord. ja enkelte af Hvidkapperne kom endog hen til mig og rystede min Haand med det Udraab: Broder Speratus's Ven er ogsaa vor Ven. Men de fleste bleve stumme og mørke. Jeg havde ikke ventet mig denne Modtagelse, men nu maatte Eventyret udspilles, da det var kommet saa langt. Min Fører tilkastede mig ogsaa et opmuntrende Blik, og i det han førte mig til en Bænk i Nærheden af Høisædet, hviskede han: „Lad ikke denne Scene afskrække Dem. Alle ere her Venner. Stol paa mig". — Der sad jeg nu, i denne skumle Hule, paa een Bænk sammen med formummede, ikke altfor venlige Skikkelser. Hvad indestod mig for, at dette Selskab havde den ædle Tendents, som Speratus havde angivet? hvad for, at det ikke heller var samlet i forbryderske og lumske Hensigter, og under Patriotismens Kaabe vilde begaae en eller anden Udaad? — Men et Blik paa min Fører, paa hans aabne, herlige Ansigt, og en Tanke tilbage paa hans venlige, begeistrede Tale og tillidsfulde Imødekommen, tilbagetrængte saadanne onde Gisninger paa Bunden af min Sjæl. Min Tillid til Broder Speratus forøgedes endnu derved, at jeg nu saae ham stige op i Høisædet, og tage Plads der. Han var altsaa Præsident, eller Logemester, eller hvad man skulde kalde det. Han stod nu opreist, lagde sit Sværd foran sig tværs over Bordet, og kaldte til Lyd. Mødet var aabnet.

Det kan ikke være min Hensigt, ligesaalidt som jeg er berettiget til, her at give nogen nøiagtig Beskrivelse over Forhandlingernes Væsen og Gang i dette hemmelige Møde af tydske Enhedsstræbere. Beretninger bleve fremlagte, Lister oplæste, Taler holdte, Beslutninger fattede, alle sigtende til det ene samme store Maal. Snart følte jeg, efter en kort Tid at have været Vidne til disse Forhandlinger, at min forrige øieblikkelige Mistanke maatte være aldeles grundløs. Den ædle Iver, den indre, fra Hjertet kommende Bevægelse, som her synligt aabenbarede sig i Brødrenes Gjerning, lod intet Rum tilbage for den Tanke, at denne Gjerning

kunde være af Mørket. Jo længere man skred frem i Diskussionens Udvikling, desmere klarnede sig med hinanden de i Begyndelsen ueensartede Meninger og Elementer, indtil den hele samlede Bevidsthed ligesom bares og oploftedes af een stor Beslutning. Under denne gradvise Tiltagen af Kordialitet og indbyrdes Velvillie oploftes ogsaa lidt efter lidt den Stivhed og Kulde, som Flere af Forsamlingen havde vist med mig. Man saae ikke længer paa mig med mistroiske og speidende Blikke, man rykkede ikke fra mig paa Bænken, man henvendte meget mere Talen undertiden til mig, og søgte at inddrage mig i den almindelige Debat. Jeg ansaae det imidlertid for rigtigst at holde mig saameget som muligt neutral, indtil Broder Speratus havde underrettet sine Kammerater om Sammenhængen med min Nærværelse. Dette skede dog ikke, før Tempelbrødrenes Dag- eller rettere Natværk var tilendebragt, og Resultatet skulde besegles med en Libation, der i Skikkelse af flere Kurve med langhalsede Rhinskviinsflasker frembragtes fra en Krog af Hvælvingen. Speratus, der netop havde været en nidkjær og duelig Leder af de alvorligere Forhandlinger, viste sig nu ikke mindre skikket til Choragos ved et animeret Symposion. Det var hans fuldt tonende Sprog og hans sikkre Takt, der bar Aanden fra den alvorlige, skarpe, forretningsagtige Overlægning til en Fests lettere, blødere Svingninger, uden at dog derved denne Aand blev forvansket eller bortdunstede i Viingeist, men snarere blev luttret og forædlet, som Duften af den gyldne tydske Viin, der kredentsedes. I en saadan Stemning, medens Bægrene klang, og Vinen perlede, og Dinene tindrede af fælles Begeistring og Forventning, tilbragte Selskabet med Sang og Tale et Par herlige Timer, som det stedse vil blive mig en Glæde at have deltaget i. Der faldt vel Ord og der udbragtes vel Toaster, hvis mindste Gjenlyd for Politiets Øre vilde have været tilstrækkelig til at bringe Vedkommende paa Spielberg, men med disse have vi her Intet at bestille. Jeg vil kun dvæle ved en eneste, særdeles uskyldig Episode, der angik mig nærmere, og her hos os kan have nogen Betyd-

ning — jeg mener da Talen kom paa Norge. Broder Speratus hævede nemlig engang sit Bæger med de Ord: „For Norge, for vort Stamme- og Slægtsland, det frie, det gjæstevenlige Norge!" — Da nu denne pludselige Opfordring til at erindre et langtfraliggende, halv ubekjendt Land, frembragte en øieblikkelig Taushed og Overraskelse, vedblev Speratus: „I forundres, hvorledes jeg nu netop kan falde paa at opfriske Eders Sympathier for et Land, der maaskee, før jeg nævnte det, laae ligesaalangt fra Eders Tanker, som det i Miletal er bortfjernet fra vort Forsamlingssted. Men I have ikke Ret i denne Eders Forundring. Norge er et Navn, som burde nævnes til Opbyggelse og Hjertestyrkning, hvergang Patrioter ere forsamlede forat bygge paa deres Fædrelands Fremtid. Thi hos dette lille faste Folk, der klamrer sig fast i Klippereroner og i trange Dale langs de nordlige Haves haarde Kyster, er den i de sydlige Folkeslag gjærende Higen efter Frihed traadt klarnet frem i Livet, som opfyldt Virkelighed, er Tidsalderens dybeste Tanke kommen til Aabenbaring. Dette, længe halvt i ossianske Taager indhyllede Land, har nu lidt efter lidt opladt sig for Europas Oine, og vægtige Stemmer have fortalt os om de rige Naturens og Livets Skatte, som findes derinde. Vor overciviliserede og blaserte Kultur maa, fra dette Stammelands uforfalskede Væld, igjen kunne optage i sig noget af Urtidens Renhed og Kraft. Deroppe over Jotunfjeldene er Morgenrøden efter Frankrigs Blodnat opstegen, og denne Aurora borealis deroppe smelter godt sammen med Gjenskinnet fra Norges heroiske Oldtid, thi de høieste Phænomener i Menneskeslægtens Historie fuldstændiggjøre hinanden. Derfor vil det gamle Tydsklands nye Sønner, der staae midt i den hede Stræben for, af Oldtidens Minder og Nutidens Haab at skabe sig en fri og lysere Fremtid, med Fortrøstning hilse og hædre det nye Norge, hvor denne Kamp allerede er gjennemført". Taleren sluttede med personligt at henvende sig til mig, forestillede mig for Selskabet som en Borger af dette saa høit priste Norge, og forklarede, at det var som saadan

han havde indført mig i deres Midte, og at han vilde, jeg skulde modtage og bringe til mine Landsmænd denne Hilsen fra Tempelherrerne i Dobrowskahora. Eenstemmig Akklamation fulgte denne Opfordring, og Norges Skaal blev nede i denne gamle Hvælving, inde i Bøhmen, udbragt med Begeistringens Varme.

Jeg tilstaaer, at jeg under Speratus's panegyriske Tale blev grebet af Skamfuldhed og Smerte; det var mig som om hvert Øieblik en Stemme maatte opløfte sig fra en eller anden Krog i Hvælvingen og spottende tilraabe ham: Du kjender ikke dette Norge. Jeg burde selv maaskee været denne Stemme; men jeg formaaede det ikke. Man suger jo saa begjærligt ind selv ufortjent Ros over den, man elsker, og hvad elsker man som sit Fædreland? For norske Læsere behøver jeg ikke at udvikle, hvad Falskt, hvad Overdrevent, hvad Utroligt der ligger i Speratus's Charakteristik af vort Fædrelands Stilling, — vi vide selv bedst hvor Skoen trykker. Men denne Opfatning af vore Forholde er ikke usædvanlig i Tydskland, hvor man enten træffer total Uvidenhed i denne Materie, eller ogsaa, især hos mere exalterede Hoveder, en Slags mystisk og taaget Sværmen for „det høie, romantiske, frihedsaandende Norden", frembragt for en Deel ved Steffens's hule Romaner og ved nyere Reisebeskriveres Overdrivelser, der føre Beundringen for vore store Naturscener over paa Folk og Forfatning, og skildre som et afsluttet og færdigt Eldorado, hvad der endnu kjæmper i den haardeste Udviklingsperiode. — Men disse selvfornægtende Sandheder havde jeg ikke Mod, havde jeg ikke Hjerte til her at kaste som Dæmpere over Speratus's blændende Iver; jeg søgte i mit Svar at glide over dem saa let som muligt, og holdt mig derimod mest og fornemmelig til Udviklingen af den nye Tendens, som for Øieblikket begynder at røre sig i Norden, og synes at bebude en stor Fremtid, nemlig den indenfra gaaende Tilnærmelse af de tre nordiske Riger til hinanden — Skandinavismen. Ved at dvæle ved dette Phænomen, fik jeg da ogsaa Anledning til at stille det over for Germanismen som et ligeberettiget Sidestykke til denne, for i

det høie Norden som hin i Syden at bære sit ædle Hoved med den overalt indtrængende, barbarisk stygge Panslavisme.

Under saadanne Drømmerier og Tankevexlinger hengik, hvad der endnu var tilbage af Natten. Tilsidst, ud paa Morgensiden, gav Speratus et Tegn med en Klokke, hvorpaa Tempelherrerne sank i Knæ. Speratus stod alene opreist i Baggrunden, støttet paa sit Sværd; Lamperne brændte døsigt og næsten udslukkende, og sendte store, flagrende Skygger henover Hvælvingens Mure. Efter et Øieblik's Stilhed udbrød Speratus: „Tydsklands Sol er opstanden, tager dens Morgendaab!“ Med det samme afdækkedes et lille Vindve høit oppe i Muren, som jeg ikke før havde bemærket; en bred, rig, purpurrød Strøm af Sollys skjød sig derigjennem ned i den skumle Hvælving, bredte sig som en Glorie over Tempelherrernes Hoveder og sendte dem et Bad af forfriskende Morgenluft. Nu faldt Speratus ogsaa paa Knæ, og intonerede en Slags Hymne, hvori hans Kammerater istemmede med et fuldt, af Inderlighed og Begeistring bævende Chor.

Da jeg Morgenen efter dette Natteeventyr befandt mig paa Tilbageveien til Toplitz, og Solen skinnede saa blankt og hverdagsligt, og Skoven, der om Natten var forekommen mig saa betydningsfuld og storartet, skrumpede sammen til en lille Lund, og Støvet hvirvlede paa Landeveien, og Badeverdenen larmede og gjorde sig vigtig inde i Byen, og Kellneren traadte mig imøde med sit vante Smil i Værtshusdøren — da var jeg tilbøielig til at ansee Alt for en Drøm. Men et Blik op til de graae Mure paa Slotsbjerget gav mig Erindringen om min natlige Stemning tilbage, og jeg følte nu ikke blot, men jeg vidste, at disse Fortidens Levninger ikke vare mig døde og betydningsløse Steenbrokker, men dækkede et levende og spirende Fremtidens Haab.

Den Eensomme.

En Sjælehistorie.

(1846.)

Den Eensomme.

Jeg havde i de sidste Dage af min lærde Skolegang en Kammerat, hvis Venskab, om man kan kalde hans halve Tilnærmelse saa, Ingen faldt paa at gjøre mig stridigt. Det var et blegt, spædlemmet ungt Menneske, med ikke behagelige Ansigtstræk, med keitede og frygtsomme Manerer, af en mistænksom og i sig selv indesluttet Charakteer, en af disse fremmede, men desværre ikke saa sjældne Naturer, som ikke kunne finde sig tilrette i den Sphære, hvori Skjæbnen har sat dem, og som, ved den første Berørelse med den praktiske Udenverden, trække sit Væsens altid omfindtlige Følehorn tilbage i Sjælens Inderste. Alt længe havde jeg seet ham gaae forladt og eensom omkring i vor glade Ungdomsskare; han nærmede sig til Ingen, og Ingen til ham. Det var, som om en isolerende Atmosphære omgav ham; der fandtes ikke Nogen, som delte hans Studier, hans Sorger, eller hans Glæder, om han kjendte til slige. Man kaldte ham paa Skolen med Tilnavnet „Eremiten", og i Sandhed, intet Navn kunde være mere betegnende; hans Tilværelse havde hidtil været og skulde desværre altid blive et Eremitliv, selv om han befandt sig i den tykkeste Menneskemængde. Hans Barndom havde været eensom og glædeløs; hans Forældre vare døde tidligt, og efterlode ham Intet; kolde Slægtninge toge sig da uvilligt af ham, gave ham Naadsensbrødet, og forskaffede ham en Gratistplads paa Stedets lærde Skole, som han snarest muligt havde at gjennemgaae forat faae Studentexamen og da befrie sine utaalmodige Ernærere for deres nød-

tvungne Byrde. Det er vel vist, at disse trange udvortes Kaar havde havt megen Deel i Dannelsen af hans indesluttede og mistroiske Charakteer, men det er ligesaa vist, at de ikke vare den eneste Aarsag dertil, og at han fra Fødselen af bar denne Mimosanatur i sig, der ved den mindste Berørelse lukker sine Hjerteblade krampagtigt sammen, og vil ikke aabne sine Oine hverken for det Gode eller for det Onde i Omgivelsernes fredsende Færd. Det er høist sandsynligt, at han endog under heldigere ydre Omstændigheder vilde have bevaret sin Isoleringstendens, kun at den da maaskee havde udviklet sig mindre bitter og mindre uigjennemtrængelig. Man skulde maaskee troe, at han i dette eensomme Skoleliv, uden Kammerater og uden sædvanlige Ungdomsadspredelser, maatte have kastet sig desmere paa Fliden og søgt Erstatning i glimrende Examensresultater; men Den, som nogensinde har lagt Mærke til ham lignende Individer, og de ere ikke saa sjældne, vil finde det let forklarligt, at „Eremiten" trods umiskjendelig gode Anlæg, dog ikke var hvad man egentlig kalder „et Lys" paa Skolen, at der hvilede en Mathed og Døsighed over alle hans Foretagender, og at det kun var nu og da, og i enkelte interessante Fag han viste Glimt af den rigere Sjælsformue, om hvis Tilværelse der gik som et dunkelt Sagn blandt hans Medlærlinger. Saaledes gjennemsad han temmelig ubemærket Skolegraderne, indtil han endelig, paa samme Tid som jeg og nogle Andre, blev dimitteret til Universitetet. Ved et lille Lag, som vi Dimittender holdt med hinanden for Afreisen, var det, at mit nærmere Bekjendtskab med „Eremiten" først kom istand. Mod al Formodning havde han forlangt at deltage i Selskabet, om dreven af en uvilkaarlig Trang til Meddelelse, eller af andre Grunde, skal jeg lade være usagt. Nok er det, at han deltog i Selskabet, men denne Deltagelse bestod kun i, at han ydede sin lille Skjerv til de fælles Omkostninger, og derpaa satte sig hen i en Krog, taus og uvirksom, medens de Andre larmede omkring ham, og i Sang og Tale lod udstrømme af deres Bryst den svulmende Glæde og Længsel, som

oplvldte dem her paa Tærskelen af de akademiske Fribedssale, hvorover den første Ungdoms driftige Illusioner bredte en rosenfarvet Glands. Midt i denne jublende Lystighed troede jeg pludselig at bemærke Eremitens store, dunkle Dine med et uudsigeligt Udtryk af Længsel og Klage at følge enhver af vore Bevægelser. I mit den Tid af Kjærlighed og Haab overstrømmende Hjerte følte jeg ligesom et Stik af Bebreidelse ved Tanken om, at en Kammerat saaledes, om end for største Delen ved egen Tilbageholdenhed, sad udenfor den hele Glæde, og jeg fulgte uden Betænkning Dieblikkets Indskydelse, gik hen til ham, tog Plads ved hans Side og søgte at drage ham ind med i den almindelige Samtale. Først blev han meget bestyrtset over denne Tilnærmelse og trak sig endnu længere tilbage i sin Krog, men jeg lod ham ikke Ro, talte til ham om vore fælles Interesser og søgte saavidt muligt at vække hans Tiltro. Lidt efter lidt syntes dette tildels at lykkes mig: en fin Rødme overtrak hans ellers saa blege Ansigt, hans Dines Udtryk blev klarere og roligere, og han affærdigede mig ikke mere med Censtavelsesord, men indlod sig mere fuldstændigt i Tankeudviklingen, og aabnede for mig endel af sine naive, hidtil i Sjælens Inderste aflukkede Betragtninger og Verdensanskuelser. Han gjorde dette vel nølende og stammende, ofte standsende midt i Talen og seende sig om med et uroligt Blik, som forskrækkedes han for sin egen Stemmes Klang, men dog ogsaa med saamange Præg af indre Varme og dybt Gemyt, at jeg ret frægedes derved, og visst ikke angrede den Paatrængenhed, hvormed jeg havde nærmet mig ham. — Fra denne Aften saaes vi oftere, og vort Bekjendtskab tiltog i gjensidig Interesse, alt eftersom vi udvexlede med hinanden vore endnu halvt barnlige Tanker, Forsætter og Drømme. Dog maatte jeg endnu, hver Gang vi mødtes, befrygte og ofte bekjæmpe et Tilbagefald hos ham, og hans Forhold med Andre var endnu det gamle af Skyhed og Mistro. Imidlertid foregik vor Reise til Universitetsstaden, Eremiten fortsatte der omtrent det Liv, han havde ført hjemme. Hans eneste Omgangsven var jeg, og in-

gen Overtalelse, ingen Trudsel kunde formaae ham til at komme nogen af sine nye Kammerater kun halvveis imode, eller til at deltage i vore ungdommelige Sammenkomster. Han havde mig, sagde han, og det var ham nok: han skulde desuden snart forlade Universitetsstaden, for at søge sit Brød andetsteds, og hvad kunde saa nye Bekjendtskaber i Christiania nytte ham til? — Saaledes forholdt det sig ogsaa desværre: neppe havde han taget Artium, før hans Slægtninge ophørte med deres Understøttelse, og han blev nødt til, endnu før han havde anden Examen, at modtage en Huslærerpost langt oppe i Landet. Adskillelsen gik os begge nær til Hjerte; jeg havde, uagtet alle hans Besynderligheder, eller maaskee just formedelst disse, faaet ham meget kjær; hans Indre var netop begyndt at aabne sig for Meddelelse og Venskab, og jeg frygtede for, at naar den eneste Kanal, hvorved han gjennem mig stod i Forbindelse med Udenverdenen, var afbrudt, vilde Dækket atter ganske lukke sig over hans Hoved. Jeg formanede ham det bedste jeg kunde til at gjøre Vold paa sig selv, til at aabne sig for de nye Omgivelser, der ventede ham, til at vogte sig for Hensynken i frugtesløse, isolerende Grublerier — han lovede det Alt — man vil see, hvorledes han holdt det. Han lovede ogsaa at skrive mig til, men aldrig fik jeg et Brev fra ham. — Og nu maa jeg ogsaa bekjende min store Synd, som jeg aldrig vil kunne tilgive mig selv: — den, at jeg heller ikke skrev til ham, den, at jeg lod Livets Omvexlinger og travle Færd saaledes gribe mig, at Eremitens Billede efterhaanden om ikke ganske udslettedes af min Bevidsthed, saa dog tilbagetrængtes og fortyndedes til Skyggen af en Erindring. Undertiden, naar jeg som bedst var ude i den klingende Tummel, forekom det mig vel som om Eremitens store, dunkle Oine midt fra Mængden, som paa hin Aften, tilsendte mig et langt Blik fuldt af Bebreidelser, Angst og Kjærlighed — men jeg glemte det atter snart; eller naar jeg tænkte derpaa, saa var det kun for at døve min Anger med den selvgjorte Trøst, at min Ungdomsven nu vel maatte have realiseret sit eneste Onske for

Livet: nu altsaa sad som Præst i en eller anden stille Landsmenighed.

Saaledes vare 15 Aar hengaaede, uden at jeg havde hørt Noget til Eremiten, da jeg forgangen Sommer gjorde en Reise i en af Norges høieste Fjeldegne. Som jeg ikke lod mig nøie med at gjennemfare de sædvanligt bereiste og for Naturskjønheder mest berømte Strøg af Distriktet, fandt jeg en særegen Interesse af at fordybe mig i de eensomme Trakter, i de fra Alfarveien fjerneste Dale, hvorhen de almindelige Touristers Fod ikke forvilder sig. Paa denne Maade skede det, at jeg en Morgen befandt mig i en afsidesliggende Kirkebygd, hvor andre Reisende end de til visse Perioder tilbagekommende Øvrighedspersoner vist hørte til de store Sjældenheder. Bygden bestod som sædvanligt i en trang Dal, der begrændsedes til alle Sider af høie, nøgne Fjeldvægge og lavere skovbegroede Aaser. Igjennem Dalen skummede den aldrig manglende Bjergelv, der nederst i Bygden udvidede sig til en lille Sø, ved hvis Bredder den brungraa, faldefærdige Stavekirke samt Præstegaarden var beliggende. Dels om Søen, dels opad langs Elven, deels hist og her paa grønnende Fjeldskrænter saaes Bygdens smaae Bondergaarde omspredte. Over det hele Landskab hvilede et Præg af dyb Fred og af stille Liv, men ogsaa af den mest trøstesløse Eensomhed. Selv nu, i Sommerens levende, grønne Dragt, havde det et trist og mørkt Anstrøg, og hvorledes maatte det da vel være om Høsten og Vinteren? — Det var just en Søndag da jeg ankom; de sprukne Kirkeklokkers hæse Lyd kaldte Almuen til Gudshus. Jeg traadte ind med i den mørke Kirke, og netop som jeg befandt mig under dens med sælsomt Snitværk zirede Portal, faldt min Tanke uvilkaarligt paa Eremiten, som jeg ikke i Aar og Dag havde erindret. Her er et Sted for ham, sagde jeg ved mig selv; hvo veed? Maaskee han er Præst her, maaskee jeg i næste Øieblik faaer ham at see paa Prædikestolen. Jeg satte mig under Psalmesangen saaledes ind i denne Forestilling, at jeg ordentlig blev ubehagelig skuffet, da Præ-

sten traadte paa Prækestolen, og det ved første Blik viste sig, at denne fede, livsglade, ordinære Personlighed umulig kunde være min Eremit. Præsten maatte vel have lagt Mærke til det Særsyn, at der var en Fremmed i hans Kirke; thi efter Gudstjenestens Slutning kom han hen til mig, og bad mig paa det Indstændigste at følge med ham hjem i Præstegaarden. At jeg gjerne tog mod Tilbudet vil Enhver kunne begribe, der har reist i vore Fjelddale og kjender Gjæstgiverstedernes Bekvemmeligheder der; snart befandt jeg mig under hans Tag, modtagen med smilende Ansigter af hans trivelige Kone og en hel Flok Børn. Disse gode Folk, temmelig indskrænkede men lykkelige i deres Simpelhed, og hvis Ønsker vist aldrig strakte sig langt udenfor Dalen, vidste ikke hvad Godt de skulde gjøre mig; en Byfremmeds Ankomst var dem en sand Fest. Der blev gjort store Anstalter til Middagsmaaltidet: den deiligste Fjeldørret blev hentet op af Søen og den fede Kalv blev slagtet. Præstekonen vimsede frem og tilbage medens Præsten underholdt mig om sine Annexreiser. De beklagede begge meget „at de ikke kunde byde mig noget andet Selskab end deres eget til Middag, da der ikke gaves andre konditionerede Folk i Dalen og Klokkeren kunde ikke regnes med". Da udbrød Konen pludselig: „Men det er sandt, vi have jo Studenten, han skal jo være en lærd Mand. Hør" — her kaldte hun paa en af sine Drenge — „spring strax op til Bjørseth og bed Studenten komme og spise Middag hos os, slip ham ikke før han følger med, men sig ham ikke at her er Fremmede, for saa kommer han nu slet ikke". — Studenten! gjentog jeg forundret, lever en Student her paa dette affsides Sted, eller er han maaskee Deres Huslærer? — „Nei", var Præstens Svar, „just ikke det, vi have desværre ikke Raad til at holde en Huslærer for vore Børn, men han har været i saadan Egenskab hos den forrige Præstefamilie her, og siden dens Tid er han bleven her i Bygden, har indlogeret sig paa en Bondegaard, og lever af, for en billig Penge, at undervise nogle Almuesbørn samt mine i de første Rudimenter. Det er et stille, fredsommeligt,

fortænkt Menneske; nogle paastaae at han er halvfjantet, men det er ikke sandt; han er sygelig, Stakkel, og indesluttet i sig selv; han taler sjælden til Nogen uden han bliver adspurgt". — Ved hvert af Præstens Ord steg en Anelse bestemtere op for min Sjæl. Skulde jeg alligevel see min Ungdomsven her i Dalen? men i hvilken Forfatning! Lammet af et forfeilet Livs daglig voxende Byrde, en Byrde, som jeg selv maaskee kunde have itide borttaget fra hans Hoved, hvis jeg ikke havde skammelig forsømt ham. — Dog, hvorfor skulde det netop være ham? Gaves der ikke mange forulykkede Studenter, og hvorfor just han her? Men dette hans Billede, som netop i Dag og netop nu dukkede op for mig, efter saalang Glemsel, var det ikke et Forbud, et af disse hemmelighedsfulde, som os ubekjendte Magter sende, naar noget Betydeligt skal indtræffe? — Saaledes pinte jeg mig selv frem og tilbage i mine Tanker, og frygtede for, og kunde dog neppe oppebie Middagstimen til Studentens Ankomst. Det varede længe. Maden var alt færdig og paa Bordet, Værtinden paa Gløder for at den skulde blive kold. Der kom endnu ingen. Endelig, just som vi satte os tilbords, blev Døren sagte aabnet, og en ligbleg, udmagret Skikkelse, indhyllet i længst af Mode gangne, luvslidte, sorte Klæder, traadte keitet ind. Mit Hjerte bankede voldsomt, jeg betragtede den Indtrædende med begjærlige Blikke, og dog med Rædsel. Denne krummede Ryg, disse indfaldne Træk, denne skaldede, for tidligt furede Pande — kunde det være ham? — Og dog! Oinene, dunkle og dybe — nu saae han paa mig, som hin Aften — Det var ham. — —

Efter dette ene Blik, hvori jeg, maaskee med Urette, havde troet at læse et Gjenkjendelsens Udtryk, saae han ikke mere op, men satte sig taus ned ved Bordet, uden at en Muskelbevægelse i hans forvittrede Træk lod sig opdage, da Værten nævnte mit Navn. Jeg derimod. Verdensmanden, den af Selskabslivet afslebne og dresserede, kunde ikke skjule en heftig, fast konvulsivisk Bevægelse, da Præsten, ved at udtale Studentens Navn, borttog

min sidste Tvivl om hans Identitet med Eremiten. En heftig Uro betog mig, min Sjæl brændte efter Meddelelse, og dog ængstedes jeg for den; jeg kunde ikke vende mine Øine fra det Jammerens Billede, der sad ligeoverfor mig, og dog frygtede jeg for atter at møde et Bebreidelsens Blik. Det var en traurig, en pinefuld Bordsætning. De gode Præstefolk fik ikke megen Glæde eller Underholdning af deres sjældne Byfremmede; de maatte selv saagodtsom paa egen Bekostning vedligeholde den hvert Øieblik hendøende Konversation. Som Præsten før havde bemærket, talte Studenten ikke, uden han blev tilspurgt, og svarede da kun med et Par korte, almindelige Ord. Men hvor dog alene Lyden af disse gjennemsittrede mig! I denne klangløse, matte Stemme troede jeg endnu at spore Gjenlyd af den fulde, ungdommelige, skjønt ofte tilbagetrængte Tone, hvormed han fordum i vore eensomme Samtaler ligesom modstræbende havde aabnet sit Indre for mig. Til mig henvendte han nu intet Ord, og syntes knapt at bemærke mig. Jeg selv var ikke meget mere meddelende; skjønt Værten og Værtinden bestormede mig med Spørgsmaal om Nyheder fra Hovedstaden og fra Udlandet, hvorfra jeg havde fortalt dem at jeg nylig var vendt tilbage, formaaede jeg dog ikke i Eremitens Nærværelse at udbrede mig om det mere bevægede Byliv og Reiseliv, jeg havde ført; det forekom mig, som jeg derved maatte saare, som havde jeg og ikke Lov til, medens han hørte derpaa, for Andre at opstille Billeder fra en Verden, hvorfra jeg, ved min Glemsel, troede at have bidraget til at udelukke ham. Saaledes sneg en Time sig dræbende hen. Endelig reiste vi os fra Bordet, efter først at have modtaget nogle langtfra utydelige Bebreidelser fra Præstekonen, over at hendes ypperlige Beværtning ikke efter Fortjeneste var bleven paaskjønnet. Medens jeg stod og parlementerede med hende og Manden herom, og undskyldte mig som det vilde gaae, mærkede jeg meget godt, at Studenten, benyttende sig af Leiligheden, da man ikke beskjæftigede sig med ham, lidt efter lidt nærmede sig Døren, tilsidst listede sig ud af den og forsvandt.

Jeg holdt ham ikke tilbage. Tværtimod, jeg følte mig lettet ved hans Bortgang; det var ikke i Trediemands Nærværelse at vor Gjenkjendelsesscene kunde gaae for sig. Jeg vilde derimod længere ud paa Eftermiddagen opsøge ham i hans Kvarter paa Bondegaarden. Det lod heller ikke til at Værten og Værtinden bleve synderlig forundrede eller bedrøvedes over deres Gjæsts temmelig uhøflige Bortsnigen, de vare nok dertil vante. „Det var vel han gik", sagde Præstekonen, „han var da rigtig lei idag. Saadan er det bestandig; En tænker at gjøre ham godt ved at hente ham til sig, og saa har man blot sure Miner til Tak. Men nu kan han ogsaa faae Lov at sidde alene; vi skal saamæn ikke forstyrre ham saa snart igjen". — Dette Konens simple Udsagn faldt mig tungt paa Hjerte; deri laae hele Eremitens ydre Stilling og Livsskjæbne raat betegnet; saaledes dømtes han af Menneskene: saaledes maatte han dømmes. Altsaa var det ham ikke nok, at denne eensomme Dals Fjelde og Aaser adskilte ham fra den større Verden; ogsaa fra de faae og tarvelige Elementer til et selskabeligt Liv, som selv denne Dal endnu frembød, maatte han isolere sig, for tilsidst, efterat have afkastet alle Broer, at staae ganske ene paa Vanvidets svimlende Pynt og derfra stirre ned i sin egen bundløse Sjæl. Og dog vidste jeg, at denne Sjæl, idetmindste tilforn, var saa higende efter Meddelelse, efter Livsomgang, efter Venskab, efter Kjærlighed! Hvilken Kval at bære paa en saadan Tilværelse, tiltrukket og frastødt af saa modsatte Poler! — Da jeg ved nogen Eftertanke havde klargjort mig Erindringen om det Steds Navn, hvortil Eremiten først var taget hen som Huslærer, og det ikke var denne Bygds, spurgte jeg Præstefolkene hvad de vidste om hans tidligere Levnet. Dette var kun meget lidt. De vare selv komne hid for et Par Aar siden, og havde da forefundet „Studenten", som de kaldte ham, boende i den Bondehytte, hvor han endnu havde Tilhold. Af Bygdens Folk havde de hørt, at han i fire eller fem Aar havde været Huslærer hos den forrige, nu til et andet Kald forflyttede Præst, og

at han var kommen til Dalen tilfods, over Fjeldet, der skilte denne afsides Bygd fra lavere, rigere Egne. I de sidste Aar havde han nu, som før omtalt, fundet sit Livsophold ved at lære nogle mere formuende Bønders Børn, samt Præstens og Klokkerens, at læse, skrive og regne, og naar det kom ret høit, de første Elementer af Historie og Grammatik. Børnene holdt meget af ham, men selv til dem talte han lidet udenfor Læsetimerne, og ellers levede han ganske for sig selv. Flere forgjæves Forsøg vare, som idag, blevne gjorte for at trække ham mere ind i Præstefamiliens daglige Omgang, hvilken rigtignok, jeg maa tilstaae det, efter hvad jeg nu havde seet deraf, ikke for et dybere tænkende Menneske kunde have synderlig Tillokkelse, men den var dog nu engang den eneste. — Under disse Samtaler, og andre mere almindelige, hvori jeg ved alleslags Fortællinger og Beretninger søgte at formilde igjen det ugunstige Indtryk, min Taushed under Middagsmaaltidet maatte have gjort paa Præstegaardens Beboere, var det endelig skredet saa langt ud paa Eftermiddagen, at Studenten forlængst maatte være hjemme igjen paa sin Hybel, og det blev nu Tid for mig til at opsøge ham der. Men at slippe løs fra min altfor opmærksomme Vært var ikke saa let, som jeg troede. Neppe hørte han, at jeg agtede mig ud i det Fri, for, som jeg sagde, at nyde den friske Aftenluft (thi jeg vilde ikke man her skulde vide af min Gang til Bjørseth), for Præsten stoppede sin Pibe og erklærede, han vilde gjøre mig Følge, for at vise mig om paa sine Marker og udpege mig Egnens Mærkværdigheder. Uden at være ligefrem uhøflig kunde jeg ikke afslaae dette Tilbud, og vi traskede saaledes afsted, han med et straalende Ansigt, udblæsende lange Røgskyer, og derimellem docerende for mig hele Præstegaardens Avl og Fremgang i hans Tid; jeg skjælvende af Utaalmodighed og tænkende paa den Eensomme, der maaskee i dette Øjeblik bittert ventede paa mig. Jeg var nær ved at bryde tvert af og sige Præsten hvor jeg agtede mig hen, under Fare for at faae ham med ogsaa did, da Skjæbnen pludselig sendte mig et Frel-

sens Bud i en lille, hvidhaaret Dreng, der kom aandeløs fra Præstegaarden og skreg, „at Faer maatte komme hjem, for Medhjælperen var kommet og skulde nødvendig have ham i Tale". Præsten gjorde mange Undskyldninger for at Embedsforretninger tvang ham til at forlade mig en kort Stund, imidlertid skulde Gutten føre mig omkring. Dermed var jeg vel tilfreds. Med nogen Møie fik jeg gjort den Lille begribeligt, at han skulde vise mig op til Bjørseth, hvor Studenten boede. Veien gik opad langs Elvebredden, som bestandig blev steilere ligesom Dalen blev trangere, og Elven mere strid og fossende i sit snevre, af store Stene spærrede Leie, medens Orekrat og Birketræer hang ud over den. Efter en halv Times temmelig besværlige Vandring befandt vi os midt imellem den Mængde smaa, lave Tømmerhytter, der, liggende omspredte paa den grønne Skrænt mellem den granklædte Aas og Elvebredden, udgjorde Husebygningerne paa Gaarden Bjørseth. Min lille Fører viste mig hen til en af disse smaa Stuer, der laa yderst paa Brinken mod Elven, omgiven af nogle skjønne Birketræer, hvoraf et ungt endog var opskudt paa selve Stuens mosdækte Tag. Saaledes omskygget af Løv og bedækket med Mos, de lave Bjælkevægge stengraa af Ælde, saae den hele Hytte i nogen Frastand mere ud som en Jordhøi, end som en Bolig for Mennesker. Den lave, brede Dør stod vidaaben; jeg bukkede mig under den og traadte med bankende Hjerte ind i Hyttens Indre, der i aldeles Intet afveg fra de her i Egnen almindelige Bondestuers, kun at her var større Renlighed. En frisk, stram Duft af nybrudte Granknupper, hvormed Gulvet var bestrøet, slog mig imøde og blandede sig med Duften af Hæg og andre Løvbuske, der vare opstillede i Skorstenen. Det var temmelig dunkelt inde i Stuen, der kun havde et eneste lille Blyvindve henad mod det ene Hjørne. Ved dette Vindve, som stod aabent, sad Eremiten i en Kubbestol, halv vendt fra Døren. Han bemærkede mig ikke. Med Hovedet støttet paa Armen, der hvilede i Vindveskarmen, sad han der ubevægelig og stir-

rede gjennem den trange Aabning ud i det Fri. Med et grønligt Skjær faldt Aftensolens Straaler gjennem Birkeløvet udenfor paa hans skaldede Pande og indfaldne Træk, og gjorde deres Udseende endnu mere ligagtigt. Han havde nu aflagt sin kostbare sorte Dragt, udentvivl den* samme, han anskaffede sig til Artium, og sad indhyllet i en graa sid Vadmelsfrakke. Foran ham paa Furubordet stod en lille grøn Pult med nogle Bøger og Papirer, og paa denne laa hans ene Haand fast sammenknyttet, saa dens skarpe Knokler skinnede gjennem Huden. Ikke en Lyd rørte sig i Stuen; man hørte kun Bladenes Hvislen og Elvens Brusen udenfor. En sagte Luftning strøg ind gjennem Vinduet og bevægede hid og did det tynde Haar ved hans Tindinger. Hans Ansigts Udtryk var ikke bittert og fortvivlende, men roligt, mildt resignerende og dog tillige saa uendeligt sorgfuldt. Jeg stod længe og betragtede ham taus, medens Taarer uvilkaarligt steg mig til Øinene. Endelig udtalte jeg hans Fornavn, bekjendt og venligt som i fordums Dage. Han foer op.

Strygende Haanden over Panden, som for at klarne de Erindringer og gamle Tanker, der maatte opstaae hos ham ved min Kalden paa hans Fornavn, saae han sig om i Stuen med et forvildet Blik, og syntes hos de fra mange eensomme Aar bekjendte livløse Gjenstande, at ville søge Hjelp mod den usædvanlige, livslegemlige Tildragelse, som nu brød ind over ham. Jeg traadte imidlertid tæt hen til ham, lagde min Haand paa hans Skulder, og gjentog: „Johannes, min Eremit, kjender du mig ikke igjen?" Han svarede endnu Intet, men hans korte, tunge Aandedrag, hans famlende Hænder, hans ustadige Øiekast tilkjendegav noksom, at det gjærede i hans Indre, at noget Dybtfølt arbeidede sig frem til Ytring gjennem Vanens og den lange Mistros tredobbelte Skal. Det rolige, asketisk resignerende Præg i hans Ansigt opløstes lidt efter lidt til Følelsens bevægede Udtryk, hans Øine bleve vaade, hans Læber dirrede, indtil endelig hans Indres Kamp skaffede sig Luft i et krampeagtigt hulkende Udraab af mit Navn,

medens han uvilkaarligt gjorde en Bevægelse til at hælde sit Hoved mod mit Bryst. Men i samme Øieblik veg han tilbage, som om han skammede sig over at have ladet sin Følelse faae Overhaand, eller som om Mistroen atter greb ham — han sank ned i sin Stol igjen, bedækkede sit Ansigt med sine Hænder og mumlede, halvt for sig selv, halvt til mig: „Hvad vil du her? — Lad mig i Fred!" — Jeg lod mig ikke afskrække ved denne Krisis, som jeg troede netop at burde vedligeholde, for gjennem denne at bringe ham noget nærmere til det Maal, jeg fjernt havde sat mig: hans Gjenindførelse i det virkelige Liv. Jeg tog en Krak og satte mig ved hans Side, greb hans Haand, som han mod sin Villie lod mig beholde, saae ham stivt ind i Øinene, dem han forgjæves søgte at vende fra mig, og jeg talte til ham af mit Hjertes Fylde. Da var det ligesom en magnetisk Kraft strømmede fra min fuldere Tilværelse ind i hans udtørrede; hans krummede Ryg rettede sig noget, hans Træk bleve mere belivede, alt eftersom jeg førte forbi hans Sjæl Billeder af vort fælles Skole- og Universitetsliv, og af vore fælles Forsætter, Drømme og Sværmerier. Thi jeg talte endnu altid kun om forbigangne Tider, dem vi begge havde levet med hinanden; jeg lod det Mellemliggende og det Nærværende staae derhen indtil videre, for ikke uforvarende at komme til at røre ved en Streng i hans pirrelige Gemyt, der ved at gjengive Tonen i hans nuværende Jammer kunde gjøre ham umodtagelig for mine Bestræbelser. Disse tænkte jeg at grunde paa vore Ungdomserindringers brede Basis, og fra denne forsigtigt at lægge den Stige, der skulde føre ham over den mellemliggende Kløft til det frelsende Standpunkt, som jeg haabede at dette vort Møde skulde kunne give. Ak, i mine kloge, psychologiske Beregninger havde jeg kun udeladt et eneste Led, men dette afbrød ogsaa det Hele, thi det var Livets egen Formue. Imidlertid syntes det i Førstningen som om jeg var slaaet ind paa den rigtige Vei: det lykkedes mig, som før omtalt, at drage ham ind i Meddelelsens og Erindringens magiske Kreds.

Han gav endog selv tilbedste flere af vore fælles Skole-Eventyr og Hændelser, som for ham maaskee endnu vare Livets største Begivenheder; hans til fortrolig Tale i saa mange Aar uvant blevne Tunge løsnedes ligesom lidt igjen ved Venskabets blidgjørende Magt, og vi gjennemlevede atter sammen en Time af vor Ungdomstid, kun at den nu var farvet af Mindets blege Skjær, istedetfor dengang af Haabets Morgenrøde. Jeg bemærkede under alt dette meget godt, at Eremiten end ikke et Øieblik berørte eller dvælede ved sin senere Skjæbne og ligesom med Flid stødte det Nærværende fra sig. Jeg vogtede mig ogsaa vel for endnu at lade et Ord falde, der kunde udtydes som Spørgsmaal om eller Bebreidelse for hans skjæve Gang, siden vi sidst adskiltes. Derimod troede jeg at burde gaae ud fra dette Afskedsmoment, til i Tanken at føre ham med mig paa de bugtede Veie, jeg siden havde tilbagelagt gjennem Verdens brogede Færdsel. Jeg haabede, at dette Maleri af et bevæget, virksomt, i de levende Omgivelser dybt indgribende Menneskeliv, med alle dets Kampe, dets Illusioner, men ogsaa med dets Seire og vundne Resultater, skulde opildne hans i sig selv sammensjunkne Aandskraft, og vække den til Kamp mod Inertiens og Eensomhedens ved Tid og Charakteer kun altfor vel hævdede Rettigheder. Jeg forbigik ikke med Taushed Passionsstadierne af min Udviklingsbane; jeg skildrede Haabløshedens, Forsagelsens, Miskjendelsens, Tvivlens Dage med ligesaa stærke Farver, som Modets, Stolthedens, Tilfredsstillelsens og Sikkerhedens; jeg skriftede for ham mine Feil og Vildfarelser med en Oprigtighed og Ydmyghed, som jeg antog vilde gjøre Kløften mellem os mindre og bringe mig lignende Bekjendelser fra hans Side; især dvælede jeg længe ved min uudslukkelige Anger over, at jeg ved fremmede Indvirkninger saa aldeles havde kunnet forsømme at vedligeholde min aandelige Forbindelse med ham. Men, idet jeg saaledes ikke lagde Dølgsmaal paa mit Verdenslivs mørke Partier, fremhævede jeg dog de lyse som overveiende, og opstillede endog Kampens blotte Anstrængelse, den rene Anspændelse af

Sjælens og Legemets Konflikt med Omverdenen, selv uden Hensyn til Resultatet, som bedre og Menneskenaturens Ædelhed værdigere, end en ufrugtbar Hensynken i sig selv og Stoden fra sig af alle Handlingens Besværligheder. Jeg søgte ved Udviklingen af mit Levnet, uden at berøre hans egen Skjæbne, dog at give ham det Indtryk at det ikke er Menneskets Kald herneden at krybe ind i et Sneglehus, og der ligge og vente paa Tilintetgjørelsen, men at aabne sit Bryst for alle Livets flyvende Landser og Pile, afparere de dræbende med Behændighed, og enten gaae under eller kjæmpe sig frem til Klarhed og Seir. Under hele denne Fremstilling hørte han paa mig tilsyneladende rolig, skjønt med spændt Opmærksomhed; hans Sjæl ligesom hang ved mine Læber og indsugede med Begjærlighed det for ham urante Element; ak, uden dog at næres deraf; hvert fremmed Billede fødte kun hos ham et afmægtigt Savn mere. Men dette vidste jeg ikke endnu, og nærede endog det falske, forfængelige Haab, at det kunde være muligt ved fremmed Livsstof at udfylde det Svælg, som skildte ham fra Menneskehedens sædvanlige Kreds.

Jeg lod mig saa let bedaare af dette Haab, jeg satte mig allerede saa vist til Maal, at føre dette ualmindelige Menneske tilbage til, eller rettere ind i Samfundet (thi han havde jo egentlig aldrig været der), at jeg ikke betænkte mig paa allerede nu, efter denne, som jeg troede, tilstrækkelige Indledning, at aabenbare ham min Hensigt. Jeg sluttede mit Levnetsskitse med at omtale den ganske tilfældige Afstikker i min Reise, der havde ført mig herop til hans Dal; jeg fortalte ham om den mærkelige Forudfølelse, jeg allerede i Kirken havde havt, om at jeg vilde træffe ham her, jeg beskrev ham det dybe Indtryk hans Ankomst til Præstegaarden havde gjort paa mig, samt, at jeg kun havde oppebiet denne Sammenkomst i Eenrum for at aabne mit Hjerte for ham. „Nu, vedblev jeg, da Forsynet paa en saa vidunderlig og betegnende Maade, efter femten Aars Forløb atter har ført os sammen, nu kan du og vil du ikke længer modsætte dig dets øiensynlige Villie. Din Land-

flygtigheds Tid er forbi, Verden sender mig for at fordre dig tilbage. Vi have begge megen Uret mod hinanden at erstatte, thi vi have begge forsømt hinanden, da Opvækkelse mest gjordes nødig, lad os da udsone vor fælles Brøde og fra nu af hjælpe hinanden med Livet. Mig vil Verdens materielle Interesser, det offentlige Livs bedøvende Hvirvler for meget tage i Beslag, saaledes at mit inderste, ædleste Væsen derved let kan sløves; Dig, paa den anden Side, har Eensomhedens Grublerier i den Grad isoleret og omspundet, at du knapt mere kan finde dig tilrette i den Arbeidets Verden, hvori vi nu engang her ere satte. Vi ville komplettere hinanden: jeg meddeler Dig af min Livserfaring og mine jordiske Goder, Du skjænker mig en Drik af Natureensomhedens hellige Kilde, hvoraf du i saa mange Aar nu uforstyrret maa have kunnet øse. Du seer altsaa, at vi Intet komme til at skylde hinanden, naar du, som jeg vist haaber, nu følger mig til Staden og til mit Hus. Jeg besidder nogen Indflydelse, det vil være mig let at indføre dig i en Virkekreds og en Omgang, som kan passe for dine Evner og Tilbøieligheder. Siig ikke, at det nu er for sent; du er af Aar endnu en ung Mand; din Livskraft kan igjen opfriskes under gunstigere udvortes Forhold. Jeg forlader ikke denne Dal, før du følger med." — Jeg taug. Eremiten trykkede venligt min Haand, saae paa mig med et Blik, hvori der laae inderlig Taknemmelighed og Kjærlighed, afvexlende med et Udtryk af Stolthed og Vildhed. „Det er dog for sent!" sagde han derpaa, idet han rystede paa Hovedet; „min Livskraft opblomstrer ikke mere; jeg føler det, min unyttige Tilværelse vil være endt inden Aaret er omme." — „For Guds Skyld, Johannes," afbrød jeg ham — „slaae dog slige Griller af Hovedet — her kan du ikke blive med dem — nu synes mig din Afreise dobbelt nødvendig." Han smilede bittert, reiste sig op og bad mig følge sig udenfor Hytten, i hvis Indre det nu skumrede stærkt. Ude paa Tunet laae en stor, mosgroet Steen, endnu rødt belyst af Gjenskinnet fra Aftensolen, som netop var sjunket ned bag Aasen.

Paa denne Sten satte han sig, saa at Aftenglandsen faldt lige paa hans udtærede Gestalt. „Betragt mig," sagde han næsten med Haan i sin Stemme — „betragt mig, og sig saa, om du nogensinde har seet Døden mere tydelig udpræget i et endnu levende Menneskes Ansigt?" Gysende maatte jeg tilstaae for mig selv at hans Spørgsmaal kun var altfor grundet, men jeg søgte at skuffe baade ham og mig med den Trøst, at en forandret Levemaade og Menneskenes Selskab endnu maaskee kunde give nyt Liv til denne, til Døden indviede Skikkelse. „Synes du endnu at Jeg kan være skikket til at indføres i hvad I kalde Verden?" vedblev Eremiten, uden at høre paa mine Trøstegrunde. „Jeg har stødt Eders Verden fra mig, og maae døe den foruden, som jeg har levet den foruden. Jeg vil ikke klage; jeg har havt min Verden inden i mig, i mine Tanker, og udenom mig i Naturen." Her saae han sig om i Aftenlandskabet med et kjærlighedsfuldt Blik og hans Stemning blev mildere. „Iaften har du ogsaa opreist min Tro igjen paa Menneskene: jeg har i Dig anden Gang lært at kjende, at det er muligt for et Verdensmenneske med Kjærlighed at opsøge og tage sig af den Eensomme og Modbydelige. Jeg kan ikke nok takke Dig derfor — men tal ikke mere til mig om at føre mig herfra." — „Nei, ikke mere i Aften, kjære Johannes!" svarede jeg, „i Aften ville vi nu kun tale om, hvad der er skeet, imorgen om hvad der skal skee." Jeg indsaae nemlig nu, at jeg havde været for hurtig i mit Forslag, og satte, som Mennesket saa gjerne pleier, mit Haab til næste Dag, om da maaskee denne Aftens Begivenheder kunde have faaet Tid til at fuldføre deres blødgjørende Virkning paa hans ved Eensomheden omsluttede Sind. „Imorgen," gjentog han med et besynderligt Smil, „imorgen! — nu vel, lad saa være; kom til mig imorgen Formiddag, og da skal du have mit endelige Svar." — Jeg søgte nu at bringe Samtalen tilbage til det Forbigangne, og ventede en nøiere Beskrivelse af hans Eneboerliv; men enten han nu var udmattet af denne Aftens usædvanlige Anstrængelser eller hans Tanker vare andetsteds henne —

han svarede mig næsten ikke mere, skjønt hans Blik uafladelig hvilede paa mig med et usigeligt rørende Udtryk og hans Haand nu og da trykkede min. Det var, som han pludselig var bleven fuld af en stor Beslutning. „Imorgen“ gjentog han ofte for sig selv. Jeg fattede af disse Tegn de bedste Forhaabninger — maaskee skulde saaledes hans Livshaab atter opgaae med Morgensolen! — Paa mine Hentydninger til, at jeg ønskede han skulde gjengjælde min Fortrolighed med en lignende, sagde han blot: „Du kan let vide, at mit Liv i det Udvortes har været en ensformig Række af stille Dage, den ene som den anden; hvad jeg i mit Indre har oplevet, skal jeg skrifte for dig imorgen!“ Jeg begreb nu nok at her iaften ikke var mere at gjøre for mig; det var desuden allerede temmelig silde, og jeg kunde ikke lade mine gjæstfrie Præstefolk vente altfor længe. Jeg bød ham derfor Godnat og vendte hjemad. Han fulgte mig nedad et Stykke langs Elven; Aftenrøden var imidlertid ganske forsvundet, og Sommernattens gjennemsigtige Taageklarhed hvilte over Skov og Mark. Han gik sagte og taus ved min Side hen over det dugvaade Græs; jeg kunde i Nattens Stilhed høre hans ængstelige, dybe Aandedrag. Naturens høitidelige, vemodige Stemning smeltede sammen med vort Indres, og Ingen af os kunde finde et Ord for sit Hjertes Fylde. Endelig, ved en Bøining af Elven, hvorved Søen og Kirken kom i Syne, standsede han pludseligt, lagde sin Arm om min Hals og berørte min Pande med sine kolde Læber. „Gud lønne Dig for denne Aften. — Farvel“ hviskede han neppe hørligt, vendte om og forsvandt snart mellem Skyggen af Trægrupperne ved Elven. „Til imorgen“, raabte jeg høit efter ham, og forskrækkedes næsten ved min Stemmes underlige Klang mellem Fjeldene, hvorfra Ekko flere Gange gjentog: Imorgen! —

Saa tidligt jeg kunde næste Formiddag begav jeg mig atter op til Studentens Hytte. Den var tom. Folkene paa Gaarden fortalte, at de længe før Daggry havde seet ham gaae op over Aasen, noget, hvorover de ikke forundrede sig videre, da han ofte

flere Dage i Træk pleiede at være borte paa Vandringer mellem Fjeldene. Jeg gik atter ind i Hytten for at vente der til han formodentlig snart kom tilbage. Der opdagede jeg nu paa hans Pult en Pakke Papirer, med Udskrift til mig.

Ved Synet af denne Pakke, saa tilrettelagt med Udskrift til mig, grebes jeg af ængstelige Tanker. Den dybe Livslede, som saa kjendeligt kunde mærkes hos ham, de mulige Følger af den Opvækkelse til fuld Bevidsthed om et forfeilet Liv, som min Ankomst hos ham maatte have foraarsaget, det besynderlige Udtryk hvormed han igaaraftes nævnte „Imorgen" — Tanken paa Alt dette lod mig ane det Skrækkeligste. Men paa den anden Side, var det vel tænkeligt, at en saa indolent Charakteer som Eremitens, hvis hele Liv forekom mig som et langsomt, aandeligt Selvmord, nu skulde pludselig have faaet Kraft til voldsomt at afkaste Tilværelsens Byrde? Veiende disse Muligheder mod hinanden stod jeg et Par Minuter med Brevet uaabnet, i den forunderlige Spænding hvori man befinder sig, naar man veed, at man i Haanden holder Opløsningen paa et Spørgsmaal om Liv og Død, men dog nøler med at aabne det skjæbnesvangre Blad, for endnu nogle Øieblikke at dvæle i Uvishedens og Haabets svævende Tilstand. Endelig rev jeg Brevet op, og ud deraf faldt en Mængde tæt beskrevne, smaae og større Papirstumper, der i Faldet spredtes omkring i Stuen. Jeg gav mig ikke strax Tid til at opsamle dem, thi inden i Omslaget bemærkede jeg følgende Linier:

„Min eneste Ven!

„Tilgiv mig, at jeg endnu en Gang har skuffet din Tillid — det skal være den sidste. Jeg maatte bort. Jeg turde ikke afvente din Tilbagekomst. Jeg vilde maaskee ikke i Længden havt Kraft til at modstaae dine venlige Overtalelser, din kjærlige Røst, den eneste af saadan Tone jeg har hørt i mit Liv. Men jeg kan ikke følge dig til Staden, jeg kan ikke; hele mit Væsen krymper sig sammen blot ved Tanken om at skulle træde frem for Verdens Øine, at skulle handle i det bevægede Liv. Min vegeterende Til-

værelse er desuden snart udløbet, og hvorfor skulde jeg da ved en frivillig, unyttig Krampeanstrængelse afbryde mine sidste Dages møisomt tilkjæmpede Ro, hvorfor skulde jeg lønne det eneste Menneske, der nogensinde har vist mig opoffrende Kjærlighed og Velvillie, med, som et modbydeligt Gjespenst at hænge mig ved hans ellers saa rige Fremtid, og maaskee bortkyse Glæden fra hans Kreds? Nei, skjøndt min Sjæl higer efter din Venskabstale med feberagtig Tørst; skjønt mit stivnede Hjerte først i din Nærværelse atter har gjenfundet nogle fuldere Livsslag, saa driver min Skjæbnes Fuldbyrdelse mig til at flygte fra dit Aasyn til en endnu dybere Eensomhed, end den, hvori du her fandt mig. Forstaa mig dog ikke saaledes, som om jeg egenmægtig vil søge den dybeste Eensomhed af alle: Gravens. Fristelser af denne Natur har jeg forlængesiden bekjæmpet og overvundet. Jeg gaaer nu stille og taalmodig den mig bestemte eensomme Sti, som om ganske kort Tid af sig selv vil føre mig til hint saare efterlængtede Maal. Forsk ikke efter hvor jeg nu befinder mig, det vilde være forgjæves. Vend tilbage til dit Hjem og til Menneskenes Sysler; de have større Krav paa Dig end jeg, hvem Ingen kan hjelpe. Naar du er borte, men ikke før, stiger Den, som maa flye hvad han meest elsker, ned igjen i Dalen og til sin Hytte. — Der vil jeg sidde og vente til Døden løser op for mig. Der har jeg Alt, hvad jeg behøver; jeg trænger til Intet; jeg har tabt Evnen til at bruge Eders Bekvemmeligheder. Det Eneste, du kunde sende mig, og som vilde bringe mig nogen Glæde, var nu og da et Par Linier fra din Haand — dog ikke om hvad der foregaar i Verden, det vil jeg ikke mere vide. Vent heller ikke mere noget Svar fra mig. Alt, hvad jeg har kunnet udsige for mig selv om mit Sjæleliv vil du finde optegnet i vedlagte Papirer, der i disse femten lange Aar have været mine eneste Fortrolige. — Det koster mig ikke lidet at skilles fra dem; ethvert Blad har for mig sin egen Historie og Betydning; fra hver Linie see bekjendte Øine til mig, og jeg synes, at mit Liv bliver mig først aldeles uden Spor, naar jeg

giver dem fra mig. Men just fordi disse Optegnelser ere mig det Dyrebareste, det Eneste jeg eier, netop derfor skal Du have dem. Jeg havde før besluttet at tilintetgjøre dem før min Død, for at ikke disse den Eensommes halvgale Udgydelser, skulde falde Fremmede i Vold, og tjene dem til Spot og Løier; men nu, da jeg har gjenfundet min Ungdoms eneste Ven, nu vil jeg overvinde min Sky for endog at lade hans Blik gjennemløbe de Linier, som hidtil ingen Dødelig, uden Nedskriveren selv, har havt under sine Øine; nu vil jeg, medens det endnu er Tid, overgive dem i din Varetægt. Tag dem da, og læs dem med Godhed! Saameget har jeg endnu tilbage af menneskelig Forfængelighed, at jeg kan haabe disse Blade ville give Dig et bedre og trøsteligere Minde om Eremitens indre Liv, end det, hans ubyggelige Personlighed kunde efterlade. Betragt derfor denne som allerede opløst i Støv (hvilket desuden snart vil skee) — og bevar kun af din Ven det Billede, som kan opstige for Dig af disse Erindringsblade. Og nu Farvel! Præstefolkene ville melde Dig naar det er forbi. — Gud velsigne Dig for din Kjærlighed! Din

Johannes".

Da min værste Anelse ikke var bleven bekræftet ved dette Brev, følte jeg mit Sind ordentlig lettet efter Læsningen deraf, skjønt dets Indhold, som man har seet, var intet mindre end tilfredsstillende med Hensyn til min Plan, at føre ham med mig ind i Livet. Jeg opgav dog ingenlunde mit Haab om dens Realisation; kun troede jeg endnu at maatte bringe Offeret af nogle Dages længere Ophold her i Dalen, for atter at faae min Flygtning fat. Han tilstod jo selv, at han ikke følte Kraft til længe at modstaae mine Overtalelser; kunde jeg altsaa blot atter bringe ham i min Nærværelse, vilde Meget være vundet. Jeg betænkte mig ikke længe paa hvad jeg havde at gjøre. Efter først omhyggeligt at have samlet og gjemt de omspredte Blade af hans Optegnelser, gik jeg ned til Præstegaarden, for at faae udpeget et Par af Bygdens raskeste og i Fjeldene mest bekjendte Karle, som for god Løn

vilde være villige til at gjennemstreife Fjeldtrakterne i den angivne Retning, hvor Studenten var gaaet op, udfinde hans Skjulested og bringe ham Bud fra mig. Ved Præstens velvillige Hjælp lykkedes det snart at faae fat i to slige Sendebud; jeg overgav dem et Brev til Studenten, hvori jeg lod som jeg føiede mig efter hans Villie, idet jeg underrettede ham om, at jeg samme Dag ved Middagstider agtede at forlade Dalen, og at han altsaa trygt kunde vende tilbage om Aftenen. — Jeg instruerede derhos Mændene til, i det Tilfælde han ikke strax vilde følge med dem, da at blive hos ham og vaage over ham til han af sig selv gav sig paa Hjemveien. De opvakte Fjeldfolk fattede snart hvad jeg vilde, og lovede helligt og dyrt, at saafandt Studenten endnu var oven Jorde, skulde de let finde ham, og føre ham tilbage, da de godt kjendte alle Smuthuller og Sæterkroge paa Fjeldet. Det varede ikke længe, før jeg saa dem drage opad Elvbredden med lette Skridt, knapt bøiede under Vægten af deres tunge Skræpper, som Præstekonen ikke havde undladt at forsyne med al Slags Overflødighed af Niste og Forfriskninger for Rømningsmanden.

Efterat jeg hos Præstefolkene havde udholdt en temmelig nærgaaende Examen om, hvorfor jeg saaledes tog mig af Studentens Skjæbne, og jeg havde meddeelt dem saa meget af de virkelige Forhold, som behøvedes, forat vække deres varmeste Interesse for Sagen, begav jeg mig om Eftermiddagen atter op til Bjørseth. Der, i Eremitens egen Stue, vilde jeg oppebie hans Tilbagekomst, der vilde jeg imidlertid gjennemsee hans Optegnelser, og ved deres Læsning forberede mig til den sjælelige Kur, som jeg fuldt og fast havde foresat mig at prøve med ham. I hans Bolig befandt sig endnu Alt i samme Orden, som da han forlod den; Døren stod endnu aaben; her var Intet at tage og Ingen som vilde tage. Jeg satte mig i hans Kubbestol ved det aabne Vindve, tog hans Manuskript frem, lagde det paa Pulten foran mig, og begyndte at ordne de forskjellige Blade og læse hist og her. Jo længer jeg sad fordybet i dette Arbejde, desforunderligere blev jeg tilmode.

Her sad jeg paa den samme Plads, hvor han i Sjælseensomhedens lange Kvaler havde nedskrevet endeel af de mørke Betragtninger, som nu stirrede mig imøde fra de afblegede Skrifttræk! Den samme Stilhed og Tomhed, som nu for nogle Timer omgav mig, havde bestandigt været hans Stuekammerater! Nat og Dag havde Elvens Brusen under hans Vindve for ham sunget den samme monotone Vise, som nu for en kort Tid inddyssede mig; mod det samme nøgne sorttilrøgede Spærreloft, som nu hang over mig, havde han Dag ud og Dag ind løftet sine forvildede, frelsesøgende Blikke. Det var mig som om den Eensommes Tanker steg op fra Papiret og opfyldte min Sjæl og Rummet omkring mig med en fremmed Bevidsthed, som dog syntes at blive til min egen, og lod mig see mit hele bevægede Verdensliv som en tom Drøm, medens dette Eneboervæsen mere og mere forekom mig som min virkelige, skrækkelige Existens. Jeg maatte bruge al min Villiekraft for at rive mig ud af denne bedøvende Atmosphære, og kunde nu først ret fatte Dybden af Hans Elendighed, som til enhver Tid havde været udsat derfor. — Hans Optegnelser vare ordnede tilnærmelsesviis efter Tidsfølgen; det var ingen fortløbende Dagbog, ingen sammenhængende Kjæde af Begivenheder eller Fortællinger, fordetmeste løst henkastede Betragtninger efter Øjeblikkets Stemning; undertiden dog med enkelte Skildringer af oplevede Situationer. Det rørte mig meget at gjennemblade disse smaa, tæt beskrevne Papirlapper af alle Formater, disse uforkastelige, tause og dog saa talende Vidner om, at en stræbende, grundende, selv mod sin Forladthed og Svaglighed kjæmpende Menneskesjæl Aar efter Aar havde bevæget sig indenfor disse Eensomhedens Skranker, uden at nogen medtænkende Brodersjæl havde spurgt efter den, eller engang vidst at den var til. Hvor ofte havde ikke Eremiten atter og atter læst disse Papirstrimler, hvori ethvert Punkt var benyttet og beskrevet, hvor havde han ikke talt dem, og lagt dem tilrette, og med en Slags veemodig Glæde nu og da forøget sin Skat med et nyt Blad! Det var jo Alt, hvad han levede for. Og nu havde han over-

givet denne Skat i mine Hænder. Uden Hensyn til Samlingens Indhold og Værdi maatte jeg derfor betragte den med en Veneration og en Interesse, som den ikke kan vente af fremmede Blikke. Her er dog Stedet til at meddele nogle Blade deraf, forat ogsaa Flere kan erfare, hvorledes en saa tilsyneladende tom Tilværelse som Eremitens, dog ogsaa kunde have sin indre Berettigelse og vise sig tildels opfyldt af et særegent Tankeliv.

Jeg vælger nogle Blade fra de forskjellige Perioder, især først de, der synes at give nogen Ledetraad i Udviklingen af hans dunkle Skjæbne.

Efterstaaende synes at være de ældste, og at skrive sig fra den første Tid efterat han havde forladt Universitetet, da han endnu befandt sig som Huslærer hos en Embedsmand i en af de frugtbareste Egne hinsides Fjeldet:

„Saa har da altsaa den mørke Dæmon, der alt fra min Barndoms første Tid udøvede et isolerende, nedtrykkende, fordummende Herredomme over mig, ogsaa fulgt mig hid! Jeg havde dog saavist tænkt og haabet, at den mere selvstændige Stilling jeg her vilde indtage, ved selv at tjene mit Brod, at det forandrede Opholdssted, at Landlivets Frihed og Stilhed skulde formaaet at give mit Væsen mere Sikkerhed, mit Sind mere Modtagelighed for Omgang med Mennesker, min Sjæl mere Spændkraft og Handlingskraft. Intet af Alt dette er indtruffet; jeg er den samme klodsede, keitede, tause, mistroiske, indolente Person som tilforn. Og hvorfor? — Disse Mennesker ere komne mig imøde med ret megen Venlighed og Tiltro; de ville optage mig i deres Familiekreds, de have betroet det dyrebareste de eie, deres Børn, til min Underviisning og Omsorg; og jeg, jeg indelukker mig i mig selv, jeg sætter en taabelig Kulde mod deres Velvillie, jeg skyer deres selskabelige Bestræbelser, jeg kan ikke leve mig ind i deres Virksomhed, Og hvad Ret har vel jeg til

at forsmaae deres Konversation, fordi den kun dreier sig om Embedets, om Gaardens, om Egnens, om det daglige Livs materielle Interesser? Har jeg noget Bedre at sætte istedet? Om jeg ogsaa vilde aabne dem de høiere aandelige Interesser, som undertiden dæmre for min Sjæl, saa formaaer jeg det ikke; de forflygtige sig, naar deres Udtryk skal over mine Læber, og jeg staaer tom tilbage, glad ved at kunne redde mig ind i en hvert Øieblik standsende Samtale om Veiret eller om Børnenes Lektier. — Hvor ofte gaaer jeg ikke, efter Dagens tilendebragte Læsetimer, ned til Familien med den faste Beslutning at deltage i dens Underholdning, at tvinge mine Tankeevner og Meddelelsesorganer (dem jeg dog maa have som andre Mennesker) ind i den almindelige flydende Strøm. Men lige saa ofte flygter jeg, efter en Timestids uheldige Anstrængelse, op paa mit Kammer igjen, enten jaget af Skammen over et eller andet, maaskee indbildt, selskabeligt Anstød, eller af en dunkel, uforklarlig Drift til Eensomhed, som midt i disse glade Menneskers Kreds betager mig. Og neppe sidder jeg saa alene paa mit Værelse igjen, og vil fordybe mig i en Bog, før jeg ogsaa forstyrres i mit Studium ved Angeren, som reiser sig over at jeg paany har givet efter for min Svaghed, ved Mistroen, som, naar jeg gjennem det tynde Brædegulv hører Lystigheden nedenfra, hvisker til mig: De lee ad Dig! Saaledes hengaaer Tiden for mig med jammerlige Selvkvælerier, og jeg benytter hverken Eensomheden til Studier, eller de Menneskers Selskab, hvori jeg er sat, til Indgang i det praktiske Liv. O, jeg er ofte nær ved at foragte mig selv. Saaledes maa, saaledes kan det ikke vedblive; denne Vei fører lige til Kretinisme. Jeg vil endnu stride mod min elendige Natur; stod jeg blot ikke saa alene; jeg trænger til Hjælp og Opmuntring ved hvert Skridt, og hvor kan jeg forlange at Nogen skal bistaae mig i min indre Kamp, naar jeg skjuler den for Alle, naar jeg giver mig Udseende af at nyde den dorskeste Sjælero, naar jeg instinktmæssig skyer enhver Tilnærmelse? Der er kun eet Menneske i Verden, til hvem jeg kunde betroe min Sinds-

tilstand — Een, som allerede engang halvt har forstaaet mig, som kunde hjælpe, hvis han vilde — men han er langt borte, og jeg hører Intet til ham. — —

Intet Brev, endnu bestandig intet Brev. Og han lovede det dog saa vist, og der laa dog et inderligt Udtryk af Sandhed og Kjærlighed i hans Øie og i hans Stemme, da han lovede mig det ved Afskeden! Ak! jeg bør ikke gaae irette med ham derfor; han færdes jo i Universitetslivets gladeste, mest ungdomsfriske Tummel, omgivet af Kammerater, af Venner, af Slægtninge, opfyldt af freidigt Haab for Fremtiden, og udrustet med Styrke og Selvstændighed til at realisere det. Hvor skulde han da kunne faae Tid til Korrespondens med en halvglemt, kjedelig, uvederkvægelig Skolekammerat, som nu desuden er ham ude af Syne; hvor skulde han midt i al sin Kraft og Virksomhed fatte Muligheden af, at han blot ved Undladelse af hin belovede Korrespondens kunde berøve denne Skolekammerat hans eneste Hjælpemiddel til at hæve sig af Inertiens Sump? Dog, dersom han vidste, med hvilken Frygt og Bæven og Længsel jeg tæller Dagene til Postbudets Ankomst, og med hvilken mørk Fortvivlelse jeg, hver Gang Haabet atter er slaaet feil, føler mig synke dybere ned i Sumpen — han vilde vistnok bryde denne farlige Taushed. Men jeg vil ikke, jeg kan ikke paaminde ham derom, ikke trygle om hans Venskab, ikke vælte mig ind paa ham med min besværlige Fortrolighed, med min Raaben paa Hjælp — heller undvære Alt! Heller tilfredsstille en uimodstaaelig Trang til Meddelelse ved, som her, at betroe mine Anliggender og Sorger til det tause Papir, der blot er bestemt for mine egne Øine. Sjønt alle disse Tvivl og Klagemaal ville derfra Tid efter anden atter drage forstørrede og vanvidbringende ind i mit Bryst! Endnu engang vil jeg dog sætte en sidste Termin for mit Haab — naar Vinteren løsner faaer jeg Brev.

Disse Mennesker ere ret at beklage med Hensyn til Valget af deres Huslærer. Thi en saadan Familie paa Landet anskaffer sig ikke et sligt kostbart Møbel blot for Børnenes Oplærelse i visse Kundskaber, men man underforstaaer altid i Kontrakten den hemmelige Artikel, at bemeldte studerede Person tillige skal være en Tilgift eller meget mere en Drivefjæder i Familiens selskabelige Liv, d. v. s. skal forstaae at spille Kort, tale Politik og Embedsaffairer med Husherren; være Fruen behjælpelig i alskens huslige Arrangements, spille en Slags Courtiseur-Rolle for de voxne Døttre, om der er nogen — kort sagt, forstaae med Opmærksomhed, godt Lune og morsomme Paafund at udfylde de mange ledige og kjedsommelige Aftentimer, som et Vinterliv paa Landet i en affsondret Egn, for saadanne Mennesker nødvendig maa føre med sig. Intet af alt dette kan jeg præstere. Hvor maa de altsaa føle sig skuffede ved mig, og det mangler da heller ikke paa, at de lade mig mærke det; hvilket naturligviis blot har tilfølge, at jeg bliver endda mere indesluttet i mig selv og sky for deres Bedrift. Ofte, naar jeg sidder ved deres Bord, eller naar jeg modtager Afdrag paa min Løn, skammer jeg mig derover og synes at jeg bedrager dem for deres gode Sager og Penge, og at al anvendt Flid med Børnene ikke kan give Vederlag for den Uhyggelighed og Tristesse min Nærværelse udbreder i Huset. — Da kan jeg have stor Lyst til at flygte langt, langt bort herfra. Men hvor skal jeg hen? Hvor findes det mig bestemte Sted paa Jorden, hvorhen ikke min mørke Skygge følger?

Nu er Vinteren løsnet og Vaaren er kommen i al sin Deilighed og Friskhed, men den har ikke bragt mig noget Brev. Mit Haabs sidste Termin er saaledes udløbet; jeg maa udrive det af mit Bryst. Nu maa jeg opgive ham for stedse, og søge at gjennemkjæmpe mig til Klarhed ved egne Kræfter, hvor svage end disse kunne være. Jeg veed ikke hvorledes det er, men trods Bitterhe-

den af denne sidste Skuffelse har jeg sjælden været bedre tilmode, sjælden saa styrket af godt Mod til Fremtiden, som netop nu. Er det Vaarens milde Aande, der opfylder mig med denne Fortrøstning? Den er en Ven, som aldrig glemmer den Forladte. — Nu først seer jeg, at denne Egn er smuk, at denne Gaard har en yndig Beliggenhed paa de lysgrønne Marker, der sagte skraane sig nedad mod den store, havlignende Indsø, eller Fjorden, som de her kalde den. Enkelte Grupper Løvtræer med sine knapt endnu oplukkede Blade sees spredte paa Engen omkring Husene, og bagenfor disse hæver Terrainet sig gradvis til de blidt afrundede, skovbegroede Aaser, der paa denne Kant omslutte Horizonten. Luften er saa oplivende, saa reen og dog saa befrugtende, — Alting spirer og grønnes, selv endog mit Livshaab. Hvor de vinke og kalde mig til Udflugter og Besøg, alle disse grønne Enge, disse Lunde, disse Øer og Næs, disse mørke Naaleskove! Kun de fatte mit Væsen, og jeg deres — Menneskene forstyrre os blot.

Og dog kan jeg ikke fornægte, at ogsaa jeg er et Menneske; den anorganiske, den vegetabile Naturs stumme Sprog er mig ikke altid nok — jeg føler nu mit Hjerte svulme, og længes og brænde efter et Menneskes Kjærlighed. Min Gud, min Gud, skulde Du have givet mig Attraaen efter dit første Gode, og ikke Evnen til at erhverve det? Er det din Retfærdighed? —

Her er stor Støi og Spektakel og Forberedelse i disse Dage. Man er indbudet til Gilde hos Eieren af det store Brug, som ligger ved en Vig af Søen, en Milsvei herfra. Denne rige og fornemme Herre, der, efter hvad de sige, for det meste med sin Familie opholder sig i Staden eller i Udlandet, og kun sjælden sees paa sin Eiendom her, er nu pludselig ankommen dertil med et stort Følge, for at tilbringe Vaaren og Sommeren ved den skjønne

Søs Bredder. Denne Ankomst — hvilken Begivenhed for mine Husfolk! Og hvilken endnu større, da det ikke varede længe, før der kom Indbydelse til dem Alle, at tilbringe en Sondag paa Bruget! — Efter Landets Skik er Præceptoren indbefattet under Benævnelsen „Alle" i Indbydelsen; man er godmodig nok til at trænge paa mig om at følge med. Nu vel, lad mig prøve engang! — Skjønt jeg i Forveien veed hvilke Kvaler selve Besøget vil foraarsage mig, og hvilke Angerens Timer der vil følge efter.

- - - - -

Hvad er der foregaaet med mig? Jeg kan ikke finde mig tilrette i den besynderlige Stemning, som har betaget mig siden hint Besøg paa Bruget. Det er ligesom en ny Verden havde aabnet sig for mig; jeg troer at føle varme, belivende Strømninger at gjennemfare hele mit Væsen, og at fylde mit Bryst med unævnelig Lykke og med svulmende Kraft — for Øieblikke; i de næste nedsynker jeg atter i den dybeste Modløshed, overlader jeg mig atter, værre end før, til Selvforagtens gnavende Pinsler. Mit Hoved brænder, mine Tanker foregjøgle mig de sælsomste Billeder, de dristigste Drømme, medens min sande Bevidsthed under alt dette er vaagen, og tilhvisker mig om Virkelighedens skjærende Kontrast. Og dog kan jeg ikke løsrive mig fra disse Indbildningskraftens skuffende Fostre, dog lytter jeg med hjertebankende Glæde til de deilige Drømmes daarende Ord; jeg hengiver mig uden Modstand til denne Drømmeverden. Hvilken umaadelig Udviklingskraft, hvilken mægtig producerende Evne maa ikke Gud have nedlagt i et Menneskes Sjæl, naar selv et Væsen som mit, der bestandig har været saa afskaaret fra alle ydre Paavirkningers Befrugtning, nu, ved den mindste blidere Berørelse med lykkeligere Naturer, strax konstruerer i sig selv en hel Livsbygning af fremmede Forhold og Farver; strax ved det mindste Glimt af en kjærligere Stjerne seer i sit Indre opdaget og oplyst et uendeligt Følelsernes Hav, ved hvis frem- og tilbagebølgende Bevægelser tusinde

glimtende Livsfunker opstaae og forsvinde! Først nu føler jeg hvad det er at leve, og jeg takker Gud for, at han ikke engang har nægtet mig denne Tilstand. Skjønt det er nok muligt, ja høist sandsynligt, at enhver Anden ikke vilde see nogen Begivenhed i hvad jeg nu har oplevet, og skjønt det er endnu rimeligere, at ingen udvortes Følger vil flyde af hvad jeg nu engang indbilder mig at have oplevet, saa vil jeg dog nedskrive og søge at fastholde paa Papiret det Indtryk, hin Søndagsreise har gjort paa mig, forat i kommende Tider, naar maaskee disse Blade ere mig de eneste Vidner om, og de eneste Resultater af den nuværende bevægede Stemning, jeg da, ved atter at tage dem for Øine, idetmindste i Erindringen kan gjennemleve den Række af Illusioner, ved hvilke jeg nu dvæler og higer.

Det var en herlig Junimorgen. Solvarmen var endnu ikke bleven saa trykkende, saa Alt beseirende, som den oftest kan være paa disse af Fjelde og Aaser indhegnede Søer; den var endnu kun mægtig til af Vandet, af Skove, af Marker, af drivende Jordsmon og blomstrende Planter at uddrage de kraftige, livsnærende, aromatiske Duftstrømninger, der paa en saadan tidlig Sommermorgen spille om Vandrerens Hoved og Bryst, som et forfriskende Bad. Vor store Baad gled for udbredte Seil langsomt hen over den neppe krusede Vandflade. Medens Familien havde leiret sig bag i Baaden og var ivrig inde i en Samtale om det forestaaende Gjæstebud og de Mennesker, man der tænkte at træffe, havde jeg taget Plads i Forstavnen, og søgte at glemme hvad der forestod, ved at lade min Sjæl optages i Naturscenen omkring mig. Jeg lyttede til Vandets sagte Piblen og Skvulpen langs Baadens Sider, og troede deri at skjelne et eget, forunderligt Sprog, som dog var mig nærmere og fuldere end Menneskenes Snaddren bag ved mig. Jeg fulgte i Tankerne Morgentaagens Bevægelser, naar den lidt efter lidt løsnede sig fra Vandskorpen, og trak sig i lette Fol-

der længer og længer opad Strandbreddens grønne Skraaninger og Aassiderne, for tilsidst at forene sig med de enkelte lysbvide Skver, der hist og her seilede paa den blaabvide Himmel; det var mig, ligesom den mit Indre saalænge bedækkende Taage med det samme ogsaa maatte løfte sig fra mit Bryst og stige op til Klarhed. Jeg lod mit Blik ile forud fra Pynt til Pynt i de mange Smaasøer, som med disse Fjordes Sædvane aabnede sig og lukkede sig, alt eftersom Baaden drev fremad; jeg vilde gjerne blive ved saaledes indtil det sidste Næs veg, forat see, om min ubestemte Længsels Gjenstand maaskee derbag skulde aabenbare sig. Min Aand var denne Dag, som aldrig tilforn, gjennemsittret og blidt bevæget af hin ubestemte Længselsfølelse, og ligesom festlig beredt paa at modtage det afgjørende Indtryk. Men dettes Ophav satte jeg langt henne i Horizontens fjerneste Dunst, og mindst ventede jeg, at det skulde stige op for mig fra de fremmede Menneskers Kreds, som jeg idag saa saare gruede mig til at træde ind i. — Under mine Drømme havde jeg jo næsten glemt dette Bestemmelsessted, og idetbele hvorfor vi befandt os paa denne lille Udfart; Virkeligheden faldt derfor dobbelt ængstende over mig, da vi, ved at bøie om en Odde, kom ind i den Vig, ved hvis Ende Værket ligger, og pludselig saae alle dets Bygninger og Indretninger udbredte for os. Denne Udsigt kunde ellers i og for sig være skjøn nok, og vel skikket til at opvække mere behagelige Fornemmelser, end dem, hvormed jeg hilsede den. Det Dalføre, hvori Værket er anlagt, adskiller sig nemlig paafaldende fra de øvrige, som have sit Udløb til denne Sø. Istedetfor som disse at dannes ved jævnt nedskraanende, granklædte Aaser, med en bred Bræm af opdyrket Jord forneden, styrte her de bratte, næsten nøgne Fjeldvægge i dristige Afsatser ned til begge Sider mod den rivende Bjergelv, hvorved Brugets Maskiner drives, og som i Fos paa Fos skummer ned i Bugten. Denne Dalens oprindelig vilde og golde Charakter formildes dog ved den yppige Vegetation, som er fremdrevet blandt disse varmende Klippevægge, ved de skjønne Krandse af

vaiende Løvskov som hænge langs alle Fjeldrevner, og de lysgrønne, veldyrkede Pletter, som vise sig her og der paa Affatserne. Værkets Driftsbygninger ligge paa den venstre Elvebred i en vidtløftig Strækning, ligesom fastklæbede til de sorte Klippevægge og uden Ophold overspruitede af det fossende Vandskum; længer nede, paa den modsatte Side af Elven, bemærkes Eierens Vaaningsbygning, lang og lav, omskygget af gamle, mægtige Træer, paa en lille Slette, hvis bratte Afhæld mod Elven er benyttet til en i Terrasser anlagt Have. Alt dette, seet i Perspektiv fra Søen af, maatte give et frappant og malerisk Skue for Den, der i Ro og Mag kunde nyde det; men Saadant var ikke Tilfældet med mig i hint første Øieblik — jeg var dertil altfor betaget af mine dumme Rædsler for de Folk, der beboede dette romantiske Sted. Siden betragtede jeg det rigtignok med andre og mere kjærlige Blikke. — Vi landede, steg opad den temmelig steile Vei til Huset, og befandt os snart under de høie Lindetræer, der beskygge Hovedtrappen. Her ventede mig et ængsteligt Øieblik: Grupper af festligt smykkede, fremmedudseende Gjæster vare dels omspredte paa Grønsværet under Træerne, deels paa Trappens brede Trin, lænende sig til Rækværket. Midt igjennem disse Rader af speidende Øine og, som det forekom mig, spodsk smilende Munde, maatte vi begive os opad Trappen til det øverste Trin, hvor Husherren stod for at modtage os. Aldrig er nogen Vandring forekommet mig længere end denne paa nogle faae Skridt; der hang sig Blylodder ved mine Fødder og det sortnede for mine Øine. Det kunde kun lidet hjælpe jeg midt i min Vaande troede at bemærke, hvorledes mine ellers saa støiende og sikkre Husfolk nu teede sig næsten ligesaa forlegne som jeg selv; endnu mindre kunde det nytte, at jeg inden i mig i al Hast fremførte alle mulige Modgrunde mod en saadan Paroxysmus — den vilde ikke vige. Jeg veed ikke om eller hvorledes jeg gjorde min Reverens for Husherren, hvis anseelige Gestalt dæmrede for mig som gjennem en Taage; jeg veed ligesaalidt hvorledes jeg kom ind i den til Trappen stødende

Havesal, hvor Gjæsterne lidt efter lidt forsamledes. Her skyndte jeg mig snarest muligt at finde ind i en Krog mellem et Bord og en opslaaet Dør. Først fra denne Forskandsning vovede jeg at fæste et nogenlunde roligt Blik paa disse, for mig saa nye og uvante Omgivelser. Selve Rummet, hvori jeg befandt mig, opvakte min Beundring og indgjød mig en Ærbødighedsfølelse for de udvalgte Væsener, der daglig opholdt sig der. Jeg vil gjerne troe, at denne Havesals Udsmykning maaskee vilde synes tarvelig og gammeldags for Dem, der ere vante til at færdes i den store Verdens Saloner, men for mig var den endnu det Pragtfuldeste jeg havde seet, hvilket da rigtignok ikke vil sige meget. Store Speile indfattede i forgyldte Lister; Malerier, hvis Værd jeg vel ikke forstod at bedømme, men som imponerede mig meget; Lænestole og Sophaer med Silkebetræk, Tæpper, Gardiner &c. Alt dette syntes mig en fabelagtig Pragt. Til Haven stod Glasdøre og Vinduer aabne, og en stærk Blomsterduft strømmede derfra ind i Salen. Op og ned i denne bevægede sig Gjæsterne af begge Kjøn; de fleste af dem vare fulgte med Værten fra Byen, altsaa for mig aldeles ubekjendte Skikkelser; de saae hule og stolte ud, og jeg følte jeg Intet havde tilfælles med dem. Men deres Ydre var glattet og prægtigt, og jeg bævede tilbage for Sommen paa deres Klædebon. Rundtom mig lød fra dem alle en Hviisken og Surren og Talen i Munden paa hinanden, der bedøvede mig. Jeg ønskede mig langt ude igjen paa den eensomme Sø, med Taagesfkyer til Selskabsgjæster og med Bølgernes Rislen og Skvulpen til Underholdning. Her i dette indelukkede, fremmedartede Rum syntes det mig, som om disse surrende Automater sluttede tættere og tættere Kredse om mig, og stirrede paa mig med deres glindsende, stive Öine, og pegede paa mig med deres lange, tynde, med Ringe smykkede Fingre. Jeg lod mit Hoved synke ned paa Brystet og lukkede mine Öine, overvældet af denne Svimmel; da mærkede jeg, at den hele Surren og Støien med Eet ophørte, og afløstes af en dyb Stilhed. Jeg saae op for at erfare Aar-

sagen til denne pludselige Forandring, og bemærkede, at Alles Blikke vare vendte mod den aabenstaaende Dør til de indre Værelser, hvorfra en rank, hvid Kvindeskikkelse netop traadte ud i Salen. En finere, bedre Atmosphære syntes at udstromme fra hende. Alle vendte sig mod hende, Alle forekom mig at hæves, at forædles ved hendes Beskuelse. Ogsaa jeg greb hendes Billede med hele min Sjæls Magt. Fra nu af havde jeg ikke Tanke, ikke Øie for Andet.

Hendes Billede! — Hvorledes skulde jeg kunne gjengive det i Ord, jeg som ikke er Ordet mægtig, jeg som ikke har andre Lignelser og Farver at tage af, end de fattige, som den sjælløse Natur har kunnet afpræge i mit forhen saa aflukkede, saa skummelt øde Indre. Hendes Billede! — Men, om jeg endog kunde, hvorfor skulde jeg forsøge paa at afkopiere det her? disse Blade ere jo ikke bestemte for andre Øine end mine egne; fremmede skulle ikke af min Beskrivelse lære hende at kjende. Og jeg behøver visselig ikke ved nogle døde Tegn og Bogstaver udenfor mig at hensætte Omridsene af dette herlige Billede, der med det første Blik drog ind i min Sjæl, og fæstnede sig der med en Glands og en Reenhed, som vil give mig en Ledestjerne for hele mit Liv, ja som, jeg føler det vel, endog vil staae og tindre over min Grav. — Thi dette Billede er ikke et Aftryk af hendes jordisk skjønne Form alene, men det er hendes rene Sjæls Udstrømning gjennem dette harmoniske Middel, hvilken jeg nu har optaget i mig som min Sjæls Kjerne, fordi jeg før ingen saadan havde, men kun Tomhed og Savn. — Nu først føler jeg Forskjellen mellem ængstelig at søge Næring for et kjærlighedstørstende Sind i Betragtningen af den døde Natur, hvorover Guds Aand kun svæver, og at finde denne Næring ved aandelig Tilegnelse af en selv levende Form, inden i hvilken Guds Aande boer! Paa denne Maade kan jeg sige at hun er min for Livet, forsaavidt som hun dog ikke kan forhindre sit yndige, klare Billede fra at fæste bli-

vende Sted i min Tilværelses inderste Kreds. Ak, jeg veed ikke selv hvad jeg her nedskriver; mine Tanker ere saa fulde og dog saa forvirrede; jeg søger forgjæves at gjøre mig Regnskab for, hvori denne Fornemmelse bestaaer, og hvor den vil føre mig hen — men jeg vil, jeg maa uden Modstand overgive mig til dens mægtige Ledning.

Jeg syntes, at alle de i Salen tilstedeværende tomme Figurer maatte sunket i Knæ, da hun traadte ind, saadan Høihed og Aandsovermagt udgik der fra hendes klare Pande, hendes dunkle, straalende Øine. Og dog var hun i sit Ydre simplere end dem alle; ingen raslende Silkeklædning, ingen Smykker af Guld og ædle Stene betegnede hendes overordnede Standpunkt: en simpel hvid Dragt faldt i lette Folder om hendes ranke Skikkelse, og hendes kastaniebrune Haar var uden anden Pyrdelse end dets egen Glands lagt glat om Pande og Kinder. Men en ubeskrivelig Tone af naturlig Adel og Finhed var udbredt over hendes hele Fremtræden, og da hun sagte og let gled igjennem Salen, og blidt hilsende nærmede sig til de forskjellige Grupper, og disse ærbødige vege tilbage og dog opmærksomt hang ved hvert af hendes Ord, tænkte jeg mig uvilkaarligt den hele Scene som en Dronnings Audiens til sine Vasaller. Hvor bankede mit Hjerte voldsomt, da hun paa denne sin Omgang ogsaa kom i Nærheden af den Krog, hvor jeg var bleven indkilet af en jammerlig, sky Frygt for de pralende Mennesker, der nu, efter hendes Nærværelse, vare blevne mig saa aldeles ligegyldige, at jeg ikke begreb hvorledes jeg havde kunnet føle mig generet af dem. Hun talte til dem, der stode mig nærmest, og mit Øre inddrak begjærligt hendes melodiske Stemme, paa hvis bløde Svingninger min Sjel vuggede sig, uden at bekymre sig om Meningen af de ligegyldige Ord. Det forekom mig, som havde jeg hørt denne blide Klang før i mine Drømme, naar jeg, forladt af alle Levende, troede til Gjengjæld at kunne aflytte Naturen dens inderste Toner. Nu, nu skred

hun lige forbi mig — hun standsede et Øieblik og betragtede mig med et forunderligt, spørgende Blik, der gjennemrystede mig fra Isse til Fodsaale. Det lod som hun ventede jeg skulde tale til hende; men skjønt jeg om muligt vilde givet Alverden for et eneste Ord, kunde jeg dog ikke finde dette, ikke engang en stum Hilsen formaaede jeg at frembringe! Jeg var aldeles betaget ved at føle mig i hendes Atmosphære; den ene hede Strømning gjød sig over mig efter den anden, mine Knæ skjælvede under mig, og jeg maatte støtte mig til Bordet for ikke at synke om. Da jeg kom til mig selv igjen, var hun allerede langt borte. Jeg vovede mig ud af min Krog, dreven af en Følelse, som var stærkere end Forlegenhedens. Jeg fulgte hende i nogen Afstand, hvor hun gik; jeg forstyrrede derved ofte Gjæsternes fortrolige Klynger, jeg udsatte mig for deres haanende Blik, for deres Skuldertræk — men disse før saa frygtelige Anstød havde ikke længer nogen Braad for mig, — hvad brød jeg mig derom, naar jeg kunde opfange Lyden af hendes Stemme, naar mit Øie kunde følge enhver af hendes yndige Bevægelser? — Da vi skulde gaae til Middagsbordet, bemærkede jeg, at en aldrende Herre, der syntes den fornemste af Gjæsterne, bød hende Armen og førte hende foran Alle ind i Spisesalen. Her kunde jeg ikke følge nær i hendes Spor, men maatte som en af de Sidste og Ydmygste i Selskabet tage Plads langt nede ved et Sidebord, hvorfra jeg knapt kunde faae et Glimt af Den, som for mig nu var Alt i Alt. Den hele prægtige Bordscene, som til enhver anden Tid vilde have fremkaldt min Forundring og optaget al min Opmærksomhed, forekom mig nu kun kjedelig og uendelig, ja væmmelig, naar jeg betragtede Rækkerne af dampende Fade og tyggende Kjæver. Jeg kunde ikke tænke mig, at Hun var nærværende ved dette dyriske Fraadseri; jeg spurgte mig selv hvert Øieblik: hvad gjør hun nu? hvem taler hun med nu? flygter hun ikke bort fra Alt dette? Og jeg havde ingen Ro paa mig. Undertiden følte jeg mig fristet til at indlede en Samtale med mine ivrigt beskjæftigede Sidemænd, forat faae at vide hvem hun var

og i hvilket Forhold hun stod her i Huset. Men saa tog jeg mig igjen, thi jeg havde en maaskee barnagtig Gru for at komme ud af min nærværende Uvished; jeg syntes at hun tilhørte mig mere, saalænge jeg ikke vidste hendes Udspring, saalænge hun stod for mig uden Sammenhæng med den øvrige Menneskehed. — Endelig, langt ud paa Eftermiddagen reiste man sig fra den lange Bord-sessjon, og Selskabet begav sig i adspredte Partier ud i Haven, for at nyde den kjølige Aftenluft. Her gjenfandt jeg snart min ledende Stjerne. Jeg saae hendes hvide, lette Skikkelse i Spidsen for endel Damer og Herrer at ile fra Blomsterbed til Blomsterbed, fra Terrasse til Terrasse, fra Udsigt til Udsigt; det saae ud som viste hun dem om paa sine Yndlingssteder. Jeg turde ikke aabenbar slutte mig til hendes Følge, men jeg bevægede mig dog altid i hendes Nærhed; deels ad Gjenveie, deels bag Buskadser og Hækker iagttog jeg ethvert af hendes Skridt, og indsugede mere og mere den trylleriske Duft af hendes Nærværelse. Med hemmelig Glæde havde jeg i hendes synlige Kjærlighed til Blomster og Planter opdaget eet Forbindelsesled i den umaadelige Afstand, som adskilte os; jeg bemærkede med inderlig Fryd hvorledes hun ømt bøiede sig ned til de mindste Blomster og Væxter og ligesom saae til deres Befindende; jeg hørte stolt og begeistret paa hvorledes hun, efterat haveført sit Selskab til et ophøiet Sted i Haven, hvorfra der havdes en herlig Udsigt over Fjord og Kyster, med Overbeviisningens Veltalenhed priste vort Fædrelands Natur-Skjønheder fremfor andre Landes. Henrevet af saadanne Øieblikks uimodstaaelige Interesse skede det vel nogle Gange, at jeg nærmede mig saameget, eller traadte ud af mit Skjul saa, at hun blev mig vaer, og jeg stod da som en opdaget Misdæder over for hende. Men hun viste da hverken Spot eller Forundring, som de Øvrige; hun betragtede mig kun med dette lange, milde, forunderlige Blik, som allerede eengang havde hvilet paa mig i Salen. Saaledes, sagde jeg til mig selv i min Forfængelighed, saaledes betragter hun ikke de Andre; hun føler vel at her er en Sjæl, der

trods dens jammerlige Hylle dog staaer hende nærmere end noget af de mange Hverdagsmennesker, som omgive hende. — O Gud, hvad er jeg, at jeg tør nære saadanne stolte Tanker? Har jeg, den Eensomme, den Usle, den Ukyndige, den Dovne, Ret til at sætte mig over Andre, til at tænke mig sammen i eet Aandedræt med et finere Væsen, som denne Navnløse? — Tilgiv mig, min Gud! — Min Længsel efter Liv gjør mig rasende.

— — —

Hun er atter gaaet ind i Huset med Gjæsterne. Jeg er bleven tilbage i Haven paa den grønne Plads udenfor Trappen, under de høie Lindetræer. Jeg behøver at være en Stund alene forat samle mine Tanker, forat finde mig selv igjen i alle disse nye Indtryk. Solen er gaaet ned, men en nordisk Sommeraftens dæmrende Klarhed hviler over Egnen. En kjølig Luftning stiger op fra Fjorden og rasler hviskende i Træernes Kroner og i de lavere Hækker, og fører afrevne Blade i smaae Hvirvler henad de smale Gange. Alt er stille i Haven; kun fra de nære Fossefald høres stødviis dæmpet Brusen. Trods den næsten fuldkomne Dagsklarhed har man dog tændt Lys i Kroner og Lampetter inde i Havesalen, og den kunstige, rødgule Lysning bryder sig forunderligt gjennem de høie Vinduer og det grønne Løv sammen med Dagskjæret udenfor. Alle Omgivelser, alle Erindringer, alle Fremtidsdrømme forene sig til at bringe mig i den meest bevægede Stemning. Mit Bryst er fuldt til at sprænges, mit Hoved brænder; jeg lægger min Pande mod det dugvaade Græs, og styrker mig i Jordbundens friske Uddunstning. Da træffes mit Øre pludselig af musikalske Toner inde fra Salen; efter nogle Forslag paa Instrumentet hæver sig en Kvindestemme, reen, klar og sjælfuld, som jeg aldrig før har hørt den. — Jeg springer op; det er hende! det er hendes Røst, jeg tager ikke Feil; o min Gud, kan saadanne Toner boe i et Menneskes Bryst? — Jeg kjender Melodien, det er en gammel Folkesang fra en af vore Fjelddale, vild, klagende

af dyb Veemod og underlig Skovlængsel, jeg har ofte nynnet den for mig selv, paa mine eensomme Vandringer gjennem Lier og Skove — men saaledes sunget, saa dybt folt, saa simpelt, saa klart, saa træffende Fjeldharpens rette Strenge — det havde jeg ikke kunnet tænke mig, det aabner en ny Port i min Sjæl for en Uendelighed af aldrig anede Nydelser. Jeg drages uvilkaarlig nærmere til disse herlige Toners Udspring — jeg stiger op ad Trappen, jeg skrider fast og uden Forlegenhed, ligesom opholdt af Sangens Kraft, gjennem Salens hele Længde, medens Gjæsterne sidde stivt ordnede til begge Sider, og høre paa denne Musik som paa enhver anden. Jeg stiller mig lige ved Instrumentet, ved hvilket hun sidder; jeg bøier mig derover; jeg folder uvilkaarligt Hænderne som til Bøn, medens denne fulde Strøm af besjælede Toner stiger mig imøde — hendes dunkle Blik hviler paa mig med Sangens hele Udtryk — jeg føler mine Øine at fyldes med Taarer. —

Da hun havde endt, og jeg endnu stod ligesom fasttryllet i samme Stilling, saae hun endnu engang paa mig og sagde med et usigeligt Udtryk af Godhed og Deeltagelse: „De kjender denne Sang min Herre, ikke sandt? Den er fra disse Dale". — Hun havde talt til mig, til mig! virkelig til mig! — Jeg kunde neppe troe det, jeg stod bedøvet af min Lykke, og jeg vidste ikke at benytte den. Før jeg kunde faae samlet mig til et Svar, skede der et almindeligt Opbrud; mine Husfolk kom og gjorde deres Afskedskomplimenter for Værten og for min ubekjendte Dame. Vi maatte afsted. Endnu engang saae jeg mig om efter hende, der nu, som da vi kom, stod i Døren til de indre Værelser, og strax derpaa forsvandt. Hvorledes jeg kom ned i Baaden, og ud af Vigen, paa den aabne Fjord igjen, erindrer jeg ikke. Jeg sad som i Drømme og stirrede paa de af Forstavnen kløvede, blinkende Bølger. I Nattelyset foran mig troede jeg endnu at see hendes

hvide Gestalt som en let Taage glide fremad, jeg troede endnu at høre Gjenlyden af hendes klare Sang at svæve vidt henover den dæmrende Fjord og mod dens dunkle Bredder.

Skjønt jeg næsten havde opgjort med mig selv, at jeg ikke vilde spørge hverken efter hendes Navn eller Stilling, at jeg saalænge som muligt vilde søge at bevare hendes Billede klart og rent, og ubehæftet med jordiske Tilsætninger, der for mig altid vilde være forstyrrende — kan jeg dog ikke afholde mig fra med Begjærlighed at opfange de Bemærkninger, som mine Husfolk kun altfor ofte lade falde om Personerne paa Værket. Jeg, som tilforn var saa deeltagelsesløs for deres hele Snakkekreds, som flygtede op paa mit Værelse ved den mindste Indblanding i deres Samtaler, jeg sidder nu den hele Aften nede hos dem og lytter efter, og mærker Ord, og forsøger undertiden endog paa, keitet nok, at lede Samtalen hen i den Retning, som for mig ene har Interesse. Jeg har da paa denne Maade allerede udbragt, at hun er Husets Datter; at hun kun har tilbragt sin tidlige Barndom her i Egnen, men siden er opvoxet og har faaet sin Dannelse dels i Staden, dels og fornemmelig i Udlandet, saaledes at hun er lidet kjendt her paa disse Kanter, hvor man betragter hende som en Fremmed, man ikke kan gjøre sig fortrolig med. Det morer mig at høre disse godmodige, men til Forestillingerne i deres snevre Bygdekreds indskrænkede Mennesker, omtale dette Væsen fra en anden Sphære „som en forskruet Tingest, der vil gjøre sig bedre end Andre, og som endelig skal være saa lærd og saa fiin, at det er en Gru". Jeg leer heraf, og dog, hvorledes kan jeg selv tiltage mig Ret til at forstaae hende bedre end disse, da dog min Kreds har været endnu mere indskrænket end deres? Men jeg troer dog, at Den, der har levet i Eensomhedens Uendelighed, er mere skikket til at opfatte det almindeligt Menneskelige, det Skjønne og det Ophøiede, end Den, der har bevæget sig al

sin Tid i en borgerlig Virksomheds og Omgangs indsnevrende Forhold, og som derfor seer friere, mere begavede Naturer kun i disse Forholds Vrængespeil.

Min Nysgjerrighed har dog baaret sin Straf. Den har forvirret mig Beskuelsen af det idealske, rene Billede af hende, jeg bærer i mit Indre; den har sat en mørk, en uhyggelig Skygge derbag, som bestandig haaner og truer. O, hvad gav jeg ikke nu forat have mit forrige Ubekjendtskab med hendes Livsforhold tilbage! Saalænge man er uvidende om et Onde, existerer det ikke, om det saa end staaer lige bag Ens Ryg med opløftet Dolk. Det er dog ikke Efterretningen om hendes Herkomst, Rigdom og Stilling i Samfundet, som har foruroliget mig. Selv om man havde bragt mig Sagn om at hun var en Kongedatter, vilde ikke dette have forfærdet mig eller forandret mit sjælelige Forhold til hende, da den legemlige Afstand mellem os i begge Tilfælde vilde være ligestor, efter som den er uoverstigelig, og det altsaa ikke er i disse Regioner at mit Ønske ligger, saalænge jeg kun troer at hendes Aand er reen for Berørelse med andre. Men igaar blev jeg i vor sædvanlige Aftensamling, hvorved de Andre tale og jeg lytter, underrettet om, at Damen paa Værket er forlovet med en Udlænding; en Englænder troede man, der i Sommer skal ville komme herop, for her at holde Bryllup og strax føre sin unge Kone med sig til sit Hjem. Nu, hvad kommer det mig ved? Skeer derved noget Indgreb i mine Forventninger, i mine Rettigheder? Har vel nogensinde den vanvittige Tanke sneget sig ind i min Sjæl, at jeg skulde kunne blande min usle, dumpe Tilværelse ind i hendes rene og straalende? Nei, jeg har jo kun betragtet hende, jeg har jo kun tilegnet mig hende saaledes som ethvert menneskeligt Sind, som dertil eier Evne, maa kunne optage i sig Billedet af det Skjønne og Ophøiede i Naturen. Hun aner ikke i sin Skjønheds og Lykkes Fylde, at et armt, livshungrende,

fygeligt Sind drager Næring af hendes Rigdom, og om hun end vidste det, vilde hun ikke vredes derover, og endnu mindre derved føle noget Aftag i Kraften af den rene Lysning, hun udbreder om sig hvor hun færdes. Jeg er mig bevidst alt dette, jeg siger mig selv hver Time paa Dagen, at denne Slags Besiddelse er den eneste, jeg kan opnaae, ja endog ønsker at opnaae. — Og dog, nu da jeg faar Budskab om at hun er Brud, at hun vil dele Skjæbne med En hende Værdig, saa gjennemfares mit hele Væsen af en isnende Fornemmelse, jeg føler mit Hjerte krympe sig sammen, og atter strax derpaa at fyldes med brændende Uvillie mod hin Fremmede, der vil komme og føre mit Fædrelands skjønneste Blomst bort fra dets Kyster. Det hjælper ikke, at jeg foreholder mig selv det Latterlige, det Urimelige, det Slette i denne Uvillie, i denne Misundelse; det hjælper ikke, at jeg flygter tilbage til det Aandiges Regioner — jeg kan ikke — jeg kan ikke komme bort fra den gnavende Bevidsthed: Hun er en Andens! Saa er da jeg ogsaa midt inde i de jordiske Lyster og Begjærligheder, jeg, som indbildte mig gjennem Sjælsensomhedens Luttren at være fort langt udenfor deres hvirvlende Kreds! Den Følelse, jeg i min Forfængelighed tog for Sjælens uegennyttige, rene Glæde over det Skjønne, var altsaa dog kun en Yttring af den sandselige Kjærlighedsdrift, som her vil og maa føre mig til Undergang, istedetfor til Opløftelse? Nei, nei, disse ubudne Tanker skulle ikke faae Overhaand; jeg vil forsøge at hærde min Villiekraft og holde mit Ideal frit for disse mig uvedkommende Tilsætninger.

I Uger har jeg nu levet af Erindringen om hin herlige, begivenhedsrige Dag, der for mig altid vil staae som en friskgrønnende, palmeviftende Oasis i mit eensformige Livs graa Ørken. Men, skjønt denne Erindring hidtil har med Nærværelsens stærkeste Farver opfyldt ethvert af mine Øieblikke, ved Dag og Nat, i vaagende Tilstand og i Drømme, saa er det dog nu kommet

saavidt med mig, at selv den ikke meer er mig nok. Ikke at den trænger til nye Næring, eller er blegnet, tvertimod — det er dens stedse stigende, indre Kraft, dens Antagen næsten af Virkelighedens Former, der driver mig fremad paa de vilde Ønskers Vei, og forlanger mere og mere. Der er en Stemme, som uophørligt og lidenskabeligt hvisker mig ind i Sjælen fristende Ord, som disse: „Seer du hin Odde der ude i Fjorden? Bag den er Værkets Dal — og der lever hun, der aander hun, der glider hendes hvide Skikkelse blandt Havens Træer, medens du gaaer her, en kort Vei derfra, og plager Dig med tomme Luftbilleder! Skynd Dig, snart er hun borte for stedse!" — Hvis er denne Stemme? Den Aand, som Gud engang satte her til at fængsles af dette skrøbelige Legeme, har ikke lært den af sig selv — den kommer udenfra med dæmonisk Magt, og udtaler Ord, som jeg ikke før har vidst, og lokker mig med Billeder, hvorom jeg før ingen Anelse har havt. Med Rædsel spørger jeg mig, om det er den gamle Frister, hvorom Bibelen taler? Jeg veed, at hans Raad ville føre mig ud paa Lidenskabens, paa den efterlængtede Umuligheds Afgrund; og dog, vil jeg have Kraft til at modstaae dem?

Jeg maa derhen. Dog ikke for at skue hende selv, ikke forat indsuge hendes umiddelbare Nærværelses Aande, den jeg nu anseer for en farlig Gift, skjønt jeg først følte den som en lægende Balsom. Jeg vil kun opsøge de Steder hvor hun pleier at vandre, og see dem langtfra, paa Tider, hvor jeg ikke kan vente at træffe hende selv. Deri kan dog ingen Synd, ingen Fare ligge. Jeg pleier jo ellers ofte nok streife om i Skov og Mark for ingenting, hvorfor kan jeg da ikke tage Veien over Aasen til Værksdalen, forat nyde den skjønne Udsigt der? Ak, der er den første Frugt af Fristerens Raad! jeg søger forgjæves at skuffe mig selv. Hvorfor kan jeg nu ikke ligesaa godt aabenbart vove at see den Sandhed i Øinene, at jeg vil lægge Veien over Aasen fordi Vandtouren er

mere bemærket, og fordi jeg haaber mere skjult at kunne naae Haven fra en af Fjeldsiderne, end fra Stranden af? Det nytter mig til Lidet at gaae disse Omveie i mine egne Tanker; afsted maa jeg dog, did hvorhen min Længsel og min Skjæbne driver mig.

Jeg har atter seet hende! Alle Tvivl, alle Skrupler, al Rædsel for onde Indskydelser ere gaaede op i dette Dieblikks salige Vished. Jeg har seet hende igjen, hvad bekymrer jeg mig saa om andet? Og det maa jo være Forsynets Styrelse, at saa skulde skee, at jeg endnu engang skulde see denne kvægende Stjerne lyse over mit hoitbølgende Indre, thi jeg kom jo med Villie derhen saa tidligt om Morgenen, at selv den ringeste Tjener maatte antages at hvile i sin Nattero — og desuagtet traf jeg hende, Husets Datter, den fine Dame, ude i fri Luft. Og ikke nok dermed, — jeg har medbragt fra denne Morgenvalfart en Relikvie, som nu er min Andagts Gjenstand. Dog, jeg vil være besindig i min Glæde, jeg vil rolig fortælle mig selv hvorledes Alt er tilgaaet — det er ligesom jeg har det sikkrere, naar det er fæstet paa Papiret. — Solen var endnu ikke gaaet op, da jeg brød mig Vei gjennem de vilde Granskove, der tildels bedække Heiene mellem den videre Dal eller Slette, hvor mit nuværende Hjemsted ligger, og den Elvekloft, som danner Værksdalen. Den kolde, blege Morgenlysning var netop tilstrækkelig til at lade mig gjenkjende de Sæterstier og Mærker, dem min Erfarenhed i disse Slags Bjergvandringer paaviste mig som Ledere i den Retning, jeg onskede. Medens jeg saaledes arbeidede mig frem i Dæmringen, snart mellem rullende Stenblokke, knagende Grene og pidskende Granbuske, snart gjennem bløde Myrstrækninger, hvorpaa Nattetaagen endnu klam og tæt hvilede, snart opad bratte, nøgne Fjeldskraaninger, hvor den anstrængte Fod idelig gled tilbage i det løse Mos, — da maatte jeg uvilkaarlig ofte gyse for mig selv, thi jeg tænkte mig som en Ildgjerningsmand, der gjennem Nat og Skov drager ud for at

søge sin Udaad. Hvad vilde jeg og hvad skulde jeg her i disse Ødemarker paa denne Tid? Hvad søgte jeg i den Dal, jeg saa ivrigt stræbte at naae? Jeg vidste det ikke, men jeg maatte fremad, skjønt det tyktes mig at alle Grangrenene, som sloge mig i Ansigtet, vare ligesaamange levende Arme, der vilde holde mig tilbage, skjønt jeg troede at høre forunderlige Varselsraab og Hyl inde fra Skovtykningen og Bjergklosterne, skjønt de klamme Taagefigurer paa Mosegrunden syntes for mine Øine at forme sig til spøgelseagtige Skikkelser, der i lange Klædebon droge forbi mig, og med truende Gebærder pegede ad Hjemkanten til. Fremad maatte jeg dog, bestandig fremad — ved Maalet sad jo den hvide Troldkvinde og kaldte med sin klare, smeltende Sang. Endelig naaede jeg, badet i Sved og rystet af Dødsgysen, den sidste Høide, hvorfra Fjeldsiden gaaer næsten lodret ned til Dalen, i hvis Bund Værket ligger. Netop som jeg betraadte Fjeldryggens yderste Kant, steg Solen op bag de midt overfor liggende Fjeldmasser, og bredte et Hav af flammende Glands over det vide Landskab, over den dybe, under mine Fødder blaanende Dal, over Fjordens blinkende Speil, og over de fjernere og fjernere Aaser. Udmattet sank jeg ned paa Fjeldpynten, overgydt af de varmende Straaler; denne Hilsen af Livets synligste, føleligste, uendelige Magt, her i Sigte af hendes Bolig, opreiste mig, vederkvægede mig snart, og jog alle Nattevandringens ængstende Varselstegn og Drømme tilbage til de forladte Skoves dybeste Gjemsler.

Efter nogle Øieblikkes Hvile i det varme Solbad forsøgte jeg nu at stige ned ad den bratte Fjeldside til Dalen, holdende mig deels til Spalter, hvor Granen og Birken havde klamret sig fast med sine Rødder, hvilke tjente mig som Trappetrin, deels til Render, hvor Klippen var smuldret op, og hvor jeg gled nedad i de løse Stenmasser. Ikke uden Fare og med megen Møie lykkedes det mig endelig at naae Foden af Fjeldvæggen, hvorfra et tæt Birkekrat strækker sig ned til Haven, paa hvis modsatte Kant Elven strømmer. Gjennem dette Løvskjul listede jeg mig frem til

Havens Indhegning, i det Haab derfra ubemærket at kunne kaste et Blik ind i Helligdommens mig saa dyrebare Steder. Men ogsaa det lave Stengjærde, hvoraf Indhegningen bestod, var næsten ganske og aldeles overgroet og bedækket med Krat, Tornebuske og bredbladede Urter, saa at alt Indblik i Haven ganske var spærret for den udenfor Staaende. Jeg betænkte mig imidlertid ikke længe paa at stige over Indhegningen, og begive mig ind i det dyrkede Strøg, stolende paa, at den tidlige Morgenstund vilde forhindre ethvert Møde med Stedets Beboere. Det syntes ogsaa virkelig som om denne min Formodning vilde blive stadfæstet. Thi skjønt jeg vovede mig temmelig langt frem i Haven, endog op mod Huset, saaes intetsteds nogen Bevægelse af levende Væsener, uagtet Spor af deres Tilværelse og Virken overalt var mærkelig i den Orden og Nethed, hvormed Gange, Blomsterbed og Træpartier vare vedligeholdte. Paa den fløielsbløde Grønning foran Huset stode de gamle Lindetræer høie og stille som trofaste Vogtere; Morgensolen blinkede paa Vaaningens mange Vinduer, men indenfor var Gardinerne nedladte og alle Døre vare lukkede. Over hele Egnen hvilte den tause, forventningsfulde Morgenfred, under hvis klare Dække den kommende Dags Scener og Møier ligesom synes at slumre og drømme. Gjort trøg ved denne Stilhed og Eensomhed, vandrede jeg aabenlyst omkring i Havens Gange og Partier, opsøgende og dvælende ved de Steder, hvor hun hin Aften havde sat sin Fod. Saaledes kom jeg lidt efter lidt til den nederste Deel af Haven, hvor den Høi findes, fra hvilken hun havde viist sine Gjæster Udsigten over Fjorden. Dette særdeles malerisk beliggende Udsigtssted dannes af en i Elveleiet udspringende Klippepynt, der styrter lodret ned mod den skummende Fos, medens den indad mod Haven sænker sig i en jevn Skraaning, beklædt med et Græsdække. Ovenpaa dens Flade er en lille Lund af unge Birke- og Lærketræer, udfyldt mellem Stammerne med blomstrende vilde Rosenbuske, og aaben mod Elven og Fjorden, men i en Halvkreds lukket mod Haven og Huset. Opad den bløde Græs-

skraaning nærmede jeg mig nu lydløst denne Lund, som jeg vistnok med Rette antog for hendes Yndlingsplads, og hvor jeg derfor ogsaa agtede at dvæle længst. Netop som jeg stod i Begreb med at bøie de Grene tilside, der hindrede mig Indgangen (thi jeg var steget op fra den urette Kant), traf mig gjennem Løvets Aabninger fra Lundens Indre et Syn, der gjennemfoer mig med et elektrisk Slag, og rodfæstede mig til Stedet. Var det et Foster af min Indbildningskraft, eller en Inkarnation af den Erindring om hende, der opfyldte dette Sted? — Hendes deilige, hvide Gestalt aabenbarede sig for mig derinde i den grønne Dunkelhed. Nei, det kunde intet Phantom være! — Der sad hun jo selv for mig paa Bænken, med det skjønne Hoved støttet paa Armen, der hvilede paa et foran hende staaende Havebord, hvorpaa saaes hendes Straahat og en opslagen Bog. Men hun læste ikke i den; med et tankefuldt Blik saae hun ufravendt ud over Fjorden; et Udtryk af mild Længsel og dog Tilfredshed hvilte over hendes Aasyn, hvis rene Profil klart tegnede sig for mig mod Løvets dunkle Baggrund, medens en bred Strøm af skinnende Solglands faldt over hendes hele Skikkelse fra Aabningen mod Fjorden, og omgav hende ligesom med en Glorie. Ved hendes Side laae en vældig engelsk Dogg, der havde lagt sin brede Snude paa hendes fine Fod; ved første Blik skulde man troe den sov; men snart mærkedes dens Øine speide aarvaagne omkring. — Nogle Øieblikke blev jeg staaende som fortryllet, og min Sjæl hang ved Betragtningen af denne skjønne Gruppe, sammensat af tænkende, kvindelig Gratie, og hvilende dyrisk Kraft. Men snart blev min Nydelse forstyrret ved forskjellige, hinanden modstridende Følelser: en unævnelig Angst betog mig og drev mig til at flygte bort fra denne fristende Scene, før jeg blev opdaget; næsten i samme Moment følte jeg den stærkeste, mest brændende Drift til at gjennembryde den skjulende Hæk, og styrte mig for hendes Fødder. Dog, før nogen af disse Følelser kunde faae seiret, blev jeg mod min Villie udrevet af denne Uvishedstilstand. Hunden, der maatte have mærket en Fremmeds

Nærværelse, begyndte pludselig at knurre, og vendte Hovedet hen mod de Træer, bag hvilke jeg stod. Her maatte i Øieblikket fattes en Beslutning, og den kunde ikke være tvivlsom: vendte jeg mig for at undflye, saa vilde Hunden ufeilbarlig indhente mig, jeg vilde blive opdaget og have min latterlige Flugt til paa Kjøbet, hvilken Situation vilde være dobbelt uudholdelig i hendes Nærhed; der var altsaa intet Andet for, end af sig selv at træde frem. Før jeg selv vidste hvorledes, var dette skeet — jeg var brudt igjennem Hækken, og stod nu ligeoverfor hende, næsten synkende i Jorden af Forlegenhed, men dog i de første Minutter gavnlig adspredt ved at maatte værge mig mod Hunden, der med rasende Glam strax foer løs paa mig. Ved denne pludselige Larm sprang hun op, og et Udraab af Skræk undslap hende; men næsten øieblikkelig fattede hun sig igjen, bragte ved en Haandbevægelse Hunden til atter at lægge sig rolig, skjønt endnu knurrende, ved hendes Fødder. Selv blev hun opreist staaende foran Bordet og betragtede mig med et skarpt Blik. Denne Undersøgelse af den forvovne Indtrængendes Personlighed maatte udentvivl have et beroligende Resultat, thi den Skygge af Vrede og Angst, der nylig var gaaet over hendes skjønne Træk, forsvandt ganske, og gjorde atter Plads for det forrige Præg af stille Klarhed og Mildhed. Det lod til hun ventede jeg skulde tale til hende, men da jeg, overvældet af alle Slags paa mig indstormende Følelser, blev staaende ubevægelig og kunde ikke faae et Ord over mine Læber, brød hun først Tausheden; og hin blide, indtrængende Stemme, hvis sølvklare Velklang endnu bævede for mig siden sidst jeg hørte den, naaede atter mit Øre med disse Ord: „Hvad søger De her, min Herre?" Jeg veed ikke hvad jeg svarede, eller hvorledes jeg fandt Ord, men jeg troer jeg stammede endeel om den skjønne Udsigt, om den tidlige Morgenstund, om at jeg ikke havde ventet at forstyrre o. s. v. Hun hørte med Godhed paa mit forvirrede Tøi, under hvis Fremstammen jeg indvortes var opfyldt med Bitterhed og Foragt mod mig selv, fordi jeg ikke havde Talens Evne i min

Magt, fordi jeg ikke dristigt og sandt kunde skildre, hvad der bevægede sig i mit Indre i dette Øieblik, maaskee det eneste af berusende Held, som Skjæbnen vilde unde mig i Livet. Jeg følte, at hvis dette undslap mig, vilde jeg aldrig kunde reise mig mere, og dog formaaede jeg ikke at overvinde min elendige Befippelse, dog formaaede jeg ikke at vise mig paa en Maade, der hos det herlige Væsen, jeg stod for, kunde opvække andet end Medlidenhed og Ynk! Ikke desmindre, trods min ynkværdige Figur og utilgivelig keitede Fremtræden, var hun ædelmodig nok til ikke engang at lade et Smil derover spille om sine smukke, røde Læber. Endnu mere, hun vedblev at tale til mig, hun værdigedes at gjenkjende mig. Jeg gjemmer paa ethvert af hendes ubetydelige Ord, de forsvinde aldrig af min Sjæl. „Ah", sagde hun, efterat være traadt nærmere, da jeg ikke rørte mig af Stedet — „nu erindrer jeg mig det, det er ikke første Gang vi sees paa dette Sted — men ikke sandt, det fortjener nok ogsaa at besøges flere Gange. Jeg for min Deel kan aldrig blive træt af at betragte denne Udsigt: jeg sidder heroppe saa ofte jeg kan, men især om Morgenen ved Solopgang, og især nu" — her blev hendes Stemme lavere og hun talte ligesom for sig selv — „især nu, da jeg om kort Tid for stedse skal forlade disse mit Fædrelands store Naturscener". Hun sagde det altsaa selv! det gik med en skjærende Smerte gjennem min Sjæl. — Hun var efter disse Ord længe som hensjunken i stille Tanker, og hendes dunkle Blik gled kjærlighedsfuldt udover Fjorden og rundt dens Øer, Kyster og Skove. — Jeg nænnede ikke at forstyrre hende, om jeg ogsaa havde kunnet — det saae ud som om hun ganske havde glemt min Nærværelse, hvilket da ogsaa kunde være rimeligt nok. Hvor bankede mit Hjerte, da hun saaledes stod mig nær, saa nær, at hendes af Morgenvinden bevægede Shawl næsten berørte mig, at jeg blot ved at udstrække min Haand maatte kunne gribe hendes, der hang slap ned ved hendes Side. — En forunderlig, svimlende Dristighed bemægtigede sig mig — Nu eller aldrig! hviskede Fristeren i mit Indre ti mig — og før jeg vidste af det var min Tanke

bleven til Handling, jeg havde hendes Haand i min, og førte den heftigt til mine Læber! — Ak, det var ikke paa denne Maade jeg skulde vinde hendes Yndest! Hun foer op som om hun vaagnede af en Drøm, rev sig løs, saae paa mig med et forunderligt, halv medlidende, halv straffende Blik, og gik derpaa ud af Lunden, fulgt af sin Hund. Jeg stod tilbage bedøvet af Anger, jeg vovede ikke at følge hende, jeg saae hende forsvinde bag de sidste Træer. Da kastede jeg mig til Jorden og hulkede høit af Skam, af Glæde, af Anger, af Stolthed! Altsaa havde dog ogsaa jeg engang i mit eensomme Liv ført en elsket Kvindehaand til mine Læber! Jeg laae længe hensjunken i denne Tanke. Endelig sprang jeg op, forat begaae et nyt Ran: jeg greb hendes Bog, der var bleven liggende paa Bordet, gjemte den paa mit Bryst, styrtede derpaa ned mod Stranden for at søge en Baad, der kunde føre mig hjemad, da jeg nu i min Legems- og Sjæls-Udmattelse ikke kunde tænke paa Fjeldveien.

Den Bog, som jeg tog med mig fra hendes Bord i Lunden, og hvorover jeg nu hænger baade Dag og Nat, saaofte jeg har et Øieblik for mig selv, er et Bind Digte af den engelske Sanger Thomas Moore. Jeg forstaaer kun lidet deraf, til min store Ærgrelse og Ydmygelse — ogsaa i dette maa jeg staae tilbage for hende; disse fremmede Verslinier, hvorpaa hendes Øie saa bekjendt har hvilet, og hvis Skjønhed og Velklang hendes indre Øre saa fuldt har opfattet, formaaer jeg kun halvt at nyde. Kun den Graadighed hvormed jeg i mine sidste Skoleaar kastede mig over alle Slags Bøger — vel at mærke mest over dem, der ikke vare de samme vi skulde bruge paa Skolen, og der læstes ikke Engelsk — skylder jeg, at hendes Bog ikke er aldeles lukket for mig. Thi jeg havde dog ved at gjennemstave forskjellige engelske Romaner bragt det til nogenlunde at slutte mig til deres Indhold, og denne Øvelse er nu kommet til god Nytte. Jeg kan dog nu allerede

skjelne saameget, at denne Lekture er hende ganske værdig, kan begribe, at hun, der med saamegen Sandhed og Dybde forstaaer at gjengive vore egne Folkesange, maa føle sig tiltrukket af disse Moores hjertelige og simple „Irish Melodies“. Den orientalske Farvepragt i „Lallah Rookh“ kan en i det Skjønne og Rige opvant Sjæl som hendes, vel med Frihed og Lyst tilegne sig, men mig er den endnu for stærk, for blændende, uagtet min Sjæls Begrebsformue og Phantasievne er bleven saa meget udvidet ved mit Bekjendtskab med hende. Bekjendtskab? . . . Og kan jeg rigtig kalde det saaledes, hvad kun er en Aands- og Hjertes Bevægelse fra min Side, medens hun ikke kan have en Tanke for mig, og kun kjender mig af den ynkelige Figur, jeg et Par Gange har fremstillet for hende, og af den dumdristige Uhøflighed, jeg sidst gjorde mig skyldig i. Men naar allerede det blotte Syn af hende, den blotte Iagttagelse af hendes Tilværelse, kan virke saa indgribende, saa oplivende paa mit hele Væsen, kan fylde det med saamange nye, aldrig før anede Fornemmelser, hvad maa da ikke Han blive til, hvorledes maa da ikke Han føle sig tilmode, Han, som hun kjender, som hun nærmer sig til, ja som hun elsker? — — Foran i Bogen staaer skrevet et Navn: Felicia H. Det er hendes — Felicia, den Lykkelige! Saaledes maa hun hedde. Hende har Den, der raader for Skjæbnernes Uddeling, medgivet fra Vuggen af til Graven et Lykkens Skjær, en Klarhedens Magt, som bortstøder, udskilner fra hende alle dunklere Naturers forstyrrende Indflydelse. Derfor — ogsaa jeg maa bort.

Dog ønsker jeg at hun skal erholde en bedre, en rigtigere Forestilling om mig og om mit Menneskeværd, end den, min personlige Fremtræden maa have bibragt hende. Ja, jeg har i disse Dage gaaet om med den Tanke, at skrive hende til. Min Lyst har taget Leiligheden til Bundsforvandt; jeg siger mig nu selv, at det er min Skyldighed at bringe den ranede Bog tilbage paa dens

Plads, og hvad rimeligere da, hvad synes mig lettere end at lægge et Par Linier indeni, og deri bede hende om Undskyldning for min sidste altfor paatrængende Opførsel; dog maatte de tillige give hende noget Indblik i min Sjæls nuværende Tilstand, saaledes som jeg for mig selv har skildret den i disse Blade. Hun skal erfare, hvad jeg har lidt, hvad jeg har nydt, hvad jeg har drømt, hvad jeg har levet i hende, ved hende og dog uden hendes Villies Medvirken — men hun skal først erfare det, naar hun for stedse er befriet fra min personlige Nærværelse. Thi det er fast besluttet, endnu dennegang derhen, og saa ikke mere.

Efter en gjennemvaaget, gjennemlidt Nats Arbeide er min Epistel færdig. Jeg har opbudt al min, til Udprægning i Ord saa uvante Tænkekraft, alle mit Indres varmeste, men famlende Følelser, til ganske for hende at sætte ud fra hinanden hvad Slags inkomplet Menneske jeg er, og hvorledes hendes øieblikkelige, lysende Svæven gjennem min Eensomheds dunkle Rum har aabnet mig mangen friere Udsigt i Tilværelsens klarere Regioner, men ogsaa med det samme har paavist mig flere gabende Savn, dem jeg før ikke vidste noget af. Jeg troer det er lykkets mig at give denne Fremstilling min Overbevisnings og min dybe Bevægelses Mærker — men vil hun ogsaa læse den? — og naar hun har læst den, vil hun da skjænke den mere end et Øieblikks flygtige Erindring? — vil hun medtage den til det fremmede Land, som et Minde om Den af hendes Tilbedere, der maaskee af Alle har elsket hende dybest? — Eller vil hun kaste Brevet hen til Priis for Latter og Spot, maaskee for **hans** Medlidenhed og Haan? O, kun ikke dette! — det vover hun ikke — det skal hun ikke — den blotte Tanke er Helvedes Kval. Jeg Daare! hvad vil jeg vel gjøre, hvad kan jeg forlange? Naar jeg har skrevet dette Brev, sagde jeg jo til mig selv, vil mit Bryst blive lettet, vil denne Episode i mit Liv være afsluttet — og dog tænker jeg nu allerede paa,

hvorledes hun vil optage det? — Jeg maa endnu vente nogen Tid inden jeg bringer Bogen tilbage — det er ligesom jeg ved den endnu hænger i en Ende af Redningstouget, der kunde slynge mig op paa Livets Kyster.

Imorgen tidlig maa jeg derover; det er den sidste Tid. Han skal være kommen, Englænderen, Brudgommen, han som tør tage hende med sig for stedse! Dernede hos Familien snakkede de om denne Nyhed som om enhver anden, blot med Nysgjerrighedens Interesse; de mærkede ikke, hvorledes den foer mig gjennem Sjælen som en gloende Piil, hvorledes den som Dødsklokker ringede for mine Oren. — Ak, hvorfor har jeg nu, forført af min sædvanlige Nolevane, udsat med at aflevere Brevet? Hvor kan jeg nu vente at hun skulde finde Tid og Lyst til at læse det, til at dvæle derved, nu da Den er kommet, som hun har valgt for Livet? Men jeg maa dog derhen med det, jeg kan ikke leve med Tanken om, at hun skulde reise herfra med den elendige Forestilling om mig, som min Fremtræden hidtil har maattet vække.

Endelig formaaer jeg atter at samle mine Tanker. — Hvad er der skeet? — Det er forbi. Min første, min eneste Kjærlighedsdrøm er forbi, er under Haan og Foragt og Vanvid draget bort af mit Inderste og har ladet mig endnu tommere, endnu afmægtigere tilbage, end jeg følte mig før denne falske Livsglands opraandt, hvoraf jeg levede mig saameget. Hvor kunde jeg og være saa dum at udfordre Virkeligheden til, med sine plumpe Hænder at gribe ind i den luftige Drømmeroman, jeg selv alene havde udspundet og hvori jeg selv alene havde udført alle Partier? Hvad vilde jeg i hendes Nærhed atter og atter, naar hendes Billede, engang opfattet, som jeg første Gang kunde det, burde have været mig nok? Nu er mit Ideal fordunklet, mit Liv mærket med Bit-

terbed for bestandig; jeg har lært at kjende, hvad det er at hade — thi jeg har seet ham. Jo, jeg kom ret beleiligt med min Bog og mit Brev! Det var en tidlig Morgenstund som sidst, Solen ligesaa klar, Luften ligesaa let. Fugle kviddrede omkring mig, Insekter surrede, Blade og Straae susede og raslede som deltagende i min gladbange Forventning, da jeg paany nærmede mig den Høi, der før havde straalet for mig som Kjærlighedens Tabor, og nu skulde blive mit Golgatha. Jeg trængte ad min forrige Bagvei ind i Lunden; den syntes tom, ingen Hund sprang mig mere knurrende imøde, ingen Gjenstand, der kunde erindre om hende var at see paa Havebordet. Jeg vilde tvinge mig til at finde dette just som jeg ønskede, og særdeles heldigt at hun ikke var tilstede, men mod min Villie kunde jeg ikke dølge for mig selv, at jeg dog i Grunden gjerne vilde have truffet hende som forrige Gang, at jeg havde gjort Regning derpaa, og at denne Skuffelse haardt faldt mig paa Sindet. Imidlertid traadte jeg hen til Bordet, og lagde Bogen paa dens gamle Plads, i det Haab, at hun siden skulde finde den der, ved et senere Besøg. Netop som jeg derefter vilde bortfjerne mig og endnu kastede et nølende Blik omkring, bemærkede jeg først gjennem den Aabning i Træerne, der fører ud mod Elvebredden, to menneskelige Figurer, en mandlig og en kvindelig, der stode ude paa Brinken og syntes fordybede i Betragtningen af Fossefaldet, som her skummende bruser forbi. Jeg troede at kjende hendes ranke Skikkelse — jeg maatte frem. Med høit bankende Bryst og tilbageholdt Aandedræt, listede jeg mig bag paa dem — det var hende! og ved hendes Side stod en høi fremmed Mand, og havde lagt sin Arm om hendes Liv! Det var ham! Mit Hoved svimlede — en frygtelig Tanke, sendt af min onde Frister, greb mig i Øieblikket. Der staaer han! raabte det til mig som med Tordenrøst fra Fossens Skumhvirvler — der staaer han, din Dødsfiende, han, som vil berøve Dig Alt med Hende — der staaer han i din Magt paa Afgrundens Rand — en Bevægelse af din Haand, og han føres for

evig bort af de hvirvlende Vandmasser! Men det var og kun et Oieblik at dette Vanvidets Phantom opreiste sig for mig — i det næste grebes jeg af en modsat Skræk for, at det Frygtelige jeg havde tænkt, vilde skee uden min Medvirkning. — Thi see! nu boiede han sig dybt udover Brinken, endnu holdt hans Arm hende omslynget — nu saa det ud, som om han vilde drage hende med i Faldet! — Uvilkaarligt udstødte jeg et Angstraab, ligesaa uvilkaarligt og krampagtigt greb jeg med det samme fat i Folderne af hendes Klædning, for idetmindste at holde hende tilbage. Men nu vendte begge sig pludselig om, og vi stode nu Ansigt til Ansigt: Han, en hoi, rank, stolt Skikkelse, af et ædelt men aristokratisk Udvortes, med et fint, noget blegt Hoved, hvorover nu et Udtryk af Vrede og Foragt trak hen — og jeg, skjælvende og boiet, blussende af Skam og atter blegnende af afmægtigt Had, ligesom truffet i en ond Gjerning! Og hun stod der ved Siden, og kunde med eet Blik opfatte os begge og see den uhyre Forskjel! Alle disse Forestillinger, den hele Bevidsthed om min vanværdige Stilling foer i eet Oieblik som et Lyn gjennem min Sjæl; i det næste greb Vanvidets Dæmon mig atter. Thi jeg hørte tydeligt den samme klare, blide Stemme, der før havde fyldt mit Ore med Velvilliens Olie — nu udtale nogle Ord paa Engelsk, som hun vel troede jeg ikke forstod, men som mine ved den hoieste Affekt skjærpede Evner begreb af Instinkt — nogle Ord, der afsagde min Dom for Livstid, som jeg aldrig vil kunne undflye, som altid ville lyde for mine Oren, blidt og klart, men med en uendelig Haan — disse Ord: „My dear, it is only a poor idiot!" — Ja, hun havde Ret! Ja, det var blot en stakkels Fjante, der stod her ved Siden af hendes stolte Englænder — hvad var det vel værdt at lægge videre Mærke til ham? Men at hun skulde sige det, at fra hendes Læber Tilintetgjørelsens Sprog skulde udgaae over mig, over mig, der elskede hende hoiest paa Jorden — og det i hans Nærværelse, hvem jeg hadede mest paa Jorden — Dette var dog formeget, o min Gud! — Hvad der skede med mig efterat disse

skrækkelige Ord vare udtalte, veed jeg ikke rigtig. Jeg har kun en uklar Bevidsthed om en affindig Haanlatter, der traf mit Øre som uden fra Omgivelserne, skjønt den uden tvivl kom fra mig selv; jeg troer jeg styrtede ind i Lunden igjen, greb Bogen paa Bordet og sønderrev den samt Brevet midt for hendes Øine. — Derpaa blev Alt stille og mørkt om mig, og jeg erindrer ikke mere, før jeg atter vaagnede op og fandt mig her, paa mit eget Værelse, under Sygebevogtning! Man fortæller mig, at jeg er bleven bragt syg hjem fra Værket, og at jeg har ligget her uden Bevidsthed i flere Uger — jeg mærker godt man hvisker om, at jeg har været forrykt og maaskee kan blive det igjen. — Først idag har man ladet mig alene, og jeg har kunnet tye til min gamle, min eneste Trøst — til min Dagbog. Jeg tør, jeg vil ikke spørge om Begivenhederne paa Værket; — jeg maa, saa snart jeg kan, bort fra denne Egn, hvis ikke Vanvidet atter skal træde mig nær. — Jeg maa bort til en endnu større Eensomhed, forat finde mig selv igjen".

Efter i fortløbende Sammenhæng at have meddelt de Blade af Eremitens Optegnelser, der angaae en nogenlunde bevæget og for sig selv bestaaende Epoche, hvis lammende Virkninger ragede ind i hans paafølgende Liv, anseer jeg det ikke nødvendigt til hans Sjælehistories Opfatning at trætte Læserens Taalmodighed med et regelmæssigt fortsat Aftryk af hans Papirer i chronologisk Orden, men vil herefter indskrænke mig til et mere adspredt Udvalg deraf. Hin Periode, i hvilken hans Væsens Blomst var nær ved at udfoldes for den vaagnende Kjærligheds Varme, men hvori den atter, af Mangel paa Næring, for bestandig lukkedes — hin Periodes selvspundne Roman havde i høi Grad overspændt hans syge og nervede Sjæls og Hjertes Evner. Og da den ideale Drømmeverden, han med saamegen Lyst havde skabt i sit Indre om den Elskedes luftige Billede, ved den første Berørelse med Virkeligheden faldt sammen i dens Intet, da sank han selv tilbage i sin forrige

Uvirksomheds og Slapheds Tilstand, endnu dybere, end der, han for havde været. Jeg veed ikke hvorvidt denne særegne, øieblikkelige Udvidelse af hans Livsformue maaskee kunde have faaet et heldbringende Resultat, hvis den Gjenstand, hvorpaa hans Tilbøielighed faldt, havde været mindre utilgjængelig for ham, havde kunnet komme ham i Møde og givet hans sværmende Tanke nogen Realitet. Men klart er det, at som Forholdene nu stode, da hans Kjærligheds Gjenstand som en lysende Aabenbaring gled hen over hans Hoved i Regioner, han ikke kunde naae, men hvortil han saae sin Medbeiler stige, — da maatte hans pirrelige Gemyts Sensitivblade krampagtigt lukke sig til mod den bittre Skuffelse, den han vel kun selv havde beredt sig, men hvortil han nu klamrede sig med den hemmelige Drift efter Undskyldningsgrunde for sin Svaghed, som er saadanne Naturer egen. Derfor ere ogsaa de paa Katastrophen, om man kan kalde den saa, følgende Blade af hans Dagbog opfyldte med skjærende Klager over den Haan, hvormed han har troet sig begegnet af den eneste Kvinde, han har elsket og nogensinde vil komme til at elske, over Skjæbnens Uretfærdighed, der har nægtet ham Evne til at leve et fuldt, menneskeligt Liv, til at vinde sine Liges Kjærlighed. Alle disse Udgydelser aande det bittreste Had mod et Samfund, han ikke kjender Noget til, mod Individer, der ikke have gjort ham Noget; bestandig kommer han tilbage til den Beslutning at ville holde sig borte fra en Verden, der for ham kun havde saarende Torne — ikke mærkende, at disse Torne kun sad i hans egen Sjæl. Ved at gjennemlæse hans Optegnelser fra denne Tid og af saadant Indhold, kunde jeg, uagtet al min Interesse, ja Kjærlighed for den stakkels Eensomme, dog ofte ikke afholde mig fra at føle Indignation over hans uhyggelige Svaghed og Inertie, hans sygelige Feighed; jeg kunde ofte føle Lyst til at see ham rystet op af denne uvirksomme, elendige Slaphed ved en rigtig stærk, alvorlig Modgang. Ret ligesom denne Tilstand selv ikke var Modgang nok! Men naar han da i lysere Øieblik kom tilbage til Selvanklage, til Erkjendel-

sen af, at det var ham selv der stod stille, medens Verden gik, men ogsaa til Erkjendelsen af, at det ikke var ham givet at rive sig løs — naar jeg da tillige erindrede mig vort sidste Gjensyn, tænkte paa den Rest af Sjæleliv, der endnu lyste frem af denne Menneskeruin — da grebes jeg atter af den inderligste Medlidenhed, og jeg saae hans Skjæbnes Udvikling under mildere Farver. — Det synes, som han ikke længe har opsat sin Beslutning at forlade Egnen, der havde været Skuepladsen for hans eensidige Kjærlighedshistorie, og hvor enhver Omgivelse bragte ham kun saarende Erindringer. Allerede de nærmeste Blade ere daterede fra en Bondegaard i Nabobygden, hvor han hos en større Jordbruger havde fundet et nyt Tilholdssted, atter naturligviis som Informator. Her lader det til at han har isoleret sig endnu meer end hos Embedsmanden, da han her var mere overladt til sig selv, og Familiepersonalets raae Interesser vare endnu længere fjernede fra hans, end Tilfældet havde været paa hans forrige Sted. Nogen Tanke om at vende tilbage til Universitetet, for der at fortsætte Studeringerne, findes kun sjælden antydet i denne Deel af hans Optegnelser, der dog falde i en Tid, da Spørgsmaalet derom meest maatte frembyde sig; men hver sjælden Gang dette skeer, er det strax atter undskyldt med en Slags Sky for Selvbebreidelse, og ledsaget af de stærkeste Ytringer af Modvillie, Frygt og Rædsel for Berørelse med Universitetslivet, eller som han kalder det, Verdenslivet. Med en Asketes selvpinende, mystiske Glæde synes han paa dette Standpunkt, for at bruge hans egne Ord, „fastere og fastere at skrue sig ind i det Idiotismens Hjørne, som Naturen selv havde anviist ham", og at sænke sig ned i de nagende og dog saa fristende Grublerier og bittre Minder, som var Alt, hvad Episoden i Værksdalen havde efterladt ham. Det kan ikke sees, hvad hans Læsning i denne Tid har været, eller hvad han udenfor sine Underviisningstimer og sine Grublerier var beskjæftiget sig med; eensomme Vandringer i Fjelde og Skove sees ogsaa nu til at have været hans Yndlingstidsfordriv. Saa-

ledes maa Aar være hengaaede i dosiggjørende Eensformighed, medens selv Optegnelserne blive knappere og knappere, indtil der tilsidst opstaaer en Lakune af et ubestemt Tidsrum. Rækken af Meddelelserne begynde atter først fra et nyt Hjem, fra Præstegaarden i den eensomme Fjelddal, hvor jeg gjenfandt ham. Her synes han hos den forrige Præst, en from, alvorlig Mand, og hans stille Familie at have gjenvundet nogen Fred og Klarhed i Sindet, at have hævet sig til Betragtningen af det Høiere, det Evige — en Trøst, hans frugtesløse og magtesløse Kamp med jordisk sandselige, for ham forfængelige Ønsker og Begjærligheder, havde længe gjort ham uskikket til. Fra denne Periode hidsættes Følgende:

„Det er en stille, klar, stjernetindrende, sneglindsende Vinternat. Det lille Stykke af Nathimlen, jeg fra mit Vindve her i Dalens Bund kan see op til, staaer med sine funklende Stjernebilleder klart og fast og hjertetrøstende over Dalens Sider og Bund, over Kirkens Tag. Ikke en Lyd er at høre fjern og nær, intet Lys glimter fra nogen menneskelig Bolig — kun det himmelske Lys vaager og funkler, kun det Eviges Magt taler igjennem Stilheden. O, hvor min Sjæl bæres og fredes, og finder Lise paa denne Stilhed! Thi Stilheden, thi Eensomheden er dens rette Element, der først føler den sig hjemme. Behøvedes der da saamange gjennemvaagede Nætter, saamange Fortvivlelsens Dage, saamange svære Kampe, saamange tærende Længsler og slappende Skuffelser for at komme til denne Overbeviisning, som jeg fra min første Bevidsthed maatte kunne have følt nedlagt i mit Inderste? Hvorfor vilde jeg ikke være paa det fredede Sted, som en høiere Viisdom havde anviist min Natur, hvorfor vilde jeg stræbe ud i Retninger, jeg ikke kunde bestemme, hvorfor vilde jeg nærme mig til hin Fortryllelsens Lund, hvis Kundskabsfrugters blotte Duft nær havde gjort mig uskikket baade til Livet og Døden, nær havde styrtet mig i Vanvidets Afgrund! Efter lange Aars Uro og Anger og

Kval, altsammen med mig selv alene, er endelig først den hjemlige Stilhed atter kommet mig nær i denne Dal, som er mit tredie Stadium paa Eensomhedens Vei. Og i denne Nat sender den sin helligste Fred til mig og læger min Sjæls Vunder. Alle mit Livs indbildte eller virkelige Sorger, Smerter og bittre Øieblikke mildner den og luttrer den; ja, jeg troer endog, at jeg uden at sittre derved skulde kunne taale, at høre Hendes sidste haarde Ord til mig hviske langsomt gjennem dette Stilhedens Rige! Eller er denne bløde Hensynken i Eensomhedens Skjød maaskee ogsaa blot en øieblikkelig Skuffelse, blot en Virkning af Sjælens Mathed, blot en feig Overgivelse af Livets varmeste Rettigheder og Krav, der i næste Øieblik ville vaagne i fordoblet, om end afmægtig Stræben? Er ikke det Menneskeliv forfeilet, redningsløst fortabt, som forlader Dagens og Brødrenes styrkende, lønnende Selskab og Arbeide, forat vie sig ind til Eensomhedens ufrugtbare, skumle Tempeltjeneste? Er jeg en foragtelig Rømningsmand fra Verdenslivets solbare, larmende, med Menneskehedens Sved og Blod dyrkede Sletter, fordi min Natur, mit Hjerte driver mig til at vanke om for mig selv i dunkle Skovgange? — O nei! tag mig op i din Favn, du Nattens Stilhed! Dig tilhører jeg alene — bred dine tause Vinger over mine Erindringer, over mine Tvivl, thi Tvivl har jeg endnu!"

Paa denne Betragtning følger en Række lignende, delte mellem blid Hensynken i Eensomhedens og Uvirksomhedens Favn, og svagere blivende Tvivl om Nødvendigheden heraf. — Disse Stykker forbigaaer jeg alle, for at komme til nogle Blade, der røbe, at den aldrig ganske hvilende Drift i Menneskesjælen til at skaffe sig Berettigelse i Liges Samfund og gyldig Anvendelse af sine Kræfter, atter under en ny Skikkelse gjorde et Forsøg paa at hæve Eremiten ud af hans nærværende, uhæderlige Tilstand.

— „Jeg har i denne Vinter meget beskjæftiget mig med Læsning, fordi jeg meer end sædvanlig har havt Anledning dertil. Præsten besidder nemlig en ikke ubetydelig Samling af de mest bekjendte Værker i den tydske, danske og norske Skjønliteratur, foruden endeel historiske og theologiske. Med en længe Forbungrets Graadighed har jeg kastet mig over disse aandelige Skatte, og suget deres Essens ind i mig, af, uden dog at føle nogen varig Næring deraf, thi min Afmagt er nu uden Bund. Hvergang et indholdsrigt Aandsværk, en tankeklar Fremstilling, et skjønt Digt har været nær ved at opfylde min Sjæl med den ægte Kunstnydelses milde Begeistring og Varme, har min mørke Fiende ogsaa luret der bag med haanende Miner, og spurgt, hvad alt Dette kunde nytte mig, og hvorledes jeg, der selv aldeles Intet havde udrettet til min egen eller mine Medmenneskers Nytte eller Glæde, uden Skamrødme kunde udholde at komme i Berørelse med disse tause, og dog saa talende Vidnesbyrd om helt og skjønt organiserede Aanders frugtbare Virksomhed? Da har jeg med en bange Sky for alle, om min Nedværdigelsestilstand erindrende og manende Gjenstande, kastet Bogen fra mig, for atter i næste Dieblik angrende at tage den igjen, og nu netop sætte en Slags fortvivlet Glæde i, ret med Mag at lade de, som det synes mig fra hver Linie stikkende Bebreidelser drage igjennem mit pirrelige Sind. Saaledes har jeg da ikke engang den, for Individer i min Stilling saa naturlige og sædvanlige Trøst, at kunne overlade mig til en fremmed Phantasis og Aandsmagts, i Skrifter opbevarede, stille, mægtige Selskab, og derover at glemme mig selv og min Eensomhed. Uagtet jeg ofte troer det, lykkes det mig dog aldrig i Længden ganske at døve min Higen efter Verdens Ære og Virken. Paa den anden Side føler jeg mig ved min elendige Afmagt udygtig til at sprede Lethargiens Dunstkreds, og med selvkraftig Haand at skabe mig en reel og gavnlig Existens. Jeg kan ikke leve og jeg kan ikke døe.

Imidlertid er der af denne Henvenden til Bogverdenen, og af den stille, om end ydmygende Omgang med disse for altid bevarede Menneskesjæle uden Legem, dog opsteget hos mig en dæmrende Tanke, der mere og mere vinder Styrke, og lover at kaste et trøstende, skjønt usikkert Lysskjær over mit Indres uhyggelige Nat. Gives der Noget, hvorpaa jeg i al min Famlen er sikker, da er det vel Bevidstheden om, at personlig og legemlig Indgriben og Medvirken i Samfundslivet for mig vilde være en aldeles Umulighed; alle mit Væsens Nerver vende sig dirrende bort fra den blotte Tanke om en nærmere Berørelse med Embedsmandens, Forretningsmandens, den praktiske Statsborgers Virkekreds og Pligter. De fordre personlig Fremtræden, og en Takt til at færdes i Menneskers Selskab, og til at gribe sin Part ud af dette, som er mig negtet. Ved at vandre mellem hine Kunstens og Tænkningens Mindesmærker har jeg derimod ikke kunnet bortvise Forestillingen om, hvorledes disse Forfattere, disse Tænkere, disse Digtere, af deres eget Indre, fra deres stille Kammer have sendt Frugterne af deres Aandsliv ud i Verden, i Form af for sig selv bestaaende Skrifter. Og disse kunne, uafhængigt af deres Ophavsmænds personlige Stilling, gaae og gjælde for hvad de fortjene, og dog, om de have noget Værd og dette paaskjønnes, lade Glandsen deraf falde tilbage paa Autor; medens han, om de vise sig mislykkede, om de blive upaaagtede eller forhaanede, ligefuldt kan trække sig tilbage i sit Privatlivs Helligdom og omgive sig med Eensomhedens Slør. Er det et Blændværk, dannet af mine egne uklare Ønsker, naar jeg begynder at troe, at denne Slags Virksomhed, der kan oprinde af Eensomheden og deri udøves, men hvis Følger dog kunne eies og benyttes af det Almindelige, at denne Slags Virksomhed er den mig af Skjæbnen bestemte? Jo længere jeg dvæler ved denne Tanke, desto varmere bliver mit Bryst af Haab og Overbeviisning, desto flere Tegn troer jeg at opdage i mit foregaaende Sjæleliv paa, at hint Kald er mit, at skal jeg kunne efterlade noget Spor paa Jorden af min Tilværelse, skal jeg kunne

indrette mig en Plads i de nyttige Borgeres Række, da maa det være som Skribent. Den Drift jeg altid har følt til at frembringe Noget, hvis Form altid hidtil gled bort mellem mine Hænder, fordi mit Blik endnu ikke var opladt; den Evne, jeg ofte har tillagt mig selv: at kunne ordne og sætte i Ramme de Landskaber og Situationer, der glede mig forbi, og fæstne deres Sjæl og Betydning i varige Billeder for min Erindrings Skat; den instinktmæssige Tragten efter at befolke det øde Rum, som omgav mig, med Phantasiens Skabninger, og at fastholde disse, — skulde ikke Alt dette kunne afgive Elementer til en selvstændig Produktion? Thi det følger af sig selv, at ingen Gren af Literaturen kan staae mig aaben uden den saakaldte Skjønliteratur. Et ubestemmeligt Fag, hvori det forekommer alle, der har Sproget nogenlunde i sin Magt, saa let at præstere Noget, men som dog maaskee fordrer mest Talent og Dygtighed af sin Dyrker. Og vil jeg finde mig selv i Besiddelse af et saadant Talent? Jeg har før altid troet det paa Bunden af min Sjæl, nu vil jeg prøve det.

I lang Tid har jeg nu gaaet og næret mig selv med dette Projekt; men endnu er det ikke kommet til Udførelse. Jeg har som en Drømmende gaaet om og udmalt for mig selv de mindste Detalls af den Livsplan, jeg paa mit indbildte Forfatterskab har bygget; jeg har ligesom paa Kredit taget en Skygge af alle de Ængstelser, Glæder og Triumpher, som dens virkelige Gjennemførelse efter min Regning skulde bringe. Jeg har seet, hvorledes jeg fra mit eensomme Skjul, ukjendt, ved mine Skrifter bredte aandelig Glæde og Nydelse over Tusinder, hvorledes Alle tabte sig i Gisningen om, hvem den anonyme Forfatter kunde være, og hvorledes jeg først mod Slutningen af min Bane vilde aabenbare min Hemmelighed, forat Verden skulde erfare, at den foragtede Eremit ikke havde levet forgjæves. Men saa, naar jeg endelig vil gjøre det første Skridt til disse Herligheders Realisation — naar jeg en

Aftenstund sætter mig til Skriverbordet, lægger blankt Papir udbredt foran mig og med Pennen i Haanden stirrer derpaa, da møder mig først det besværlige Spørgsmaal: „Hvad skal jeg skrive?" — Og bag dette Spørgsmaal øiner jeg snart et andet, der er af endnu værre Beskaffenhed, thi det foreholder mig, om den til æsthetisk Produktion rette Kaldede vel nogensinde er i Uvished om hvad han skal skrive, og om denne tomme Beslutning at ville skrive, naar den kommer forud for Stoffet selv, ikke netop er et af Impotensens sikreste Mærker? Og nu strømmer hele Hærskarer af Tvivl, af Selvanklagelser, af haanfulde Stemmer ind over mig; hvad tør jeg tænke paa at skrive offentlig, at opkaste mig til Udøvende i den skjønne Kunst, til Andres Opvækker og Begeistrer, jeg, som selv trænger mest til fremmed Næring, jeg, som ikke kjender til Kunstens Regler, ikke har Menneskekundskab, ikke Erfaring, ikke Aandsmyndighed, ikke Klarhed, ikke Udholdenhed, kort, fattes Alt til et saadant Hverv, undtagen Villien. Efterat dette Anfald af Tvivlens — eller maaskee Sandhedens? — Aander har rystet mig en Stund, kaster jeg da Papir og Skrivematerialier, og iler ud i det Fri, for i den mig saa fortrolige Natur at samle ny Kraft til Gjenopbyggelsen af mit nedramlede Luftslot. Og her, i Skov- og Fjeldeensomhedens mig saa hjemlige Favn, der selv i Vinterens Isdragt har Varme og Ynde for mig, ligger maaskee det eneste Stof bundet, som mit Talent, om jeg har noget, med Haab om Fremgang kunde hæve. Der gives maaskee ikke Mange, der saaledes som jeg have havt Anledning til at trænge ind i Naturlivets dybeste Kroge og lægge sit Øre til Fjeldliernes forunderligste Melodier, uforstyrret som jeg har været af et bevæget Livs Paavirkninger, og ved Eensomheden i mit Indre skikket til at optage og afspeile det Lignende i den mig omgivende Natur. O, maatte jeg endda have dette igjen for min lange Afsondrethed inden disse Fjeldvægge, at det blev givet mig at finde den magiske Nøgel, der kan aabne deres Inderstes Herligheder for Verdens forbausede Blik!

Nu har jeg længe søgt den, søgt den ved Dag og ved Nat, denne Nøgel, men jeg har ikke fundet den. Hvad vel dunkelt, men dog saa mægtigt og gribende fyldte min Sjæl fra Granskovens Susen og Fjeldmarkens Øde: hvad saa trykkende laae paa mit Bryst fra Klippekløftens Urer; det Naturens hemmelige Sprog, som jeg troede at forstaae, og som i klagende Toner af mig fordrede sin Forløsning, det kan jeg nu, da jeg skal bruge det, ikke finde noget rigtigt Udtryk for. Aldrig har jeg følt min Afmagt dybere end nu, ligeoverfor denne indre, fortvivlede Anstrængelse. Vil jeg nedskrive i en dem værdig Form de Naturbilleder og Symboler, jeg troede at have fanget og bevaret i disse mange eensomme Aar, da mærker jeg først, at de enten blot vare ufattelige Skyggebilleder, eller at ogsaa min Tunge ikke fik Kraft til at udsige deres Formel — mine Tanker forvirres og Ordene undflye mig. De Forsøg, jeg i kvalfulde Timer har sammensmedet, ere elendige, stive, uden Liv, uden Sandhed, besængte med min hele physiske Matheds Symptomer. Jeg har bortlagt dem med Harme og Spot over mig selv. Før jeg ganske opgiver denne sidste af mine Illusioner, vil jeg dog endnu gjøre et sidste Forsøg. Jeg vil, naar Vaaren atter kommer med sin drivende Varme, gaae op til den eensomme, næsten af mig alene kjendte Sæterli, hvor jeg har havt mine naturfortroligste Øieblikke, og der vil jeg, gjennem flere Dages ivrige Bøn og Paakaldelse af Bjergets Magt, vente det Tegn, der skal frigjøre min Tunge.

Langt inde paa Fjeldet, skjult mellem skarpe, nøgne Bjergkamme, ligger en trang lille Sæterdal, som paa Grund af dens store Afsideshed og vanskelige Adgang kun sjælden besøges af de tilgrændsende Bygders Kvæghjorde, endskjønt Græsgangen der er fortrinlig, og der i den rette Aarstid er Overflødighed paa kraftige, nærende Alpeurter. Om denne Dal gaaer det for saadanne Steder saa sædvanlige Sagn, at den før den sorte Død skal have

været beboet og dyrket, ja at der endog skal have staaet et Kapel; og man troer i nogle derværende regelmæssige Jordforhøininger at opdage Spor af Agerrender og Hustomter. Til dette øde Sted, der, uagtet al dets Vildhed og Forladthed, dog ikke mangler en vis rørende Ynde, kom jeg hændelselsviis paa en af mine Fjeldvandringer; den Eensomme følte sig strax mægtig tiltrukket af denne Eensomhedens inderste Helligdom. Jeg kom oftere tilbage dertil, og opholdt mig der om Sommeren ofte flere Dage i Rad, for ret at lade mig gjennemtrænge af den klare, dybe Bjergfreds lægende Kraft. Did var det ogsaa jeg vilde tye, da de forfængelige Tvivl og Tanker om Skribentvirksomhed og Kald til Naturudtolker vare komne over mig; her vilde jeg enten hente Løsning for min bundne Tunge, eller fast Forvisning om min Uformuenhed. Neppe var derfor Vaaren skredet saa langt frem, at hine høie Regioner kunde ansees nogenlunde frie for Sne og tilgjængelige, før jeg gav mig paa Veien, ene, som sædvanlig. Den flere Miles Vandring over de vildeste Høisletters opsprukne Myregrund, over de endnu vidthenstrakte Snemarker, gjennem de paa denne Aarstid høit opsvulmede, rivende, iiskolde Bjergbække var besværlig, vel endog livsfarlig. Men med Glæde og Freidighed udholdt jeg Alt, ja satte endog et Slags vild Nydelse i at kjæmpe mig gjennem disse Hindringer paa Valfarten, thi jeg følte mig derved ligesom mere værdiggjort til, ved Pillegrimsgangens Ende, at erholde min store Tvivlens Byrde borttaget. Endelig, ved Nattens Indbrud stod jeg ved Maalet, inden de forvittrede Klippevægge, der omgive hin lille Dal paa Fjeldet. Deres Kanter vare endnu tildeels beklædte med Snee, der i lange Striber her og der skjød sig nedad lige mod Dalbunden. Denne var imidlertid, ved disse skjærmende Klipper i Ly mod de iisnende, al Vegetation dræbende Vinde, der fare henover Høisletterne, allerede bedækket med friskt og stærkduftende Grønsvær, og nogle lave, forknede Dværgbirke, der stode sparsomt ved Skraaningen, havde allerede skudt deres lyse Blade. En fossende Bjergbæk styrtede ned fra en af Fjeldsiderne, og førte

sit hvidgraa Snevand gjennem Dalen. Midt paa Græsvangen stod den af løse Stene raat sammenlagte Sæterhytte, hvis Tag var halv nedfaldet. Træt og gjennemvaad som jeg var, forekom dette usle Skur mig dog som det herligste Ly; af nogle fra Taget nedbrudte Spirer fik jeg gjort Ild op derinde, og vilde begive mig til Ro. Men saa træt jeg var, kunde jeg dog ikke sove: en ængstelig Forventning om, hvad mit Ophold her vilde bringe, enten Naturens Ja eller Nei, enten Liv eller Død, holdt mine Oine aabne. Imorgen, sagde jeg til mig selv, imorgen kan du, hvis du ikke finder hvad du søger, faae nok af Søvn; da bliver dit hele Liv jo ikke andet. Saaledes tilbragte jeg Natten siddende ved de varmende Gløder, medens den kolde Nattevind peb gjennem Hyttens utallige Aabninger, og underlige, klagende Stemmer lode udenfra, som droge Aanderne af Dalens forrige Beboere i Ortenstormen hen over sine Grave. Jeg kunde ikke aflade med et Slags kildrende Gysen at tænke paa, at jeg her sad saa ganske alene i den vildeste Ødemark, det eneste levende menneskelige Væsen i maaskee mange Miles Omkreds, og at de evige, ublandede Naturkræfter saaledes desto stærkere og renere kunde trænge ind paa mig, og opfriske mig til den forestaaende Daab. Ved det første Daggry ilede jeg ud i det Fri, og hilsede andagtsfuld Solen, der hævede sig bag de hvide Snetoppe og sendte sine varmende Straaler ud gjennem den klamme Morgentaage, der endnu hang ved Bjergenes Sider. Lidt efter lidt fordelte denne Taage sig, og en Himmel saa dybblaa, saa reen, saa let, som den kun sees i disse Hoider, hvælvede sig over den gravstille Dal, medens Soloiet skarpt begrændset og stivt saae ned derpaa. Jeg gik frem og tilbage paa den friske Græsvold, som ingen levende Fod iaar havde betraadt for min, og hvis saftfulde Urter, nedtraadte ved mine Fodtrin, udsendte en skarp, eiendommelig Duft; jeg eftersøgte de svage Forhoininger i Jordsmonnet, som skulde vise Spor af fordums Beboelse; jeg opbyggede i Tanken de gamle udskaarne Bjælkehuse igjen og lod frodige Agre bølge derudenfor. Nogle Skridt fra den

forfaldne Sæterhytte, hvor jeg havde tilbragt Natten, stødte jeg paa en anseligere Forhøining, med Lignelse af en firkantet Vold, nu beklædt med høit Græs og i det Indre bevoxet med Dværgbirk. Her tænkte jeg mig at Kapellet kunde have staaet, og at herfra havde Christkirkens Klokker lydt for den eensomme Menighed blandt disse øde Fjelde. Disse Fjelde, med deres strenge Naturreligion, stode der endnu lige mægtige og stærke, medens Gudshuset, bygget af Menneskehænder, var forsvundet lige indtil Navnet og Erindringen. Det drev mig nu til at bestige en af disse snedækte Spidser. Derfra saae jeg ud over de uhyre Vidder derbag, med Fjeld efter Fjeld, med Bræ efter Bræ, for Øiet som et Hav i Oprør, pludselig forstenet og iisdækt. Da jeg fra denne Bjergstigning igjen var kommen ned i Sæterdalen, var det bleven høi Middag. Jeg satte mig til Ro paa den Jordvold, jeg saa gjerne vilde ansee for Kapellets Fundament, og søgte nu at ordne og klarne de forskjellige Indtryk, jeg i Nattens og Dagens Løb havde modtaget. Dybt og inderligt følte jeg mig grebet af disse Omgivelser, af disse Minder, og mægtigere end nogensinde opfyldte de mig nu med Forlangendet om at gjenformes, og gives et nyt, skjønt Udtryk i Poesiens Verden. I ubestemte Omrids dæmrede for mig Elementerne til et Digt, hvori mit Sjælelivs særegne Retning, disse vilde Egnes høie Natur og dens Betydning, denne Dals Væsen, Skjæbne og Minder, Alt dette skulde sammensmeltes til eet eneste stort Billede og derigjennem symboliseres. I nogle Tankens Lyn saae jeg allerede enkelte Træk af det Heles Form; da bankede mit Hjerte høit af Glæde og Stolthed, mine Kinder brændte. Aldrig havde jeg følt mig saa nær ved at gribe mit hidtil bestandig flygtende Ideal. Med al den Villieanstrængelse, som mit slappe Væsen var istand til at opdrive, med al den Tankemagt, som mit svage Hoved kunde anspænde sig til, søgte jeg at fastholde og uddanne det gjærende Stof. Men, enten det nu var mit efter overdrevne Anstrængelser udmattede Legeme, der fordrede sin Ret, eller Aandsanspændelsen fandt sin Grændse — mine Tan-

ker omtaagedes lidt efter lidt, jeg tabte Selvstyrelsen af dem, og de Billeder min Phantasi opkaldte af Udenverdenens Afspeilen i Sjælens Dybde, antog mere og mere Drømmeverdenens uafhængige Skikkelser, og gik over til at beherske mig istedetfor jeg dem, indtil jeg ganske sank hen deri, saa jeg troede at opleve hvad jeg drømte. Og hvo siger mig, at jeg ikke virkelig har oplevet det? Alt staaer idetmindste saa tydeligt, saa legemligt for min Erindring; hin Middagsdrøms Tilskikkelse har havt og vil have saa afgjørende en Indflydelse paa mit videre Livs Skjæbne og Udvikling, at jeg ikke kan andet, ikke tør andet end betragte den som en Realitet, ja antage at fremmede, aandige, mig endnu uforklarlige Kræfter have her været med at virke til en ligeartet, men bundet Aands Beroligelse og Fred.

Det forekom mig da, at jeg, med bibeholden Erindring og Bevidsthed om i hvilken Tid jeg levede og hvad jeg vilde her i Sæterdalen, med Eet, og uden at jeg forundrede mig derover, befandt mig i det formodede Kapel, paa hvis græsbegroede Fundament jeg havde nylig sat mig til Hvile, men som nu var gjenreist i sin fulde, oprindelige Stand. Jeg sad paa Altartrinene, og bemærkede tydeligt Kapellets tarvelige Indre, de raae Crucifixer og Helgenbilleder paa de nøgne Bjælkevægge, og Bedestolene paa Gulvet. Gjennem den aabenstaaende Hoveddør saae jeg ud i Dalens Baggrund; jeg skjelnede rygende Huse paa Bjergskrænten. Saa begyndte Kapellets Klokker at ringe over mit Hoved, og deres Lyd gik skarpt og klingende ud i den klare; tynde Luft; en Sidedør aabnedes, og ud deraf traadte en Præst i katholske Messeklæder, gik forbi mig opad Altartrinene, saa nær, at jeg følte hans Kaabe berøre mit Ansigt, og stillede sig foran Altaret. Ham fulgte en lille Chordreng med et Jernrøgelsekar, som han svingede frem og tilbage, og hvis Røg opfyldte Rummet med en mild Duft. Nu traadte Menigheden ind i Kirken, En efter En, blide Skikkelser i fremmedartet, gammeldags Klædedragt. De korsede sig Alle ved

Indgangen, besprængte sig med Vievand og knælede derpaa ned ved deres Bænke.

Nu læste Præsten en stille Messe, og skjønt intet Ord hørtes, var det dog som udgik der fra hans sagte bævende Læber en vidunderlig Forening af Lys og Toner, der opfyldte Rummet med en sød, fredaandende Harmoni, og lagde en rolig Glands om den knælende Menigheds Ansigter, der bleve alt mildere og mildere eftersom Præstens Bøn steg i Inderlighed. Og da han for tredie Gang sank paa Knæ med oprakte Hænder foran Altaret, syntes det mig, at Lysharmonien havde udvidet og forklaret Kapellets plumpe, trange Indre til en stor skinnende Hvælving, der faldt sammen med Himlens, og de knælende Skikkelser, forhen dunkle og faste, gik lidt efter lidt over til Lethed og Klarhed. En af dem, den Ældste i Forsamlingen, reiste sig nu, skred hen til mig og lagde sin Haand paa mit Hoved. Fra denne Berørelse gjød sig en salig Fornemmelse af uendelig Fred, Ro og Hvile som en glidende Strøm gjennem mit hele Væsen, og i det samme troede jeg at høre den Gamles Stemme, sagte som Aftenvindens Susen i Espens Blade, at naae mig i denne Mening: „Den Eensommes Liv er ikke forspildt, naar det hviler i Troen. Tag Lære af os: Her have vi levet og her ere vi døde, Slægter efter Slægter i denne aflukkede, forglemte Dal. Vi spurgte ikke om hvad Du kalder Verden, vort Minde lever ikke i den; og dog er vort Liv færdigt i sig selv og har sin Fuldendelse i den evige Fred. Kald derfor ikke vore Skygger frem i forfængelige Skrifter for Verdens fremmede Øine; de ville ikke forstaae os og ikke Dig! — Hold Dig borte fra Bestræbelser, som ikke ere Dig bestemte. Vent rolig og troende i din Eensomhed indtil det Hvilested aabnes, som er Dig beredt blandt os, dine Brødre i Glemselen!" Og da disse Ord vare udtalte, eller rettere, som Tanker uden Ord, ved en fremmed Magt vare nedlagte i min Sjæl, veeg den Gamle bort fra min Side, og alle de andre klare Skikkelser sled med hans stille hen i Luften som en lys Stjernetaage, indtil ogsaa denne forsvandt

og kun det umaadelige Rum omgav mig med næsten hørlig Stilhed. — —

— Fra denne Drøm, eller Vision, som jeg gjerne vil kalde den, ledtes jeg uformærkt over i Virkeligheden, idet jeg fandt mig udstrakt paa Kirkevolden, med Ansigtet vendt mod den blaa Himmelhvælving, hvorpaa jeg i de enkelte lyse Skystænk endnu troede at see de bortdragende Drømmeskikkelser. Endnu følte jeg mig gjennemtrængt af den Gamles Haandspaalæggelse, endnu stod hans Formaning levende i mit Hjerte. Jeg sprang op, og saae mig om forat gjenkjende mig i Omgivelserne, jeg søgte atter at finde Traaden til de Digt-Combinationer, hvori jeg var bleven afbrudt ved Drømmen — men Alt forgjæves! Det var mig ikke muligt at forfølge en eneste Tankerække udenfor det Drømtes Betydning, der uafladelig fremstillede sig for min Sjæl. Var dette Tegnet, jeg havde udfordret af Naturkræfterne her i Dalen, om jeg var kaldet til at blive deres Fortolker i Menneskesprog, og om jeg som saadan kunde skaffe mig Indgang i Menneskenes Verden? Ja, jeg kunde ikke tvivle derpaa! Jeg havde faaet Tegnet, jeg havde erholdt det Svar, jeg begjærte, og det var benægtende, men dog saa trøstende. Altsaa for mig var ogsaa Digtekunstens, Skribentkaldets Sphære og Hæder lukket, som al anden, paa menneskeligt Selskab og Anerkjendelse grundet Bedrift; jeg var tilbageviist til Eensomhedens dybeste Bund, til et isoleret Livs uvirksomste Tilstand. Men denne skulde ikke længer være unyttig eller ufrugtbringende for det Bestaaende af mit Væsen. Jeg havde jo faaet Haab om at ogsaa et saadant Liv, med en Organisation som min, kunde have sin Berettigelse, at det kunde føre til Klarhed og evig Fred, naar det blot formaaede at skaffe sig eet Støttepunkt, een Hvile, den i Troens Skjød. Dette er Spørgsmaalet, og heri ligger Sandheden. Hvad er al Jordens Selskab mod Omgang med det høieste Væsen, med salige Aander? Og Den, som af inderste Overbeviisning troer, han nyder jo denne Omgang til alle Tider. Men vil jeg kunne skaffe mig denne Frelsens Betingelse, denne faste

Afgrund, jeg, som ofte har hængt mit Indres bedste Kraft ved alle mulige Tvivl og afmægtige jordiske Ønsker og Bestræbelser, jeg, som ikke engang veed hvilken hin Tro er? Og dog, kan den være en anden end hin simple, martyrstærke, naive Christentro, der nu med opreist Hoved har gaaet gjennem atten Aarhundreders Vildfarelser og Forhaanelser, hvis brændende Kraft har overvundet Baalets Pinsler, som har ført de første Anachoreter ud i Thebaidens Ørken, og opfyldt deres Eensomhed med den saligste Vellyst? O, maatte Troen, som er Naaden, i denne Skikkelse finde ogsaa mig i min Ørken, og lade mig blive en saadan Anachoret! Ak, min sværmende Aand er vel endnu langt fra den sikkre Kyst, som Naaden ene besøger — men allerede den Rolighed, ja Glæde, hvormed jeg nu betragter Tilintetgjørelsen af min sidste, kjæreste verdslige Stræben, giver mig Haab. — Disse og lignende Tanker opfyldte mig, paa min Nedvandring fra Sæterdalen til Bygden.

Medens jeg nu siden hin Visionsdag paa Fjeldet kjæmper for at skaffe mig Indgang i den reddende Tros Mysterier, og skjønt dette endnu ikke har lykkets mig saaledes, at nogen fuldstændig Beroligelse derved er opnaaet, har jeg dog ikke et Øieblik angret paa, at jeg fulgte det dengang saa tydeligt givne Tegn, og afstod fra mine Forfatterforsøg. Ved Siden af de religiøse Hensyn, om jeg saa tør kalde dem, der have draget mig bort fra denne Retning, har jeg nemlig tillige anstillet nogle mod Hverdagslivet vendte Betragtninger, der synes end mere at bekræfte mit Forsæt. De have nemlig bragt mig nær til den Formodning, at en af de største Goder, jeg som Følge af saadan Beskjæftigelse havde lovet mig, nemlig Medborgeres Anerkjendelse af, at jeg paa en værdig Maade udfyldte en Plads i Samfundet, neppe vilde været at paaregne, selv ikke i det Tilfælde at mine Produktioner havde virkeligt Værd. Thi hvorlidet jeg end kjender til mit Fædrelands offentlige Liv, til de Drivefjedre, der sætte dets aandelige Kræfter i Bevæ-

gelse, og til de Resultater, der vindes af disse — saameget har jeg dog, deels af mit Ophold ved Skolen og Universitetet, deels fra Læsningen af de Bøger og Tidsskrifter, der her hos Præsten vare mig tilgjængelige, kunnet abstrahere, at vore literære Forholde ere yderst miserable. Det er mig bekjendt, at Den, der uden en kraftig fremtrædende Personlighed, uden ydre Mærker af Examina og philologisk Gloselærdom, uden noget vist saakaldet nyttigt Fag, alligevel forsøger paa at føre en blot og bar literær Existens igjennem, en Saadan aldrig kan drive det til at erhverve, jeg vil ikke sige en fast borgerlig Stilling eller Understøttelse af Staten, det vilde være alt for meget, nei, ikke engang den almindelige Agtelse og Opmærksomhed i selskabeligt og offentligt Samkvem, som den første den bedste Dokumentskriver eller „Forretningsmand" gjør Fordring paa og erholder. Og her kommer det ikke Sagen ved, om bemeldte Titel- og Examensløse Forfatter i dette Frihedens og Lighedens Land har virkelige Fortjenester af sit Modersmaals fattige Literatur, eller bar viist en opmuntringsværdig Stræben efter noget Høiere, end de dagligdagse Trivialiteter. — „Han er jo ikke Noget" og følgelig kan han og Alt hvad ham vedkommer lades upaaagtet, eller naar det kommer høit, hædres med et medynksfuldt Skuldertræk. — Saaledes, og endnu noget værre, vilde min Skjæbne blevet, om jeg var fremtraadt for Offentligheden med mine eensomme Drømmerier, selv om disse virkelig havde været af poetisk Gehalt. O, hvor langt bedre er det da at indhylle sig i tredobbelt Dunkelhed, at trække sig tilbage i sin inderste Skal, at søge Frelse i den Fred og Hæder, som ikke er af denne Verden! Stille! du aldrig ganske dræbte Slange i mit Indre! sig mig ikke, at hin Verdens Fred og Hæder først erhverves ved Kamp og Evnernes Udvikling i denne; sig mig ikke, at Den, der virkelig er en kaldet Sanger, ikke lader sig skræmme fra Banen ved Jammerligheder, som hine ovenfor nævnte; sig mig ikke, at hin saakaldte Vision kun er et sygeligt Indbildnings-Foster af min egen Feighed, et velkomment Paaskud til, fra en skarp og stormende Opvækkelse af mine

Sjælsevner, at flygte ind i Qvietismens dorske Havn; siig mig ikke, at Hvile i Tro ikke kan vindes ved Bortkastelsen af al Menneskeværdighed i en hjælpelos Bon. — Jeg hører dig ikke, jeg hører dig ikke, du har for ofte skuffet mig med dine Løfter og Trudsler. Jeg kaster mig ned for den Usynliges Alter og beder og trygler om Naadens Gave, om Troens Gave; ja jeg vilde falde ned for et Billede skaaret i Træ, for en Martyrs Knokkel, for en Splint af Christi Kors, og tilbede, naar jeg blot kunde troe derpaa, naar jeg blot der kunde finde den faste, den blinde Tro, hvorved alene kan hviles!

Min gode, stille Præstefamilie skal flytte herfra — Manden har faaet et bedre Kald i en Kjøbstad. Det gjør mig ondt at jeg maa skilles fra dem — de vare altid venlige mod mig og lode mig i uforstyrret Fred gaae min egen Gang, uden at besvære mig med Paatrængenhed eller Formaninger. Præsten har tilbudt mig at følge med, men jeg kan ikke tænke mig nu at træde ind i nye Omgivelser, og mindst i en By. Jeg bliver her; jeg kan vel altid faae nogle Børn at underviise, saa jeg har til mine faa Fornødenheder, rigeligt med hvad jeg har opsparet af min Løn. Saa skaffer jeg mig da ogsaa et mere uafhængigt Liv, hvis jeg tør kalde min Tilværelse saa. Jeg føler mig ganske lykkelig ved at tænke, at jeg nu skal blive her i Bygden til min Tid er omme og mit Maal fuldt. —

Saa boer jeg da ikke længer under Tag med andre Mennesker. Her sidder jeg nu alt i nogen Tid i min særegne Hytte, vel ikke langt fra Naboer, men dog adskilt nok fra disse Bonderfolk ved Sjæls- og Legemsafstand til at jeg kan troe mig en Anachoret fra de gamle Tider, her i denne Celle, der skal blive min sidste Bolig oven Jorde. Maatte jeg kun ogsaa finde hine

første Eneboeres christelige Hengivenhed, stærke Tro og gudopfyldte Fredssind! Jeg begynder nu at fatte Haab. Jo længere og fuldere jeg lader mit indre Blik trænge ind i de klare Dybder, som hin Drøm aabnede for mig, des fastere føler jeg mig overbeviist om, at der er den eneste Redning at finde, des tydeligere seer jeg Korsets hellige Tegn at funkle fra den fjerneste Baggrund, med hjerterøde Straaler, der selv i denne Fjernhed undertiden berøre mit syge Sind med forsonende Kraft. Og hvilken Salighed vilde det da ikke blive, at kunne ganske i Nærheden kaste sig ned for dette Kors, at kunne lægge sin brændende Pande med dets Fod, at kunne ganske lade sig overstrømme af dets Forsoningsvæld og gaae op deri! — Ak, men jeg er dog endnu saa langt fra dette Maal! Endnu ofte i de lange Aftener, medens jeg sidder i min Celle hensjunken i saadanne Længselstanker, bliver det pludselig øde inden i mig, mit Øies og mit Øres Sandser vende sig udad for at opfange Omgivelsernes Indtryk, og naar de da kun finde det snevre, tomme Hytterum og Eensomhedens Stilhed, kommer Indbildningskraften dem tilhjælp med gjøglende Phantomer. Fra det sorte, tilrøgede Spærreloftets Kroge grine mig da haanende, fordreiede Ansigter imøde; Siridsens Piben i Skorstensmuren, Træormens Pikken i Bjælkevæggen, Vindens Susen og Klagen i Træerne udenfor — alle disse uhyggelige Stemmer voxe og forene sig i mit Øre til et jamrende, spottende, hylende Chor. Saa træder tilsidst Tvivlens rædsomme Gestalt legemliggjort hen for mig, og stirrer mig ind i Sjælen med sine forvildende, vanvidsvækkende Blik; og jeg har en Fornemmelse af, at der udhuler sig en Afgrund under mine Fødder, hvori jeg næste Øieblik er i Begreb med at synke. Men mod slige Anfægtelser, for hvilke jeg før saa ofte uden Redning var udsat, har jeg dog nu eet Middel — jeg kan bede, jeg kan søge Samling ved Bønnens Hjelp, og deri ligger mit Haab. Dog, hvor ere mine egne Kræfter svage i denne Kamp! Hvor saare trænger jeg til et veiledende, et styrkende Ord fra en Sjælehyrdes Mund! Den bortdragne Præst havde maaskee kunnet

staae mig bi, men han lod mig gaae min egen Gang i dette som i alt Andet, og jeg var ikke den, der skulde kommet ham imøde med Begjæring om Meddelelse, mindst i religiøse Anliggender, især da denne hele Retning dengang var saa ny i mit Væsen, at jeg havde nok i, for mig selv med Blufærdighed at iagttage dens første Tegn. Han har dog efterladt mig endeel theologiske Skrifter; til dem tyer jeg, naar mine svage Timer komme, men de blive mig døde og kolde; jeg længes efter det levende Ord fra indviede Læber.

Jeg har nu søgt dette levende Ord, hvor det skulde være at finde, i Guds eget Hus, men det var ikke der. En Sommersøndags Morgen sad jeg under Birketræerne udenfor min Hytte; en Natteregn havde forfrisket den længe hede Luft; de endnu vaade Græsstraae, Blomster og Blade udsendte styrkende Dufte; ved Grantræernes Naale hang endnu de klare Regndraaber og glimrede i Solskinnet, Alt omkring mig aandede stille, andagtsfuld Friskhed. Mit Hjerte var fuldt; mit Bryst udvidede sig af Kjærlighed og Længsel efter høit udtalt at optage det evige Ord, hvis Udtryk laae stumt i dette Naturens Taareblik. Da drog Kirkeklokkernes Klang gjennem Dalen og kaldte dens Beboere til Gudstjenesten. Hvor ofte havde jeg før hørt disse Røster, uden at følge dem! Det havde været mig imod at stille mig tilskue i Kirken for nysgjerrige Blikke, og hvad derinde foregik havde hidtil ikke kunnet opbygge mig. Men nu greb denne Klokkekalden mig med forunderlig Magt som en Barndomserindring; jeg maatte følge den og slutte mig til de Skarer af søndagsklædte Dalboere, der fra sine adspredte Gaarde drog ned til Kirken. Hvad om jeg der nu skulde finde det Gudsord af Menneskemund, min Sjæl higede efter? Jeg havde sendnu ikke hørt den nye Præst; det var dog muligt at Ordets Magt kunde være ham givet. Med Fortrøstning traadte jeg derfor fra den frie Sommerluft ind i den skumle Kirke, og satte mig

afsides paa en Bænk, uden at lade mig forstyrre i min bløde, forventningsfulde Stemning ved Kirkefolkenes ligegyldige Larmen omkring mig, eller ved det uharmoniske Skraal, som Klokkeren og efter ham Menigheden opstemte, og som de kalde Psalmesang. Jeg bevarede min Andagt og mit Haab gjennem al denne Mislyd, fordi jeg havde Villie dertil, og fordi mit Indre endnu var stemt af den Naturens Harmoni, der udenfor havde omgivet mig. Ellers kunde den bedste Stemning være bleven brudt af den uskjønne Maade, hvorpaa Gudstjenesten foregik her. Endelig traadte Præsten paa Prædikestolen, og i de Par Minuters Stilhed før han begyndte at tale, gjennemgik jeg hos mig selv hele min Tilstand, og gjorde mit Sind rede til at modtage den nedfaldende Manna. Men allerede efter hans første Bøn, som han mekanisk fremplaprede, blev jeg mismodig, og jeg begyndte at frygte for, at her ingen Vederkvægelsens Kilde vilde flyde for mig. Og eftersom han skred frem i sin Tale sank min Forhaabnings-Interesse mere og mere, blev til Ligegyldighed og gik endelig over til Indignation. Her var intet Spor af Aandsopløftelse, af Sandhed, af Kjærlighed, af Varme, af overbevisende Kraft; vist en meget regelret, men farveløs, af Almensteder sammensat Afhandling, fremsagt med en flydende Tunge, som for snarest muligt at komme til Ende med en kjedelig, men nødvendig Forretning. Og dette var de indviede Menneskeord, jeg saalænge havde stundet til! O, tænkte jeg, hvilken Dødssynd har denne falske Præst gjordt sig skyldig i! Idetmindste een af hans Tilhørere kom idag i hans Kirke med villigt Hjerte og aabent Sind, beredt paa at modtage hans Ord som Livsens Skatte, og bygge sin Frelse derpaa! Og nu har han tvertimod ved sin Tales kolde Aandepust bortveiret denne frugtbare, varme Stemning hos Tilhøreren, har givet ham Stene for Brød, har maaskee for længe tillukket den hos ham spirende Troesblomst! — Nu skal dog denne stakkels Menighed uden Hjælp fordummes og forkvakles ved denne uberettigede Lærers Pjat, saalænge han vil blive her, fordi han ved aandløs Pugen har erhvervet sig et Exa-

mensbrev, fordi en verdslig Autoritets Pennestrog har gjort ham til Præst, da hans Tour efter Anciënniteten var kommen. Er ikke jeg, som har Troens Funke i mig, som dog har en alvorlig, higende Villie, som dog har en Tanke om hvorledes Folket skulde bevæges og sønderknuses og atter mildt opløftes ved en christelig Prædikens Magt, er ikke selv jeg mere berettiget til at indtage denne Plads, end han? — Saaledes kom det, at jeg midt under Præstens monotont henglidende Ordstrøm greb mig selv i den Tanke: „Der hvor han staaer, skulde du have staaet!" Og nu udmalede jeg for mig selv, hvorledes jeg vilde have talt for min Menighed, og rørt den til Taarer, hvorledes jeg vilde have levet og virket for den, og som dens Præst gjort mig fortjent af Stat og Menneskehed! Kort, denne Verdens Forfængelighed drog endnu engang for fulde Seil ind i mit Bryst, under Religionsiverens falske Flag. Gud være takket, det varede dog ikke længe for jeg gjenkjendte min gamle Fiende, selv under denne Forklædning, og da jeg først havde grebet mig selv i Skuffelsen, erkjendte jeg snart at den hele Higen efter at høre Troens Ord af Menneskers Mund, ogsaa kun havde været en sidste Yttring af Driften til Menneskers Selskab, der dog altid vil føre mig ud paa vildsomme Baner, medens den eneste Vei til Frelse for mig nu blot ligger i den engang anslaaede Retning, gjennem Censomhedens luttrede Ørken. — Ydmyget gjorde jeg i mit stille Sind Præsten Afbigt for mine hovmodige Tanker og for min Dom over ham. Hvad Skin af Ret havde jeg til at opkaste mig til hans Dommer, end sige til at fordømme ham og dem, der have ansat ham, jeg, som knapt vilde kunne oplukke min Mund til den simpleste Tale, jeg som ikke i mit hele Liv havde virket til et andet Menneskes timelige eller aandelige Bedste! Ydmyget forlod jeg, efter endt Gudstjeneste, hans Kirke, og vandrede stille tilbage til min Celle, fra nu af meer end nogensinde henvist til mig selv alene, til min Censomheds Dyb. Men ogsaa der er Guds barmhjertige Naade.

Et Aar har atter sneget sig hen over mit Hoved med sagte Fjed, den ene Time, den ene Dag som den anden. Men trods denne tilsyneladende Eensformighed, har dette Aar dog af to Aarsager været mig et mærkeligt blandt dets mange sporløse Lige. Jeg har i dette følt mine legemlige Kræfter at aftage, medens min Aandstilstand har vundet i Klarhed og Ro. Ja, jeg kan ikke tvivle derpaa — jeg har ikke langt igjen af min jordiske Eensomhedsgang. Gud tager Byrden fra mine Skuldre tidligere end jeg havde fortjent. Mit Bryst er angrebet, og mit udtærede Legeme har ingen friske Kræfter at sætte mod Ondet; jeg føler daglig hvorledes den legemlige Tilintetgjørelses Værk langsomt, men sikkert skrider fremad. Det kan ikke vare længe nu. Allerede kan jeg neppe udholde nogen Anstrængelse mere; jeg har næsten maattet opgive mine kjære Fjeldvandringer, og dog vilde jeg saa gjerne, før jeg døer, endnu en Gang besøge min Visionsdal, som jeg kalder den. Det er den eneste jordiske Længsel jeg har tilbage; ellers er en stille Fred dragen ind i min Sjæl; jeg har i dette Aar intet Tilbagefald havt af mine forrige usalige Tvivl og Nag; det ængster mig næsten at min Rolighed er altfor dyb. Jeg har hørt sige, at de, som døe Hungersdøden, i de sidste Timer ere aldeles frie for Smerter, og have en Følelse af Lethed og Klarhed. Skulde dette, anvendt i aandelig Forstand, være Tilfældet med mig? Skulde min Aandsrolighed kun være Tomhed, ja vel Tomhed efter et saa eensomt, uvirksomt Liv? — O nei, mine Aandsforvandte i Sæterdalen have jo sagt mig det, det er Hvile i Troen! Jeg har ikke tænkt, jeg har ikke lidt, jeg har ikke levet forgjæves! Daglig er det funklende Kors rykket mig nærmere, og snart, snart skal jeg trykke det til mine døende Læber". —

———

Hermed være da mit Uddrag af Eremitens Papirer sluttet. Man vil let have bemærket, hvad ogsaa før er sagt, at der paa mange Steder, især mod Slutningen, er skeet store Udeladelser i

Manuskriptet, og kun meddelt hvad der var af særlig Betydning for Fremstillingen af hans Sjælelivs konsekvente Udviklingsgang. De mellemliggende Blade ere for Størstedelen opfyldte med Natur- og Selvbetragtninger af lignende Art, som de her meddelte, og deres Offentliggjørelse vilde kun berede den almindelige Læser endnu flere Gjentagelser, end han allerede maaskee har fundet. Ved siden at eftersee i hans Pult fandt jeg vel endnu nogle faae Papirer, der bære Vidne om paabegyndte selvstændige Aandsarbeider, som Udkast til Digte, til en Natursymbolik, og især fra den sidste Tid, Momenter til Prædikener; men disse af ham selv opgivne Forsøg anseer jeg mig ikke berettiget til at publicere, om end enkelte af dem kunde have Værd i mere end blot psychologisk Henseende, da de ikke indeholdtes i den Pakke, han selv havde bestemt til mig. De vilde desuden kun virke forstyrrende paa Harmonien i det Totalbillede af den Eensommes Væsen, som hans her meddelte Optegnelser maa kunne have frembragt hos den tænkende Læser. For en saadan, der har søgt Noget mere i dette tunge Sjælemaleri, end en blot Underholdningslekture, har jeg alene fremsat det, og for en saadan Læser behøver jeg heller ikke at føie nogen videre Kommentær til Patientens egne Bekjendelser, han vil deri selv kunne finde Traaden og slutte Anvendelsen. Det staaer nu kun tilbage i faae Ord at berette om Eremitens sidste Skjæbne.

Af den Afmattelses- eller virkelige Fredstilstand, som hans sidste Dagbogsblad antyder, var det han ved min Ankomst vaktes til atter et Øieblik at vende sit Blik mod denne Verdens Liv, og til hvad han der havde forsømt, og maaskee ogsaa til hvad han endnu ved min Hjælp i den skulde kunne udrette. Men om saa var, om Livslysten endnu engang ved Berørelse med min blussede op hos ham, da betvang han snart denne Fristelse, som han kaldte det, eller egentlig, hans nu virkelige Livsuformuenhed gjorde sig gjældende. Han flygtede derfor bag sin Eensomheds inderste Forskandsninger fra den venlige, men desværre for silde komne Opvækker. Havde jeg blot faaet hans Optegnelser før han drog bort,

saa var den i hans Helbredsforfatning saa farlige Fjeldvandring idetmindste ikke bleven foraarsaget ved min Paatrængenhed. Thi nu, da jeg ved at gjennemlæse hans Selvbekjendelse havde faaet hans hele besynderlige Indre udbredt for mig, maatte jeg rigtignok erkjende Umuligheden af at føre den engang stræbende Aand tilbage i Samfundslivet, selv om hans Legemes Svaghed vilde levne Tid dertil. Jeg indsaae nu kun altfor vel, at det Eneste jeg havde tilbage at gjøre for ham, vilde være at lindre hans sidste Levedage saameget det stod til mig, og indrette dem saaledes for ham, som hans Tilbøieligheder og Vaner fordrede det. Men tungt faldt det mig paa Hjertet, at han nu var borte, at hans Tilbagekomst var uvis, og at jeg maaskee ikke engang vilde faae Anledning til hin sidste Venskabstjeneste. Thi jeg maatte jo tvivle om at han i den Svagbedstilstand, hvori han efter sine egne Yttringer befandt sig, nu kunde udholde og overstaae de Strabadser, der ere forbundne med en saadan Vandring i de vildeste, ubanede Fjelde. — Dog søgte jeg at berolige mig igjen ved at erindre, at han jo var vant til saadanne Vandringer; han kunde maaskee i hine Yttringers Dieblik have troet sin Tilstand farligere end den i Virkeligheden var. Især holdt jeg mig til den Tanke, at hans i den sidste Tid saa gudhengivne og christelige Sindelag ikke vilde tillade ham egenmægtig at sætte sin Rest af Liv i Vove, og at han derfor, naar han foretog Bjergstigningen, ogsaa maatte have følt Kræfter til at udholde den. — Saaledes delt mellem Frygt og Haab tilbragte jeg Aftenen og gjennemvaagede jeg Natten i hans Hytte, hvert Dieblik ventende at see hans bøiede, udtærede, mig nu saa kjære Skikkelse træde ind af Døren, eller idetmindste at høre Efterretninger fra ham. Men Morgenen kom, og med den ingen Flygtning, intet Bud; min Uro drev mig nu ned til Præstegaarden, men der havde man heller ikke hørt Noget. Nogle ængstelige Timer gik endnu hen; allerede var Solen paa sin Middagshøide, og endnu ingen Efterretninger. Da kunde jeg ikke udholde det længer; jeg maatte afsted, jeg maatte ham imøde, skjønt

jeg vel vidste, hvor let vi i disse vilde Strækninger kunde omfares. Jeg fik i Hast en Fører, der lovede saavidt muligt at opsøge de Foruddragnes Spor, og vi vare netop i Begreb med at bryde op, da pludselig fjerne Raab hørtes fra Aasen. Disse tungt henaandede Raab lød klagende ud over Dalen, som kaldende efter Hjælp, og de kom nærmere og nærmere. Ængstelige ilede vi ad den Kant hvorfra Stemmen lød, og det varede ikke længe, før vi i Randen af Skoven fik Øie paa den Ene af de Dagen iforveien udsendte Karle. Forgjæves ventede vi at hans Kammerat med Studenten skulde efter ham komme frem bag de skjulende Træer — han var alene, og denne Omstændighed, sammenlagt med hans forvirrede Udseende, iilfærdige Skridt og vinkende Gebærder, forberedte os paa at høre et Ulykkesbudskab. Han bragte det ogsaa. I faae, af Udmattelse ofte afbrudte Ord underrettede han os om, at han og hans Ledsager efter langvarig og længe forgjæves Omstreifen paa Fjeldet vel endelig ud paa Morgenstunden havde fundet Studenten i en afsides, kun lidet besøgt Sæterdal, men i en saa afmægtig og næsten bevidstløs Forfatning, at de hvert Øieblik frygtede han skulde døe mellem Hænderne paa dem. Da det for dem nu ikke kunde være Tanke om at føre ham med, besluttede de mellem sig, at den Ene skulde blive tilbage for saa godt han kunde at tilsee den Syge, medens den Anden skyndte sig ned til Bygden forat hente Hjælp. — Altsaa var der da ingen Tvivl mere! — Det var skeet, som jeg i disse kvalfulde Ventetimer havde befrygtet; min Nærværelse her i Dalen, vor Gjenfindelse havde, langt fra at bringe ham Livsfrelse, tvertimod fremskyndet hans Undergang. — Eller laae maaskee just deri hans rette, hans eneste Frelse? — Vilde Forsynet i denne Opløsning af hans Skjæbne lægge klart for mine Øine Tomheden og Utilstrækkeligheden af mine jordiske, verdslige Bedringsforsøg? — Nødvendigheden af at handle overdøvede nu for en Stund min Anger og min Sorg. Her var ingen Tid at spilde, hvis det endnu skulde være muligt at bringe ham nogen Lindring, eller idetmindste endnu engang see ham ilive.

Efter paa Præstegaarden at have anskaffet de nødvendige Redskaber, som en Baare ꝛc., og forsynet os med de Lægemidler, som Stedets Husapothek kunde tilbyde og som vi kunde skjønne paa — (ordentlig Lægehjælp var naturligviis ikke her at faa medbragt) begav vi os snarest muligt paa Veien. Toget bestaaende af Præsten, der ikke vilde lade sig afholde fra at følge med, de to Førere og jeg. Stille drog vor sørgelige Karavane opad Sæterstierne og saa over de uveisomme, myrbløde, steenbesaaede Vidder længer og længer ind paa Høifjeldet. Ved saaledes at gjennemvandre de frygtelige Strækninger, som den Eensommes Fod saa ofte havde betraadt, blev det mig ret klart, hvorledes hans svage Legeme ikke paa det Sidste havde kunnet udholde denne, selv for en ualmindelig stærk Mand næsten for svære Anstrængelse. Det forundrede mig kun, at han dog var kommen levende frem. Jeg maatte nu opgive alle andre Forhaabninger end den, at finde Livsgnisten endnu bevaret i ham saavidt, at jeg kunde modtage hans sidste Blik. Hvor uendelig lang, hvor trist, hvor ængstende var ikke denne Vandring! Jeg syntes jeg følte hans døende Villie at drage mig til sig fra Sæterdalen — min Sjæl vilde følge Kaldet og flyve foran paa Tankens Vinger, men møisommelig maatte den dog krybe med mit Legeme fra Steen til Steen, fra Høide til Høide. Endelig, da det led noget ud paa den lyse Sommernat, naaede vi den af Fjelde paa Fjeldet indesluttede lille Dal, hvor udentvivl hans Dødsseng nu var redet. Det var hans Visionsdal! Bevæget gjenkjendte jeg Omgivelserne efter hans egen Beskrivelse. Tæt foran den halvt nedfaldne Sæterhytte flammede nu et lille Baal, formodentlig af Vogteren opgjort forat varme den Syge i den her saa iisnende Natteluft. Derned skred vi nu, i ængstelig Forventning; thi der maatte han ligge. En dunkel Skikkelse reiste sig op fra Ilden, og kom os imøde; det var den tilbageblevne Vogter. „Lever han?“ hviskede jeg aandeløs, idet jeg krampagtigt greb om Mandens Arm forat holde mig opreist, da det afgjørende Øieblik vilde nedtynge mig. „Endnu“, var det korte Svar. Noget

lettet traadte jeg nærmere — Der laae han for mig, udstrakt paa et Leie af Mos og Blade, halvt inde i Hytten. Jeg knælede ved hans Side, og tog sagte hans Haand i min; den var kold og klam. Han laae med lukkede Oine, aldeles ubevægelig, kun hans Bryst gik hoit. De blussende Flammer fra Baalet kastede nu og da et falskt Gjenskin af Liv over hans marmorblege Ansigt, hvorpaa allerede Doden havde sat sit umiskjendelige Stempel. Dog var Udtrykket i hans Ansigt ikke smertefuldt, tvertimod bar det Præget af en mild, forklaret Ro. Han laae som i en Drøm, og lod ikke til at bemærke min Nærværelse; jeg kaldte ham kjærligt ved Navn, men han gjorde intet Tegn til Svar. Præsten kom nu med sine Medikamenter, og vi anvendte de simple Styrkningsmidler, der stod til vor Raadighed, men uden synlig Virkning. Vi afstode snart fra alle videre Forsog, og bleve i hjælpelos Forventning af hvad der skulde komme, siddende om hans Leie Resten af Natten, hensjunkne i den tunge Taushed, som Dodens Nærhed altid paalægger de Omgivende. Forst ved Solopgang blev nogen Forandring mærkelig hos den Syge. Det var som om Solens varme Straaler vilde vække ham til Afsked den sidste Gang, de havde jo saa længe været hans eneste Morgenvenner. Hans Aandedrag blev lettere, der gjød sig en svag Varme gjennem hans Haand, som jeg endnu holdt i min, og hans Oine aabnedes langsomt. Hans første Blik traf mig; deri laae Gjenkjendelse, Taksigelse, Fred — jeg folte hvorledes hans Haand sagte trykkede min. Over hans bævende Læber gik endnu intet Ord; længe formaaede heller ikke jeg at tale, endelig troer jeg at jeg spurgte ham om han onskede Noget. Jeg lagde mit Ore til hans Læber for at opfange det Svar, jeg saae han gjerne vilde frembringe, og da fornam jeg det Ord „Kapellet!" — Jeg forstod ham, og gav mine Ledsagere et Vink. Vi flyttede ham varsomt hen til den Jordvold hvor han havde havt sin Vision, og lagde ham her i det hoie Græs; hans Hoved hvilede paa min Arm: ved hans Fodder knælede Præsten og bad en Bon for Doende,

Her syntes han at have det saa godt; et Smil gik over hans allerede næsten stive Træk, og endnu en Gang hørte jeg Ord fra hans Læber, det lød som et Aandepust: „Lad mig hvile her!" Derpaa blev Alt stille, og medens den deiligste Morgenklarhed udbredte sig over Dalen og hans Dødssted, gled den Eensommes Sjæl umærkelig over i Glandsen af den evige Fred, som engang de salige Skikkelser i hans Drøm.

Hans sidste Ønske blev opfyldt. Med nogen Møie overvandt jeg Præstens Skrupler; han indviede den i Kapellets Grundvold opkastede Jord; vi begrove ham der, og satte et Kors af Vidier paa Høien. Her, i sin Eensomheds inderste Ring, maatte han hvile, paa det Sted hvor hans Rolighedshaab var opgaaet, og med den umaadelige, øde Fjeldørken omkring sig. Saaledes blev hans Livs Symbol fuldkommet i Døden.

To Billeder fra Italien.

(1849.)

I.

Pæstum.

Siden jeg sidst fremtog og ordnede et Billede af den Mindeskat, du har medgivet mig for Livet, skjønne og ulykkelige Italia! er du atter blevet et Fremtidshaab fattigere og en Erindring rigere, du som allerede før laae bøiet under dine Erindringers verdenstunge Vægt. Efter en kort Drøm om Opstandelse til Liv, til Frihed og Enhed, en Drøm, i Begyndelsen saa skjøn og begeistrende, men snart saa vild, saa blodig, saa vanvittig sønderrivende, er du atter vaagnet til den kvælende Virkelighed, der hverken er Liv eller Død, er du atter sunket tilbage til en skjøn Statue paa din Fortids Grav, forladt og forraadt af dine Egne, bundet og baanet af de Fremmede, værre end nogensinde før. Skal jeg tænke mig Dig nu i denne din Fornedrelsens Stund, saa gjenopstaaer for min Sjæl et Billede fra din ædleste Oldtidslevning i den skrækkeligste Nutidsomgivelse, et Billede af saa uendelig Storhed midt i uendelig Sorg, af saa høi og reen Skjønhed og dyb Poesi midt i den yderste Forsmædelse, at det kan ansees for dit eget: — Det er de gammelgræske Tempelruiner i Dødsørkenen ved Pæstum.

Vi vare i Salerno, Normannernes gamle Stad. En klar Maimorgen, solmægtig og varm som en Høisommerdag hos os bredte sin friske Glands over det herlige, dybblaa Hav, der her i en vid, halvmaaneformet Golf ruller sine milde Bølger ind med Salerno —, over den langt udtrædende, sært takkede Fjeldryg, der skiller denne Golf fra Bugten ved Neapel, og over Byens hvide Huse tæt under de grønne Bjerge. Fra en af dis-

ses høieste Toppe, lige over Byen, skuede de stolte Ruiner af Robert Guiscards gamle Borg ned til os i kraftig Morgenrødme, som vilde den reise sig til nyt Liv og sætte os tilbage i den eventyrlige Tid, da vore Forfædre herskede her ved Middelhavets Bredder. Men det var ikke til hin romantiske Tidsalder, fuld af Vaabenklang og Ridderdaad, men ogsaa af Voldsmagt og raa Styrke, at vore Tanker nu droges hen — det var længer, endnu meget længer tilbage i den fjerne Old, til Stor-Grækenlands classiske Tid, da hellenisk Kultur og Skjønhed blomstrede paa Syditaliens rige Sletter og Strande. Thi paa den sydlige Side af Golfen, foran de i Fjernhed hensvømmende calabriske Bjerge, skimtede os imøde et bredt, fladt Landstrøg, nu ligesom overskygget af en let Taage — det var den vidtstrakte, fordum saa frugtbare Slette, hvorpaa den i Oldtiden for sin Skjønhed og Rigdom berømte græske Stad Pæstum har ligget. Anlagt af en græsk Koloni (Sybariterne, hvis blotte Navn er bleven en almindelig Betegnelse for vellystig og forfinet Levemaade) var denne Stad helliget Neptun (Poseidon) og derfor af Stifterne kaldet Posidonia, hvilket Navn først af Romerne blev forandret til Pæstum. Den var engang stor og prægtig fremfor alle andre græske Kolonier i Syditalien, fuld af yppigt Liv, af ædle Kunstværker, af herlige Bygninger, og dens Omegn var saa berømt for sin sunde Luft, sine kostelige Frugter og sin sjeldne Blomsterflor, at Enhver priste sig lykkelig, som kunde fæste Bo der, og Roserne fra Pæstum vare søgte over hele Italien. Endnu under de puniske Krige rig og mægtig, hensvandt Posidonia mere og mere under det langvarige romerske Herredømme, bestod dog endnu paa en Maade ved Keiserrigets Fald og kom med dette i Barbarernes Hænder, indtil dens sidste Levning blev ødelagt af Saracenerne i det 10de Aarhundrede. Men trods denne Ødelæggelse, og de fast tusinde Aar, som efter den igjen ere hengaaede, var dog, saa sagde man os, endnu ikke alt Spor af Pæstum forsvundet — endnu skulde tre anseelige Templer staae opreiste derude, som uforkastelige Vidner om den gamle Herlighed.

Og det var for at gjøre en Valfart til disse, at vi hin klare Maimorgen steg i Reisevognen, der holdt udenfor Albergo della Vittoria i Salerno. Den omhyggelige Cameriere satte endnu en Kurv med Levnetsmidler og Viin foran os i Vognen, gjentog endnu engang sine Forsigtighedsregler med Malariaen derude, raabte og vinkede sit „Buon viaggio“ — og afsted raslede vi henad Salernos lavabrolagte Molo. Levnetsmidler! hvilken overdreven Forsynlighed, ville vel Mange her tænke, at udruste sig saaledes med Mundforraad for en fem Miils Kjørsel til et for sin Frugtbarhed saa berømt Sted som Pæstum, hvor Jordbunden dog vel endnu maa kunne yde sine gode Gaver, om end Byen er ødelagt. Vi gjorde selv den samme Bemærkning, men man forsikrede os om, at hvis vi ikke vilde faste den hele Reisedag, hvilket i den usunde Luft vilde bekomme os meget ilde, maatte vi forsyne os saaledes med Proviant som skeet var, thi bistude i det rige Pæstum, hvor der forhen flød af Viin og Olie, og hvor de sjeldneste Lækkerier, de mest udsøgte Frugter vare for Hvermands Mund, vilde det nu knapt være os muligt at opdrive en Bid Brød eller et Glas drikkeligt Vand!

Vi havde i Forstningen en behagelig Vei mellem skjøntformede, grønne Bjerge, med hvide Villaer hist og her paa Afhældningerne, omgivne af Viinhaver, Figen- og Olivenplantager og omrankede af rigtblomstrende Slyngplanter, saa vi allerede halvt om halvt begyndte at tvivle paa alle de Historier om Pæstum-Egnens nuværende Ødhed og Ufrugtbarhed, hvormed man havde opfyldt os, saa godt syntes vi denne Begyndelse af Touren svarede til det rosenduftende Posidonias gamle Ry. Men snart blev det anderledes. Veien førte fra Bjergene ud paa den store, vide Slette, og istedetfor at Omgivelsernes Frugtbarhed der skulde tiltage, aftog den meget mere, alt eftersom vi fjernede os fra Bjergene; de beboede Steder bleve sjeldnere og sjeldnere, og Husene sank ned fra elegante Villaer til usle Lerhytter. Viin- og Frugthaverne forsvandt lidt efter lidt, og kun en enkelt Maismark saaes

hist og her at vifte med sine brede Sivblade, indtil ogsaa dette sidste Spor af Dyrkning ophørte, og Egnen strakte sig hen som en vild Steppe i uendelige Bølgelinier, snart gold og brunbrændt, snart i Fordybningerne bedækket med yppigt, grønt Græs, og høie, giftige Sumpvæxter. I denne sørgelige Eensformighed droge vi nu længe fremad, Solen brændte stedse stærkere og stærkere over vor Reisevogn, og ingen Tanke af Skygge fandtes paa den træløse Vei, medens en egen døsiggjørende Damp nu og da forekom os at stige op fra den forsumpede Grund. Eller det var maaskee kun Heden og den eensformige Bevægelse der gjorde, at vi lidt efter lidt betoges af en fristende Søvnighed, den vi kun afholdtes fra at give efter for ved den yderste Villieanstrængelse, opmuntrede ved Kudskens ofte gjentagne lakoniske Formaning: „Ikke sove — Malaria". Thi her i disse forpestede Egne er Søvnen, saa siger man, ikke alene Dødens Broder, men dens Forgjænger. Efter flere Timers Kjørsel kom vi saaledes endelig til Floden Sele, der her skulde passeres paa en Færge. Det kunde ligesaa gjerne været Floden Styx, saa tung og dødstræt væltede den sine grumsede Vande mellem sorte, livsforladte Dyndbredder, og de Færgefolk, der satte os over, kunde gjerne være fra Skyggernes Land, saa spøgelseagtige, huløiede og elendelige saae de ud. De kom ogsaa virkelig fra Dødens Land, thi de vare Beboerne af det nuværende Pæstum, hvis ulykkelige Indbyggere ere Oldinger ved tyve Aar og ansee det for en høi Alder at opnaae de Tredive. Ved Landstigningen paa den anden Bred overfaldtes vi af en Flok halvnøgne, hylende Tiggerbørn — det var Pæstums unge Slægt, som her modtog os. Og noget saa Skrækkeligt og Ynkværdigt som disse Gestalter havde jeg aldrig før kunnet tænke mig — de vare askefarvede, havde opsvulmede, hængende Maver og tynde Been, og i deres Barneansigter saaes allerede skarpe Oldingsfurer — deres dybtliggende, sorte Øine brændte af Sult og Graadighed, idet de ophrakte deres skjælvende Hænder og med jamrende Raab bad om Almisse. Her kunde man bogstavelig troe paa den sæd-

vanlige italienske Tiggerformel: Muoro di fame (Jeg doer af Sult). Vi gave dem nogle Carliner, men bleve dem ikke derved kvit; de sloges nu om Skillingerne, og de af dem, som fandt sig brøstholdne, fulgte nu Vognen med deres jammerlige Skrig lige til den standsede udenfor et smudsighvidt, mere end forfaldet Hus, der stod eensomt i denne Ødhedsmark — det var Pæstums Værtshus. Ligeoverfor dette, paa den anden Side af Veien, saae vi vel de røde Kolonnader af Templerne at hæve sig stille og mægtige op af den grønne Ørken, men vi kunde ikke strax søge derhen, udmattede som vi vare af den langvarige Kjørsel i Heden — først maatte vi om muligt samle nogen Hvile og Styrke i den Dør- og Vindveløse Locanda. Her kom da det fra Salerno medtagne Forraad ypperligt tilgode, thi her fandtes vel en Vert, lidt mindre gusten og elendig end de øvrige Pæstianere, men han kunde fast Intet skaffe, ikke engang en Drik klart Vand. Hans Vandbeholdning var nemlig just opsluppet og endnu ingen ny ankommen fra Bjergene, hvorfra alt Drikkevand her maa hentes, eftersom det, der findes i Pæstum selv, er giftigt. Da vor Mangel imidlertid blev bekjendt, kom en af de nærliggende Lerhytters skrækkelige Beboere med en Krukke klart Vand, som han nylig havde bragt hjem, og falbød den med en Stolthed, som havde det været den kosteligste Viin fra de gamle Sybariters inderst mærkede Amphoræ. Det var jo ogsaa den eneste Kvægelse, Pæstum nu formaaede at byde sine Gjæster! — Under Maaltidet gjorde vi Bekjendtskab med en anstændig klædt, nogenlunde dannet Mand, af et ret godt Udseende, som til vor Forundring lod til at høre hjemme her i denne giftige Hule mellem disse Skrællinger. Det kom snart ud at han var Ciceronen ved Templerne — hvilket nok saa forladt Sted i Italien har vel ikke sin Cicerone? Denne klagede dog meget over sin besværlige og farlige Tjeneste; thi for ikke at blive pestsmittet som de øvrige Beboere af dette forbandede Sted, maatte han tilbringe Natten i en langtfraliggende Landsby mellem Bjergene, og altsaa hver Morgen og hver Aften gjøre den besværlige Reise til

og fra Ruinerne, maatte dvæle den bedste Deel af Dagen paa dette frygtelige Sted, blandt disse halvvilde, elendige Mennesker, ofte uden at blive belønnet ved en eneste Reisendes Ankomst, især paa denne Aarstid. Hans bedste Tid, sagde han, var de egentlige Vintermaaneder, da var Luften taalelig og da indfandt sig de fleste Reisende; nu, da Heden allerede var begyndt, kom der kun faae, og i Maanederne Juni, Juli og August, da Malariaen er paa det Værste, turde han selv ikke engang komme hid, men maatte overlade Templernes Bevogtning til de priisgivne Kvæghyrder, som ogsaa under hin Dødsens Tid maa holde ud her. Og dog røbede han, trods Alt dette, en besynderlig Kjærlighed for sin Bestilling og for sine Oldtidsminder, dem han havde besørget indhegnet, for, som han sagde, at bevare dem for vilde Dyrs og vilde Menneskers Molest, men vel mest for at ikke de Reisende skulde kunne nærme sig dem uden hans Tilladelse. Hans Oine lyste af Stolthed, og hans Læber strømmede over af Svada, da han førte os derover, og vel maatte vi bekjende at ingen anden Cicerone i hele Italien havde mærkværdigere og skjønnere Sager at forevise, end just han. Tre kolossale Templer fra den ældre græske Tid, hævede sig her, i temmelig Frastand fra hinanden, med stille Majestæt op fra den vilde Grund, hvor hvert andet Spor af den mægtige Stad, hvis Smykke de have været, forlængst var forsvundet, medens deres harmoniske Former, deres mægtige Soilestillinger, deres symmetriske Architraver og Frontoner endnu altid i skjønne og bestemte Linier tegne sig mod den dybt blaa Luft. Det midterste, Neptuns Tempel, er det skjønneste, ældste og dog bedst vedligeholdt af dem; det synes fast, som kunde Stadens Skytsgud i den almindelige Ødelæggelse endnu ikke forlade sit elskte Sted, og derfor har opretholdt denne sin Bolig saa uskadt. Thi det er ikke en Ruin, det er en heel, fuldstændig Bygning, saa skarp og fast at den synes opreist igaar, og kun venter paa at Taget skal lægges over den aabne Halle. Dette Tempel er efter rimelig Beregning bygget i det femte Aarhundrede for Christi Fødsel, af uhyre Blokke

rødlig Tufsteen, i den reneste, græsk-doriske Stiil. Paa et Parallelogram af næsten 200 Fods Længde og 80 Fods Bredde, med tre høie, rundt omgaaende Trin, bære sig 36 cannellerede, sex Fod tykke og næsten 30 Fod høie Søiler, der bære et stort Architrav med to Frontoner. I Midten er Cellen med fire indre Mure og dobbelte Søilestillinger — her kan man endnu skjelne Offerstedet og Høialtaret, og seer Spor af Mosaik. Ved at betræde denne ædle Halle og vandre mellem dens Søilegange, finder man Alt saa skjønt, saa elegant midt i dets Klippeværdighed, at man ikke kan fatte den uhyre Ælde, uden at anstille bestemte Beregninger derover. Ligesom vist Mange med mig har følt et langt sikrere Indtryk af Ælde ved at see en middelaldersk hensmuldrende Feudalruin, end ved at betragte en Levning fra den græske eller romerske Oldtid, der dog i Virkeligheden kan være over tusinde Aar ældre. Det maa vel komme af, at det Præg af klar Kultur og skjøn Kunst, som hviler over de classiske Mindesmærker, ogsaa rykker disse nærmere ind til os, i Kulturens Dag levende Mennesker, trods den uhyre Tidsafstand, end de uformelige Rester fra en mørk, romantisk Tidsalder, som dog i Virkeligheden ligger os langt nærmere. De to andre Templer i Pæstum ere ogsaa skjønne, men mindre vel konserverede, og af en senere Bygningsstiil; man har antaget det nordlige for et Ceres-tempel, og det sydlige har man kaldt en Basilica, fordi man intet Offersted har fundet der.

Længe efter at Ciceronen var færdig med sin Omgang, sad jeg paa Trinene i Neptunstemplet og saae ud over den besynderlige Omgivelse. Solen var alt kommet lavt, og brede Skygger faldt derfor fra Søilerne over Flisegulvet i Peristylen, hvor jeg havde min Plads. Alt var dødsstille og forladt omkring mig, kun en Uendelighed af store, grønne Firbeen smuttede frem og tilbage mellem Stenene, og i den tætte, stride Vegetation af sivagtige Planter og lave Buskværter med grelle Blomster, som omsluttede Templet, hørtes nu og da en sagte Hvislen, enten af et Vindpust der gik gjennem de stive, ligesom støvbedækkede Blade, eller

ogsaa fra den Mængde Slanger, der have deres Tilhold i dette giftige Krat. Lod jeg Blikket vandre længer, saa traf det de halvt omstyrtede Søilerækker af de to andre Templer, stærkt belyste af Eftermiddagssolen og omgivne af det samme graagrønne Krat. Ikke nogensteds Spor af menneskelige Boliger, undtagen Værtshuset, thi de faa Lerhytter hvor hine Elendige fristede deres usle Liv, kunde i Frastand ikke skjelnes fra Jordbunden i den brune Ørken, der i uendelig Eensformighed strakte sig ud til alle Sider, kun fjernt begrændset mellem den blaa Havstribe og en høi Bjergryg. Men over det Hele hvælvede Italiens skjønne Himmel sig saa let og klar, som om den endnu skinnede over den gamle Sybariterkolonies hele Livspragt og bugnende Frugtbarhed, og ikke over tre eensomme Templer midt i den nærværende, dødsgivende Ødhed. Hvad var Aarsag til denne skrækkelige Forvandling i Naturen her, medens idetmindste eet af Menneskenes Værker gjenstod ganske urørt? Sindet kunde ikke lade af at beskjæftige sig med dette Spørgsmaal. Havde de skjønne Mennesker, der engang boede her, i al deres Yppighed og Kunst ført et saa syndigt, forfinet og naturstridigt Liv, at deres Jordbund derfor af Naturen var bleven forbandet? Eller var Skjønhedskulturen her engang drevet saavidt at Høiden var overskredet og Jorden ikke kunde frembringe mere? — Eller var det den nuværende Slægts Usselhed, der her ikke kunde bære, ikke kunde gjenoplive sine Forfædres store Minder? Vare disse i sig selv saa skjønne, af Himlen begunstigede Egne for evigt dømte til saadan Stillestaaen og Forraadnelse, eller kunne de engang med hele Italien hæve sig til nyt Liv? Og var dette gjennem Aartusinder vidunderligt bevarede Skjønhedstempel et af Skjæbnen sat Tegn paa, at Italiens Skjønhedskraft ikke kan døe, at dets Fornyelse vil komme tilsidst? — —

I disse Betragtninger og Gisninger, hvoraf den ene tog den anden, blev jeg her afbrudt ved Ciceronen, der erindrede om, at nu var det Tid til Opbrud: Dagen hældede allerede, og Ingen, som ikke var nødt dertil, blev i Pæstum-Egnen efter Solens Ned-

gang, thi da steg de giftige Taager op af Sumpene. Luften forekom mig dog endnu saa let og sød at aande, jeg vilde saa nødig troe paa alle disse Fortællinger om Dødsfare i hvert Aandedræt her. — Kun ugjerne rev jeg mig løs fra det skjønne Tempel. — Men da vi i Vognen foran Værtshuset atter omringedes af en Flok gustne Elendige, der vare de dødsindviede Offre for denne søde Luft, da fik vi rigtignok atter Troen paa dens Giftighed livagtigt for Øinene. Og endnu græsseligere blev det, da et Par af disse Jammerskikkelser, i Haab om derved at vinde nogle Skillinger mere, gav sig til at dandse Tarantella for os, medens en ældgammel Kjærring paa 30 Aar slog Tambourinen dertil, og de Øvrige hylede i Chor. Noget gyseligere end denne Dødningdands, i disse Omgivelser, skal man have vanskeligt ved at tænke sig. — Vi bad dem for Guds Skyld holde op, kastede til dem hvad Smaapenge vi havde tilbage, og lod Kudsken jage paa Hestene det Bedste han kunde, for snarest muligt at komme bort fra dette Helvede. Men længe hørte vi deres klagende Raab lyde efter os, og det var først paa den anden Side Færgestedet vi atter fik Ro, idet vi overgav os til den behagelige Bevidsthed, at det nu gik rask tilbage til dyrkede, smilende Egne, og til lykkeligere Menneskers Boliger.

II.

St. Petersfesten i Rom.

Ikke paa længe havde Karnevalet været saa belivet, Paaskefesten saa besøgt og glimrende, Tilstrømningen af Fremmede ved disse to Hovedanledninger saa betydelig, som i hint Naadens Aar 1847, i hvilket det gamle Rom syntes at have faaet ny Livskraft, ja den ældste af alle bestaaende Institutioner, Pavedømmet selv, syntes at have fornyet sig i Pius den Niendes dengang saa kjærligheds-fuldt ærede Personlighed. Alle, som dengang vare saa lykkelige at befinde sig indenfor Roms Mure, Indfødte som Fremmede, forenede sig i de samme glade og lyse Forventninger om en mild, fredelig og christelig Løsning af gamle Forviklinger og indgroede Misbrug, om en ny Frigjørelsens Æra for Rom, for Italien, for Katholicismen, og det øvrige Europa havde med Haab og levende Opmærksomhed sit Blik henvendt paa hvad der saa smukt syntes at udvikle sig i dets gamle Hovedstad. Der fandtes vel dengang kun Faae, som klogt kunde beregne at alt Dette kun var en skjøn Illusion, — Ingen, der kunde ane hvilken Rædsel laae skjult saa tæt bag dette glimrende Fremtidsskjær. — Derfor kan Nedskriveren heraf heller aldrig angre eller skamme sig ved, at han med alle Varmtfølende paa hin Tid delte denne skjønne Illusion og udtalte den, — tvertimod, han vil altid bevare denne pavelige Begeistrings-Tid i Rom, som en af sit Livs kjæreste Erindringer, hvor blodigt end de senere Dages Begivenheder have spottet og gjendrevet, hvad vi dengang sværmede for. Selv over de lange, i protestantiske

Dine latterlige, ja forfængelig-hedenske Kirkeceremonier, hvoraf der i den pavelige Ritus gives saamange, som der i 1847 en betydningsfuld Alvor, en mild Opløftelse, som gjorde dem interessante og gribende, endog for Uindviede — thi Hovedpersonen i alle disse hellige Skuespil var jo den Mand, som da var Gjenstand for almindelig Kjærlighed og Beundring, ja Tilbedelse; — den samme Mand, som nu er Gjenstand for almindelig Medynk, Spot eller Had — Pius den Niende. Hans uendelige Funktioner i den hellige Uge og i Paaskedagene, samt alt hvad Rom ellers opbød til denne store Festtid, ville vi ikke nærmere berøre, da det er et altfor udbrugt Emne, selv her hos os, der boe saalangt borte fra Aastedet. Hvo har vel ikke hørt eller læst de nøiagtigste Beskrivelser over Paaskefesten i Rom? Men der er en anden stor romersk Kirkefest, mindre besøgt og sjeldnere beskrevet end Paaskefesten, men kanskee endnu mere charakteristisk for Rom end denne, og som desuden ligesaavel som denne har sin Kuppelbelysning og sin Girandola — det er Petersfesten, der holdes hver 29de Juni til Ære for denne Apostlernes Første, Pavernes Forgjænger, Kirkens Klippe, og til Erindring om hans Martyrdød paa Korset. Ved denne Fest, som den holdtes i 1847, ville vi dvæle nogle Øieblikke. Grunden hvorfor Petersfesten er mindre besøgt af Fremmede, end Paasken, kan vel ganske let søges i Aarstiden, hvorpaa Apostlens Høitid falder, nemlig de allersidste Dage i Juni, og da er jo allerede Høisommeren dragen ind over Roms Campagna med sin fortærende Solbrand og feberavlende Malaria, for hvilke vidtberygtede Skræmsler de fleste Fremmede allerede ved Midten af Juni pleie at flygte til Sabiner- og Albanerbjergenes friskere Luft, eller til nordligere Egne. Men de, som trodsende den altfor udskregne Fare blive tilbage i Rom idetmindste over Petersfesten — og deres Antal var i 1847 ikke ringe — disse Efternølere blive i Sandhed høit belønnede for deres Udholdenhed ved det særegne Skjønhedens og Sydlighedens Præg, som netop denne frygtede Sommersol udbreder over Rom og dets Skytspatrons Fest. Alle

Mindesmærker, alle Ruiner, alle de prægtige, om end groteske, Kirkebygninger og Paladser viste sig nu for os ligesom omstraalede af en rødlig, varm Tone, der forhøiede deres maleriske Virkning, og selv gav de almindeligste Gjenstande et betydningsfuldt Udtryk. Det romerske Folkeliv traadte mere end nogensinde i Dagen, og det forekom os at Byen ligesom eiede sig selv mere nu, end ved Paaskefesten, hvor man saae flere Englændere paa Gaden end Romere. — Der sænkede sig ligesom over Alt en høitidelig Stilhed, der egnede sig for denne Verdensherredømmets Gravstad. Selv den umiskjendelige Anelse af en Giftaande, der inddroges med den søde, varme Luft, passede dermed godt, og bidrog Sit til at forhøie Nydelsen af det eiendommelige, Indtryk, alle Omgivelser gjorde paa os i disse sidste Dage af vort Romerophold. Man sporede denne Giftaande tydeligst i den ubeboede Deel af Byen, i Ruinstaden hinsides Kapitolium, hvor en besynderlig, ikke ubehagelig Mathedsfølelse listede sig over den Vandrende for hvert Skridt, og hvor store Baal mod Aftenen antændtes mellem Ruinerne for at rense Luften. Ligeledes, vilde man søge Ly mod den brændende Solhede i Villaernes skyggefulde Alleer og Lunde, da følte man der hin Tunghed endnu stærkere over sig, og sporede tillige en mudderagtig Gravluft aande ud fra de tilsyneladende friskeste og deiligst grønne Løvpartier. Man skyndte sig da tilbage igjen til de tætbeboede Dele af Staden, hvor man, om end Solen brændte nok saa haardt paa Steenbroen, dog følte sig sikker; thi Erfaring har, besynderligt nok, viist, at Heden og Malariaen i Rom har mindst Magt der, hvor Befolkningen er tættest sammenhobet. Der kan man ogsaa i størst Tryghed nyde de herlige Aftener, da Mørket synes at have bevaret et Gjenskin af Dagens Guldglands, Luften er saa forfriskende og let, og Alt hvad der har Liv synes at aande frit efter Dagens kvælende Hede. En saadan Aften var det den 28de Juni, da vi i Mørkningen begav os gjennem de lange og trange Gader til Citta Leonina, paa den anden Tiberbred, for at see Peterskuppelen illumineret. Kirkehøi-

tideligheder̃ne vare vel allerede tidligere paa Eftermiddagen begyndte med en pavelig Vespertjeneste i Peterskirken, ved hvilken Hans Hellighed efter gammel Skik havde velsignet de Pallier, hvormed Erkebisperne i Aarets Løb skulde beklædes, men vi fritog os fra at overvære denne Akt, da vi vare visse paa at faae fuldkommen nok af det Slags ved Hovedceremonien næste Morgen. Kuppelbelysningen kunde vi derimod ikke forsømme; det er et Skuespil, hvis Mage i Storhed og feeagtig Glands man andetsteds aldrig faaer at see. Først fra Engelsbroen saae vi det herlige Luftsyn glimre os imøde som et uhyre Tempel, bygget af Ildperlerader, hvir i den dunkle Aftenhimmel. Her fra Broen tager den oplyste Kuppel sig maaskee bedst ud, da den, fuldt betegnet i alle sine skjønne Forhold, synes at svæve frit over alle Høider, som et straalende, men fast Meteor. Ankomne paa Peterspladsen fandt vi idetmindste, at det første underfulde Indtryk tabte sig noget, thi her skjules Kuppelens nederste Halvdeel af Kirkens uhyre, groteske Façade, hvis forviklede architektoniske Linier ogsaa vare betegnede med Lamper. En imposant, næsten forfærdende Virkning gjorde dog det vældige Bjerg af en Bygning, som det laae der lige for os, glødende fra Grundmur til øverste Tinde i et mat Ildskjær, hvorved den faste Steen næsten saae ud som gjennemsigtig, og først nu blev Kirkens kolossale Forhold os rigtig begribelige, betegnede som de vare ved disse Ildlinier. Paa den skjønne Plads foran Kirken kan man vel antage, at næsten Halvdelen af Roms Befolkning var samlet — og dog var der ingen Trængsel, den umaadelige Plads gav mageligt Rum for Alle. Den fornemme Verden blev roligt siddende i sine Vogne, der i lange Rækker holdt langs de Pladsen i en Halvkreds omgivende Søilegange, paa hvis Trin en stor Deel af den ringere Tilskuermasse havde leiret sig, medens Andre bekvemt indrettede sig paa Rader af Stole, der udleiedes midt paa Pladsen, og atter Andre eller de Fleste sværmede frit omkring. Ingen vild Uorden eller døvende Skraal og Skrig, kun en dæmpet, ligesom forventningsfuld Mum-

len lod fra denne uhyre Folkemasse. Over dette dunkle Hav af Hoveder bærede Pladsens to mægtige Fontæner herligt brusende deres sprudlende Vandneg, hvoraf hver Draabe funklede i Ildskinnet som en Ædelsten. Det var tydeligt, at hele denne Tilskuermængde endnu ventede en Forandring i Skuespillet, skjønt Ildtemplet foran dem og den phantastisk belyste Plads vel kunde synes mere end nok for een Aften. Men overalt hørte man mumle: „Nu kommer det! Bliver Klokken da aldrig ni? Naar mon det kommer?“ o. s. v. Hvad skulde endnu komme, tænkte den Uindviede. Var her en Forøgelse af Herligheden kun mulig? Noget ud paa Aftenen steg Fuldmaanens blege Ansigt langsomt op bag den glødende Kuppel, og blandede sin hvide, rene Sølvglands med det røde Ildskin, der hvilede over Peterspladsen, hvorved rigtignok en endnu mere magisk Belysning fremkom. Men dette kunde det dog ikke være, man kunde dog ikke drive den romerske Stolthed saavidt, at betragte det natlige Himmellegemes hellige Lys som en blot Tilgift til Petersdomens skinnende Herlighed. — Forventningen vedblev ogsaa. Endelig rungede den store Petersklokkes tunge Slag henover Pladsen og Staden. Da saaes en klar Flamme at blusse op paa Spidsen af Korset, der kroner Kuppelen, og i samme Nu blussede lignende Flammer op over den hele Kuppel, over den hele Kirke, over de firdobbelte Kolonnader, som fra den strække sig i en Halvkreds om Pladsen, saa at hele dette mægtigste Bygningsverk paa Jorden, nu, som ved eet Trylleslag betegnedes i alle sine Linier og Forhold ved hoit luende Flammer, istedetfor som før af matglødende Lamper. Og disse Flammer forsvandt ikke ligesaa hurtigt, som de vare komne, de vedbleve at brænde, at flagre og fylde Luften med fast utaalelig Lueglands. Endnu langt ud paa Natten saae vi fra Monte Pincios fjerne Hoider det straalende Zionstempel at flamme i usvækket Kraft,

Næste Morgen den 29de, vare vi atter derude paa den anden Tiberbred, forat høre Paven læse Messe i den katholske Christenheds Hovedkirke. Den mægtige, klare Junisol havde nu over=

rundet Nattens rødt blussende Flammeskjær og kastede sin blændende Straaleglands over St. Peters Plads og Kirke, der nu ikke længer forekom os saa kolossal, som da Glandsen udgik fra dens egen Masse; den syntes nu ligesom beskeden sammensjunken for Dagens vældigere Sandhedslys. I Kirkens Indre var allerede Ceremonien i fuld Gang, Røgelse og Sang hvirvlede under de gyldne Hvælvinger, røde Silketæpper hang ned og skjulte de skjønne Marmorvægge, Pavens høie Throne dæmrede i det Fjerne, omgivet af guldskinnende Cardinaler og Biskopper, Corps diplomatique var i sine Loger, forsllørede Damer i lange Tribuner, Schweitzer- og Nobelgardens Paadsere, Hjelme og Hellebarder blinkede og raslede, den store Folkemasse af alle Stænder og i de forskjelligste Dragter spadserede snakkende omtring i Kirkens umaadelige Gange, eller knælede for en eller anden Favorithelgens Altar. Mest beleiret af Andægtige var naturligviis den Dag St. Peters eget Billede, en ældgammel sort Statue af Bronze, der er anbragt i en Marmorlænestol foran den tredie Pilaster fra Hovedindgangen, og hvis ene fremrakte Fod er ganske blank poleret af de Andægtiges Kys. Idag var denne sorte Figur festligt indhyllet i en prægtig guldvirket Parekaabe, dens Hoved var smykket med en tredobbelt af Ædelstene funklende Tiara, og paa dens til Velsignelse oprakte sorte Høire glimrede Fiskerringen. Stor Trængsel var omkring denne Helligdom, rigtignok mest af simple Almuesfolk; den Ene strakte sig over den Anden forat komme til at kysse St. Petri Fod, som idag havde mere end sædvanlig Kraft; man saae smaae Børn rækkes fra Haand til Haand for at naae hen til Billedet og deelagtiggjøres i dets Velsignelse. Imidlertid gik Gudstjenesten sin uforstyrrede Gang oppe ved Høialtaret, men Ingen uden de derved fungerende Geistlige lod til at bryde sig videre derom, indtil det Øieblik da Basunernes Skrald gjennem de uhyre Hvælvinger og Kanonernes Torden udenfor forkyndte, at den hellige Fader selv opløftede det Allerhelligste. Da sank alle de i Kirken forsamlede Militære paa eengang i Knæ, saa deres

Vaaben klang mod Marmorgulvet, og Størstedelen af det forsamlede Folk fulgte deres Exempel. Alles Hoveder bøiede sig idetmindste for det Ene, som saaes opreist og blottet foran Hoialtaret; det var Pius den Niendes milde, ærværdige Hoved, som her saaes hævet over alt Folket, det var hans skjælvende Hænder, som her opløftede den gyldne Monstrans og viste den frem mod alle fire Verdenshjørner. Dette var et høitideligt Moment, et af de sjældne, som belønner ogsaa den Fremmede og anderledes Troende for Kjedsommeligheden ved disse langvarige og for ham ofte uforstaaelige Ceremonier. Efterat Messen var tilende blev Paven baaret i stor Procession rundt Kirken i sin forgyldte Stol, paa sex rødklædte Drabanters Skuldre, omviftet af de uhyre Paafuglevifter og fulgt af sin uendelige Præstehær, hvoraf de ham nærmeste bare paa Silkepuder hans Klenodier og Regalier, den tredobbelte Krone, Noglerne, forskjellige Bispehuer, ꝛc. Da Toget kom forbi den føromtalte Petrusstatue, var det underligt at see, hvorledes det levende Afgudsbillede paa den vaklende Bærestol bøiede sig for det livløse paa Marmorthronen, medens dette blev siddende stivt og ubøieligt som altid, med sine tre sorte Fingre oprakte i det mystiske Velsignelsestegn. Der sidder det ogsaa uforandret endnu, medens dets levende Repræsentant har været fordrevet langt bort fra dette sit Tempel og fra sin hellige Stad.

Om Aftenen var der atter Illumination og Ildfornøielse i Rom. Men dennegang var det ikke Pavedømmets Stolthedsbygning der skulde forklares med Ildskrift, det var det hedenske Keiserdoms Gravmæle, som maatte tjene til Bærer af St. Petri yderligere Forherligelse, som maatte taale at det nye Rom feirede sin i eet Øjeblik straalende, tordnende, lynende Triumph paa det Gamles uforgjængelige Grund. — Det var det nokssom bekjendte og beskrevne Fyrværkeri paa Keiser Hadrians endnu saa vældige Gravborg, den Paverne ved nogle smaae Forsvarsværker have gjort til Fæstningen Engelsborg. Her, paa denne imposante Rotunda, der speiler sig i Tiberen, øvede nu de berømte romerske Fyrværkere i en halv

Times Tid deres bedste Kunst: Templer og Kolonnader af Brillantild opstod og forsvandt i et Øieblik, tusinde Ildfontainer sprudlede, brede Kaskader af Ildregn, hvori tindrende Stjerner svømmede, væltede sig fra Borgens Tinder ned i Floden, hele Borgen skinnede snart i grøn, snart i rød bengalsk Ild, og til Slutning foer et umaadeligt Neg af mange tusinde Raketter op i Luften med et forfærdeligt Brag, som om den hele massive Steenmasse sprængtes fra Grunden af. Nogle Øieblikke efter var ogsaa Alt chaostisk indhyllet i Damp og Mulm, men da Krudtrøgen var draget bort, stod den gamle Hedningemur atter stolt og fast der i Fuldmaanens klare, uforanderlige Lys.

En Nytaars-Legende.

(1849.)

En Nytaars-Legende.

Det var en bitterkold Nytaarsaften. Himlen stod sort og stjernetindrende over den hvide Vinteregn, og Sneen hang tyk og fast som Iistapper paa de mørke Graner og over Hyttens lave Tag, saa den næsten skjulte dens eneste lille Vindve. Men gjennem dettes smaa tilfrosne Ruder lyste et mat Ildskin ud i Vintermørket, og indenfor i Hytten sad den fattige Enke med sine Smaa om Skorstensilden, der snart flammede høit og snart truede med at gaae ud, alt eftersom den næredes fra en Bunke tørre Kviste og smaat Kras, som Børnene havde sanket sammen ude i Graneholtet om Formiddagen. Ordentlige Vedtræer fra de mange Brændestabler derude turde de ikke tage for den haarde Mand oppe paa Gaarden, det havde han strengelig forbudt dem, skjøndt han eiede saa store Skove med mange tusinde Træer. De glædede sig nu og jublede hvergang Flammen blussede høit op og det knittrede ret lystigt i Grankvistene, men dette var ogsaa deres eneste Juleherlighed og Nytaarsglæde, thi den fattige Stue var vel renskuret til Helligaftenen, men den var tom og bar paa alle de gode og skjønne Ting, Julen ellers pleier at bringe med for Børn og Voxne; i Skuffer og paa Hylder fandtes her Intet, uden en Skaal sur Melk og det lidet Forraad Havremel, til den for Middag og Aften her sædvanlige Vandgrødskost. For at tilberede denne satte Moderen just Gryden paa Ilden, da spurgte hendes næstældste Barn, en Dreng paa syv Aar, om de da heller ikke iaften skulde faae noget Julegodt? Lille Hans, Viserdrengen oppe fra Gaarden, havde dog idag ude i Skoven fortalt ham, at Folkene

deroppe bagte og stegte saamange deilige Ting til Nytaarsaften, skulde de saa her aldrig faae see noget Saadant? Ak, sagde Moderen, jeg har heller ikke ikvæld andet at give Eder, end den velsignede Havregrød, men lader os takke Gud saalænge vi have den, og Tag over Hovedet, og Noget at varme os ved; der er dem, som ikke have det engang. Og hun sukkede dybt, thi hun tænkte paa at hun formedelst Mandens Død var udsagt fra Pladsen til ubestemt Tid, og at hun, naar en ny Familie ankom, vilde være husvild med sine fire Smaa og sin gamle, sengeliggende Svigermoder, hvis eneste Støtte hun var. Ja, men kjære Moder — begyndte nu med grædefærdig Stemme hendes Ældste, en lille niaarig Pige, der sad med den mindste Glut — kjære Moder, husker du ikke, at da vi Juleaften ogsaa sad og ikke havde noget Godt, da sagde du, at hvis vi i Juleugen vare rigtig artige og flittige og gudfrygtige, saa vilde Fader, som er i Himlen, paa Nytaarsaften sende os et Bud med deiligt Julebrød og nye Klæder? Men nu er det jo Nytaarsaften, og ikke noget Sendebud er endnu kommet, og dog have vi været skikkelige og flittige, have samlet Kviste og passet Huset, medens du var paa Arbeide, have læst vort Fadervor baade Morgen og Aften, ikke sandt, Moder? — Jovist, sagde den arme Moder, hvis Haab om ved anstrengt Arbeide at kunne forskaffe dem den belovede Nytaarsgave, var slaaet feil — jovist have I været mine egne kjærlige og lydige Børn, men Himmelbudet har saa mangfoldige andre Steder at gaae iaften, og det til Folk, der forend vi fortjente dets Gaver, at det vel ikke kan naae til os; dog det kommer vist, om ikke iaften, saa en anden Gang, naar vi blot slaaer vor Lid til Ham, som er i Himlen. Ak, men du lovede det dog! — klagede de to ældste Børn og de to mindre skreg med dem, medens Moderen gav sig ivrigt ifærd med sit Arbeide, for at skjule sin Bevægelse. Men borte fra Sengen lød Bedstemoderens gamle skjælvende Stemme, der formanede: Skam Eder dog Børn, at sætte saaledes ind paa Eders stakkels Moder, hun som slider og slæber Nat og Dag for at skaffe Eder

det Nødvendigste! Tog nu Gud hende, som han har taget Eders Fader, hvorledes vilde det saa gaae Eder, tro I? Saa fik I nok ikke Vandgrød engang, endsige unyttigt Julegodt, som I nu forlange. Da tog Børnene til at græde bitterligt og gik hen og kyssede deres Moders Hænder og bad hende om Tilgivelse, lovende, at de herefter aldrig skulde ønske Andet, end hvad hun kunde give. Men hun sluttede dem Alle i sine Arme, græd tunge Taarer over dem og betragtede dem med et Blik fuldt af uendelig Kjærlighed og Medynk. Derpaa hævede hun med Eet Hovedet, som om hun grebes af en stærk Tanke. Jeg vil dog endnu engang forsøge det, sagde hun halvhøit, som for sig selv; maaskee kan jeg dog endnu skaffe Eder det Belovede iaften. — Du, Anne — her talede hun til den ældste lille Pige — pas du vel paa Ilden og dine Sødskende, medens jeg gaaer ud en liden Stund for at opsøge Himmelbudet — Hvem veed? maaskee bringer jeg Eder noget Rart med tilbage. Hun kastede hermed et Tørklæde over Hovedet og vilde ile ud, men den Gamle henne i Løibænken raabte: Hvor gaaer du hen, Datter? Kom hid, lad mig tale med dig først. Og da hun var kommen hen til Sengekanten, hviskede den Gamle: Du vil op til Gaarden, nægt det kun ikke. Ja, sagde Sønnekonen sagte, hvor skulde jeg ellers hen, her findes jo ikke andet beboet Hus i en halv Miils Omkreds, og længe kan jeg jo ikke blive borte. Gaa ikke derhen, vedblev den Gamle, det nytter dig ikke, jeg kjender Stenhjerterne deroppe, jeg veed de bære desuden et gammelt Nag til mig og Alt hvad mit er, siden dengang jeg i hele Kirkealmuens Paahør forekastede dem, at de havde besveget min afdøde Mand, deres Slægtning, for hans retmæssige Arv. Gaa ikke — husk hvorledes de sidst bortviste dig, husk hvor haanligt de begegnede os, da din Mand, min Søn, var ynkelig omkommen i deres Tjeneste, og du i din store Nød og Sorg bad om Hjælp! Bedre at taale Hunger og Kulde, end oftere at udsætte sig for saadan Ydmygelse. Ak, svarede Moderen, hvilken Ydmygelse kunde jeg vel ikke ville taale, naar jeg dermed kunde forskaffe disse smaae

Stakler en liden Glæde? Desuden var jeg for iilsindet, da jeg sidst var deroppe, jeg vil nu gjøre Bod med denne Gang, og det bæres mig for, som vil den blive os til Lykke. Og hermed skyndte hun sig ud af Hytten. Udenfor greb den iiskolde Luft den Tyndklædte, Sneen knirkede under hendes Fødder, hendes Haar og Klæder bleve hvide af Rimfrost, men hun mærkede det ikke, hun ilede let op mod Gaarden, hvis anseelige Bygning lyste med mange Vinduer oppe fra en høi Bakke; — Haabet om at kunne skaffe sine Smaa en Nytaarsglæde gav hendes Hjerte Varme og hendes Fødder Vinger. Først da hun kom ganske i Nærheden af Huset sank hendes Mod noget og hendes Skridt bleve tungere, men hun fattede sig snart igjen og bankede paa. Indladt i Kjøkkenet, hvor en deilig Duft af Stegt og Bagt slog hende imøde, saae hun Konen staae ved Skorstenen og holde et syndigt Hus med sine Piger, der vare ifærd med at tilberede de gode Sager, og ikke kunde gjøre hende Nogenting tilpas. Gjennem en aabenstaaende Dør til en oplyst Stue saaes Aftensbordet dækket med fint Lintøi og skinnende Sølvtøi og mange Lys, og i en stor Lænestol derinde sad den gamle Husbonde og talte Penge, og gjennemsaae sine Regnskabsbøger for Aaret. Enken fra Hytten skred sagte frem til den mægtige, ildrøde Kone foran Skorstenen, neiede dybt for hende og fremførte ydmygt sin Bøn om et Laan af noget Julebrød for Aftenen, hun vilde betale det Alt tilbage med Arbeide. Men Gaardkonen svarede hende ikke, vedblev sit Styr, og raabte blot ind til Manden: Der er Rendekjærringen nede fra Pladsen igjen og tigger! Kom herud Faer, og giv hende sin Besked, jeg tør ikke vende mig bort fra de fordømte Piger, ellers brænde de Stegen for mig. Den gamle Mand i Lænestolen stod brummende op og kom ud i Kjøkkenet; hans haarde Ansigt og vrede Miner lovede intet Godt, men Enken gjentog dog med skjælvende Stemme sin Begjæring for ham, fremsatte, hvorledes hun Intet havde at give sine Smaa i hele Julen, og hvorledes hun nu vilde takke ham og velsigne ham for et lidet Forskud paa hendes Arbeidsløn. Men

Husbonden loe kun haanligt og sagde: Nu ere vi blevne gode nok til at overløbes med Tiggeri, efterat den gamle Her, Eders Mands Moder dernede, for Alle og Enhver har skjældt os ud for Bedragere, og I selv har været grov heroppe. Forskud vil I have? Nei see engang! Og hvorledes vil I da betale Afgiften af Pladsen for den hele Tid, jeg af bare Godhed har ladet Eder sidde der, siden Eders Kløds af en Mand brak Halsen mellem mine Tømmerstokke? Men nu skal det ogsaa have en Ende, jeg vil ikke længer have Eders hovmodige og forbandede Slægt paa min Eiendom; otte Dage efter Nytaar kommer den nye Husmand, og da maa Stuen være rømmet, bered Eder derpaa! Og nu pak sig, iaften bliver her Intet at snage. — Her vendte den haarde Gamle sig om, og vilde gaae ind igjen, men den fortvivlede Enke holdt ham tilbage, og uagtet Blodet kogte i hende af Forbittrelse og saaret Stolthed, gav Tanken paa hendes Børn hende dog Magt til at nedtvinge sin retfærdige Opbrusning, og til endnu engang med blide Ord at gjentage sin Bøn om Barmhjertighed, ja til at bede om Tilgivelse, hvis hun nogensinde havde brugt for dristige Udtryk mod ham. — Men han stødte hende haardt fra sig med de Ord: Gaa til Fattigkassen med din Begjæring, her er intet Hjem for omstreifende Tiggerpak — om saa St. Peder selv kom iaften og betlede, saa skulde han blive udenfor. Hermed gik han ind og smældte Døren efter sig. Den stakkels Enke blev et Øieblik staaende som tilintetgjort, men fattede sig saa igjen for at gjøre det sidste Forsøg. — Hun henvendte sig atter til den mægtige Kone ved Skorstenen — det var dog en Kvinde som hun selv, maaskee hun kunde røres — hun bad hende med Taarer om kun at maatte medtage et lille Julebrød til de saa haardt ventende Smaa. Men den rige Kone havde intet Hjerte for Børn, eller vel maaskee hun hadede Andres, fordi hun ingen selv havde — hun nægtede haardnakket den fattige Moder den mindste Krumme Brød, og truede kun: Har I ikke hørt hvad Manden sagde? Ham maa jeg lyde, som I — gaa derfor bort med det Gode, eller jeg maa lade

Pigerne kaste Eder udenfor Døren! — Alt Haab var nu tilende for Enken, forgjæves havde hun tømt Ydmygelsens Kalk til Bunden. Men hun mukkede dog ikke — stille og som bedøvet vaklede hun henimod Døren, og da hun kom der, saae hun paa en Hylde lige ved sin Haand et Par smaa friske Hvedebrød, der duftede saa deiligt og fristende. — Et Øieblik foer den Tanke gjennem hendes Hoved: Om du af denne Overflødighed tog disse to smaa Brød til dine Børn, var det Synd? Og Leilighedsfristeren hviskede med det samme i hende: Tag dem kun — Ingen seer dig — Konen har just sit Øie andetsteds henne — du er jo strax ude af Døren med dem! — Men hun tog dem ikke, men gik ud i den kolde Vinternat, tomhændet som hun var kommet. —

Neppe var hun ude af Døren, før det atter bankede paa denne, og en krumbøiet gammel Mand traadte ind, støttet paa en lang Stav, og indhyllet i en pjaltet Kappe, med en Tværsæk over Skulderen og en sid Hat paa Hovedet. Iistapper hang i hans lange, graa Skjæg og han rystede af Kulde, da han nærmede sig Skorstenen og bad Konen om lidt Kvældsmad og Husly for inat; Han havde vandret langt idag, sagde han, og næsten Intet havt at spise, nu var han fast forkommet af Kulde og hans gamle Been vilde ikke bære ham længere. Saa gjentog sig næsten det samme Optrin som med Enken. Jaften er nu alt Tiggerpak ude, sagde den mægtige Kone; hun kaldte Manden ud og denne bortviste den gamle Betler med haanende Ord, sigende: At her var intet Herberge for Tatere og omstreifende Fanter, han kunde gaae ned til Pladsen under Bakken, der var et Samlingssted for slige Folk; der vilde han vist blive godt modtaget. Og den gamle Betler takkede for Anvisningen, og gik. Men da han kom i den aabne Dør, vendte han sig om og rettede sig op, saa han blev meget høi, og hans Øine funklede sælsomt frem under den tilbageslaaede Hat, og hans lange graa Haar og pjaltede Kappe flagrede ud i den kolde Natteluft, medens han løftede Staven truende mod den gamle Rigmand derinde, og raabte: Tag dig iagt Mand, at du ikke før Aaret er omme van=

fer husvild om i Vinternatten, som de Fattige du har bortviist ikvæld! Og dermed var han borte. Men Husbonden inde i den varme, hyggelige Stue og foran det velbesatte Bord loe høit af hans Trudsel og sagde: For Aaret er omme husvild! Og nu er det Kl. ti Nytaarsaften — det maatte da skee forbandet snart! Og han loe endnu stærkere. Men hans Kone blev forskrækket, thi hun syntes der var Nogen, der gjentog Haanlatteren udenfor Vindvet.

Imidlertid var den arme Enke kommen tilbage til sin fattige Bolig, som endnu kun for otte Dage skulde være hendes. Men hun talte intet Ord om hvad der var hændet hende oppe paa Gaarden, hun sagde blot til Børnene, der saae forventningsfulde, men stille paa hende, at hun ikke havde fundet Den hun søgte, men at han nok snart vilde komme. De stakkels Smaa drog vel mangt et Suk, men klagede dog ikke, og satte sig stille om det nøgne Furubord, hvorpaa Moderen just anrettede Vandgrøden og den sure Melk for dem og satte sig derpaa selv ved Bordenden med den Mindste paa Skjødet, bleg og stille, medens den ene Taare efter den anden randt ned over hendes Kinder. Men Bedstemoderen henne i Sengen laae imidlertid og mumlede: Jeg sagde det nok, jeg sagde det nok! — som om hun vidste Altsammen, skjønt Enken ikke havde nævnt Noget af hvad der var mødt hende. Efterat lille Anne havde læst tilbords, begyndte nu den stille Familie deres tarvelige Maaltid. De havde ikke spist længe, før de hørte det knirke som af Fodtrin i Sneen udenfor, og en Haand tog i Dørklinken. Der er han, der er Himmelbudet! raabte Børnene, sprang op og klappede i Hænderne. Moderen blev lidt forskrækket, men sagde dog høit: Herind i Jesu Navn! Døren gik nu op, og Alle bleve noget skuffede ved at see en gammel, ussel Betler træde ind, og skuttrende af Kulde bede om noget Mad i Guds Navn og Husly for inat. Alle tog de dog venligt imod ham og Moderen sagde: Gud hjælpe os for Husly og Mad vi har at byde — men hvad vi have det skal I dele med os, dette er ikke en Nat

for gamle Folk at være ude i. Og hun bød ham sætte sig i Skorstenen og gav ham af Grødfadet, og han takkede og spiste. Det var den samme gamle, krumme Mand som var bleven bortviist oppe fra Gaarden, dog nu saae han ikke længer vred ud, men var blid og venlig, og da han havde taget sin Hat af, saae hans skaldede Hoved med det lange graa Skjæg saa ærværdigt ud, og hans Oine lyste saa forunderligt milde og kjærlige, at Børnene strax bleve fortrolige med ham og klyngede sig om ham. Han tog dem ogsaa paa sine Knæ, og legede for dem, og fortalte dem alleslags lystige og underfulde Historier, saa de rent glemte Aftenens Sorger og Skuffelser, og tilsidst tog han frem af sin Tværsæk allehaande kunstigt udskaarne Smaating, som han forærede dem til at lege med, saa de næsten bleve ellevilde af Glæde og mente, at nu var Himmelbudet kommet alligevel. Moderen sad stille og saae vemodigt smilende paa dem, men da de nu tilsidst vare faldne i Søvn over al deres Glæde, da kom Raden til hende at trøstes. Hun havde taget sin Rok og sat sig til at spinde, for hvile kunde hun ikke, og de klare Taarer vædede hendes Spind, thi hun tænkte paa, hvor der skulde blive af dem alle i det nye Aar, hvis første Time nu snart vilde slaae. Da begyndte den gamle Tigger i Skorstenskrogen at tale saa deeltagende og opmuntrende til hende, at hun lidt efter lidt aabnede ham sin hele Kummer og Ængstelse. Og see! Han havde saamange trøstefulde og hjertelige Ord at sige hende om Den, der sørger for hver Spurv paa Marken, at hun fandt sig lettet derved, og ikke kunde Andet end troe den forunderlige Gamle, naar han med sit sikkre Blik sagde hende, at nu var Frelsens Time nær. Saaledes hengled Natten indtil Klokken var nærved Tolv. Da blev der pludselig en stærk, blodrød Glands udenfor, og en fjern Larm hørtes. Enken sprang forfærdet op og saae ud — See, da stod Gaarden oppe paa Bakken i lys Lue paa alle Hjørner, saa Alt der var en eneste uhyre Flammemasse, som farvede Himlen og Egnen milevidt med den skrækkelige Ildglands! Gud staae de Arme bi! de brænde inde!

raabte Enken, og vilde ile derop for at hjælpe. Men den gamle Mand holdt hende tilbage, og sagde med befalende Styrke: Bliv hjemme, her kan du bedre hjælpe; du faaer Gjæster. Og neppe havde han sagt det, før et ynkværdigt Tog kom ned over Bakken; det var nogle af Gaardens Tjenestepiger og Drenge, som deels bar, deels slæbte den stolte Rigmand og hans Kone, nu halv nøgne og forbrændte, som de vare revne ud af deres med Flammer omspændte Seng, jamrende og hylende. De bleve førte lige ind i Hytten, den eneste Bolig paa lang Afstand, og den mishandlede Enke tog paa det kjærligste imod dem, ydede dem al den Hjælp hun kunde, og tog lige til sine Børns Sengetæpper, for at svøbe de Ulykkelige ind i. De vedbleve at jamre og klynke over deres meget Gods, som brændte saa lystig deroppe; da sagde den gamle Betler, som imidlertid var bleven siddende rolig i sin Krog, pludselig høit: Velkommen efter, Godtfolk! Ved disse Ord foer den brandlidte Rigmand som rasende op fra sit Jammersleie og raabte: Griber ham! det er Mordbrænderen, det er ham der har sat Ild paa min skjønne Gaard, han har truet dermed, griber ham! — Men nu reiste den gamle Betler sig langsomt op, kastede sin Stav og stod der rank i sin fulde Høide; hans pjaltede Kappe forvandlede sig til et langt, sølvhvidt Klædebon, og om hans ærværdige Hoved stod der som en Straalekrands. Du gamle Synder! sagde han med en streng og dog blød Røst, der i dens stille Klarhed kunde høres over al Brandlarmen og Jamren — Du gamle Synder, det er dit eget forhærdede, helvedesbrændende Indre, der har tændt Ild paa det timelige Gods, som du ikke vidste at benytte. — Endnu er Naadens Dør dog ikke lukket for dig, men det skal du vide, at hvis du ikke bruger dine tilbageblevne Midler og Levedage til at gjøre Godt mod denne Enke og hendes Børn, som du har saa skammeligt mishandlet, saa vil din elendige Sjæl i al Evighed komme til at brænde i samme vilde Lue, som nu fortærer dine jordiske Eiendomme, dem du har elsket høiere end din udødelige Sjæl! — Alle vare saare forfærdede over dette Syn

og denne Tale, nedfaldne til Jorden. Og da de igjen opløftede deres Öine, var den gamle Betler der ikke mere. Men fra samme Öieblik var Skallet brustet om den gamle Husbondes og hans Hustrus Hjerter, og de græd begge inderligt; den mægtige Kone tog den fattige Enkes Børn i sin Favn, og sagde hulkende, at nu havde hun dog endeligt ogsaa faaet Noget at leve for. Og den haarde Herre gik hen til Bedstemoderens Seng, tog hendes tørre Haand i sin, og sagde til hende: Tilgiv mig, gamle Birthe, — din Mands Arv skal herefter gaae over paa dine Børnebørn, — Lad kun brænde hvad vil deroppe — jeg har reddet min Sjæl, og hvad jeg har tilbage af timeligt Gods, mine gode Jorder og mine Skove — det skal være Eders. Og han holdt sit Ord; snart hævede sig en anseelig ny Gaard oppe paa Bakken, og i den boede kun een Familie, men det var de to Gamle, Enken og hendes fire Børn; Bedstemoderen var siden død. Og hver Jule- eller Nytaarsaften herefter sadde nu Enkens Børn ved det deilige Julebord, og de manglede Intet, og opvoxede i Overflod, men i Tugt og Flittighed og til god Lærdom. Men til den gamle, forunderlige Betler har Ingen hørt eller seet, hverken før eller siden, saa Mange troe det var St. Peder selv, der hin Nytaarsnat kom som Himmelbud baade til den Rige og til den Fattige.

II.

Nogle

Efteraars-Digte.

(1851—1854.)

Oscarshal.

Strengt er Norges gamle Rige;
Eet uhyre Ursteensfjeld —
Klarest dog af Bjerg kan stige
Kildens friske, søde Væld.
Nat og Dag i Dale grønne
Hvisker Birk og suser Elv:
At det Milde, at det Skjønne
Trives kan i Norden selv.

Længe hørtes ei den Tale,
Dulgt var Kunstens ædle Gnist —
Nu er Landet vakt af Dvale,
Vordet sig sin Kraft bevidst.
Af de dybe Fortidsgrunde
Stiger Skjønhedsalfen frem,
Prøver, om den klarne kunde
Os vort gamle, stolte Hjem.

Og det lysner alt i Skove,
Og det toner gjennem Li,
Morgenfrisk, som Fjordens Vove,
Vaagner Landets Poesi.
Fjeldnaturens dybe Tanke
Tryller den paa Tavlen hen,
Saa at Folkets Hjerter banke
Ved at kjende den igjen.

End dog Landets unge Kræfter
Spredte var, og givne blot
For hver Storm. Det tænkte efter
Oscar, Norges ædle Drot.
Og han sagde: Jeg vil bygge
Dem og mig et eget Slot;
Der, i Nordens Kongeskygge,
Skal de trives, blomstre godt.

Snart en Borg paa Bygdøs Strande
Reiste sig af Sagnets Grund,
Ved de dybe, blanke Vande,
I den dunkle Granelund.
Did, ved Kunstens Livsformue,
Kaldte han de Gamle ned:
Frithjof, Sverre, Hakon skue
Der paa Oscars Slægt med Fred.

Og om dem i Duft og Farve
Straaler Norges Hoi-Natur,
Færdes De, som kunde arve
Oldtids Kraft bag Klippens Mur:
Bondens Liv i Kongens Sale
Er et herligt Landets Tegn,
Faaer ved Kunsten Magt at tale
Om vort Hjem for fjernest Egn.

Norsk Bondeliv.

(Text til Tidemands Billedcyclus.)

1.

Børnene paa Sæteren.

Der er saa friskt paa Sætervang
Ved Morgentide!
Den lette Luft er som en Sang
Skjønt den kan bide. —
Hør! freidigt toner Lurens Klang
I Fjeldet vide.

To Børn du seer paa Fjeldetind:
En Gut, en Jente;
En Alpeglød paa deres Kind
Fjeldluften tændte.
Saa freidigt de med Morgensind
Paa Livet vente.

Hvor Gjed kan gaae, han skrækkes ei
Hun vil ei græde —
De følges over vilden Hei
Med barnlig Glæde:
Gud vil, at saa de Livets Vei
Skal sammen træde.

Dog, hvi de til hinanden gaae
End ei de vide,
Saalidt, som hvad de Borne maae

I Dalen lide.
Ak, Himlen er saa frisk, saa blaa
Ved Morgentide!

II.

Frieriet.

En Løverdagskveld sidder Moen tyst
Paa Stolen, i drømmende Tanker.
Hun veed ei, om det er Frygt eller Lyst
Hvoraf hendes Bryst saa banker?

Hun lytter til faste, ilende Trin
Som nærmer sig ude paa Stien.
„Guds Fred!" — Saa træder i Stuen ind
Ungkarlen fra Fjordelien.

Han er saa dristig, han sætter sig hen
Paa Bænken, tæt over for hende.
Sin Barndomsven, ja sin Hjertesven
I ham vel maa hun gjenkjende.

Han seer hende trofast i Øiet ind,
Udstrækker sin Haand, den brede:
Og hør, Du Væne! vil Du være min
Saa Alt derhjemme er rede.

Mit Stabur er fuldt, min Buskap er god,
Min Baad alt venter i Nøstet.
Hvad gavner det Alt, er Du mig mod,
Net aldrig vorder jeg trøstet.

Hun driller ham ei, hun lægger sin Haand
I hans, saa kjærlig, med Ære.
Nu have de knyttet det Sjælenes Baand
Som ud over Jorden kan bære.

Hvad sammen dem drog fra Barndoms Aar
Fuldtvel de kunne nu skjønne.
Nu blomstrer dem Livet med Duft af Vaar,
Som Hæggen i Dale grønne.

III.

Brudetoget.

I Bondens Liv er een festlig Stund,
Een Gang han glemmer sin Møie,
Det haarde Træk smelter om hans Mund
Ild faaer det rolige Øie.
Det er, naar med sin kaarne Brud
I Bryllupstog han farer —
Da glimrer Guld og Skarlagenskrud,
Da juble Gjæsternes Skarer.

De Grander stemme da snart med i,
Den hele Dal blier opvækket;
Da bryder frem al den Poesi
Som Hverdagslivet har dækket.
Da stiger Glæden i Spil og Stev,
Da vaagne Oldtidens Skikke,
Da byttes Balle og Fladbrødslev
For Sul og Øltøndens Drikke.

Den Stund er kommen for hine To,
Sin Hædersdag de nu kjende:
Som Drot og Drotning de drage fro
Med Hird, med Skutilsvende.
Hun bærer Guldkronen høitidsfuld,
Han fører hende mandhaftig —
Hun er saa deilig, saa vennehuld,
Han er saa stolt og saa kraftig.

De Gamle skue med Lyst paa dem
Og tænke Livet tilbage,
De Unge trænge med Haab sig frem,
De Smaabørn juble for Kage.
Men ned paa Alle, paa Dalens Slægt,
See blidt de mægtige Fjelde,
Og tage dem i sin Varetægt,
Og skinne i al sin Vælde.

Saa vandrer Parret i Herlighed,
Mens Bøsser lysteligt knalde,
Og Felen hvirvler for hvert et Fjed
Og Kirkeklokkerne kalde.
Alt op mod de hellige Trin de gaae,
Dybt Kjøgemesteren bukker —
Drag ind, Trofaste! for Gud at staae! —
Alt Kirkens Dør sig oplukker.

Nu Toget er stille i Herrens Hus
Hvor Præsten dem skal velsigne.
Kun Andagt hvisker, med Birkens Sus
For Aftenvinden at ligne.
Saa bryder Festlarmen atter ud

Og varer i Nætter og Dage. —
For Fremtids Sorger den Brudgom og Brud
Et Minde af Lyst medtage.

IV.

Familielykke.

Velsignelsen snart fra oven faldt
Over de Nygiftes Bo.
Det Abildtræ sætter Frugter alt
Og Kornet begynder at groe.

Alt i deres nys opreiste Hjem
Et Menneskeliv er født.
Nu skuer Livet alvorligt paa dem,
Men Barnet smiler saa sødt.

Og Moderen føler derved i sin Barm
Uendelig Kjærligheds Væld,
Og Faderen tager deraf for sin Arm
Tifold Styrke, fuldtvel.

Nu mærke de først, at deres Livstræ
Har slaaet sin dybeste Rod.
Nu giver Hjemmet det fyldigste Læ,
Nu tørres ei hen deres Blod.

Nu er dem Dagens Besvær kun en Lyst
I blomstrende Børneflok. —
Christ give dem Kraft i Prøvelsens Dyst!
Den kommer, det vide de nok.

Den kan ei Nogen paa Jord undgaae —
Mindst her, hvor Himlen er haard,
Hvor Sneen fyger og Fjeldskred slaae
Om Bondens eensomme Gaard.

V.

Familiesorg.

Nu Timen er kommen. Nu kjende Noden:
Det elskede Barn ligger syg indtil Doden.

Dodsmorket de barnlige Træk overskygger —
Det falder just gjerne, hvor Kjærlighed bygger.

Den Lille seer paa dem med bonlige Blikke.
Kun Een kan ham hjælpe — De kunne det ikke.

Ak! Du, som og stod ved den Elskedes Side
Naar Doden sig nærmed', kun Du kan den vide,

Den Kval, ei at kunne ham holde i Live,
Hvor gjerne Du end vil dit Hjerteblod give!

Den Moder har vaaget i Nætter og Dage —
Nu sidder hun boiet, stum er hendes Klage.

Til Bogernes Bog hun sin Haand mat udstrækker,
Hun veed, der er Trosten, men Sorgen den dækker.

Den Fader saa stivt ud i Tomheden stirrer —
Hans Bryst sammenknuges, hans Sind sig forvirrer.

Hvad grubler han paa? Han med Gud gaaer i Rette:
„Tag Alt hvad jeg har, kun ei dette, ei dette!“

I arme Forældre! lad Herren kun raade!
I løse dog ikke den evige Gaade.

Er det saa hans Villie, lad Drengen henfare!
Han faaer det jo godt hist blandt Englenes Skare.

Og I ere Tvende til Savnet at bære:
Tænk Den, som alene med Sorgen maa være!

For Eder kan Livet gjenblomstre med Rødme,
For Eder kan Kalken endnu have Sødme.

End elskende Børn kan opvoxe om Eder,
Og hist har I et, som Jer Veien bereder.

VI.

Moderens Underviisning.

Der er saa lunt i den dybe Dal,
I Bondens tømrede Stue!
Der skygger Hjemlighed tro og sval,
Der Arnen har Hjertelue.

Der sidder den huslige Moder fro
Med sine Smaadøttre kjære,
Og fostrer dem op i Fædrenes Tro,
I kvindelig Tugt og Ære.

Hun steller for dem saa omsorgsfuld,
Hun lærer dem Traaden at tvinde,
At virke i Lin og at væve Uld
Til Værn mod de barske Vinde.

Og medens de flinke Hænder gaae,
Hun lægger paa deres Munde
Det Livets Ord, som et Barn kun forstaae
Men ei de Vise udgrunde.

Ei Christi Lære trænger saa ind
Til Hjertet, i senere Alder,
Som naar den i bløde, barnlige Sind
Fra Moderens Læbe falder.

Da bliver den der, da fæster den Rod
Og voxer til Livets Krone;
Thi Moderen selv under Korset stod
Da han maatte Verden udsone.

Den Kval, som hende da gjennemskar,
Kan end hver Kvinde fornemme,
Og vil ei at den, hun med Smerte bar,
Skal Jesu Kjærlighed glemme.

Hans Navn at signe, hans Vei at gaae
Hun lærer sin Dreng, sin Pige —
At samlet med dem engang hun kan naae
Til ham i Saligheds Rige.

VII.

Faderens Underviisning.

Den Fader sidder ved Fjordestrand
Og lærer sin Søn at blive en Mand.

Nu hør min Gut! Du er voxet fra Barn,
Kan meer, end knytte mit Fiskergarn.

Til næste Fiske jeg tager Dig med
At sætte det Garn i Havet ned.

Du skal see, det er lystigt at trække det op
Med Sild i hver Maske, som Sølvertop.

Du giver Dig ei for Storm eller Kuld,
Ei heller naar Søer slaae Baaden fuld.

Og er Du paa Fjorden hjemme, ret snart
Jeg sender Dig ud paa længere Fart.

Du veed, det var altid Skik her i Nord
At Bondens Søn over Hav udfoer.

Du hørte det af den Kronikebog
Jeg læste i Vinter ved Arnekrog.

Og end staaer der Ry af den norske Matros,
I fremmede Land faaer han Penge og Ros.

Min Gaard er knap, dine Brødre fler —
Enhver faaer bryde sin Vei, Du seer.

Den Ældste skal sidde paa Odelsgrund,
I Andre maa færdes saa mangelund.

Jeg lærte Jer Alle en Dont for Liv:
At tømre med Øx, at snitte med Kniv,

At fare med Drift paa Ski, med Stav,
Over Ødefjeld, det sneehvide Hav.

Men Du skal ud paa Havet det blaa —
Derud staaer din Hu, det tidlig jeg saae. —

Den Unggut nikker, høit blusser hans Kind —
Det har ingen Nød! Hans Seil faae nok Vind.

VIII.

Natten paa Fjorden.

Høstnattens Skygger dunkle
Paa Fjorden hvile,
De Stjerner ikke funkle.
Kun svagt vil smile
Bag Sky den blege Maane
Paa Fjeldetinde —
Saa mørke Tider blaane
For halvglemt Minde.

Til alle Sider taarne
Sig Fjeldevolde,
Med Nuter, jættebaarne

Som Mørkets Trolde.
Ved deres Fod dybt sove
De sorte Vande.
Der skvulper ei en Vove
Mod bratte Strande.

See hist en Lysning gløde!
Et Blus af Fakler. —
Det sære Skin, det røde
Paa Vandet vakler.
En Baad henbærer Luen
Langs Fjelde dystre —
De Folk fra Fjordlistuen
Er' ude at lystre.

Der, med Forventnings Glæde,
De Tause sidde,
Det gjælder jo den fede
Orret at spidde.
Alle er' med i Snekke
Baade Smaa og Store:
Nat kan dem ikke skrække
Fra Hjemmets Fjorde.

Og Vagt staaer gjæve Bonde
Ved Lysets Flamme,
Som Thor, der vil den onde
Midgardsorm ramme.
Til ham, den stærke, høie,
Seer Kvinden rolig,
Ham søger Barnets Øie —
Han fører trolig.

Sagte de fremad glide.
Der er saa stille
At Draaben høres trille
Langs Baadens Side.
Fjeldvæggen overhælder
I røde Lysning,
Fra dunkle Kløft udvælder
Det Skjultes Gysning.

Det er i slige Nætter
At Sagnet rinder
I Bondens Sind om Jætter
Og Huldrekvinder.
Sit Digt han tyst maa gjemme
Til Vinterstunde,
Da faaer det Liv og Stemme
Paa Folkets Munde.

XI.

Den yngste Søns Afsked.

Aar svunde hen. Den Mand er alt bedaget,
Og rynket er den før saa væne Brud,
Hjemkredsen først er voxet, saa aftaget —
Barn efter Barn fra den er vandret ud.

Snart har de kun det yngste Barn tilbage,
Det kjæreste, den sene Alders Søn —
Nu skal og denne Fugl af Reden drage,
Dens Vinge længst er voxet frem iløn.

De Gamle klage ei, skjønt vel de vide,
Med ham gaaer sidste Jordlyst fra dem hen —
Men Landsens Kaar de vel forstaae at lide,
De søge ei at holde ham igjen.

Til Tærsklen kun de signende ham følge.
Endnu engang til dem han vender sig —
Hans Barm er trang, han kan ei Taaren dølge,
Men Ungdomsverdnen lokker ham saa rig.

De Gamle veed, den Lokken holder ikke —
Men han maa ud at prøve Livets Dyst.
Saa langt de kan, de følge ham med Blikke,
Saa gaae de Haand i Haand i Stuen tyst.

X.

De eensomme Gamle.

Der sidde de nu, de gamle To,
I eensomme Livøre-Stue.
Nu ere de komne til Aftenro,
For Natten de ikke grue.

De have ærligt udkjæmpet sin Strid
Alt efter Fædrelands Maade,
De have havt Glædens og Sorgens Tid,
Sin Deel af Lykke og Vaade.

De saae deres Liv at bære Frugt
Og Skud fra Stammen at skyde,

Som nu hver for sig kan blomstre smukt
Og egne Vilkaar kan lyde.

De Skud maa fra Stammen skilles ad —
Thi den skal hentorres alene;
Den bærer ei længer paa Jord noget Blad,
Affaldne ere dens Grene.

Det veed de Tvende, og takke sin Gud
Som gav dem at leve sammen
Til begge de slukkes af Alder ud,
Og enes i Livets Amen.

Ei sidde de ene i Alderdomskrog:
Hos dem er jo alle Minder,
Og aaben for dem er den hellige Bog
Hvoraf al Trøst jo oprinder.

De læse deri om den Salighedsfred
Som venter bag Døden, den blide —
Et Gjenskin derfra alt sænker sig ned
Paa deres Hoveder hvide.

Snart dækker dem Hjemmets Fjeldgrund vel,
Deres Liv var dens Billed og Tale:
Saa eensomt og haardt som Norges Fjeld,
Saa rigt og saa dybt som dets Dale.

En Ligfærd ved Sognefjorden.

(Efter Tidemand og Gude.)

Tunge Skyer drage stille over
Fjorden og dens mørke Fjeldestrande —
Veemod drømmer paa de matte Vover,
Skovens Sukke sig med Bølgens blande.
Det er som Naturen her i Norden
Deler Folkets Liv i Sorger, Glæder: —
See! nu er det Sorgens Tog, som træder
Nedad Stranden og skal over Fjorden.

Over Fjorden! — Den maa Alt henbære:
Fest og Arbeid, Brudebaad og Kiste.
Kystens Bonde kan den ei undvære,
Farlig Ven den er ham til det Sidste.
Brød den giver, men og Liv den tager,
Vei den breder, dog med Afgrund truer —
Deilig smiler den i Solens Luer,
Fnysende i Storm og Skred den brager.

Nys har den et kostbart Offer taget,
Skal nu selv til Graven det henbære —
Kisten staaer i Baaden alt, og Flaget,
Bredt derover, viser Sømands Ære.
Unge Sømand, Slægtens Blomst og Hæder,
Faders Stolthed, disse Fjæle dølge!
Døden haardest paa et Hjerte træder
Naar den Gamle Ungdoms Lig maa følge.

See, der kommer han, den arme Gubbe!
Stiger ind i Baaden til den Døde;
Stærk, som en veirslagen Egestubbe —

Vil' hans Træk selv nu ei vorde bløde.
Men han skjælver dog — maa Støtte finde,
Hos sin friske, lille Sønnedatter.
Der er Haabets Tegn! Fra hende atter
Kan jo Livet ind i Slægten rinde.

End paa Stranden, mellem Nabokoner,
Sidder Moderen og græder stille.
Alle gjerne hende trøste ville,
Men hun hører kun Dødsfangens Toner.
Thi fra første Baad gaaer Psalmesangen
Dyb, alvorlig over Vandets Flade
Hen mod Kirkegaarden, som paa Tangen
Vinker gjennem Askelundens Blade.

Der er Graven, som fra deres Blikke
Tage skal, hvad dem var kjært, som Livet.
Disse stille Folk dog jamre ikke,
Deres Villie er i Guds hengivet.
Troe de fatte Skjæbnen her i Norden,
Og de vide af de hellige Skrifter
At, — som Fjeldet gjennem Skyens Rifter —
Herrens Die vaager over Fjorden.

Til de norske Kunstnere i Düsseldorf.

(Ved en Aftensamling med dem i Düsseldorf, den 22 Juni 1852.)

Langt op mod Norden ligger et høit, et eensomt Land,
Saa yndigt, som en Kvinde, saa kraftigt som en Mand,
Saa varmt og dog saa iiskoldt, saa fattigt og dog rigt —
Det Hele af Naturen et høit, et mægtigt Digt.

Det er vort gamle Norge. I vide vel, det laae
Saalænge glemt, foragtet, skjult i sin fjerne Vraa —
Ja, af sig selv ufattet, af egne Børn ukjendt. —
Men nu er Taagen klarnet, nu er den Slummer endt.

Op til Bevidsthed vaagned' den mægtige Natur,
Og kaldte sine Sønner ved Morgnens friske Lur,
Og vakte Kunstens Flamme i mangt et trofast Bryst,
Saa fuldt det kunde tolke Fjeldhjemmets Sorg og Lyst.

Men De, Naturen skjænked' sit eget Billedsprog,
De ud til fjerne Lande, til rige Syden drog,
At vidne klart for Verden, saa Alle det forstaae,
Om Norges høie Skjønhed, og om dets Øine blaa.

Og det er Eder, Brødre! som sidde her ved Rhin,
Ved Tydsklands Livsens-aare, og drikke Kunstens Viin —
Det Eder er, hvem Skjæbnen det skjønne Hverv medgav:
At brede Norges Hæder langt over Land og Hav!

Imedens bygger hjemme den stille Sangens Søn,
Og kvæder sine Sange for Fjeldene i Løn,
Og haver liden Hæder — men nok af Lønnens Lyst —
Den Løn, som bedst han føler dybt i sit eget Bryst.

En saadan Fugl fra Hjemmet her gjæster Eder nu,
Hans Sang her Ingen kjender. I fatte dog hans Hu:
Han stræber jo med Eder til samme høie Meed —
Han tolker jo med Eder den samme Kjærlighed.

Den Kjærlighed til Norge, og til hvad Hjemmet gav,
Som seirer over Mismod, som rækker over Hav!
I ville med ham tømme nu Druens gyldne Blod
For Fædrelandets Ære, for ægte Kunstnermod!

Carsten Hauch i Norge.

I Danmarks Digterhave der staaer en herlig Skjald,
Hvis Harpe har eget, alvorligt Tonefald.
Vi troe deri at kjende Fjeldeensomhedens Lur
Og Elvens dybe Brusen udover Klippens Mur.

Og det er intet Under. Thi denne Skjald har havt
Sin Barndom inden Norges mægtigste Fjeldekraft,
Som Gut han i Hardanger til Skjald blev viet ind,
Og derfor blev som Fjorden saa dybt, saa klart hans Sind.

Og derfor blev hans Harpe i Fjeldets Tone stemt;
Den Tone har han siden ret aldrig, aldrig glemt,
Skjønt ei han skued Norge alt siden han var Dreng,
Og længe han har vandret i Sydens Blomstereng.

Nu først han kom tilbage: Hidhen ham drog hans Hu,
Med Nordens Ungdom kan han, thi han er ung endnu,

Skjønt Livet har ham prøvet og graanet er hans Haar,
Ham dog i Brystet endnu en Ynglings Hjerte slaaer.

Vi hilse ham med Veemod. Thi i vor Velkomstdrik
Sig blander Affkeds Taare. Ak! han blot kom og gik.
Dog her vi ham gjenfinde. Lad ham til Danmark gaae! —
Vort Nordens Aandsforening i ham vi livsklar saae.

Sang for Sverige.

See hist ved Østresaltets Bove
Det underfulde Sagaland!
Med Søer blaa, med dunkle Skove,
Med deilig Mø, med kraftig Mand!
Der lever Sang paa Folkets Munde,
Der klinger fuldt det gamle Sprog,
Der skrider gjennem Mindets Lunde
De store Fædres lange Tog.

Vidt lyse de med Sværd, med Krone,
De Carlers, de Gustavers Rad; —
Hvor saadan Hæder kunde tone
Der skyder Egen atter Blad.
Af Sveas Grund, den dybe, gamle,
Med Duft Linnæa blomstrer frem —
Og Skjalde, Viismænd rigt sig samle
Paa Ættehøi ved Odins Hjem.

Vort Tvillingland! Du Norge ligner!
Vi hilse Dig med Broderaand;

Os begge nu jo kjærlig signer
Den samme, milde Herskerhaand!
Brudt er de mørke Tiders Skranke,
Vor Halvøe Kjølen søndrer ei:
Fra Vesterhav til Øst har Tanke,
Har Fod, har Hjerte aaben Vei!

Sang for Norden.

Der er i Nordens Hjerte
En stille Længsel lagt,
Som gjennem Lyst og Smerte
Vil bryde frem til Magt.
Sit Maal den ei fuldt kjender,
Knapt har den end et Navn,
Men Fremtids Haab den tænder
Af Kjærlighed og Savn.

Det er den skjulte Vælde,
Det er den indre Trang,
Som føier Dal til Fjelde
Og Skov til grønne Vang!
Alt som Naturens Floder
Den Trang er dyb og reen —
Tre Sønner af een Moder
Vil' vorde Tre i Een.

Derfor sig selv at miste
Vil Ingen af de Tre —
Dog samlet til det sidste

De Nordens Aand vil see.
Hvorfor? — hvortil? — hvorledes? —
Vi gruble ei derpaa.
Lad Længslen ikkun fredes!
Den vil sin Blomst nok faae.

Den føle Mænd og Unge
Nu slaae i fulde Bryst —
Og ville den udsjunge
Med stærk og freidig Røst:
Svøm tryg paa Fremtids Bølge
Du Nordens skjønne Haab!
Dig Nordens Sønner følge
Igjennem Aandens Daab!

Upsala.

(Ved de svenske Studenters Besøg.)

Ved Fyrisaaens Strande
Hvor Mindets Bølger gaae,
Et Tempel monne stande
Alt fra hin Oldtid graa,
Der sad de høie Aser,
Der lyste Freiers Galt,
Og Blodet der af Kvaser
I rige Strømme faldt.

Og som nu Hedninghuset
For Christi Lære sank,
Steg Lysets Dom af Gruset
Saa underhøi og blank.

Omkring dens Himmeltaarne
Sig samled' Viismænds Chor,
Og Lysets Ord blev baarne
Derfra vidt over Jord.

Der sang de Skjalde høie,
Der lærte en Linné, —
Det var som Odins Øie
Der endnu kunde see.
En Seerkraft, den samme,
Gik siden der i Arv,
Og Upsals Tempelstamme
Har end sin fulde Marv.

Det kunne Vi vel skjønne,
Som see dens unge Skud,
De stærke, foraarsgrønne
Den sendte til os ud.
Thi løfte Vi vort Bæger
Høit for Upsala her:
Den Drik, som Aanden kvæger,
Udvælde stedse der!

Sang til Kong Oscar

ved hans Tilbagekomst fra en Udenlandsreise.

Hil Dig atter i dit Rige
I dit Norden, elskte Drot!
Med din Slægt, den elskelige,
Hjemmet nu Dig favner godt.

Hen mod Syden var Du draget
Langt fra Nors, fra Sveas Fjeld,
Havde Folkets Haab medtaget
Til det fjerne Sundhedsvæld.

Der vor Tanke alle Steder
Fulgte Dig paa skjønne Tog,
Fryded' sig ved hver en Hæder
Hver en Hyldest, Du modtog.
Stolte saa vi Dig at vandre
I det Fjerne med din Viv:
Høie Vidner for de Andre
Om et nordiskt Kongeliv.

Vel vi vidste, at blandt alle
Sydens Goder, hist Du saae —
Hørte Du dit Norden kalde,
Tænkte Du med Savn derpaa.
Ja, vi veed, Du bytted ikke
Al hin Kunst og Herlighed
Mod dit Nords trofaste Blikke,
Mod dit Frifolks Kjærlighed.

Nu Du kommen er tilbage.
Kommen først til Norges Kyst:
Først kan derfor Dig modtage
Velkomstsang fra Nordmænds Bryst.
Livets Herre endnu signe
Længe, længe dine Aar!
Klar din Høst skal Sommer ligne;
Dine Børn Dig bringe Vaar!

Psalme
ved Prinds Gustavs Bisættelse.

Tungt har Du lagt din Haand, o Herre!
Paa Kongens Hus i denne Nød!
Hvad Kval, hvad Sorg kan tænkes værre
End Faderens ved Sønnens Død?
At maatte lægge stille ned
Sin Alders Haab, sin Kjærlighed!

Her ligger han i trange Kiste,
Den unge, fagre Kongesøn!
Hans varme Hjerte maatte briste,
Kun Graven blev hans Ungdoms Løn.
O Gud, vor Gud! lær os at see
Din Godhed selv i denne Vee!

Du har jo selv din Søn hengivet
At frelse os fra Dødens Magt —
Og nu er Graven Vei til Livet,
Din Søn har selv jo Ordet sagt:
Græd ei! den Elskte sover kun —
Snart vaagner han ved Morgenstund.

O Herre! lad din Trøst husvale
Den Hedengangnes høie Slægt!
Lad Mindets Fred til dem neddale,
Tag Haabet i din Varetægt!
Saameget end Du dem jo lod —
Hæv deres Sjæl, styrk deres Mod!

Farvel, o Prinds! Dit Leer skal drage
Fra Norge nu til fjerne Grav —

Dit Minde bliver her tilbage
Hvor Du din rene Sjæl udgav.
Det skal vi vogte brodertroe —
Dit Navn skal i vor Saga boe.

Sang

ved Grundlæggelsen af Akers nye Kirke.

Lifligt vi høre i Sommerens Stund
Psalmer fra Sø og fra Skove.
Fuldt dog til Gud at oplade sin Mund
Mennesket ene kan vove —
Derfor vi samles paa indviet Grund,
Gud at love.

Derfor vi grunde med Haab og med Tro
Her nu et Hus til Guds Ære. —
Af denne Steen skal vor Tanke opgroe —
Fast skal den Hvælvingen bære,
Hvor der skal blive, i Helligdoms Ro,
Godt at være.

Snart over Akers Dal i det Blaa
Endnu et Spir skal opstige,
Og ifra Jordlivets Boliger smaae
Pege mod Himmelens Rige,
Pege og blinke, mens Slægter opstaae,
Slægter vige.

Blidt denne Mur gjennem Tidernes Gang
Vidne for vor Tid skal bringe.
Let fra dens Hvælving, i Bøn og i Sang,
Andagt skal hæve sin Vinge. —
Dødslyd og Livslyd derfra over Vang
Høit skal klinge.

Herre! Vær os under Arbeidet nær!
Lad dine Skygger os svale!
Hjelp os at bygge et Tempel nu her,
Hvor Du vil give din Tale —
Hvor Du vil findes, skjønt Verdener er'
Dine Sale!

Ludvig Holberg.

(Prolog ved Christiania Theaters Festforestilling paa Hundredaarsdagen efter hans Død.)

Et hundred Aar! — Ak, disse trende Ord
Udtalte i et Øieblik, dog dølge
Saamange Slægters Liv og Død paa Jord,
Bortforte længst af Tidens dunkle Bølge.
For hundred Aar tilbage! — Knapt et Støv
Er nu igjen af alle Dem, som stred,
Som fryded sig ved Livet, haabed', led
Og vandred' her i Nord, i hine Dage!
Forsvundne er' de Alle, som det Løv
Der faldt fra Træet under Høstens Klage,
Og knapt der gaaer endnu et Sagn tilbage

Om deres Gjerninger, og deres Sted.
Hvor synes os hin Tid forglemt, forældet!
Et Hav af nye Tanker, anden Magt,
Er siden over Slægterne henvældet,
Saa Alt fra hin Tid vel er odelagt,
Bortskyllet, som den løse Jord af Fjeldet.

Dog nei! — Eet staaer igjen, staaer fast igjen —
Skjønt luftigst vel af Alt, mens Alt foer hen,
Eet staaer igjen, en Marmorstøtte stærk.
Thi dette Ene, det er Aandens Værk,
Det ægte, store, altid levende:
Det skjonne Billed, som os Himlen gav
Paa Sjælens Liv ud over Død og Grav; —
Det, at selv her paa denne bævende,
Todsdømte Jord, hvor Støv vil Alt henveire —
Alt her kan Aanden over Doden seire,
Og med sit bedste Liv staae svævende
I Stjernefunklen over Tidens Hav.

Idag, for hundred Aar tilbage, lukked'
En saadan Aandens Mand sit dybe Øie.
Det skarpe Blik blev da i Død udslukket,
Hvis klare Magt, som Sol paa Morgenhøie,
Adsplittet havde Taagen her i Nord,
Den Læbe da forstummed', for hvis Ord
Af Vid og Skjemt, sig Daaren maatte bøie —
Det Smil, som kunde Nordens Marv fornøie,
For stedse da fra blege Aasyn foer —
Og over Norden, over Lande flere,
Gik Budet: Ludvig Holberg er ei mere!

I hundred' Aar den gamle Herre hviler
Nu stille henstrakt hist i Gravkapellet,
I Sorø Kirke, — medens Fossevældet
Af Tidens Strøm ustandseligt fremiler.
Han følger ikke meer — hans Form er svundet,
Hans Bolig blandt de Levendes ei fundet.

Og dog, — Hvo turde vel opstaae og sige
At Nordens Ludvig Holberg længst er død?
Hvor findes Den, i Norges, Danmarks Rige,
Til hvem ei Holbergs Ord fra Barndom lød?
Saae Du ham ei, den gamle, fine Herre,
At vandre gjennem Hoben med sit Speil,
Og smilende opfange Dumhed, Feil
Og Daarligheder, hvoraf ikke færre
Vel findes nu end før, trods Damp og Iil?
Siig! kan en Dødning vel Satirens Pil
End hvæsse skarp, som Han? — Og kan en Død
Opvække saadan hjertevældig Latter,
Som den, der ved hans Ord her altid lød,
Og endnu fylder Huset, atter, atter,
Hvergang hans velbekjendte Masker træde
Paa Scenen frem, til Folkets Lyst og Glæde?

Nei, Holberg lever! — lever i sit Værk
Og i sin Aand, langt mere frisk og stærk
Maaskee end denne Slægt i Kjød og Blod.
Han lever i den Kraft og i det Mod
Hvormed han grunded' Tankens Magt i Norden,
Han lever i det Sprog, som Dit er vorden,
Og som han luttrede i nordisk Grund
Og lagde rent paa dine Fædres Mund.

Han lever i sit Norge, norsk endnu.
For os han dølger ei sin norske Hu —
Lad ham til Danmark være draget hen! —
Vi kjende ham i danske Dragt igjen.
Vi eie ham kun dobbelt nu saaledes:
I ham kan Nordens Aand forenes, fredes,
Og finde selv i Fortiden en Ven.

Men, ogsaa i vor Fremtid lever han.
Hvorhen vi gaae, til hvilket Maal vi stride, —
Den Aandens Helt maa fare ved vor Side
Og lande med os paa den fjerne Strand,
Hvis ikke Vi fortabe vil os selv,
Vil synke ned i Glemsels dunkle Elv
Og slettes ud af frie Nationers Bog.
Hvad der end skeer, hvad end vi skulle lide —
Eet maa vi føle dog, Eet maa vi vide:
Saalænge nordisk Liv og nordisk Sprog
Gjenklinger over Fjeld, og Dal og Sø —
Kan Ludvig Holberg aldrig, aldrig døe!

Hellig Olafs Seier.

I.

Kong Olaf ligger slagen paa Val ved Stiklestad,
Om ham hans Kjæmper og Skjalde, en trofast, blodig Rad!
Slukket er med hans Øie vel Christi Lys i Norge —
Nu vove sig Jætter og Trolde af deres Klippeborge.
Men Olaf seirer i Døden.

Selv Sol har dulgt sit Øie for dette Udaads-Slag:
Natmørket brat sig sænked' midt paa den klareste Dag.
En Angst faldt over Folket, i Borg og Fattigmands Stue. —
Da maatte de haarde Bønder vel for sin Seier grue.

Herr Kalf, Bisp Sigurd og Thore, den Hund, som Kongen slog,
De vare saa lidet glade ved dette Seierstog. —
De frygted' den døde Konge, mens han var oven Jorde —
Thi vilde de søge Liget, at kaste det over Borde.

Det vidste Thorgils Bonde, han monne paa Stiklestad boe.
Det skal vist aldrig forgjættes, han blev sin Konge tro!
Da Nat var faldet paa Valen, til Sønnen Grim han sagde:
Stat op! Nu ville vi søge, hvor de Kong Olaf lagde.

Saa gik de ud paa Marken, og famled' mellem Lig —
Der var saa gyseligt stille, en Haand ei rørte sig.
Hvor nylig Kjæmper blussed' og Stridsluren mægtig klang,
Nu Ravnens Vinge lydløs sig over Aadsler svang.

Grim bar en Tyrifakkel, og lyste varligt med den
I mangt et ligblegt Ansigt — fandt dog ei Kongen end.

Sog bedre! sagde Thorgils. Ak Fader, jeg er bange!
Hvisked' den unge Bonde: — See dog de Skygger lange!

Nædbare! mumled' den Gamle: — Saa gak til din Moder hjem! —
Vel til min dræbte Konge jeg finder alene frem.
Jeg følger — svarede Sønnen; Dog, Fader, seer du ei der,
Over hin Hob af Lig et sælsomt, lysende Skjær?

Der er Kongen! raabte Thorgils. Det Jærtegn maa være hans
Over den hellige Martyr breder Himlen sin Glands!
Og see! — det var, som han sagde. Paa Høien blev Kongen
funden
Let henstrakt, som i Slummer, med saligt Smil om Munden.

Vel flød hans dyre Blod ud af trende Ulivssaar,
Men hans Aasyn var som en Rose, ja, som den klareste Vaar.
Og fra hans mægtige Pande udgik en Morgenrøde
Over det Sted, hvor han laae blandt sine trofaste Døde.

For dette Syn sig bøied' nu Thorgils med sin Søn,
De trende Første, som knæled' for hellig Olaf i Bøn:
Nu hjælp os, hellige Konge! at vi kan bevare dit Minde —
Imorgen komme de Hunde, de skulle Dig ikke finde!

Saa toge de varsomt Liget, svøbte det ind i Lin,
Løfted' det blidt paa Skjolde, og bar det med sagte Trin
Over den stille Blodmark hen mod en øde Hytte,
Som, langt fra de andre Huse, inat skulde Liget beskytte.

Uselig var den Rønne vel for en Konges Grav!
Taget halvt sammensjunket, Døren saa trang og lav
At Bærerne ind maatte krybe med deres dyre Byrde. —
Her lagdes paa bare Jordgulv den mægtige Folkehyrde.

Her var ingen Silketæpper, og ingen viede Lys,
Her laae han forladt af Alle, i Nattens eensomme Gys! —
Her lød ikke Sang af Skjalde — han havde ingen tilbage —
Kun Nattens Vinde suste igjennem Hytten med Klage.
Men Olaf seirer i Døden.

II.

Mod Kveld det var. Den tunge Sky
Mørknede Fjordens Bølge —
En Snekke stevned' mod Nidaros By
Stille og uden Følge.

Paa Dækket høit en Ligkiste stod,
Simpel og uden Klæde.
Thorgils Bonde sad ved dens Fod
Og hørtes hen for sig kvæde:

„Fattige Bonde nu fører til By
Største Konge i Norden,
Og veed ikke Havn, og har ikke Ly
At give ham, selv under Jorden.

Hvi komme ikke hans stolte Hirdmænd
Og ikke hans Bisper hvide,
At føre den Herre til Kirken hen?
Det er paa de høie Tide.

Vi styre dog til Kongsbryggen hen,
Der kommer en Bisp ham imøde —
Men ak! det er hans værste Uven,
Som selv hans Been vil forøde!

Bisp Sigurd! I tage den Kiste kun,
Saa vel vi Eder den unde!
I sænke kun dybt i Havets Bund
De Graasteen, som deri blunde!

Thorgils Bonde er ikke saa dum,
Kan nok en Bisp overliste.
I kunne ei see i Snekkens Rum —
Der staaer Konning Olafs Kiste!

Den fører jeg varlig ad Elven op,
Mens I drage ud med den tomme.
I skulle ei spilde den dyre Krop —
Hans Tid er endnu ei omme!

Er Byen end af hans Fiender fuld,
Han skal i sin Kongestad hvile!
Den hellige Christ er Kong Olaf huld,
Hans Dag kan vel endnu smile".

III.

Ved Nidelvens Bred har den trofaste Mand
Begravet sin Konge i hviden Sand,

Bisp Sigurd og den unge Kong Svend.
Hersked' i Norge med danske Mænd.

Men over dem Alle herske vilde
Alfiva, Kong Knud den Mægtiges Frille.

Hun var slet ikke de Norske blid:
Over dem kom den slemme Alfiva-Tid.

Den Tid, da fribaarne Odelsmand
Ei maatte raade for eget Land.

Da Alting skulde af Kongen eies,
Og hver en Brødlev for Kongen veies.

Da et Vidne af enkelt fremmed Svend
Skulde gjælde mod Sagn af ti norske Mænd.

Da der kræQvedes Skat selv af Fisk i Hav,
Da Bonden aad Bark, og usleste Skav.

Den Tid vist aldrig forglemmes kan:
Som en Straf den kom over Folk og Land.

At Konning Olaf var taget af Dage,
Det maatte de Bonder nu bittert klage.

Nu saae de, hvor Christ havde været ham huld:
I hans Tid hver Hjelm og Lade var fuld.

I Olafs Tid kunde Norge med Ære
Sit Hoved høit mellem Landene bære.

Nu laae det bøiet for Dankongens Fod —
Sligt krænked' de stolte Thrønders Mod.

Dog, Knud var mægtig og Olaf død —
Der saaes ei Ende paa denne Nød.

Men Olaf seirer i Døden.

IV.

Medens Sorg har Folket bundet
Over Nidaros oprundet
Er et stille Morgenskjær:
Fra hin skjulte Grav i Sandet
Staaer en Kjæmper op for Landet,
Stærkere end nogen Hær.

See ham høit paa hviden Ganger!
Kronen om hans Tinding pranger,
Korset lyser i hans Skjold.
Hver en Nat, med stille Vælde,
Over Dale, over Fjelde
Farer ud den Ridder bold.

Hvor han signer — Hjerter vækkes,
Hvor han truer — Fiender skrækkes,
Hvor han smiler, vorder Dag.
I hans Fodspor Freden feires,
For hans Aandepust henveires
Smerte, Tvedragt, Harme, Nag.

Alle om hans Kors sig samle:
Venner, Fiender, Unge, Gamle
Følge han med Pilgrimsstav.
Følge hen, hvor Han vil dvæle. —
Der han svinder — og de knæle
Alle om Sankt Olafs Grav!

Der berettes nu mangt Under:
Kongen rød i Kisten blunder,
Stumme tale, Blinde see —

Største Under af dem alle
Er dog, at hans Drabsmænd falde
Ned for ham i Angers Vee.

Er dog, at Knytlingers Hære
Uden Sværdslag, uden Ære,
Romme Landet for en Dod;
Er dog, at Christtræets Stamme
Som i ham de tænkte ramme —
Af hans Blod sig just opskjød.

Er dog, at de samme Thrønder,
Herser, Lendermænd og Bønder,
Som gav Olaf Død til Løn —
Drage nu til Garderige
For som Drot til Norges Rige
Hjem at faae den Dræbtes Søn!

V.

Glad skinner Sommersolen over Nidaros By,
Alle de Kirkeklokker klinge saa høit mod Sky!
Gjennem de festlige Gader bruser Folkets Flod,
Landser og Faner blinke til Lyst nu, ikke til Blod.

Over den bølgende Mængde aander Glæden varm,
Hjerternes Skal ere brustne, Fiender gaae Arm i Arm,
Fattige favnes med Rige, Fest under hvert et Tag,
Som under Himmelens Hvælving! Det er Sankt Olafs Dag!

Første Gang fuldt den feires. Nær er alt Kongens Tog —
Hævet og frelst har Olaf det Folk, som nys ham slog,

Derfor Folket ham bærer nu hen til Kirkens Chor,
At der han kan hvile og bede, alt for sit elskede Nord.

See! Parviis foran gange Kong Olafs Stiklestadmænd,
I rustne Brynjer fra Slaget. — De er' ei mange igjen.
Nu føre de Kongen med Hæder vel til hans sidste Hjem —
Thorgils i Bondekofte gaaer stille glad mellem dem.

Saa komme de smaa Chordrenge, og svinge Rogelsekar,
Og synge med svæde Stemmer til Herren en Lovsang klar.
Dem følger et Tog af Præster med Kors, og i Gyldenskrud —
I deres Midte Bisp Grimkel, Sankt Olafs fornemste Bud.

Hvad Mumlen gaaer gjennem Folket? Hvi synke de Alle i Knæ? —
Ha! der er Kong Olafs Kiste! Nu er den ei blot af Træ! —
Et Sølverskrin nu dækker uhøvlede Furubræt,
Det Skrin er med ædle Stene, med Silke og Guld beklædt.

Paa tolv Mænds Skuldre det bæres, og straaler til Folket ned, —
Lyksalige ere Alle, som kun faae røre derved!
Hellig Olaf! sukke de Alle, hellig Olaf, bed for os!
Vær Du Skytshelgen for Norge, som for dit Nidaros!

Nu følger Jubel paa Bønnen. Hvo rider Kisten næst? —
En Yngling i Purpurkaabe, med Krone, paa hviden Hest!
Hoit sees han over alt Folket. Hvor er han ædel og skjøn!
Hil være unge Kong Magnus, den hellige Olafs Søn!

Vel til sin Faders Rige er han tilbagevendt,
Flygted' er Svend og Alsiva — den onde Tid er endt.
Christ signe den unge Herre! Han vorde sin Fader lig!
Aldrig nogen Kongesøn tog før en Arv saa rig.

Saa raaber Folket nu mod den kongelige Svend.
Men om ham gaaer et Følge af Rigets ypperste Mænd:
Forrest blandt dem Herr Kalf, end rød af Olafs Blod,
Nu selv indfører Sønnen, med angergivent Mod.

Og Einar Tambeskjælver, Jarl Hakons gamle Maag,
Han, som end aldrig bøied' sig for en Konges Aag —
Han blotter nu for Magnus sit sølverhvide Haar,
Og ydmyg ved hans Side bag Olafs Kiste gaaer.

Kalfs Brødre, Finn og Thorberg, de Troe mod Olafs Sag,
Gaa nu, og prise Herren, som lod dem see denne Dag!
Harek af Thjotta følger; — ja Thore Hund der gaaer!
Den Vilde, som gav Olaf det sidste Banesaar.

Han været har i England, at bringe selve Knud
Om hellig Olafs Under det første, dristige Bud:
Af Blodet, som han udgjød, blev han helbredet først. —
Nu følger han Seierstoget, med Angers hede Tørst.

Tilsidst da komme Rækker af unge Kongens Hær —
Hvor lystigt blinke i Solen de mange tusind Spær!
Saa drager Toget fremad, langsomt, med Seierssang,
Vel under Folkets Jubel og liflig Klokkeklang.

I Kirken ind de drage — Standse ved Chorets Trin.
Der, over Høialteret, sættes Kong Olafs gyldne Skrin.
Nu Bispen det indvier — Da knæle Alle i Bøn,
Men nærmest knæler ved Kisten Kong Magnus, Olafs Søn!

Thi Olaf har seiret i Døden.

VI.

Længe stod det Skrin med Ære
Over Hoialtar —
Alle Munde, fjern og nære,
Sagn om det frembar.
Olafs Navn gik over Jorden;
Af hans Grav sprang op for Norden
En Livskilde klar

Over Skrin og Kilde reiste
Fromme Fædres Tro
Hoit en Dom, som herlig kneiste
Op mod Himlens Bo.
Slægter efter Slægter bygged'
Trofast paa den Hal, som skygged'
Hellig Olafs Ro.

Og, saalænge Skrinet stille
Over Altret stod,
Var der Magt i Fjelde vilde,
Og i Folket Mod,
Var der Kraft i Norges Tale,
Lød igjennem milde Dale
Sangens ædle Flod.

Men, da frække Hænder toge
Ned Sankt Olafs Skrin —
Uveirskyer atter droge
Over Nord med Hvin:
Norges Aand ei kunde virke,
Landet sank med Olafs Kirke
Sammen i Ruin.

Over Folket kom der atter
En Alfiva-Tid.
Olafs Grav blev fast til Latter,
Ingen vandred' did,
Ingen kjendte da til Norge,
Skamfuldt skjulte Fjeldets Borge
Sig i Taagen hvid

Sølverkisten skulde drage
Ud til fremmed Bred —
Men den lod sig ikke tage,
Sank i Havet ned.
Olafs Lig var ei derinde,
Var dog lagt, skjønt uden Minde,
I hans Kirkes Fred.

Der han laae dog i sit Rige,
Skjult i Hjertebund. —
Derfor kunde Kilden stige,
End fra Landets Grund.
Derfor, over Fjeldetinde
Kunde dog tilsidst oprinde
Atter Morgnens Stund.

Norges Skytsaand atter seirer,
Blid paa Landet seer.
Ak, men Ingen, Ingen feirer
Olafs Høitid meer!
Hvorfor sættes Skrinet ikke
Atter op for Folkets Blikke?
Ventes Undre fler?

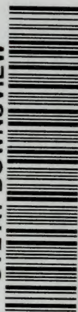
Men, forlængst jo dybt i Havet
Sølverkisten foer;

Stedet, hvor han blev begravet
Viser jo ei Spor! —
Ja, men husk og hvad der sagdes:
I hans Kirke etsteds lagdes
Dog hans Been i Jord.

See i Trondhjem Kirkens Buer!
See dens graa Ruin! —
Det er Kongens Grav, Du skuer,
Det er Olafs Skrin!
Dette kunne vi gjenfinde,
Reise der til Olafs Minde
Atter Muren sin!

Lad saa der, med Taarn og Vægge,
Domen gjenopstaae!
Slægter efter Slægter lægge
Hver sin Steen derpaa!
Hvad gjør det, om ei vort Øie
Faaer at see de gyldne Fløie
Blinke i det Blaa?

Hvad i vor Tid troe vi virke,
Stille, uforsagt, —
Skal, som vore Sønners Kirke,
Straale høit med Pragt.
Da skal Norge bygget være,
Og Sankt Olafs Skrin med Ære
Skues helt gjenbragt.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 05 04 01 007 5